

Riksdagens protokoll

2009/10:82

Torsdagen den 4 mars

Kl. 12.00 – 20.24

Protokoll
2009/10:82

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Karin Pilsäter* (fp) avsgat sig uppdraget som ledamot i riksbanksfullmäktige.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till utbildningsutskottet och riksbanksfullmäktige

Tredje vice talmannen meddelade att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Mahmood Fahmi* som suppleant i utbildningsutskottet samt

att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp anmält *Allan Widman* som ledamot i riksbanksfullmäktige.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i utbildningsutskottet
Mahmood Fahmi (m)

ledamot i riksbanksfullmäktige
Allan Widman (fp)

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:246

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:246 Näringslivets förutsättningar i Västerbotten

av *Ibrahim Baylan* (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.
Stockholm den 1 mars 2010
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2009/10:251

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:251 Riksrevisionens granskningsrätt av Posten Norden
av Eva-Lena Jansson (s)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2010.
Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.
Stockholm den 1 mars 2010
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (c)
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2009/10:262

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:262 Sverige och Nato
av Bosse Ringholm (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 mars 2010.
Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.
Stockholm den 23 februari 2010
Utrikesdepartementet
Carl Bildt (m)
Enligt uppdrag
Inga Eriksson Fogh
Expeditionschef

Interpellation 2009/10:264

Till riksdagen
Interpellation 2009/10:264 Slutförvar av kärnavfall
av Peter Jeppsson (s)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 mars 2010.
Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.
Stockholm den 22 februari 2010
Miljödepartementet
Andreas Carlgren (c)
Enligt uppdrag
Lena Ingvarsson
Expeditions- och rättschef

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2009/10:107–112 till skatteutskottet

Redogörelser
2009/10:RRS24 till finansutskottet
2009/10:RRS25 till utbildningsutskottet

5 § Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU5
Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor
(prop. 2009/10:48).

I detta ärende hade framställts yrkande enligt 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen av Berit Högman med flera (s, v, mp) om att 5a § och 9a § lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare skulle vila i minst tolv månader.

Tredje vice talmannen anmälde att en kompletterande skrivelse inkommit från Sven-Erik Österberg med flera (s, v, mp).

I skrivelsen yrkades med återopande av 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen att även övriga lagförslag i ärendet skulle vila i minst tolv månader.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om vilandeförklaring, 2009/10:AU5

Yrkande

Undertecknade riksdagsledamöter yrkar att även de delar av lagförslagen i proposition 2009/10:48 som inte omfattas av den begäran om vilandeförklaring som lämnades in den 2 mars 2010 ska förklaras vilande i enlighet med 2 kap. 12 § tredje stycket regeringsformen.

Motivering

Den tidigare inlämnade begäran om vilandeförklaring avser propositionens förslag till lag om ändring i 5a och 9a §§ lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare. Lagförslagen i propositionen utgör enligt vår mening en helhet. Vissa paragrafer i de tre lagförslagen som inte anges i den tidigare inlämnade begäran har direkt samband med de nyss angivna bestämmelserna. Vi anser därför att lagförslagen i sin helhet bör förklaras vilande.

I övrigt hänvisar vi till det tidigare framställda yrkandet om vilande-förklaring.

Stockholm den 3 mars 2010

Sven-Erik Österberg (s)

Berit Högman (s)

Jennie Nilsson (s)

Luciano Astudillo (s)

Josefin Brink (v)

Lars Lilja (s)

Kurt Kvarnström (s)

Ulf Holm (mp)

Ann-Christin Ahlberg (s)

Hans Stenberg (s)

Anf. 1 MICHAEL ANEFUR (kd):

Fru talman! Ledamöter! I dag ska vi debattera arbetsmarknadsutskottets betänkande AU5, *Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor*. Under detta årtusendes första år har nog ingen fråga på arbetsrättens område diskuterats så mycket som just denna.

Ett lettiskt företag, Laval, anlätades hösten 2004 för att utföra ett skolbygge i Vaxholm. Företaget skulle använda sig av lettiska byggnadsarbetare som utstationerades till Sverige av Laval. Detta ledde till fackliga stridsåtgärder från det svenska Byggnadsarbetareförbundet och en lokalavdelning, Byggettan. Man ville ha ett kollektivavtal med Laval, ett så kallat hängavtal. Så småningom anslöt sig även Elektrikerförbundet till konflikten. Det hela medförde att arbetet avbröts i förtid, då de lettiska arbetstagarna lämnade Sverige.

Twisten hamnade i den svenska Arbetsdomstolen. Arbetsgivarsidan ansåg att konflikten var olovlig och yrkade skadestånd av facket. Mer än två år senare, i december 2007, kom EU-domstolens besked: Delar av den svenska rätten står i strid med centrala delar av EU-rätten. Det gäller principen om den fria rörligheten i EU och förbudet mot diskriminering i EU-rätten. Dessa principer ställs mot rätten att vidta fackliga stridsåtgärder för att få träffa kollektivavtal.

EU-domstolen kom fram till att blockaden i Vaxholm stred mot EU-rätten för att Byggnads med sina krav mot Laval hade gått utöver vad som är möjligt att kräva enligt utstationeringsdirektivet med stöd av stridsåtgärder, att lex Britannia ansågs stå i strid med förbud mot diskriminering. Utländska företag med kollektivavtal är inte skyddade mot stridsåtgärder på samma sätt som företag i Sverige som har kollektivavtal.

Regeringen tillsatte en utredning med uppgift att komma med förslag om vad Sverige måste göra med anledning av domen i EU. På grundval av utredningens förslag kom regeringens proposition 2009/10:48 *Åtgärder med anledning av Lavaldomen*.

Nu har ärendet kommit till riksdagen för debatt. Oppositionen har yrkat avslag på propositionen medan alliansföreträdarna i arbetsmarknadsutskottet anser att propositionen bör bifallas av riksdagen.

Avslutningsvis vill jag nämna att arbetsmarknadsutskottet har bett konstitutionsutskottet att yttra sig om hur lagförslagen i propositionen förhåller sig till vissa bestämmelser i grundlagen. Konstitutionsutskottet har i sitt yttrande svarat att den berörda regeln i grundlagen inte är tillämplig på de lagförslag som har att göra med om en stridsåtgärd ska vara tillåten.

Detta har inte varit något vanligt ärende i arbetsmarknadsutskottet. Det är ovanligt svåra juridiska frågor, där vår svenska modell prövas mot

Anf. 2 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! De flesta arbetstagare i Sverige har goda villkor, men det finns också de som arbetar under svåra förhållanden. Vi har sett thailändska svetsare som på Preemraff i Lysekil jobbat för 20 kronor i timmen. Vi har sett hur polska skogsarbetare utnyttjats och lurats. Vi ser det dagligen på lastbilsparkeringar runt om i Sverige, där förare från öst kan stå dagar i sträck i väntan på nästa körning, utan att få betalt.

Det är detta dagens debatt handlar om: kampen för att svenska löner och villkor ska gälla på svensk arbetsmarknad. Det är en kamp för att seriösa svenska företag ska kunna konkurrera på lika villkor och för att svenska fackföreningar inte ska tvingas acceptera lägre löner och sämre anställningsvillkor, för att svenska arbetare ska kunna behålla sina jobb.

Fru talman! I propositionen *Åtgärder med anledning av Lavaldomen*, som vi behandlar i dag, har den borgerliga regeringen valt att inte ta den kampen. I stället låter man det bli i princip fritt fram för utländska företag att konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor med allt vad det innebär. Vi socialdemokrater är starkt kritiska till förslaget på ett antal punkter. Vi anser att regeringen går längre än vad som är motiverat av domen och inte utnyttjar det nationella handlingsutrymme som finns inom ramen för EG-rätten.

För att vår svenska modell där fack och arbetsgivare förhandlar och gör upp om löner och villkor ska fungera måste samma spelregler gälla för inhemska såväl som för utländska företag som bedriver verksamhet i Sverige. En förutsättning för att facken ska få igenom och kunna upprätthålla sjesta löner och villkor är möjligheten att kunna vidta konfliktåtgärder.

Regeringen begränsar nu denna rätt och föreslår att fackliga konfliktåtgärder mot en utländsk arbetsgivare som utstationerat arbetstagare i Sverige bara får vidtas under strikt angivna förutsättningar. Enligt förslaget får en konfliktåtgärd inte vidtas om arbetsgivaren hävdar att man har löner och villkor i nivå med minimivillkoren i det svenska kollektivavtal som gäller för branschen. I praktiken blir det näst intill omöjligt att kontrollera, eftersom det räcker med att villkoren har sin grund i utländsk lag eller i enskilda anställningsavtal.

Begränsningen ska gälla oavsett om arbetstagaren är medlem i det svenska facket eller inte. Detta är anmärkningsvärt, eftersom ett sådant regelsystem tydligt inkräktar på fackens grundläggande rättighet att i förhandling och kollektivavtal ta till vara och företräda sina medlemmars intressen. Med den föreslagna bevisregeln kommer det i praktiken att bli omöjligt att upprätthålla kollektivavtalsregleringen gentemot gästande företag i Sverige.

Vi anser att en rimlig ordning hade varit att kräva att arbetsgivare som hävdar att löner och villkor är godtagbara också bekräftar dessa och tillämpningen av dem i kollektivavtal. Det hade varit ett sätt att även komma åt de skenavtal som i dag förekommer på svensk arbetsmarknad.

Utskottsmajoriteten ogillar detta förslag med motiveringen att det skulle kunna innebära att facket missbrukade möjligheten. Men man

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

tycks inte ha några större problem med att det förekommer skenavtal. Säg vad man vill om regeringen, men man är i alla fall konsekvent.

Ett ytterligare problem i sammanhanget är att regeringen redan tidigare tagit bort kravet på att utländska företag som verkar i Sverige ska ha en representant på plats i landet. Med andra ord kommer det många gånger inte ens att finnas en given motpart att förhandla med för den fackliga organisationen.

Fru talman! Vi är också starkt kritiska till hur högerregeringen har valt att tolka och definiera vad som får ingå i minimibegreppet, den så kallade hårda kärnan. Regeringen menar att man inte kan ställa krav på arbetsgivaren om att utstationerad arbetskraft ska försäkras på samma sätt som svenska arbetstagare, något som enligt oss får flera oacceptabla konsekvenser.

Utländska arbetstagare riskerar då att arbeta helt oförsäkrade på svenska arbetsplatser. De kan bli skadade eller råka ut för ohälsa utan att ha rätt till ersättning från arbetsgivaren. Tänk er bara: Två byggnadsarbetare hänger på samma steg. Den ena ska vara försäkrad, den andra inte. Det är fullkomligt ologiskt.

Det är också så att avtalsförsäkringen är en del av arbetskraftskostnaden. Om utstationerande arbetsgivare inte behöver stå för den här kostnaden snedvrids konkurrensen och seriösa inhemska företag missgynnas. I förlängningen kommer det att innebära ett tryck nedåt för svenska löner och arbetsvillkor.

Vi menar att regeringen inte utnyttjat det nationella handlingsutrymme som finns enligt EG-rätten. Med en ambitiösare agenda för lika-behandling hade man kunnat göra mer för att skydda gästande arbetstagare och förhindra lönekonkurrens.

Vad som är att betrakta som minimilön i en medlemsstat fastställs i nationell rätt. I Danmark har man exempelvis slagit fast att konflikttåtgärdsbegränsningen är att utländska företag ska ha samma arbetskraftskostnad som ett inhemskt bolag i motsvarande situation. Motsvarande tolkning kunde och borde den svenska regeringen ha gjort om man hade menat allvar med att man vill stå upp för den svenska modellen.

Fru talman! Vi är också mycket kritiska till på vilket sätt regeringen har underlåtit att agera till försvar för den svenska modellen på EU-nivå. Sedan Lavaldomen kom i december 2007 har regeringen Reinfeldt inte vid något tillfälle officiellt lyft frågan i något EU-sammanhang, inte ens under de sex månader då Sverige agerade ordförandeland och hade en unik möjlighet att lyfta frågor och påverka dagordningen.

Argumentet för denna passivitet uppges vara att man inte tror att det finns stöd bland företrädare för medlemsstaterna för att ta upp utstationeringsdirektivet för omförhandling. Denna slutsats drar man trots att den nytillträdde kommissionären med ansvar för arbetsmarknadsfrågor, László Andor, så sent som den 13 januari i år i samband med en utfrågning i Europaparlamentet uttalade sitt stöd för att förbättra genomförandet av utstationeringsdirektivet. Han sade sig också vara beredd att genomföra en social konsekvensanalys och att samråda med arbetsmarknadens parter i frågan. Hans företrädare, socialdemokraten Jan Andersson, hade tidigare förmått utskottet att enhälligt ställa upp på samma linje.

Socialdemokraterna har vid ett flertal tillfällen visat att det går att påverka frågan inom EU. Vårt agerande i regeringsställning förmådde exempelvis den dåvarande EU-kommissionen att i sitt uttalande till EG-domstolen visa sitt stöd för den svenska modellen. Poängen är att för att kunna påverka måste man för det första vilja påverka. För det andra krävs hårt och ihärdigt arbete. Den här regeringen har tyvärr inte visat prov på vare sig det ena eller det andra.

Fru talman! När utstationeringsdirektivet förhandlades och beslutade i EU-parlamentet och i ministerrådet fanns en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägstanivå, ett golv för vilka löner och anställningsvillkor som kunde krävas av värdlandet. Lavaldomen innebär i princip att det som var tänkt att vara ett golv nu i stället blir ett tak. Detta är en nytolkning som är gjord av EG-domstolen, inte av EU-parlamentet och inte av ministerrådet, vare sig det nya eller det gamla. Att som regeringen gör utgå från att det inte finns en politisk vilja att inom EU ta tillbaka makten över sina egna beslut är orimligt och ologiskt.

Fru talman! Vi vill att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtten samt rätten att teckna kollektivavtal gäller inom unionen. Vi anser även att utstationeringsdirektivet bör revideras i syfte att det ska garantera likabehandling av löntagare. Utländska företag som verkar i Sverige ska enligt vår mening följa samma regler som gäller för svenska företag. Det är inte mer komplicerat än så. Vi anser också att Sverige ska ratificera ILO:s konvention 94. Det skulle klart förbättra möjligheterna att säkra goda löner och anställningsvillkor.

Regeringen och utskottsmajoriteten avfärdar alla dessa förslag utan att komma med några som helst egna. Det visar med all önskvärd tydlighet att man inte är beredd att på något sätt kämpa för den svenska modellen eller för att svenska löner och anställningsvillkor ska gälla på svensk arbetsmarknad.

Fru talman! Lavaldomen har skapat en situation som är komplex och svår och som kräver åtgärder, såväl inom nationell rätt som på EU-nivå. Vi anser att frågan inte är tillräckligt utredd, då många frågetecken kvarstår kring hur den svenska kollektivavtalsmodellen inklusive konflikträtten ska kunna garanteras inom ramen för EU-rätten. Man har inte heller tagit hänsyn till den utveckling av rätt och praxis som för närvarande sker i EU. Det förslag som ligger för beslut är inte förankrat hos arbetsmarknadens parter. Ingen part är nöjd med förslaget, men förväntas ändå ta ansvar för tillämpningen.

Sammantaget ger det här en bild av ett förslag med så många kryphål och brister att det borde avslås i sin helhet. Regeringen borde få i uppdrag att göra om och göra rätt.

Utöver det anser vi att det finns en uppenbar risk att förslaget strider mot grundlagen. Utskottsmajoriteten delar uppenbarligen denna oro och valde därför att skicka ärendet till KU för ett förhandsbesked från Lagrådet, något som visade sig vara omöjligt att få. Lagrådet var tydligt i sitt ställningstagande att frågan om vilandeförklaring endast kan prövas om en formell framställan har gjorts av minst tio ledamöter i samband med att ärendet behandlas i kammaren. En sådan formell framställan har nu därför gjorts.

Fru talman! Jag vill därmed avslutningsvis i första hand yrka bifall till reservation 1, som innebär avslag på hela propositionen. Om det yrkandet faller yrkar jag på att ärendet vilandeförklaras i enlighet med vad som har anförts i inlämnad dokumentation. Utöver det yrkar jag bifall till reservationerna 2, 3 och 6. När det gäller övriga delar i det betänkande som vi har på vårt bord i dag kommer Lars Lilja för Socialdemokraternas räkning att gå igenom ståndpunkterna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Claes-Göran Brandin, Billy Gustafsson, Caroline Helmersson-Olsson, Berit Högman, Inger Jarl Beck, Lars Lilja, Ronny Olander, Göran Persson i Simrishamn, Hans Stenberg och Magdalena Streijffert (alla s), Josefin Brink och Lena Olsson (båda v) samt Ulf Holm (mp).

Anf. 3 JOSEFIN BRINK (v):

Fru talman! När EG-domstolens utslag i Lavalmålet kom för drygt två år sedan sade sig den borgerliga regeringen vara djupt bekymrad. Vid upprepade tillfällen har regeringen försäkrat att den ska göra allt som står i dess makt för att hitta en lösning på den uppkomna situationen som inte inkräktar på den svenska kollektivavtalsmodellen.

Det här har den borgerliga regeringen inte gjort, snarare tvärtom. På EU-nivån, där själva problemets kärna ligger, har regeringen inte gjort någonting över huvud taget för att försvara den svenska kollektivavtalsmodellen. Det hade regeringen kunnat göra. I samband med att riksdagen skulle rösta om Lissabonfördraget hade Sverige kunnat kräva att de garantier för den svenska modellen som vi fick när vi gick med i EU skulle ges juridisk giltighet. Det hade varit fullt legitimt att kräva det med tanke på Lavaldomen. Ett flertal andra länder ställde dessutom upp villkor för att godkänna fördraget och fick gehör för dem. Men Sverige valde att inte göra det.

Den svenska regeringen hade sedan chansen under sitt halvår som ordförandeland i EU att ta initiativ till att inom EU-systemet komma till rätta med de problem som Lavaldomen skapat och som långt ifrån bara berör och upprör i Sverige.

I stället har vi av arbetsmarknadsministern fått veta att regeringens strategi under ordförandeskapet har bestått i att aktivt motarbeta alla de initiativ och förslag som har kommit om att införa ett socialt protokoll, att se över utstationeringsdirektivet och en rad andra saker som bland annat Europafacket och representanter för andra länder har framfört, som vi hört här tidigare.

Det har man motarbetat från den svenska regeringen. I stället har man lagt sig till rätta med att det nog inte finns någon möjlighet att komma fram här. Det är egentligen först nu när regeringen presenterar sitt eget förslag till anpassning av svensk lagstiftning som regeringen visar på viss handlingskraft och inte så lite kreativitet.

Det gör regeringen genom att lägga fram ett lagförslag som i stället för att värna den svenska modellen går betydligt längre i inskränkningen av den än vad EG-domstolens utslag i Lavalmålet kräver.

Fru talman! Vänsterpartiet är kritiskt till alla delar i lagförslaget. Jag ska uppehålla mig vid det som kanske allra mest flagrant inkräktar på

den kollektivavtalsmodell som regeringen säger sig vilja värna. Likabehandling är själva grundidén med kollektivavtal. Ingen arbetare ska behöva sälja sitt arbete billigare för att kunna konkurrera om jobben. Inget företag ska kunna skaffa sig fördelar genom att dumpa löner och arbetsvillkor.

Parterna på arbetsmarknaden i Sverige har det fulla ansvaret för att upprätthålla denna konkurrensneutralitet. För att det systemet ska fungera är det ett absolut krav att villkoren är desamma för alla, att alla företag som inte tecknar ett kollektivavtal löper samma risk att drabbas av stridsåtgärder och att det finns ett sätt som gäller lika för alla att köpa sig fri från stridsåtgärder, nämligen att teckna kollektivavtal. Det är den likabehandlingsprincip som upprätthåller legitimiteten i systemet.

Det lagförslag som regeringen i dag lägger fram innebär att företag från andra EU-länder som utstationerar arbetare till Sverige ställs utanför det systemet. De erbjuds en alternativ möjlighet att köpa sig fria från hot om stridsåtgärder utan att behöva teckna ett kollektivavtal. Det enda ett sådant företag behöver göra är att visa upp ett papper där det står att löner och arbetsvillkor är minst lika bra som minimivillkoren i ett svenskt branschavtal.

Facket's möjligheter att kontrollera äktheten i dessa påstådda villkor är i själva verket minimala. Även om facket genom rättsprocesser och annat skulle lyckas luska ut hur det egentligen ligger till är risken stor att det gästande företaget vid det laget redan har skickat hem sina anställda och avslutat sitt kontrakt. Inga möjligheter finns då att i efterhand kräva ut den lön som de anställda skulle ha haft rätt till om företaget hade tillämpat korrekta villkor.

Det betyder att utländska arbetare som befinner sig och arbetar i Sverige får ett betydligt sämre skydd för sina rättigheter än svenska. Det leder också i förlängningen till en press mot sämre villkor på hela den svenska arbetsmarknaden, eftersom svenska företag kommer att vilja pressa ned sina egna kostnader för att kunna konkurrera med dessa företag.

Det är klart att inte alla företag som utstationerar arbetare i Sverige är oseriösa. Varför ska man alltid tro det värsta om folk? invänder säkert någon. Det är klart att det är så. Det är inte alls så att alla företag som kommer hit är oseriösa. Men man får heller inte vara naiv i sådana här sammanhang.

Det finns goda skäl till att rätten att organisera sig fackligt, att förhandla och teckna kollektivavtal och att vidta stridsåtgärder räknas som mänskliga rättigheter både inom FN-systemet och enligt Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna som Sverige har ratificerat. Det är för att löntagare befinner sig i en utsatt position. Löntagare blir exploaterade och måste därför ha fullgoda möjligheter att agera för att försvara sina rättigheter och intressen.

Vi vet också att det förekommer skenavtal bland gästande företag. Jennie Nilsson tog upp ett par exempel, och det finns tyvärr betydligt fler. Därför är blotta risken att utnyttjande av detta kryphål i lagförslaget kan sättas i system av skrupelfria företag tillräckligt för att avvisa det som lag som ska gälla på svensk arbetsmarknad.

Förslaget innebär dessutom att enskilda anställningskontrakt och till och med någonting så vagt som löneuppgifter i praktiken likställs med

kollektivavtal. Det innebär per definition ett brott mot hela grundidén med den svenska kollektivavtalsmodellen. Ett enskilt kontrakt eller ett lönebesked fredar inget svenskt företag från stridsåtgärder och ska inte heller göra det. Att ett utländskt företag ska kunna köpa arbetsfred på det sättet är per definition ett brott mot kollektivavtalsmodellen och ett avsteg från den likabehandlingsprincip som ger systemet legitimitet.

Det finns fler allvarliga problem i förslaget. Det enda en svensk fackförening får kräva av ett gästande företag om man över huvud taget lyckas ta sig fram till en förhandlingssituation är så beskuret och begränsat att det inte längre är fråga om en fri förhandling. Ett gästande företag ska bara kunna tvingas att gå med på att teckna avtal om ett mycket begränsat antal minimivillkor. Försäkringar ska exempelvis inte ingå, och vad gäller lön är det bara en minimilön som kan krävas.

En så snäv tolkning av vad Lavaldomen egentligen kräver är inte rimlig. I vårt grannland Danmark, som har ett snarlikt system, har man exempelvis valt en mycket mer generös tolkning om vad det finns möjligheter att göra. Där har man bestämt att ett gästande företag ska kunna avkrävas samma villkor som ett inhemskt företag i motsvarande situation helt i enlighet med principen om likabehandling och konkurrensneutralitet. Det är inga konstigheter med det.

Om den svenska regeringen verkligen hade värnat om kollektivavtalsmodellen, parternas autonomi och de fackliga rättigheterna hade den rimligen följt Danmarks exempel och ansträngt sig för att hitta en lösning som verkligen medger likabehandling och faktiska möjligheter för såväl fack som arbetsgivarorganisationer. Det är värt att inskräpa att båda parterna har ett ansvar för kollektivavtalsmodellen.

Man borde ha ansträngt sig för att hitta en lösning som gav båda parter möjlighet att upprätthålla kontrollen av vilka villkor som gäller på den svenska arbetsmarkanden. Men den svenska regeringen ville något annat. Därför dammar den i stället på med mer omfattande inskränkningar i konflikträtten och föreningsfriheten än vad någon enda utredare, remissinstans eller juridisk expert förespråkat.

Utländska arbetare föreslås bli diskriminerade genom att medlemskap i en fackförening inte ska ge dem samma rättigheter som gäller för svenskar. Lex Britannia inskränks inte bara för företag inom EU utan också för företag från resten av världen. Begränsningen av rätten att förhandla, teckna kollektivavtal och vidta stridsåtgärder beskärs i en omfattning som vi menar står i strid med den grundlagsskyddade föreningsfriheten.

Vi menar därför att lagförslaget på samma sätt som den kontroversiella FRA-lagen bör förklaras vilande så att riksdag och regering får tid att ompröva, göra om och göra rätt.

Fru talman! Det lagförslag vi debatterar i dag kan inte tolkas på något annat sätt än att den svenska borgerligheten passar på tillfället att använda Lavaldomen som en förevändning för att trycka till fackföreningsrörelsen. Man hoppas komma undan med ursäkten att den inte hade något val. Den ursäkten går inte hem. I politik har man alltid ett val.

I det här fallet hade regeringen kunnat välja att agera på alla de arenor och med alla de verktyg som står till buds för att värna de fackliga rättigheterna i allmänhet och den svenska kollektivavtalsmodellen i synnerhet. Den borgerliga regeringens val var att inte göra det, därför att man inte ville göra det.

Jag instämmer på samtliga punkter i de yrkanden som Jennie Nilsson har lagt fram i fråga om Lavalärendet.

Slutligen vill jag också säga att jag självfallet står bakom alla Väns-terpartiets övriga reservationer på det arbetsrättsliga området som ingår i betänkandet. Tyvärr blir det knappast mycket tid att debattera alla de viktiga frågor som behandlas i reservationerna i dagens debatt. Där ligger bland annat förslag om att stärka rätten till fasta jobb på heltid, om ett stärkt arbetsrättsligt skydd för personliga assistenter och om skärpta krav på huvudentreprenörer för villkoren hos underentreprenörer. Där ligger också förslag om en skärpning av LAS som slår fast att det inte ska vara tillåtet att byta ut fast anställd personal mot inhyrd arbetskraft så länge återanställningsrätten gäller. Jag lyfter fram den frågan särskilt eftersom den är högaktuell. Under det senaste året har ett antal fall uppmärksam- mats där arbetsgivare har utnyttjat den lucka som i dag finns i lagen för att hota sina anställda, försöka tvinga fram försämringar i ingångna kol- lektivavtal och göra sig av med fast anställda trots oförändrat personal- behov. Så här ska det inte kunna gå till. Jag yrkar därför bifall också till reservation 16.

Jag avslutar med ett löfte om att de arbetsrättsliga frågorna kommer att bli föremål för livlig debatt framöver under detta valår. Det kommer i den debatten att bli lika tydligt som i dagens debatt här i kammaren att det bara finns ett regeringsalternativ som står upp för löntagarnas rättig- heter och för den svenska kollektivavtalsmodellen, och det är det röd- gröna alternativet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Caroline Helmers- son-Olsson, Berit Högman, Inger Jarl Beck, Lars Lilja, Jennie Nilsson, Ronny Olander och Göran Persson i Simrishamn (alla s), Lena Olsson (v) och Ulf Holm (mp).

Anf. 4 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Jag ska börja med att instämna med föregående talare, Jennie Nilsson och Josefin Brink, när det gäller Lavalfrågan som jag tycker att de redogjorde för utförligt och gediget.

Jag vill börja med att ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin. Vilken arbetsmarknad vill egentligen ministern ha i Sve- rige? Jag vet att ministern gärna pratar om att vi måste jobba mer och att det är viktigt med högre sysselsättning och fler arbetade timmar. Men det sägs inte mycket om hur vi har det på arbetsplatserna. Vi vet att rege- ringen har skurit ned på Arbetsmiljöverket. Vi vet att regeringen inte har gjort någonting för att stärka fackliga rättigheter. Listan kan göras lång.

Regeringen tycks inte bry sig om hur vi har det på arbetet, utan det enda den är intresserad av är att vi har ett arbete att gå till. Det är i och för sig ingen dålig start, men det räcker inte fullt ut. Vi måste ta ansvar för arbetslivet och arbetsmarknaden i sin helhet.

Politik är att vilja göra skillnad. Det skulle regeringen ha kunnat göra på fler punkter, som Josefin Brink tog upp. Regeringen har haft chansen att rätta till saker och att utnyttja möjligheterna att på EU-nivå förebygga och ta initiativ till olika frågor. Det gäller allt från socialt protokoll till att lyfta det hela under det svenska ordförandeskapet. Men jag anser inte att

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

regeringen har gjort tillräckligt. Det har inte funnits någon vilja till förändring. Man må ha sagt i korridorerna och man må ha sagt inför svenska journalister att detta är en viktig fråga. Men man har inte gått vidare, och det är där regeringens stora misstag ligger.

Det vi får nu är en stor skillnad mellan arbetare som kommer från Sverige och de som kommer från andra länder. Det kan inte vara rimligt. Den enda rimliga utgångspunkten är att samma rättigheter och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Det betyder inte att man ska ha samma lön, men lön enligt kollektivavtal. Annars leder det bara till lönedumpning.

Vi måste också se till att företagen kan konkurrera på lika villkor. Det kan inte vara så att seriösa företag ska konkurreras ut av oseriösa. Det kan inte vara meningen. Därför menar vi från Miljöpartiet att den svenska kollektivavtalsmodellen ska gälla lika för alla, det vill säga både för svenska och för utländska företag.

Nu kommer säkert någon att skriva på bloggen att Miljöpartiet tror att alla utländska företag och arbetare är oseriösa. Så är det naturligtvis inte. Det finns många exempel på bra företagare som kommer hit och följer avtal och så vidare. Det finns tyvärr också svenska arbetare och arbetsgivare som inte följer svenska avtal och som är oseriösa.

Likabehandling är det viktiga ledordet. Vi menar att vi ska avslå hela propositionen, fru talman, eftersom vi anser att den öppnar för både lönedumpning och illojal konkurrens. Det kan inte vara meningen. Det är inte en sådan arbetsmarknad vi vill ha.

Från Miljöpartiets sida förstår vi inte heller varför inte regeringen har utnyttjat den lilla, men dock viktiga handlingsfrihet som faktiskt finns i direktivet. Varför har man inte gjort som i Danmark, där man har utnyttjat denna möjlighet att ställa högre krav? Varför har regeringen inte utnyttjat detta? Det är inte så långt till Danmark. Arbetsmarknadsministern brukar gilla att åka dit och titta på flexicurity. Jag tycker att han borde åka dit och också titta på hur man har gjort när man har implementerat denna lagstiftning.

Om regeringen får som den vill blir det olika regler för svenska respektive utländska företag och anställda. Det blir i praktiken frivilligt för utländska företag att tillämpa svenska löne- och anställningsvillkor. Det kan inte vara rimligt.

Det finns ingen rättslig grund för facket att i efterhand kräva tillbaka förlorad lön för löntagare om det visar sig att företaget otillåtet har sänkt lönerna. En sådan möjlighet finns inte i lagförslaget. Den skulle ha behövt finnas eftersom det är en så oerhört viktig del.

Den andra fråga som jag tycker är viktig är varför regeringen inte anser att olika avtalsförsäkringar ska gälla, till exempel om det inträffar en arbetsplatsolycka. Varför har inte regeringen tagit med det? Är det verkligen rimligt att en utländsk arbetstagare som jobbar i Sverige och som råkar ut för en olycka på arbetsplatsen och blir invalid eller vad som helst inte kan begära skadestånd? Ska man inte kunna få det skydd som en svensk arbetstagare kan få? Det vore det mest naturliga och det mest rimliga, och ändå väljer regeringen att blunda för en sådan viktig fråga.

Sverige behöver ordning och reda på arbetsmarknaden; det är A och O. Vi rödgröna, Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet, har lovat att om vi inte lyckas stoppa det här kommer vi att riva upp det när vi

vinner valet den 19 september. Vi kommer att riva upp det därför att vi måste göra om det. Det kan göras bättre. Vi kommer att använda varenda möjlighet till att få en så bra lagstiftning som möjligt.

Men man ska inte heller glömma att grundproblemet kanske inte är propositionen. Grundproblemet är själva Lavaldomen, det vill säga att det egentligen är EU:s lagstiftning som man måste försöka ändra. Det är där grundproblemet ligger, och det ser inte ut på samma sätt som vi trodde att det gjorde i folkomröstningen om EU-medlemskap 1994. Då fanns en enighet om att detta inte skulle komma att beröra arbetsrättsliga regler.

Men EG-domstolen, som enligt mig har tagit mer makt än den egentligen har, har omtolkat direktivet i en riktning som varken ministerrådet eller EU-parlamentet ansåg ligga i linje. Domstolen har alltså tolkat utstationeringsdirektivet som ett tak och inte som ett golv. Däri ligger grundproblemet. Det är också därför det är så viktigt att man tar de nödvändiga initiativen på EU-nivå för att ändra denna lagstiftning.

Arbetsmarknadsministern kommer lite senare här att säga: Det är bara vi från Sverige som tycker att det här är en viktig fråga. Det är inte sant. Europafacket har ställt sig bakom att vi måste se över detta. Europafacket står bakom införande av ett socialt protokoll. Det finns också andra länder, till exempel Tyskland och Danmark som har nämnts tidigare, som har fått liknande problem på sin arbetsmarknad som vi har fått i Sverige med tanke på Vaxholmsfallet.

Fru talman! Nu tänker jag gå över till del två som handlar om övriga frågor på arbetsmarknaden och den svenska modellen. Jag vill först och främst lyfta fram att det är en stor besvikelse att det så kallade huvudavtalet, Saltsjöbadsavtalet som man började förhandla om förra sommaren, inte kom fram. Det skulle ha varit väldigt bra om parterna – det är ju arbetsmarknadens parter som är grunden i den svenska modellen – hade kunnat lösa ut ett antal frågor där. Det hade underlättat betydligt. Jag är ingen vän av att vi i riksdagen ska lagstifta om detta. Jag tror att det är bättre att fack och arbetsgivare sköter frågorna ute i branscherna och på arbetsplatserna. Det är så olika och speciella villkor som gäller i det här landet. Därför anser jag att det är väldigt svårt för oss i riksdagen att fatta beslut om det.

Jag hade hoppats att regeringen skulle ha spelat en lite större roll i stället för att bara låta de här förhandlingarna krascha. Jag menar att det skulle vara bra om regeringen räckte ut en hand och bjöd in arbetsmarknadens parter för att underlätta samtal. Man ska inte lägga sig i men underlätta så att samtalen kommer vidare. Det skulle underlätta väldigt mycket.

Jag vill också lyfta fram frågan om egenanställningar där jag tycker att regeringen borde ta ett initiativ. Egenanställningar blir allt vanligare, och Miljöpartiet anser att de bör uppmuntras. Alla som vill vara företagare vill inte syssla med allt pappersarbete och hålla reda på vilken lagstiftning som gäller för att göra rätt. Då är det jättebra att kunna lösa detta genom en egenanställning. Det är en smidig lösning för den som vill marknadsföra sin kompetens utan att starta ett eget företag. I stället blir personen anställd av ett bolag som fungerar som arbetsgivare.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Problemen här ligger i egenställningens förhållande till a-kassorna. A-kassornas instruktioner försvårar för personer som blir egenanställda att ha kvar sin trygghet genom att kunna kvarstå i a-kassan. Det är ett problem. Människor ska ha trygghet, och det måste vi säkerställa. Nu har regeringen i och för sig raserat stora delar av a-kassan, så det finns inte så mycket kvar. Men jag hoppas att det lilla som finns kvar ska kunna ge en trygghet också åt egenanställda.

Vi återkommer också med kravet att rätten till heltid ska införas. Vi tycker att arbetsmarknadens parter borde ta initiativ för att lösa frågan, men vi kan inte utesluta att vi måste lagstifta på det området. Problemet är framför allt den offentliga sektorn. Det är beklagligt att behöva säga att det är den politikerstyrda offentliga sektorn som är värst när det gäller att inte anställa på heltid. Det är beklagligt, och jag hoppas därför att parterna ska kunna komma överens om detta men utesluter inte en ändring i lagen om anställningsskydd.

Fru talman! På den senaste tiden har detta med att säga upp anställda och hyra in andra personer från bemanningsföretag för att utföra de uppsagdas jobb uppmärksammats. Det kom en dom i Arbetsdomstolen om detta 2009. Miljöpartiet tycker att uppsagda arbetstagares företrädesrätt till återanställning är aktuell att lyfta i de pågående avtalsförhandlingarna mellan arbetsmarknadens parter. Jag hoppas att man kan nå en uppgörelse. Det kan inte vara rimligt att ett företag kan säga upp 90 personer när man har orderboken full av beställningar och dagen efter anställa andra personer via bemanningsföretag. Det kan inte vara meningen att det ska gå till på det sättet. Jag hoppas att arbetsmarknadens parter kan lösa den frågan och inte missbrukar eventuella kryphål i LAS, men det kan inte uteslutas att det även här kan behövas en lagändring om det blir mer och mer vanligt på den svenska arbetsmarknaden att man gör på det sättet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1, och om den faller yrkar Miljöpartiet bifall till vilandeförklaringen i enlighet med det gemensamma rödgröna yrkandet. Jag står givetvis bakom samtliga Miljöpartiets reservationer, men för att vinna tid yrkar jag bara bifall till reservation 2, 6, 9 och 19.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Christin Ahlberg, Caroline Helmersson-Olsson Berit Högman, Inger Jarl Beck, Lars Lilja, Jennie Nilsson, Ronny Olander och Göran Persson i Simrishamn (alla s) samt Josefin Brink (v).

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Fru talman! I dag debatterar vi ett betänkande som fått stort utrymme i den svenska arbetsmarknadsdebatten. Trots att den här frågan inte rör så många personer här i Sverige rör den upp känslor. Betänkandet handlar om Laval, det lettiska företaget som den fackliga organisationen Byggnads vidtog stridsåtgärder mot. På grund av stridsåtgärderna fick företaget avsluta sitt bygge av en skola i Vaxholm, och de lettiska arbetarna fick åka hem. Laval stämde då Byggnads för olovliga stridsåtgärder. Arbetsdomstolen bad EG-domstolen om ett förhandsbesked, och senare kom det också en dom.

I domen kan man utläsa att Byggnads hade gått för långt. De hade inte rätt att vidta stridsåtgärder under rådande omständigheter. De hade inte tillräckligt på fötterna när det gällde de krav som framfördes. De hade inte heller uttalat de kraven tydligt till utstationerade företag. Därför fick också Byggnads betala ett skadestånd. Det visade sig också att Sverige hade en lagstiftning som måste justeras för att stämma överens med det regelverk som vi beslutat om att EU ska ha. Svensk lagstiftning och EU-rätt måste naturligtvis hänga ihop, och det är den justeringen vi nu ska göra här i dag.

Fru talman! Betänkandet handlar också om flera arbetsrättsmotioner, men jag tar inte upp dem här i dag för att inte förlänga debatten ytterligare och då vi tidigare har behandlat flera av de motionerna eller liknande motioner här i kammaren.

Fru talman! Kristdemokraterna värnar den svenska avtalsmodellen på arbetsmarknaden. Det är en modell som bygger på att parterna tar ansvar för lönesättning och andra viktiga frågor. I Kristdemokraternas principprogram står att starka partipolitiskt obundna fackföreningar är en oundviklig del av ett demokratiskt samhälle för att tillvarata löntagarnas intressen och rättigheter och skapa effektiva samarbetsformer mellan arbetsgivare och arbetstagare. Därför såg vi med viss oro på EG-domstolens dom i det så kallade Laval-målet när den kom för två år sedan. Vi kände oro för att vi inte skulle få fortsätta att tillämpa den svenska kollektivavtalsmodellen.

Men EU-rätten står över svensk lag, vilket innebär att Sverige helt enkelt måste anpassa sin lagstiftning till den här EG-domen. Därför tillsatte också regeringen i konsekvens med detta en utredning för att se hur vi skulle kunna kombinera svensk lag med EU-rätt. När så den så kallade Lavalutredningen presenterade sitt förslag i december 2008 var vi nog många som drog en lättadens suck. Det fanns nämligen en modell som gjorde det möjligt att behålla den svenska avtalsmodellen och samtidigt göra den förenlig med EU-rätten.

Fru talman! Den 8 februari i år kunde man läsa en debattartikel i Svenska Dagbladet som var skriven av Sven-Erik Österberg, Socialdemokraterna, Josefin Brink, Vänsterpartiet, och Ulf Holm, Miljöpartiet. De menar att det förslag som regeringen lagt fram med anledning av Lavaldomen kommer att göra det möjligt för utländska företag att konkurrera med lönedumpning och sämre arbetsvillkor. Sedan har man följt upp detta med olika motioner som stöder det uttalandet.

Men att det lagförslag som vi debatterar här i dag skulle leda till lönedumpning stämmer inte. Det är ju just det som EU-rätten säger att vi inte får göra. Vi får inte lönedumpa. Vi måste ha det som sägs vara med i den hårda kärnan. Det betyder att alla EU-medborgare ska ha vissa självklara rättigheter när man åker mellan olika länder för att arbeta, det vill säga att man ska ha samma lön, semester, arbetsmiljövillkor och så vidare som andra arbetande med liknande arbeten har i det land man kommer till.

Nej, fru talman, det lagförslag vi i dag debatterar slår i stället vakt om den svenska avtalsmodellen och förenar dessa regler med de krav som EU-rätten ställer. Svenska arbets- och anställningsvillkor kommer även fortsättningsvis att tillämpas på arbetstagare från andra länder. De som utstationeras hit ska ha samma avtalsvillkor som andra i likvärdiga yrken har här i Sverige, och dessa arbetsvillkor ska motsvara villkoren i ett

centralt kollektivavtal. Och de kollektivavtal som facken har gått med på är väl inte några lönedumpade avtal? I så fall kan man säga att facken tillämpar lönedumpning i sina avtal, vilket ju låter väldigt märkvärdigt eftersom man ska följa kollektivavtal!

Fackliga stridsåtgärder mot utländska arbetsgivare får även fortsättningsvis vidtas för att få till stånd kollektivavtal. Att påstå något annat är vilseledande. Men när det gäller stridsåtgärder får man inte, för att inte strida mot EU-rätten, vidta stridsåtgärder mot en utländsk arbetsgivare annat än under vissa förutsättningar.

För det första: De villkor som arbetstagarorganisationen ställer på den utländska arbetsgivaren ska motsvara villkoren i ett centralt branschavtal som tillämpas i Sverige på motsvarande arbetstagare. Transparens och tydlighet ska råda om vad som gäller på den svenska arbetsmarknaden.

För det andra: Villkoren får bara avse krav som kan anses ingå i den så kallade hårda kärnan, det vill säga vissa minimivillkor som kommits överens om i olika kollektivavtal.

För det tredje: Arbetstagarorganisationer kan inte tvinga fram ett kollektivavtal om de villkor som de utländska arbetstagarerna redan har är förmånligare än det som följer av lag.

De ovan nämnda reglerna ändrar inte förutsättningarna för den svenska arbetsmarknaden. Kollektivavtal kommer även fortsättningsvis att vara normerande för anställnings- och arbetsvillkor för utstationerade arbetstagare. Det finns restriktioner för stridsåtgärder även i den svenska modellen ifall det har slutits kollektivavtal, för då råder nämligen fredsplikt.

Det är som jag tidigare har nämnt inte tu tal om att även vi kristdemokrater kände viss oro för hur vi skulle lösa den här frågan när EG-domstolen kom med sitt förhandsavgörande. Men vad som skiljer oss i alliansen från oppositionen med Socialdemokraterna och övriga vänsterpartier är att oppositionen alltså håller fast vid den här oron efter domen och efter utredningen, och det är inte första gången i EU-relaterade frågor.

År 2004 oroade sig Socialdemokraterna för att anslutningen av nya medlemsländer i EU skulle leda till social turism. Människor från de nya medlemsländerna Polen, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Slovenien, Slovakien, Tjeckien, Cypern och Malta skulle flytta till Sverige för att på så sätt utnyttja våra trygghetssystem. Därför var det egentligen inte så förvånande när företaget Laval skulle bygga en skola i Vaxholm 2004 och de fackliga företrädarna ropade till arbetarna: Go home!

Det, fru talman, var inte okej, och många fackföreningsmänniskor har också beklagat detta uppförande. Nu 2010 menar Socialdemokraterna återigen att de åtgärder som regeringen föreslår med anledning av Lavaldomen kommer att leda till lönedumpning och illojal konkurrens. Oron för vår omvärld är stor inom svensk socialdemokrati. Men någon social turism till följd av EU-utvidgningen har vi ju inte sett röken av, och någon lönedumpning till följd av den proposition som vi debatterar nu kommer vi inte heller att se röken av.

Fru talman! En annan fråga som hänger ihop med det här är: Hur många talar vi om egentligen? Antalet människor som är utstationerade till Sverige av utländska arbetsgivare är mycket få. Statistiken är visserligen knapphändig, men summerar man de uppgifter som finns i Lavalutredningen rör det sig om mellan 2 500 och 3 000 personer. Det ska då

ställas i relation till antalet sysselsatta i Sverige som uppgår till 4,5 miljoner människor. Andelen utstationerade utgör alltså blott 6 promille av den totala arbetskraften. Inte ens oppositionen kan väl mena att dessa 6 promille kommer att skapa ett lönemoras på den svenska arbetsmarknaden. Tillåt mig i alla fall att tvivla.

Fru talman! En annan fråga som också belystes i domen handlade om att företag som vill utstationera personal till Sverige måste kunna veta vilka villkor som gäller i Sverige. För att kunna ha en fri rörlighet för varor och tjänster inom EU måste ett företag snabbt och enkelt kunna ta del av olika branschens lönevillkor och så vidare. Utländska företag ska få information om vad de har att leva upp till. Byggnads har nu börjat rapportera sina löne-, anställnings- och avtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som är ett förbindelsekontor.

Byggnads har alltså enligt en artikel i LO-Tidningen den 9 januari 2009 börjat åstadkomma den transparens som EG-domstolen i domen fastslog att vi måste ha. Det är ju jättebra, för då kommer det inte att vara otydligt för utländska företag vad de har att förhålla sig till. De ska följa det som facket har angett till Arbetsmiljöverket.

Jag går tillbaka till artikeln av Österberg, Brink och Holm. De skrev vidare på Brännpunkt i Svenska Dagbladet: "Regeringens förslag går längre än vad som kan motiveras av EG-domstolens dom."

Men jag skulle vilja säga att regeringen nu har lagt fram ett minimalistiskt förslag som kombinerar den svenska modellen med EU:s grundtanke om fri rörlighet av arbetskraft inom EU. Det är ett minimalistiskt förslag för att få EU-rätten att fungera i en svensk kontext.

Fru talman! Värst är kanske ändå att oppositionens kritik är hård samtidigt som deras motförslag lyser med sin frånvaro. Man säger i den omtalade artikeln att man vill ha en vilandeförklaring av förslaget för att få rådrom att hitta en bättre lösning. Men domen kom ju för länge sedan! Nog har ni haft rådrom? För två år sedan hade ni väl kunnat börja skissa på ett alternativt förslag att presentera här i dag?

Ändå framhärdar man i sin kritik och menar att lagen, om den antas, ska rivas upp om man kommer till makten. Därefter ska man påbörja ett arbete för att garantera den svenska modellen där fack och arbetsgivare förhandlar om löner och villkor och tecknar kollektivavtal som ska tillämpas fullt ut på utländska företag som bedriver verksamhet i Sverige. Det ska ske i samverkan med arbetsmarknadens parter. Men det är ju precis det som regeringen har arbetat fram! Jag förstår i alla fall inte vad skillnaden är. Är inte detta bara valtaktik?

Fru talman! Vänsterpartierna vill inte bara riva upp anpassningen av den svenska lagstiftningen på området och utreda frågan på nytt. De vill dessutom ge sig i kast med att ändra EU:s lagstiftning. De vill också omförhandla utstationeringsdirektivet med de andra 26 länderna. Det är för övrigt ett direktiv som den socialdemokratiska regeringen var med och fattade beslut om. Det här är en farlig strategi som lika gärna kan gå i motsatt riktning. Tvärtom kan omförhandlingarna mycket väl leda till att den svenska kollektivavtalsmodellen hotas.

Men rätt ska vara rätt. Regeringen går också i ett avseende längre, vilket man påtalar, än vad EU-rätten kräver. Regeringen föreslår nämligen att ett system för fastställande av arbets- och anställningsvillkor i ut-

stationeringssituationer ska vara oberoende av om företagen är etablerade inom eller utanför det europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES.

Efter noga övervägande landade alliansen i att det inte fanns några sakliga skäl att behandla utstationerade arbetstagare från länder utanför EES på ett annat sätt än de som lever inom EES-området.

Fru talman! Avslutningsvis bör vi slå fast att regeringen efter ett noggrant utredningsarbete där arbetsgivarens parter bidragit mejslat ut ett lagförslag som slår vakt om den svenska arbetsmarknadsmodellen samtidigt som den inte strider mot EU-rätten. Lagändringen är i minimalistisk anda för att inte göra mer ingrepp i den svenska modellen än nödvändigt och för att vi ska ha en lag som korrelerar med EU-rätten – en rätt som vi ju i Sverige har ställt oss bakom långt tidigare.

Oppositionens kritik är hård men deras motförslag lyser med sin frånvaro förutom när det gäller att omförhandla själva direktivet med övriga 26 medlemsländer. Det skulle dock förvåna mig om oppositionen verkligen är beredd att väcka frågan på EU-nivå vid ett eventuellt maktskifte. Alliansen är i alla fall inte beredd att i dag äventyra den svenska arbetsmarknadsmodellen genom omförhandlingar av direktivet i EU.

Fru talman! Med detta sagt vill jag säga att vi kristdemokrater och alliansen står bakom lagförslaget och yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 6 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Désirée Pethrus Engström försöker här bagatellisera den här frågan och det här lagförslaget genom att framhålla att det handlar om ett mycket litet antal personer. Det är alldeles riktigt att det är ett litet antal personer i relation till hela den svenska arbetsmarknaden. Men det är samtidigt så att de villkor som uppställs för företag på den svenska arbetsmarknaden påverkar arbetsmarknaden som helhet.

Som jag sade i mitt anförande bygger den svenska kollektivavtalsmodellen, hela dess legitimitet, på att samma villkor gäller för alla inom var och en av branscherna på den svenska arbetsmarknaden, att alla företag riskerar att utsättas för fackliga stridsåtgärder för att teckna ett kollektivavtal och att alla företag för att slippa den risken har möjlighet att teckna ett kollektivavtal som också säkrar konkurrensneutrala villkor.

Det är denna princip som ni slår sönder med det här lagförslaget, genom att säga att de företag som utstationerar arbetare här inte behöver underteckna ett kollektivavtal. Det är klart att det inte bara berör de personer som kommer hit, som är utstationerade. Det kommer att påverka hela de här branscherna.

Hur ska de andra företagen, de svenska företagen, som konkurrerar med de här utländska företagen kunna motiveras att i framtiden teckna kollektivavtal när det räcker för ett utländskt företag att vifta med ett enskilt anställningsavtal med helt okontrollerbara uppgifter om att man betalar bra löner och har bra anställningsvillkor?

Det är det här som är den stora utmaningen när det gäller kollektivavtalsmodellen. Det handlar inte om hur många personer som är direkt berörda. Det handlar om att hela branscher och hela kollektivavtalsmodellen faktiskt berörs på djupet av det här förslaget.

Anf. 7 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag skulle först vilja slå fast att jag tror att Josefin Brink inte tycker om EU. Josefin Brink tycker inte om EU-rätten. Men nu måste EU-rätten och svensk lagstiftning hänga ihop. Det är det vi försöker att få ihop här.

Vi har en speciell modell i Sverige där vi inte har allmängiltigförklaring av kollektivavtal – det har väldigt många andra länder. Därför försöker vi nu få ihop EU-rätten och den svenska lagstiftningen. Då måste de som kommer hit veta att de, om de har ett kollektivavtal som är bättre än det som de svenska kollektivavtalen kräver, inte ska behöva utsättas för stridsåtgärder.

Men facken har nu en möjlighet. Byggnads förstod vinken från EG-domstolen. De har nu börjat rapportera till Arbetsmiljöverket vilka löner och anställnings- och avtalsvillkor man har. Det var precis det som EG-domstolen slog fast.

På det sättet finns det fortfarande möjligheter att vidta stridsåtgärder. Om de utstationerade företagen inte följer de kollektivavtal som angetts till Arbetsmiljöverket kan facken vidta stridsåtgärder för att uppnå den nivån. Sedan skulle facken kanske vilja kunna strida för ännu mer förmånliga avtal. Men det här är det vi har att förhålla oss till, enligt EU-rätten.

Jag tror ingen riskerar att få sämre villkor än det kollektivavtalsförslag som de fackliga organisationerna har angett till Arbetsmiljöverket. De avtal som har angetts till Arbetsmiljöverket är det väl ändå inget fel på, eller?

Anf. 8 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Jag är ledsen att säga det, men Désirée Pethrus Engström har faktiskt ingen aning om vad det är för ett lagförslag som hon står och försvarar.

Det lagförslag som regeringen har lagt fram innebär att ett utländskt företag inte behöver ha något som helst kollektivavtal för att slippa hot om stridsåtgärder. Man behöver bara ha lönebesked eller enskilda anställningsavtal som det i praktiken är omöjligt, eller i varje fall väldigt svårt, att kontrollera om de stämmer överens med verkligheten.

Det handlar alltså inte om att man begränsar möjligheten att undantränga ett utländskt kollektivavtal. Det handlar om att regeringen föreslår att utländska företag icke över huvud taget ska behöva vara bundna av kollektivavtal för att slippa hot om stridsåtgärder.

De uppgifter som de svenska fackförbunden ska lämna in till Arbetsmiljöverket har ingenting att göra med den här frågan.

Problemet är den så kallade bevisregeln, som regeringen har satt upp. Den betyder att om ett utländskt företag kommer med ett papper som icke är ett kollektivavtal, där det står att man har löner som är bättre eller minst lika bra som svenska kollektivavtal, måste det svenska facket bevisa att detta papper inte stämmer för att ha rätt att kräva ens minimivillkor i svenska kollektivavtal.

Det är den här bevisregeln, Désirée Pethrus Engström, som gör att det i praktiken kommer att bli fri lejd för utländska företag när det gäller att verka utan kollektivavtal i Sverige utan att löpa samma risk som sina svenska kolleger att utsättas för stridsåtgärder.

Anf. 9 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är väl så att många arbetsrättsjurister tolkar EG-domen olika. Det gör även vi. Vi tolkar den uppenbarligen olika. Men bevisregeln handlar ju om EG-rätten. Den kommer från EG-rätten.

Det här innebär att fackliga organisationer bara kan ta strid för den hårda kärnan, och den hårda kärnan måste facken ange till Arbetsmiljöverket. Det är ingenting att stå och skratta åt, utan det är den lagstiftning som arbetsrättsjurister har varit med om att plocka fram.

Jag måste säga att det är ganska magstarkt att stå och säga att alliansen inte skulle veta vad den talar om när flera arbetsrättsjurister har varit med om att ta fram den här lagstiftningen.

Facken vet vad de kan kräva, och det är det som de ska ange till Arbetsmiljöverket. Det är också det som gäller för dem som kommer hit. De utstationerade måste ha en chans att få veta när de riskerar att få stridsåtgärder emot sig. Och det får de veta genom den här lagstiftningen.

Anf. 10 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Désirée Pethrus Engström säger att vi gör olika tolkningar av lagens innebörd. Det är mycket möjligt. Men jag är förvånad över den tilltro du sätter till EG-rätten, som du anser vara till hundra procent bra. Och den måste vi följa.

Jag tror inte att det var någon av oss här inne som trodde att EG-domstolen skulle döma som den gjorde 2007 i Lavalfrågan. Vi var ganska många som blev överraskade, även på den borgerliga sidan. Även ansvarig minister har uttryckt flera gånger att det kanske inte var ett riktigt väntat domslut. EG-rätten kan nämligen tolkas på olika sätt, och så är det också med denna lagstiftning.

Ett av grundproblemen är bevisreglerna, som jag ser det. Man lägger ansvaret på facken. De ska kunna bevisa att det avtal som den utländska arbetaren har inte stämmer. Där är problemet. Det blir någon sorts myndighetsutövning över det där, vilket jag absolut inte kan ställa mig bakom.

Sedan vill jag bara kommentera inställningen att det handlar om så få personer och att det då inte är något större problem. Jag vill ha en mer globaliserad värld. Jag vill välkomna ännu fler företag och ännu fler människor att komma till Sverige. Det är därför vi från Miljöpartiet står bakom och tillsammans med alliansen jobbade fram rätten till arbetskraftsinvandring också för personer utanför EU-området.

Vi tror att det är av godo att det kommer hit fler människor och jobbar, även företag. Men grundregeln måste vara att samma regler ska gälla svenska och utländska företag. Allt annat är otänkbart.

Anf. 11 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Först skulle jag bara vilja säga att jag blir väldigt förvånad när Ulf Holm säger att det är märkligt att Désirée Pethrus Engström sätter tilltro till EG-rätten och anser att man måste följa den.

Det var väl den regering som du stödde som var nere och antog utstationeringsdirektivet?

Nu måste vi förhålla oss till den rättsliga lagstiftning som finns i EG-rätten. Jag tycker i och för sig att det var många saker som var rimliga. Man sade nämligen att Byggnads inte hade angett någonstans vad det var

för villkor som skulle gälla och som det utstationerade företaget skulle förhålla sig till. Man saknade transparens. Det har man åtgärdat. Det har Byggnads förstått, och man har börjat rapportera till Arbetsmiljöverket.

En annan sak är att det är skillnad när det gäller allmängiltigförklaringen. Det innebär att vissa löner då blir normen, och det fastställs i lag i andra länder. Man har minimilagstiftning för minimilöner, till exempel. Men det har vi inte i Sverige. Vi har alltså kollektivavtal. Detta skiljer oss, men det måste vi förhålla oss till.

Lex Britannia var en annan fråga där EG-rätten sade att man inte kan diskriminera. Om någon kommer till Sverige och har bättre kollektivavtal kan facket inte ha full rätt att vidta stridsåtgärder mot ett sådant företag. Därför måste det ändras. Och vi har gått in och gjort förändringar.

Jag förstår faktiskt inte vad det är som är så farligt med de förändringarna och hur det här ska kunna påverka hela lönestrukturen, med 4 ½ miljoner människor, löntagare, i Sverige. Det som ni anför är fullständigt orimligt.

Anf. 12 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det jag sade gällde EG-rättens följder och tolkning. Det är två skilda saker. Det måste man göra skillnad på. Ingen av oss trodde väl att EG-domstolen skulle döma som den gjorde med den motiveringen. Det måste väl även ha förvånat Désirée Pethrus Engström.

Man kan ha olika tolkningar av det. Det som regeringen gör fel i detta fall är att man inte utnyttjar det handlingsutrymme som finns i direktivet när det gäller vissa frågor. Det anser jag att regeringen borde ha gjort.

Den andra frågan är om man inte ska försöka ändra EU:s utstationeringsdirektiv nu när vi ser att effekten blir att man tolkar de krav som finns i detta som ett tak i stället för ett golv. Ingen av oss trodde att man skulle göra det. Miljöpartiet stödde inte regeringen på den tiden. Det var på 90-talet någon gång som utstationeringsdirektivet antogs. Det var före den förra mandatperioden.

Det är det här som är kärnan i problematiken. Vi måste försöka ändra även EG-rätten samtidigt som vi måste ha en lagstiftning i Sverige som inte skiljer på utländska och svenska företagare. Det är det viktiga. Där har regeringen misslyckats.

En av skillnaderna är givetvis att Sverige till skillnad från många andra EU-länder har en kollektivavtalsmodell. Många länder kör med minimilöner via lagstiftning. Det är ganska uppenbart att den svenska modellen står sig bättre än många andra länders. Jämför till exempel med hur situationen ser ut i Frankrike. Jag tror ingen av oss vill komma till en arbetsmarknadspolitik som ser ut på det sättet.

Om vi tror på kollektivavtalsmodellen är det viktigt att företagare har kollektivavtal. Annars faller hela modellen. Där ligger problematiken i den här lagstiftningen.

Anf. 13 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Ulf Holm säger att vi ska tolka EG- domen, men vi kan inte tolka den som vi vill. Vi måste tolka den utifrån att vi ska ha en lagstiftning som gör att den fria rörligheten fortfarande gäller. Det är ett

*Åtgärder med
anledning av
Laval domen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

av de tydligare målen i EU:s arbetsmarknadspolitik, de fyra friheterna och fri rörlighet för varor och tjänster.

Självklart måste vi ha en reglering som gör att det är enkelt att flytta runt och arbeta. Företag ska kunna verka på hela EU-marknaden. Om man är emot det blir hela den här lagstiftningen ett problem i sig. Men det är nummer ett, och vi i alliansen är för den fria rörligheten.

Du säger att ingen trodde att den här EG-domen skulle säga det den gjorde. Både ja och nej. Det är självklart att de företag som ska komma hit måste veta vilka villkor som gäller. Det var det som man sade ifrån om. Byggnads hade inte varit tillräckligt tydligt med vilka villkor som skulle gälla för dem som kom hit. Nu har Byggnads förstått det, och man har börjat rapportera till Arbetsmiljöverket. Det är bra.

När det handlar om att ändra EU:s utstationeringsdirektiv är den bedömning vi gör nu att det kan innebära ytterligare risker för den svenska modellen. Det är den risk vi tycker att man tar. Vi är tveksamma till om det är bra.

Den nya kommissionären har sagt att han vill titta på det, så vi får väl se hur han hanterar det. Men det tycker jag är en viktig fråga att ha med sig i valrörelsen. Ska vi verkligen ändra utstationeringsdirektivet eller inte?

EU säger att vi inte får lönedumpa. Sverige har inte minimilönslagstiftning, men det står tydligt och klart i domen att man inte får lönedumpa. Den hårda kärnan får facken ta till stridsåtgärder för. Den hårda kärnan ska anmälas till Arbetsmiljöverket. Det är det facken får ta strid för.

Mer komplicerat än så är det inte. Om facken gör sitt jobb kan de utstationerade veta vilka förutsättningar som gäller. Då har vi också fred på arbetsmarknaden.

Anf. 14 JENNIE NILSSON (s) replik:

Fru talman! Jag ger Désirée Pethrus Engström rätt i en sak. Det är att det här handlar mycket om tolkningar. Det finns olika sätt att tolka domen. Olika jurister gör olika bedömningar. Olika länder väljer olika lösningar. Det är en tolkningsfråga.

Det är ett av skälen till varför vi är så kritiska till hur regeringen har valt att tolka. Man är inte härtill nödd och tvungen. Man har valt att ensidigt tolka domen på ett sådant sätt att det får konsekvenser som är negativa för den svenska modellen, för fackföreningsrörelsens möjligheter både att ta till vara inhemska arbetstagares intressen och att skydda gästande arbetstagare på svensk arbetsmarknad här i Sverige. Det är det som är det grundläggande problemet, hur man väljer att tolka.

Jag måste få göra en kort reflexion. Det sades mycket i Désirées anförande. Hon hänvisade till saker och ting som har hänt förr och hur Socialdemokraterna har agerat i EU-frågan i olika sammanhang. Bland annat lyfte hon upp att det var Socialdemokraterna som var med och förhandlade fram utstationeringsdirektivet.

Det är rätt. Vi var med och förhandlade fram utstationeringsdirektivet, och vi bevisade att det är fullt möjligt att påverka inom EU. Vi fick ett direktiv där samtliga var eniga om att det man lade fram som förslag skulle innebära lägstanivåer, golv. Det som nu har hänt är att EG-domstolen har gjort en uttolkning, inte EU, inte kommissionen, inte minister-

rådet utan domstolen. Det Pethrus Engström säger är att det lägger vi oss platt för.

Prot. 2009/10:82
4 mars

Anf. 15 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! När det gäller att tolka olika håller arbetsrättsjuristerna på och dividerar om olika saker hit och dit. Det håller jag med om. Men det vi ändå har försökt att göra och regeringen har gjort är att göra så lite förändringar som möjligt på den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det är så vi tolkar förslagsändringarna.

Ni tolkar att det här är maximalistiskt och vi minimalistiskt. Vi tycker att vi har gjort de minsta möjliga ändringar som krävs för att allting ska bli tydligt, att alla ska veta vad som gäller på arbetsmarknaden, och den svenska modellen ska ändå bevaras.

Det är så vi ser det. Vi tycker inte att vi har gjort mera än vad det egentligen krävs, förutom att andra som kommer hit från andra länder utanför EU också ska omfattas av den här lagstiftningen.

När det gäller att påverka EU var ni med på utstationeringsdirektivet. Vi måste nu ta diskussionen i den nya EU-kommissionen och det nya EU-parlamentet om hur vi ska agera vidare. Självklart ska vi se till att arbetstagarna har en trygghet. Arbetstagare ska ha bra villkor på arbetsmarknaden.

När det gäller försäkringar, som har varit uppe här, tror jag att EU tolkar det som att vi inte kan ha försäkringslösningar som åker mellan alla olika länder. Det är ganska viktigt att vi får med det också. Många av arbetstagarna har olika försäkringsvillkor på hemmamarknaden, och många säger att vi inte ska lägga oss i försäkringarna. Det är nog varför EU säger att det får vi inte ta strid för.

Men visst kan vi vara med och påverka EU. Vi gör bedömningen just nu att det kan finnas en fara i att rota i utstationeringsdirektivet. Om ni har en annan åsikt får det stå för er, men det är den bedömning vi gör i nuläget.

Anf. 16 JENNIE NILSSON (s) replik:

Fru talman! Den absolut största faran måste vara att inte ens försöka. Vidare säger Désirée Pethrus Engström när det gäller avtalsförsäkringarna att tolkningen på området – också det här är en tolkning, allting i det här är en tolkning – grundar sig på att det finns olika försäkringar i olika länder. Det handlar om vad EG-rätten säger, vad den hårda kärnan säger. Det är en tolkning som man gör.

Pethrus Engström hängde upp hela sitt första anförande på att det inte innebär lönedumping. Regeringen gör tolkningen att avtalsförsäkringar inte får ingå i den totala arbetskraftskostnad som du kan avkräva av ett gästande företag. Tillsammans med att man bara får begära minimilön får inte avtalsförsäkringarna ingå. De kanske är 5–10 procent av den totala lönekostnaden. Då kommer det att kunna erbjudas arbetskraft till betydligt lägre kostnad för gästande företag än vad svenska företag kan erbjuda.

Min fråga till Pethrus Engström måste då bli: Vad är ditt svar till fackliga organisationer som är oroliga? För att de ska få behålla jobben åt sina medlemmar ska de tvingas att sänka sina löner med kanske 10, 15 eller 20 procent, vad vet jag. Vad är ditt svar till dem?

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Att inte ens försöka ändra lagar, säger Jennie Nilsson. Vi ändrar ju lag här i dag, och vi ser hur enkelt och smidigt det går.

Det är inte så enkelt alla gånger att hålla på och ändra i de här lagarna. Det finns väldigt olika arbetsmarknadsmodeller i de olika länderna och vi har 27 länder som nu är med i EU. Det är det som gör att det finns en risk om vi bryter upp detta. Kommer vi att få ett bra direktiv som vi känner att vi blir mer nöjda med eller blir det kanske sämre? Det finns ju en risk. Det måste ändå Jennie Nilsson instämma i.

När det gäller försäkringar tänker jag så här: Om svenska arbetstagare åker i väg till Lettland eller är utstationerade någon annanstans, ska vi då kräva att de ska få försämrade villkor? På något sätt måste vi tala om vad det är som är det viktigaste. Det är att vi inte jobbar med lönedumpning. Det säger EU. Ni får inte lönedumpa. Därför är det flera olika saker, som semester, arbetstidsregler och löner, som ingår i den så kallade hårda kärnan. Den hårda kärnan får vi ta strid för. Jag tycker att det är rimligt att vi ändå har med det som gäller löner, arbetstider, semester och så vidare. Det är väl jättebra att alla kan ha en fri rörlighet. Det är ju de värdena det står mot. Vi har inte pratat så mycket om det, men det är fri rörlighet och samtidigt en trygghet.

Vi får inte lönedumpa. Jag tycker att det är orättvist när ni går ut och säger att EU förespråkar lönedumpning. Det är i princip det ni säger. Det är ju helt fel. EU-rätten säger: Man får inte lönedumpa, därför får ni ta strid för den hårda kärnan. Varsågod! Det tycker jag att vi slår fast väldigt tydligt i det här betänkandet i dag, fru talman.

Anf. 18 ANNA KÖNIG JERLMYR (m):

Fru talman! Den här debatten är ett tydligt exempel på ett resultat av det samarbete som Sverige sedan 1995 ingår i. Vi har inte enbart längre en svensk lagstiftning att förhålla oss till utan vi har kommit att bli alltmer sammansvetsade med andra länder genom EU-rätten. Tillsammans verkar vi genom Lissabonstrategin, som numera övergått i EU 2020, för att Europa ska bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska region.

Lissabonstrategin grundar sig på Europatanken som bygger på att Europas länder ska knytas närmare varandra, att vår befolkning på en halv miljard människor ska samarbeta mer med varandra genom handel med varor och tjänster, genom social sammanhållning, genom resor och genom en förståelse och tolerans för varandras olikheter.

Just frihet, att kunna uttrycka vad man vill, att kunna röra sig vart man vill var för många europeer för inte alltför länge sedan en omöjlighet. Många människor i Europa har gått i döden för friheten. Säg den estländare eller tysk uppvuxen i Östberlin som inte uppskattar och förstår frihetens värde. För dem kommer friheten att få röra sig aldrig att tas för given.

Rädslan för friheten att röra sig har genom tiderna satt sina djupa spår på Europas karta. Ibland har det tagit sig uttryck i en mur, ibland i censur, men vi har sett det också på senare tid genom särskilda regler för nya medlemsstater från framför allt det forna östblocket. Inför utvidgningen var det många länder som ville se övergångsregler. Även här i Sverige höjdes röster. Socialdemokraterna varnade för social turism. Byggnads,

Transport och andra fackförbund krävde stoppregler. I dag vet vi att de hade fel.

Ledande socialdemokrater varnade även svenskarna inför diskussionen om arbetskraftsinvandring. Även i den här frågan har verkligheten motbevisat socialdemokratin. I de utvärderingar som har gjorts av alliansens reform för arbetskraftsinvandring har det visat sig att under förra året beviljades drygt 13 000 ansökningar, varav tusentals berörde människor med teoretisk specialistkompetens. Många var programmerare och systemvetare från Indien, kompetens som svenska företag faktiskt är i stort behov av.

Även i forskningsrapporten *Arbetskraftens rörlighet från de nya EU-länderna till Norden* från 2008 motbevisas rädslan för den sociala turismen och rörligheten mellan länder. Det var bara en liten del som valde att resa till Sverige. De flesta reste till Norge, eftersom det fanns jobb där och det var högre löner.

Rapportförfattarna var också tydliga på en annan punkt, nämligen att Norden kommer att behöva mer, inte mindre invandring från EU-länderna för att klara den brist på arbetskraft som väntar. Också andra länder i Europa räknar med brist på arbetskraft. Nu kan det snart bli konkurrens om den typen av arbetskraft som jag precis har talat om. Vi är snart där. Redan 2012 är det fler som pensioneras än som träder in på den svenska arbetsmarknaden.

Lavalpropositionen som i dag debatteras berör frågan om friheter och rättigheter. Eftersom den berör också rörlighet är givetvis frågan kontroversiell. Oppositionspartierna hävdar i debatten att det har skett en historisk försämring av den svenska modellen och att vi nu öppnar för social dumpning.

Jag delar inte det synsättet. Ser man till alla anställda utgör de utstationerade arbetstagarna enbart några få promille. Läser man dessutom Lavaldomen ser man att den är ovanligt tydlig i sitt uttalande, att Sverige måste respektera EU-rätten på ett bättre sätt.

Domstolen resonerar visserligen kring de sociala aspekterna i sin dom. Rättigheter som fri rörlighet ska enligt EU-rätten vägas mot de socialpolitiska mål som bland annat handlar om att förbättra levnads- och arbetsvillkor, att åstadkomma ett socialt skydd och en dialog mellan arbetsmarknadens parter. Domstolen ger faktiskt också en facklig organisation rätt att genomdriva en blockad i syfte att arbetstagare ska garanteras arbets- och anställningsvillkor som fastställs på en viss nivå.

Det själva Laval-målet handlade om var villkor som gick utöver den hårda kärnan och de villkor som en anslutning till Byggnadsavtalet innebär. Det handlade om att det var svårt eller till och med omöjligt för ett utländskt företag att förstå vilka villkor som gällde på den svenska arbetsmarknaden.

Lavalutredningen har på regeringens uppdrag lagt fram ett seriöst och välavvägt förslag som förenar den svenska modellen med EU-rätten. Regeringen har därefter antagit det mesta som utredningen föreslår och lagt fram ett balanserat förslag som tar hänsyn till grundläggande fackliga rättigheter men också till grundläggande friheter.

Låt mig vara tydlig: Det finns inget parti i den svenska riksdagen som är för social dumpning eller att vi skulle ha några slavliknande kontrakt

Prot. 2009/10:82
4 mars

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

för anställda. Sådana anklagelser tycker jag bara förminskar den här frågan, som förtjänar en betydligt mer hederlig debatt.

EU-domstolen var också tydlig med att Sverige kan behålla den svenska modellen med kollektivavtal där parterna i avtal till stora delar reglerar villkoren på den svenska arbetsmarknaden. Det domstolen däremot sade var att de fackliga organisationerna inte kan använda stridsåtgärder för att driva igenom ett kollektivavtal hur som helst, särskilt inte om de utstationerade arbetstagarna redan omfattas av ett kollektivavtal i sitt hemland. Det utländska företaget måste också få tydlig information om vilka villkor som kollektivavtalet innehåller.

Sverige måste förhålla sig till Europeiska unionens domstols kritik. Nu finns det fortsättningsvis en möjlighet att förhandla fritt om kollektivavtal. Det är stridsåtgärder man inte får ta till hur som helst. Just detta är en väsentlig del av Lavaldomen. EU-rätten ger inte fritt fram för att strida hur som helst. Nu måste också parterna ta hänsyn till de minimivillkor som anges på sju områden och som alla omfattas av lag förutom minimilöner där det handlar om kollektivavtal.

Avslutningsvis kan jag ha stor förståelse för att Lavalfrågan verkar komplicerad, för det handlar om akter och internationella konventioner. Det handlar om EU-rättslig lagstiftning. Det handlar om svensk rätt och svenska kollektivavtal.

Samtidigt är det rätt enkelt, för det handlar om en balans mellan den fria rörligheten och skyddet för arbetstagare inom EU. Utskottet anser att regeringen har landat balanserat i sitt förslag. Man har tagit hänsyn både till rörligheten och till skyddet mot undermåliga arbetsvillkor.

Lyssnar man till vad de rödgröna för fram i argumentationen kan man förstå att människor blir oroliga över rörligheten i stort. Vi vet också av erfarenhet att oppositionens dystra framtidsprognoser sällan visar sig stämma.

I förslaget förenar vi den svenska modellen med den europeiska tanken om fri rörlighet för tjänster. Vi ser till Sverige, att vi ska ha sjysta villkor för alla som jobbar här, men vi ser också till Europa i stort och att vi som medlemsland ska följa de direktiv som förenar oss. Vi vet faktiskt inte vad som kommer att hända i framtiden, om den här propositionen är förenad med utmaningar eller med möjligheter. Men historien har visat att farhågorna om rörlighet från andra länder inte har stämt och att handel i alla tider har lett till välstånd och utveckling.

Med detta sagt, fru talman, yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 19 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Anna König Jerlmyr pratar fint om frihet, fri rörlighet och likabehandling, och hon kritiserar de övergångsregler som vissa länder har infört i samband med EU:s utvidgning. Vänsterpartiet instämmer till fullo i den kritiken. Vi har alltid varit emot den typen av övergångsregler och har alltid förespråkat fri rörlighet över gränserna.

Vi vill nämligen inte ha några särregler för utländska arbetare som jobbar i Sverige, vare sig som en övergångslösning eller permanent. Tvärtom vill vi att alla som kommer till Sverige och arbetar här ska ha samma rättigheter och samma möjligheter som sina svenska kolleger. Vi

vill också att utländska företag som vill verka i Sverige ska ha samma villkor som svenska företag som verkar i Sverige, så att vi får en neutral konkurrenssituation.

Det är just därför som vi är kritiska till det förslag som regeringen lägger. Det innebär en särbehandling, inte en övergångslösning, utan en permanent lösning för arbetare och företag från andra EU-länder. Man går ju längre än när man införde övergångsbestämmelser genom att säga att det permanent ska vara så att utländska företag som är utstationerade och arbetar i Sverige inte ska behöva leva upp till de villkor och de krav som andra företag i Sverige måste leva upp till.

Jag har en direkt fråga till Anna König Jerlmyr som kanske illustrerar vad det handlar om. Om ett företag från ett annat land visar fram ett papper som inte har någon juridisk giltighet som kollektivavtal där det står att ”vi tillämpar jättebra löner och arbetsvillkor”, hur ska en svensk facklig organisation bete sig för att kunna kontrollera att uppgifterna stämmer?

Anf. 20 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik:

Fru talman! Jag kan direkt hoppa på den frågan från Josefin Brink. När jag hör hela resonemanget här får jag en viss känsla. Propositionen har inte trätt i kraft än. De problem med skenavtal som man nämner finns ju redan i dag.

Det som sägs i propositionen är att man från facklig sida har långtgående möjligheter att kontrollera att de anställningsvillkor och arbetsvillkor som finns på sju områden faktiskt gäller. Det här är inte ett litet, snävt område att förhålla sig till, utan det är ett stort område på arbetsmarknaden när det gäller villkor och krav. Man har möjligheter genom bland annat lönebesked och olika anställningsvillkor, och det har man under hela den period som det handlar om utstationering. Problematiken med skenavtal finns alltså redan i dag, så det är ingen skillnad.

När man hör Josefin Brink och den argumentation som läggs fram från Vänsterpartiet får man nästan en känsla av att den svenska vänstern vill ha något slags röd utopi om att det ska vara samma löner i hela Europa, att det inte ska skilja sig beroende på vart man reser.

Men vi måste känna oss trygga med den lagstiftning vi har på bordet. Man kan inte sätta hur låga löner som helst. Om det finns synpunkter på exempelvis lönenivåer enligt miniminivå i kollektivavtal är det upp till parterna att förhandla annorlunda. Dessutom är våra minimilöner bland de högsta i världen.

Utstationeringsdirektivet har inte till syfte att harmonisera alla anställnings- och arbetsvillkor mellan medlemsländerna. Man kan ha olika villkor. Det som däremot är viktigt är att man inte får hindra tjänsteutövare från andra länder att verka i medlemsstaterna. Det är precis på den punkten som vi på svensk sida har blivit fällda.

Anf. 21 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Det skulle vara fint om man kunde harmonisera lönenivåerna i hela EU, i kraft av att fackföreningarna blev starkare i hela Europa och kunde ställa bättre och mer långtgående krav för sina medlemmars räkning. Det stämmer att det är en utopi som vi i Vänsterpartiet bestämt står bakom på olika sätt.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Däremot är vi ointresserade av att genomföra en harmonisering nedåt av lönerna i EU, för det är de som har de sämsta lönerna och de sämsta villkoren som ska sätta normen för en press nedåt på lönerna i de länder där fackföreningsrörelsen är starkare och där lönenivåerna är högre. Det är det som är risken med den typ av lagförslag som nu läggs fram. Det är möjligt för företag från andra länder att ha betydligt lägre arbetskraftskostnader, och man gör det i praktiken omöjligt för svenska fackliga organisationer att kräva att de företag som verkar i Sverige ska tillämpa samma lönenivåer och arbetsvillkor som de svenska kollegerna har.

Jag noterar att Anna König Jerlmyr inte kunde svara på min fråga utan bara påstår att svenska fackliga organisationer har långtgående möjligheter att kontrollera att de uppgifter som arbetsgivare påstår sig tillämpa verkligen gäller. Problemet med skenavtal finns i dag och skulle kunna undanröjas genom att facket har rätt att kräva att ett utländskt företag undertecknar ett svenskt kollektivavtal. Det är ju det som den borgerliga regeringen i praktiken har omöjliggjort genom denna bevisregel.

Jag upprepar min fråga: Vilka långtgående möjligheter är det som svenska fackförbund nu har fått av den svenska regeringen att kontrollera innehållet i utländska enskilda avtal?

Anf. 22 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik:

Fru talman! Dessa långtgående möjligheter preciseras i propositionen. Det handlar om att facket ska kunna granska lönevillkor, enskilda anställningsavtal och så vidare. Men det jag inte förstår är hur Josefin Brink kan säga att det här inte kommer att fungera, när propositionen inte ens har trätt i kraft. Det är den synen som jag vänder mig emot.

När det gäller bekräftelseavtal resonerar man om det i utredningen och kommer fram till att ett sådant avtal sannolikt kommer att strida mot EU-rätten. Även där upplever jag att Vänsterpartiet har fel.

Det är väldigt intressant med den röda utopi som lyfts fram, att man ska ha lika lön oavsett i vilket land i Europa man verkar. Med den retoriken är det osolidariskt av en konsument i Sverige att handla en tröja från Bulgarien eftersom den inte är gjord av svenska arbetare till svenska löner. I praktiken vill man från vänsterhåll också försvåra all handel med olika länder.

Sanningen är, precis som har nämnts tidigare, att Vänsterpartiet vill lämna hela EU-samarbetet. Man vänder sig emot alla försök att öppna upp länder gentemot varandra – ett samarbete som har lett till handel, till välstånd och till fred. Det är beklagligt att Vänsterpartiet har den synen.

Anf. 23 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag vill bara kommentera replikskiftet med Josefin Brink, när Anna König Jerlmyr säger att vi inte ska tro att allt eventuellt kommer att hända. Jag hoppas bara att inte också denna lagstiftning är en testlagstiftning och att vi får se vad som händer, som ni har gjort med akassa, sjuklönereform och allting, och sedan får ni ändra er i efterhand. Jag hoppas att denna lag inte är sådan.

Det krävs också att man har en utredning och ser: Vad kan konsekvenserna bli? Hur ska man förhindra att det blir negativa konsekvenser?

Jag hoppades att ni hade tittat på detta, men jag blev lite osäker efter detta uttalande.

Jag tycker att Anna König Jerlmyr ska tagga ned lite när det gäller pratet om frihet, rättigheter och rörlighet. Alla riksdagens partier står bakom det gemensamt, framför allt i en internationell jämförelse. Vi vill ta bort handelshinder och så vidare. Miljöpartiet har till och med samarbetat med denna regering om ökad arbetskraftsinvandring. Vi vill särskilt uppmuntra att det kommer fler utländska företag och arbetare, men det måste vara på samma villkor.

Jag noterade särskilt Anna König Jerlmyrs fina ord om att skydda arbetstagare och motverka social dumpning. Det är bra. Men varför kan ni inte bifalla att Sverige ska ratificera ILO:s konvention 94, som just går ut på detta att motverka social dumpning? Det är många andra EU-länder som har anslutit sig till den, och det är på tiden att även Sverige gör detta. Det skulle vara en fin gest – om det nu finns någon tanke bakom de vackra ord som kommer från Anna König Jerlmyrs mun.

Anf. 24 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik:

Fru talman! Tack, Ulf Holm! Jag måste väl tacka för att du i alla fall tycker att jag använder fina ord.

Du frågar om det blir några konsekvenser, och det har givetvis gjorts en konsekvensanalys av propositionen.

När det sedan gäller lagstiftningen som sådan är det möjligt att den kommer att förändras i framtiden allt eftersom det kommer nya domar. Det är inte hugget i sten att det alltid kommer att se ut på samma sätt. Det kommer också ett bemanningsdirektiv i framtiden. EU-rätten är levande, och det måste vi också ha en viss ödmjukhet inför.

Jag välkomnar Miljöpartiets hållning, att man är för arbetskraftsinvandring. Man är också ett parti som brukar tala om företagens villkor och så vidare. Därför blir jag också förvånad när jag hör vad Ulf Holm säger, och jag vill fråga honom om det verkligen stämmer att Miljöpartiet delar uppfattningen att man ska ha möjlighet att utöva stridsåtgärder på ett företag som redan har kollektivavtal i sitt hemland som till och med är bättre än de svenska kollektivavtalen. Är det en rimlig ståndpunkt? Vad säger Miljöpartiet om den ordningen?

Anf. 25 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Kollektivavtalen ser ju olika ut, och den springande punkten är hur man ska bevisa vad som gäller. Där har man lagt hela bevisbördan på de svenska fackliga organisationerna, vilket jag tycker är fel. Detta är grundproblemet som jag ser det. Det är därför vi tycker att den som är i Sverige och arbetar också ska tillhöra det svenska kollektivavtalet. Det ska vara samma villkor som gäller för alla arbetstagare. Man ska inte kunna göra åtskillnad här, för då blir det bara kryphål, och det kommer att gynna oseriösa företagare. Sådana finns överallt, runt om på hela jordklotet. Vi ska inte ge dem möjlighet att utnyttja situationen och försöka dumpa löner och arbetsvillkor, utan vi måste faktiskt kämpa för att lönevillkor och löner ska öka för alla, oavsett var man kommer ifrån.

Det går inte att jämföra detta med att köpa en T-shirt från Bangladesh, som blir billigare för att folk inte har samma löner där som i Sverige. Man kan inte göra på det sättet, och jag tror inte heller att det är

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

möjligt eller önskvärt att man på EU-nivå skulle börja reglera de här frågorna. Jag är rädd för att EU går i riktning mot att utmana den svenska kollektivavtalsmodellen än mer. Vi är ett av de få länderna i EU som har den modellen. Därför är det så viktigt att man värnar modellen och också tar den striden i EU. Där anser jag att den nuvarande regeringen har misslyckats och inte kunnat försvara den tillräckligt.

Anf. 26 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik:

Fru talman! Jag delar självfallet inte Ulf Holms uppfattning att den svenska modellen inte fullt ut skulle respekteras samtidigt som man nu tar hänsyn till EU-rätten. Man har funnit en bra balans mellan svensk rätt och EU-rätt. Förslaget innebär i slutänden att länder som Sverige faktiskt måste ta hänsyn till vilka villkor som utländska arbetstagare omfattas av i sina hemländer, oavsett om det är kollektivavtal, som kan vara bättre än de svenska, försäkringsskydd och så vidare.

Detta måste vi ta hänsyn till, för vi ingår nu i en gemenskap där vi ska försöka öka handeln länder emellan. Jag tycker att det är en rätt bra ordning där man tar hänsyn både till grundläggande fackliga rättigheter och rätten att tillhandahålla tjänster och röra sig fritt inom unionen. Det handlar om både och, både rörlighet och skyddet för arbetstagare. Därför blir man lite förvånad när man ser att till exempel också socialdemokratin har tillsatt en arbetsgrupp som ska se över nya direktiv till en helt ny utredning där man totalt utelämnar arbetsgivarorganisationer och enbart ser till arbetstagarorganisationerna. Det säger väl en del om hur man ser på den svenska modellen. Ibland ser man att det ska vara två parter, men ibland ser man tyvärr ensidigt bara till arbetstagarparten.

Anf. 27 ANNIE JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag kan med glädje konstatera att det har gått att hitta en lösning på de problem som uppstått till följd av Lavaldomen och som ligger helt i linje med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Jag känner mig trygg när jag läser propositionen. Förslagen innebär att grundläggande svenska arbets- och anställningsvillkor ska tillämpas även på arbetstagare från andra länder som utstationeras till Sverige samtidigt som EU-rätten respekteras.

I Lavaldomen underkändes Byggnads blockad därför att stridsåtgärderna var oproportionerliga. Krav som går utöver den hårda kärnan gör det svårare för företag att utföra bygg- och anläggningsarbeten i Sverige. Därför utgjorde blockaden en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster här i landet. Men domen slår också fast att fackförbund har rätt att tillämpa stridsåtgärder för att försvara den hårda kärnan i arbetstagar rättigheter, det vill säga lön, semester, arbetsmiljö och arbetstid.

Det är därför en gåta hur vänsterpartierna kan påstå att den proposition som nu ligger på bordet är ett hot mot den svenska modellen. Lagrådets granskning visar att så inte är fallet.

Fru talman! Centerpartiet anser att den svenska modellen i grunden är bra. Socialdemokrater och fackliga företrädare försöker göra sken av motsatsen. Men vi anser att den svenska modellen måste följa med tiden och moderniseras för att möta dagens utmaningar.

Vänsterpartierna framhäver lagförslagen som om de vore ett dråpslag mot den svenska fackföreningsrörelsen och påstår att förslagen röjer väg

för låglönekonkurrens och utnyttjande av underbetald arbetskraft från andra EU-länder i Sverige.

Det kan inte bli mer felaktigt. Tvärtom: Lagförslaget innebär i stället att svenska kollektivavtal kommer att skapa normen för regleringen av anställnings- och arbetsvillkor för utstationerade arbetstagare. Det blir de fackliga organisationerna som får rollen att övervaka arbetsmarknaden och se till att utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige tillämpar skäliga villkor på sina arbetstagare.

Fru talman! Den svenska arbetsmarknadsmodellen går att förena med gällande EU-rätt. De nya förutsättningarna för stridsåtgärder innebär att de kollektivavtalsvillkor som fackföreningarna tar strid för bland annat måste vara hämtade från ett svenskt centralt branschavtal och bara får reglera den hårda kärnan. Fackföreningarna måste också ta hänsyn till att de utstationerade arbetstagarna redan kan ha villkor som lever upp till en svensk standard i egna avtal från hemlandet.

Jag känner mig trygg med regeringens förslag, som innebär att grundläggande svenska arbets- och anställningsvillkor ska tillämpas på samtliga arbetare i Sverige, oavsett från vilket land. Samtidigt har man också tagit hänsyn till EU-rätten, den fria rörligheten för tjänster, förbud mot diskriminering och utstationeringsdirektivet. Det är bra att man hittat en lösning efter Lavaldomen som ligger helt i linje med den svenska modellen.

Fru talman! Utvidgningen österut har haft stor betydelse för dagens EU och gjort att vi i dag är världens största arbetsmarknad med nära 500 miljoner invånare. Jag minns farhågorna bakom de så kallade övergångsreglerna, som handlade om att arbetskraft från öst – och bidragssökare – skulle komma till väst i mycket stora mängder. Både jag och väljarna minns när Göran Persson varnade för social turism och krävde övergångsregler för att skydda oss mot medborgare från våra grannländer. Storbritannien, Irland och Sverige införde inte dessa övergångsregler, för den dåvarande regeringen fick inte majoritet för sitt förslag i riksdagen.

Centerpartiet stod då upp för öppenhet och människors lika värde, med en tilltro till människors vilja att göra rätt för sig. Det gör vi nu också. Att stänga gränser är att stänga utvecklingen och framtiden ute. Utan detta samarbete hade den polska rörmokaren förblivit arbetslös i Polen medan det var arbetskraftsbrist på Irland. Vi är beredda att anta utmaningen att utveckla Europas arbetsmarknad tillsammans. Vi värnar om fri konkurrens, rörlighet och öppenhet. Och att tryggheten ligger i att ha ett jobb att gå till.

Centerpartiet för en politik som öppnar gränserna, för att enskilda företagare ska våga investera och satsa på nya affärsidéer och för att enskilda människor ska våga flytta till ett annat land för att skapa sig det välstånd man eftersträvar. Vi står för öppenhet, fri konkurrens och rörlighet, till skillnad från oppositionen. Till skillnad från Vänsterpartiet eller från dem som skanderade ”go home” i Vaxholm ser vi inte den globaliserade världen som ett hot utan som en möjlighet. Vi tycker att våra systrar och bröder i andra delar av världen kan komma hit och jobba, och vi tycker det är oacceptabelt att som Byggnads och flera andra fackföreningar ta till så kraftiga stridsåtgärder att deras bröder och systrar förlorade sina jobb och blev arbetslösa. Var fanns solidariteten där?

Prot. 2009/10:82
4 mars

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Fru talman! I strategin för ökad tillväxt i Europa intar just tjänstesektorn en nyckelroll i den framtida produktiviteten och sysselsättningen. Ända sedan 1995 har Sverige kunnat ta del av de välfärdsvinster som EU:s fria rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor medför. Det underlättar vardagen för alla människor, inte minst möjligheten att få jobb. Mellan 1999 och 2003 skapades 6 miljoner jobb i EU-länderna. Handeln inom unionen har ökat med 30 procent och andelen utländska direktinvesteringar har fördubblats.

Lavaldomen har väckt starka känslor. Den fria rörligheten för tjänster har ställts mot den nationella välfärden i allmänhet och arbetstagarintressen i synnerhet. Det är tydligt att det råder vitt skilda uppfattningar om vilken inverkan detta har på den svenska kollektivavtalsmodellen.

Alliansregeringens proposition som nu ligger på bordet innebär sammantaget en lösning på de frågor som uppstått till följd av Lavaldomen som ligger helt inom ramen för den svenska kollektivavtalsmodellen.

Den svenska modellen har en lång historia med en kärna som bygger på avtal mellan arbetsmarknadens parter. Detta innebär att parterna reglerar villkoren sinsemellan, utan inblandning av lagstiftaren. Centerpartiet är positivt till denna modell samtidigt som vi anser att den behöver anpassas till en global marknad och nya spelregler på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag skulle vilja att oppositionen öppnar de protektionistiska ögonen och ser vad som händer i och med globaliseringen. Nya europeiska entreprenörer och innovatörer växer fram. Företag strukturerar sig på nya sätt och stärks i den globala konkurrensen. Forskning visar att det är de små, snabbväxande företagen som skapar de flesta jobben, till skillnad från ekonomins elefanter som alltid måste effektivisera och ofta dras med att behöva minska på sysselsättningen.

Den nya rörligheten över gränserna har också kommit att illustrera frågan om arbetstagarernas rätt att konkurrera. Konkurrens skapar valfrihet för konsumenten och har bidragit till att förbättra kvaliteten. Restriktioner begränsar den. Innovatörer och entreprenörer kommer att kunna konkurrera om att söka de bästa nya sätten att producera det som vi konsumenter vill ha. Det skapar en utveckling mot ständigt ökad kvalitet, effektivitet och produktivitet.

Centerpartiet ser propositionen som en viktig öppning för att uppgradera den svenska modellen. Det här kan vara början på att den svenska tjänstesektorn får samma typ av stimulans från utländsk konkurrens som under årtionden varit till nytta för konsumenterna när det gäller varor. Det går att förena en modern svensk modell med fri konkurrens, rörlighet och öppenhet.

Vänsterpartiernas syn på fri rörlighet och konkurrens oroar mig. När Socialdemokraterna talar om social turism och anklagar ett lettiskt bemanningsföretag för människohandel och fackföreningar ropar ”go home” till utländska byggarbetare vittnar det om synen på utländsk arbetskraft i Sverige. Det vore ärligare av vänsterpartierna att säga som det är, att man inte vill ha fri konkurrens, att man anser att svenska jobb enbart är till för svenskar. Vad är det för budskap som ni för fram till våra medborgare i Europa? Är det sköt er själva, kom inte hit och ta våra jobb?

Med den demografiska utmaning vi står inför behöver vi arbetskraft i Sverige. Våra grannar är också välkomna hit. Det säger jag och Centerpartiet.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget till beslut i arbetsmarknadsutskottets betänkande.

(Applåder)

(forts. 7 §)

Prot. 2009/10:82
4 mars

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Frågestund

Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar socialminister Göran Hägglund, statsrådet Mats Odell, statsrådet Åsa Torstensson, arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni välkomna till dagens frågestund. Socialminister Göran Hägglund besvarar såväl frågor inom sitt eget ansvarsområde som allmänpolitiska frågor.

Praktikplatser för arbetslösa

Anf. 29 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jobbfrågan ser ut att bli stor. Redan nu är över 9 procent arbetslösa i det svenska samhället. Hundratusen jobb har försvunnit, och var tredje arbetslös är numera också långtidsarbetslös. Sänkt skatt på lånade pengar ger inga jobb; det ökar klyftorna. Allt fler möter stängda dörrar.

Den sänkta skatten på ungdomsgrupperna har gett liten effekt. Såväl regeringens eget ekonomiska råd som SCB pekade på att detta var ganska effektlöst. Vad gäller garantierna får nio av tio ungdomar inget stöd alls. 25 procent finns inte registrerade i någon aktivitet, så ingen vet vad de gör.

Till detta kom det så kallade lyftet. Endast ett fåtal, 20 personer, hade fått praktikplats genom det i januari. Då blev arbetsmarknadsministern desperat och dumpade 65 000 praktikanter på chockade myndigheter. Skatteverkets generaldirektör trodde att hon läste fel på en nolla när hon skulle ha 6 500 praktikanter på sin arbetsplats.

Har arbetsmarknadsministern för avsikt att genomföra denna masspraktik på myndigheterna? Hur har arbetsmarknadsministern tänkt att det ska fungera?

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det var fascinerande att det kom som en nyhet eftersom det var tydligt presenterat i budgeten. Kanske har oppositionen och journalisterna inte läst den särskilt noga. De 40 000 praktikplatserna handlar om att ge personer med kort tid i arbetslöshet en tremånaderspraktik så att de förbättrar sin möjlighet att komma tillbaka i arbete. Det är en bra aktiveringsåtgärd under en period när vi har fått många nya arbetslösa i finanskrisens spår.

Ni brukar hävda att vi inte gör något, men nu gör vi något kraftfullt just för att dessa personer ska ha en möjlighet att komma tillbaka. Det kommer knappast att stå 6 000 personer och knacka på Skatteverkets dörr på måndag, men det är viktigt att också staten tar ett ansvar för de arbetslösa och att vi inte hela tiden skyfflar över ansvaret på kommunerna. Svaret på frågan är: Ja, jag förutsätter att staten och dess myndigheter går före och hjälper till att ta ett ansvar på samma sätt som vi begär av och ber kommunerna att de ska göra. Det är alldeles självklart.

Anf. 31 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Man höjer på ögonbrynen. Arbetsmarknadsministern har hela tiden sagt att det gäller att satsa på kvalitet och utbildning, men inget har kommit i den vägen. Det här är ytterligare ett bevis på det. Nu klipper arbetsmarknadsministern snabbt till med dessa volymer och säger att det ska genomföras trots att generaldirektörerna på myndigheterna tror att de läser fel på en nolla när de ser hur många praktikanter de ska ta emot. Det här kan inte bli mycket av kvalitet.

Vore det inte bättre att gå från ord till handling, arbetsmarknadsministern, och se till att det blir aktiviteter som innehåller kvalitet i stället för denna massdumpning bara för att hyfsa till siffrorna under valåret?

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg står uppenbarligen på generaldirektörernas sida när jag försöker stå på de arbetslösas. Att öka de arbetslösas möjligheter att komma tillbaka i arbete genom aktiva insatser, vilket en praktikplats faktiskt är, är något bra. Det vore märkligt om Sven-Erik Österberg har en annan åsikt i den frågan.

Det här hyfsar ingen statistik. Låt mig vara extremt tydlig med det. Dessa personer är arbetslösa. De kommer också att vara arbetslösa under den period de gör praktik. Deras chans att komma tillbaka i arbete ökar dock avsevärt, och det är avsikten med denna verksamhet.

Förföljelse av judar

Anf. 33 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag vänder mig till socialminister Göran Hägglund. Den senaste tiden har Skånes största stad, Malmö, uppmärksamats i mindre smickrande sammanhang. Medierna har genom en artikelserie i Skånska Dagbladet rapporterat att judiska trosbekännare känner oro och ibland upplever sig förföljda. Några personer har vittnat om att de vill flytta och inte låta sina barn växa upp i en miljö fylld av hat och förakt.

Herr talman! Det gäller att vara ytterligt tydlig. Vad kan göras för att slå fast att ingen ska behöva känna oro eller skam i vårt land för sin religion? Vad kan göras för att det inte i debatten ska bli så att judar i Sverige anklagas för eller skuldbeläggs för vad Israel eventuellt gör i Mellanöstern? Vad kan göras för att inte påståenden om israelisk lobbyism ska användas för att bortförklara att människor i vårt land är rädda och oroliga?

Herr talman! Låt mig också utnyttja möjligheten att från min bänkplats, nr 95, på ett mandat från norra och östra Skåne vara ytterligt tydlig och förklara att jag som förtroendevald ser det som ett problem att judar i Malmö vill söka sig därifrån. Det är ett politiskt problem.

Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Detta är ett mänskligt problem som politiken har att ta sig an. Jag delar givetvis allt det som Hans Wallmark uttrycker. Vi har en situation där judar under lång tid och på många håll i vårt land men alldeles särskilt i Malmö har blivit trakasserade, hotade och förföljda på ett sätt som är fullständigt oacceptabelt och som man hade hoppats att vi aldrig någonsin skulle behöva se i Sverige igen.

Under lång tid har debatten tagit sig ganska trassliga vägar framåt, vilket har gjort att det ibland har framstått som att vissa grupper som har förföljts har fått skylla sig själva. Det är naturligtvis ett helt oacceptabelt sätt att argumentera. Varje grupp och person i Sverige har rätt att existera utan någon som helst förföljelse. Det gäller självklart också judar i vårt land.

Anf. 35 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Det här är ett problem som har väckt uppmärksamhet de senaste veckorna i Malmö, men man kan se mönster längre tillbaka i tiden. Jag såg i protokollet att jag redan i november 2006 ställde den första frågan om växande tecken på antisemitism i Sverige. Därför är det viktigt att politiker i ledande ställning är tydliga var de än befinner sig.

Herr talman! Jag vill också uttrycka ett stort beröm till förre statsministern Göran Persson som var väldigt tydlig i den allmänna debatten både i Sverige och internationellt. Det är inte acceptabelt i vårt land att någon människa oavsett religiös hemvist ska känna oro eller skam över sin tillhörighet – en sådan oro och skam att man till och med är beredd att överge sin hemstad.

Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Så ska det naturligtvis inte vara i vårt Sverige. Vi vill att alla människor som finns här ska känna sig välkomna och trygga i det sammanhang där de finns. Ingen ska behöva bli hotad, trakasserad eller förföljd på grund av sin etnicitet, bakgrund, religion eller sexuella läggning. Alla människor har rätt att känna sig trygga.

De metoder som vi har är förstas att använda polismakten i detta sammanhang. Det handlar om att vi diskuterar detta i alla upptänkliga forum, inte minst i skolan tillsammans med de uppväxande, för att få klart att alla människor har lika värde. Det handlar också om att varje person, inte minst de som människor ser upp till eller som är ledande företrädare, är alldeles otvetydiga i sitt uppträdande i detta. Här har det

funnits en debatt som leder argumentationen till antisemitismen som vi har lärt känna den genom århundraden och ett skuldbeläggande av de grupper som är förföljda. Detta är naturligtvis oacceptabelt. Varje demokrat har ett ansvar att stå upp för de förföljda i detta sammanhang.

Bostadspolitiken

Anf. 37 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna och Sabo gjorde tidigare i veckan ett utspel på DN Debatt där man kritiserade den borgerliga regeringens förda bostadspolitik och krävde handlingskraft inför framtiden.

I artikeln skriver de tre organisationerna att neutraliteten mellan boendeformer och likvärdiga villkor när det gäller skatter, stöd och avdrag är viktig. Man menar att den borgerliga regeringen konsekvent har missgynnat hyresrätten de senaste åren.

Man säger så här:

De senaste åren har flera förändringar gjorts som påverkat de ekonomiska villkoren för upplåtelseformerna. Förändringarna i fastighetskatten, införandet av ROT-stöd för privatpersoner som äger sin bostad samt att de fortfarande får behålla rätten till ränteavdrag har lett till ökad ekonomisk obalans där hyresgästerna är förlorare.

Det är något som vi i oppositionen har påpekat vid ett antal tillfällen, men regeringen har inte lyssnat. Min fråga till statsrådet Mats Odell är därför:

Kommer regeringen att lyssna på kritiken den här gången, och vad avser regeringen att göra för att rätta till den obalans som är resultatet av den borgerliga politiken?

Anf. 38 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Först vill jag säga att jag välkomnar rapporten som de tre parterna Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna och de allmännyttiga bostadsföretagen har kommit med. Det är en balanserad rapport som lyfter fram utmaningar som finns på den svenska bostadsmarknaden.

Jag är glad för att jag under tre års tid har samarbetat med de här organisationerna. Vi har bland annat kommit fram till en uppgörelse om ett nytt sätt att sätta hyror i Sverige som jag tror kommer att ha stor betydelse för hur bostadsmarknaden utvecklas framöver.

Rapporten är intressant. Vi analyserar den nu. Jag tycker att det är för tidigt att säga vad i rapporten som vi eventuellt skulle kunna gå vidare med i vårt arbete framöver.

Jag har med öppet sinne tagit del av rapporten och studerar den. Man för fram ett antal förslag. På departementet räknar vi på dem och ser vad vi kan använda oss av i vårt fortsatta arbete med att ytterligare förbättra bostadsmarknadens funktionssätt.

Anf. 39 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Jag tackar Mats Odell för svaret. Jag tycker också att rapporten är läsvärd och väldigt intressant. Jag anser att Mats Odell inte riktigt har svarat på frågan om vad man konkret vill göra.

Vi i den rödgröna alliansen har vid ett flertal tillfällen lagt fram förslag här i riksdagen om hur vi vill förbättra villkoren för hyresrätten och möjliggöra ett ökat bostadsbyggande.

Om regeringen inte har lyssnat på oss hoppas jag att man läser rapporten ordentligt och tar till sig en del av de förslag som i mångt och mycket stämmer överens med de förslag som vi socialdemokrater tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet har lagt fram här i riksdagen tidigare och att vi faktiskt får se handlingskraft inom det här området.

Ett exempel är att den borgerliga regeringen under de senaste sex månaderna har subventionerat bostadssektorn med över 5 miljarder i form av ROT-avdrag. Inga av de pengarna har gått till upprustning eller renovering av hyresrätter.

Min fråga kvarstår: Tänker regeringen ta tag i frågan om den obalans som i dag råder inom bostadssektorn?

Anf. 40 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Som jag sade i mitt första inlägg är detta en intressant och bra rapport. Om det statsfinansiella utrymmet finns när vi studerar förutsättningarna framåt kommer vi att titta på vad i detta som det kan vara värt att gå vidare med. Vi kommer att titta på om det kan ligga till grund för att ytterligare förbättra den svenska bostadsmarknadens funktionsätt.

Sårbarheten inom infrastrukturen

Anf. 41 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Åsa Torstensson om sårbarheten i samhället i allmänhet och särskilt på infrastrukturens område.

Den här vintern har vi sett alltför många exempel på strapats, strul och stopp – till och med tvärstopp – när det gäller vägar och järnvägar på grund av att vi har haft vinter och snö i detta nordliga land.

Det gäller inte bara på infrastrukturens område utan i samhället i stort. Tak har rasat både i norr och i söder. Telefon- och IT-förbindelser har gått ned för att det har kommit snö på parabolantennor. Väg- och järnvägsbankar är sköra; det vet vi sedan tidigare. Nu står vi inför en snösmältning. Det är det min fråga gäller.

Hur arbetar regeringen, Banverket, Vägverket och infrastrukturansvariga för att säkerställa att vi inte får ett nytt kaos när snösmältningen kommer, och hur försöker man skapa åtgärder som säkerställer att vi inte får en sådan situation att vi får stopp på grund av vårfloder som strömmar sönder vägbankar och järnvägsbankar?

Anf. 42 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Tack för frågan! Jag är mycket medveten om att den här vintern har drabbat många resenärer på ett oerhört dramatiskt sätt. Många resenärer är frustrerade och man undrar om inte tåg ska kunna fungera vintertid. Det ska de naturligtvis.

Vi ska ha respekt för att vi inte har haft en sådan här vinter på många år. Det är ingen ursäkt, men jag vill påpeka att jag och regeringen uppmärksammade detta redan när vi tillträdde för tre år sedan. Därför har vi

tillfört nya resurser till det som är ganska basalt, nämligen att sköta drift och underhåll så att infrastrukturen blir robustare och säkrare. Den ska fungera såväl sommar som vinter.

Med erfarenheten att det nu är snö över hela landet bygger vi upp en beredskap för att ta oss an eventuella vattentryck.

Anf. 43 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det låter ju rätt bra, men samtidigt vet vi att det kan komma överraskningar. Häromåret rämnade plötsligt Europavägen och järnvägen förbi Åre och man fick tvärstopp i trafiken både på väg och på järnväg under flera dygn. Det var klennt med förbifart och så vidare.

Det är en ökad risk bedömer Vägverket och Banverket med de ökade flöden som man kan räkna med den här våren på grund av att vi har så mycket snö.

Vad kan man, inte bara långsiktigt utan också kortsiktigt, göra för att motverka en sådan situation? Har regeringen funderat på det?

Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Eftersom vi nu har snö i hela landet finns det beredskap, som jag sade, och arbete är på gång för att identifiera snösmältningen och var uppgraderingen hos de olika trafikverken finns. Så gör man i vanliga fall. Så gjorde Banverket inför den här vintern. Man identifierar och analyserar väder tillsammans med entreprenörer för att minska sårbarheten och möta de akuta situationerna.

Nu kan man planera för att identifiera sårbarheten där vatten drar fram på nya områden eftersom vi har snö i hela landet. Därför görs det ansträngningar i fler delar av landet än tidigare.

Islands ekonomiska situation

Anf. 45 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jag har en fråga till Göran Hägglund. Den gäller den dramatiska situationen på Island.

Jag besökte Reykjavik tillsammans med några partikamrater förra veckan och fick bland annat träffa den vänstergröna finansministern Steingrímur Sigfússon. Vi fick en god inblick i den mycket svåra situation som Island befinner sig i efter kollapsen hösten 2008 med en utlandsskuld som har stigit från noll till över hundra procent av bnp, stora nedskärningar och skattehöjningar samt de diskussioner som förs med Storbritannien och Nederländerna om de så kallade Icesavelånen.

Sveriges riksdag har ju ställt sig bakom lån till Island i detta svåra läge. Tyvärr är det oklart om Sverige kopplar detta stöd till av Storbritannien och Nederländerna godkända villkor för Icesavefrågan.

Min fråga är om den svenska regeringen avser att klargöra att det svenska lånet till Island ställs till förfogande utan koppling till Icesavefrågan.

Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Situationen på Island är minst sagt besvärande, precis som Jacob Johnson säger.

Det är följden av en bubbla som har skapats i det egna landet och av en väldigt expansiv finanspolitik med djärva entreprenörer, för att uttrycka det försiktigt, som har gått utanför alla ramar när det gäller utlåning och satsningar inom bankverksamheter.

Det slår med full kraft på ett litet land som Island när man drabbas av de här bakslagen.

Sverige har självklart som en god granne bestämt sig för att bidra på det sätt vi kan. Men det är av största betydelse att islänningarna presenterar egna planer som visar hur man ska kunna ta sig ur den här situationen. Grannar kan inte lösa problemet, men vi kan bidra till lösningen under förutsättning att Island kan peka på en tydlig plan. Sverige har inga andra tankar än att vi ska kunna fortsätta det arbetet för att Island ska kunna ta sig ur den här knepiga situationen.

Anf. 47 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Det har blivit en låsning i och med att Sverige och de nordiska länderna inte är beredda att betala ut dessa pengar med tanke på Icesavefrågan. Samtidigt finns det ett program som IMF har godkänt och där den isländska regeringen har gjort ett åtagande.

Jag anser att det är helt klart att Island kommer att leva upp till sina internationella åtaganden. Men jag anser att Sverige liksom andra EU-länder, till exempel Polen, ensidigt borde kunna göra en uppgörelse med Island. Det skulle vara en bra garanti för Island att veta det när man är utsatt för en press från olika håll, från IMF, Storbritannien och Nederländerna, i denna svåra situation.

Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag tror att det är av största betydelse för Island och islänningarna att de får en bred överenskommelse med många länder. Sverige kan inte ensamt klara Islands situation, utan det fordrar många länders åtagande. För den sakens skull har Island självklart ett stort ansvar för att hitta vägar ur detta och nå överenskommelser. Vi har ett ansvar för att hantera våra skattebetalares pengar på ett sådant sätt så att vi kan vara säkra på att vi i de lägen då vi bistår Island kan få tillbaka dessa pengar.

Vi ska vara generösa, vi ska göra vad vi kan, och vi ska gärna göra det tillsammans med många andra länder. Det tror jag är enda sättet att bistå Island för att ta dem ur en minst sagt mycket bekymmersam situation som de i dag befinner sig i.

Lag om mobilsamtal vid bilkörning

Anf. 49 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Åsa Torstensson.

Sverige är ett av få länder i världen som saknar lag om att prata i mobiltelefon samtidigt som man kör bil. I Europa är det bara Malta och Albanien som inte har en hands free-lag. När man ser närmare på detta är det ganska konstigt. Sverige har skrivit på EU:s Wienkonvention för trafiksäkerhet, vilket innebär att Sverige är skyldigt att införa en hands free-lag. Därför föreslog Vägverket redan i april 2008 att en sådan

lag ska införas för att harmonisera lagstiftningen med de övriga länderna i EU.

Därför vill jag fråga statsrådet följande: Varför dröjer det så länge innan Sverige uppfyller sin skyldighet att införa en hands free-lag?

Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att se att det är avgörande att ha en lagstiftning som når det mål som man har satt upp, nämligen att minska olyckorna i trafiken.

Det underlag som Vägverket levererade med anledning av ett eventuellt införande av lagstiftning om att prata i mobiltelefon när man kör bil handlade om att vi måste vara medvetna om att det är själva samtalet i sig som är problemet. Det är när man pratar i telefonen som man tappar fokus och koncentration på körningen. En lagstiftning där det ställs krav på hands free skulle ändå inte nå målet.

Jag tror att det är viktigt att vi arbetar med lagstiftning som stärker trafiksäkerheten. Det är därför som jag har ett mycket brett anslag när vi arbetar med trafiksäkerhet i syfte att få bort till exempel alkohol ur trafiken som är den dominerande problematiken.

Anf. 51 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Herr talman! Både statsrådet och jag har naturligtvis ett engagemang för en ökad trafiksäkerhet. Men nu har det visat sig att det är väldigt farligt att tala i mobiltelefon samtidigt som man kör bil. Vad som är ännu mer oroande är att många numera sitter och sms:ar samtidigt som de kör bil. Det är helt förkastligt att man gör det.

Som jag nämnde är Sverige ett av få länder i världen som inte har någon form av lagstiftning. Anser statsrådet att det är fel att man har den konvention som Sverige ändå har skrivit under? Ska man inte genomföra den? Det tycker jag är grundläggande problem.

Mitt utgångsläge är egentligen att man när man kör bil varken ska tala i mobiltelefonen och hålla den intill örat eller använda hands free. Framför allt ska man inte få sms:a.

Anf. 52 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tror att Helena Bargholtz just kom in på problematiken. Wienkonventionen skrevs under 2003. Det är sju år sedan. Den teknik som man kan använda i bilen har naturligtvis utvecklats under tiden. Jag skulle kunna peka på vikten av att man i en sådan lagstiftning anger att det är förbjudet att över huvud taget prata i telefonen, förbjudet att sms:a, använda gps eller dricka kaffe. Man ska naturligtvis ha fokus på trafiken. Det är därför som jag är noga med att säga att utifrån vad jag har hört från Vägverket när den lagstiftning och det underlag som förelåg när Wienkonventionen skulle skrivas under 2003 inte en förbättrad trafiksäkerhet. Vägverket säger nämligen att det är just samtalet som skapar frustration och brist på koncentration, medan syftet med Vägverkets underlag var att förbjuda samtal i mobiltelefon vid bilkörning genom att hålla den intill örat men tillåta hands free.

Anf. 53 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag är glad över att statsrådet Nyamko Sabuni har tagit till sig den kritik som jag har riktat mot tidigare delegationer där det inte har funnits någon politisk representation och också mot att statsrådet själv eller någon annan från regeringen inte har deltagit vid CSW, alltså den årliga uppföljningskonferensen om kvinnokonventionen. Jag uppskattar att regeringen kommer att vara på plats i år.

Däremot är jag orolig över innehållet. Jag nås av besked om att regeringen, för att skapa en enighet inom EU, har varit beredd att kompromissa bort sådant som är viktiga delar för Sveriges riksdag.

Innan statsrådet reser till konferensen skulle jag gärna vilja veta vad det är som vi har varit beredda att kompromissa bort. Jag tycker att det är viktigt att vi slåss för att millenniemålen ska upprätthållas. Vi ska inte tunna ut formuleringarna i Pekingplattformen. Mammadödligheten minskar egentligen inte. Den måste minska. Aidsdöden har fått ett ungt kvinnligt ansikte. Vi ser fortfarande patriarkala strukturer som inte är beredda att ta itu med denna fråga. Är vi då beredda att ge den nya genderarkitekturen muskler så att det inte bara är ett policyskapande dokument?

Anf. 54 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Det blir diffust när Carina Hägg säger att hon har hört att Sverige är berett att kompromissa om vissa saker men inte nämner vad det är för saker. Jag är inte beredd att kompromissa om några saker, åtminstone inte om de saker som hon nämnde.

Pekingplattformen ska godkännas på nytt. Vi vill gärna se att mer görs på den fronten.

När det gäller mödradödligheten har Sverige avsatt öronmärkta pengar – 13 miljoner dollar – till arbete för att komma till rätta med den.

Genderarkitekturen stöder vi fullt ut, och vi vill gärna se att den kommer på plats, gärna under september när FN-kommittén sammanträder.

Vad jag känner till finns det ingenting, åtminstone inte än, som vi har sagt att vi ska kompromissa om. Men förhandlingarna började i dag. Jag har just varit i New York och har redan talat i plenum och också haft side events, både svenska och det nordiska. Såvitt jag vet än så länge finns det inga saker som vi behöver kompromissa om, så Carina Hägg behöver inte vara orolig.

Anf. 55 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Sverige hade under sitt ordförandeskap i EU ansvar för att ta fram underlaget. Sedan lämnade vi ordförandeskapet, och i dag är det Spanien som är ordförandeland. Men redan i bakgrundsdokumentet finns det skrivningar som är svagare än de skrivningar som Sverige tidigare har ställt sig bakom. De är svagare än det som tidigare har gjort att vi har valt att tala med egen röst och inte tala samstämmt med EU. Vi har tyckt att detta har varit så viktiga frågor för oss och att vi ska ha en spjutspets i fråga om dem. Vi har därför valt att stå utanför EU:s arbete. I år väljer vi ett annat förhållningssätt. Det kan vara riktigt.

Men då vill jag ha besked: Vad är det för konkreta skrivningar som regeringen har varit beredd att kompromissa bort utan att redovisa det för riksdagens kammare?

Anf. 56 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Återigen känner jag inte igen beskrivningen av att vi har kompromissat bort någonting. Men som Carina Hägg så väl känner till är det så att varje år när det är kvinnokommission kommer EU inte överens om skrivningar när det gäller sexuell och reproduktiv hälsa. Därför brukar ordförandelandet låter bli att läsa upp meningar för att vi inte vill urvattna det som finns bakåt i tiden historiskt. Men varje land får understryka vikten av att sexuell och reproduktiv hälsa är viktig. Det gör Sverige, och det gjorde vi också under CSW när jag talade i tisdags. Vi har alltså inte kompromissat bort någonting. Som tradition har vissa frågor tagits bort från EU:s inlägg i plenum under CSW.

Banverkets arbete med snöröjning

Anf. 57 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till Åsa Torstensson.

SJ, SL och Banverket har redovisat vilka åtgärder som de har vidtagit mot bakgrund av snökaoset. Frågan är vad regeringen har gjort. Det som jag har kunnat notera som det mest kraftfulla är att man har kommenderat fram 1 400 soldater som skulle hjälpa till med snöröjningen. Det låter bra.

Men frågan är: Vad hände? Två dagar senare hade ett par personer anlänt till Sävenäs rangerbangård i Göteborg. De kom när snöröjningen var färdig. Några personer kom till Norrköping, och 20 personer kom till Hallsberg. Vart tog de andra 1 377 soldaterna vägen?

Rangerbangården i Hallsberg och godstrafiken där på spår motsvarar vad Arlanda betyder för flygtrafiken och vad Stockholms central betyder för persontrafiken på järnväg. När man kom till Sävenäs fanns det inga snöplogslök. Tolv dagar senare är det fortfarande stängt. Det är helt oacceptabelt för de företag som försöker använda spårtrafiken att inte kunna leverera.

Vad ämnar Åsa Torstensson göra åt detta?

Anf. 58 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Jag är mycket väl medveten om den situation av frustration som både resenärer och svenskt näringsliv befinner sig i, framför allt till följd av den akuta situation som inträffade för en och en halv vecka sedan. Jag har respekt för snö. Men naturligtvis ska trafiken kunna fungera under vinterperioden. Därför inledde den här regeringen med att tillföra Banverket nya resurser, något som Banverket tidigare inte fått tillräckligt av.

När man inte sköter drift och underhåll blir det en mycket känslig situation. Det handlar om växlar, om kraftförsörjning och om signalsystem. Med allt detta har det pågått ett arbete. Naturligtvis är det också fortsatt starkt fokus på det i kommande åtgärdsplan.

Banverket har haft full beredskap och full kapacitet med all den personal de kunnat frambringa just i syfte att snöröja, vilket var det akuta problemet för 14 dagar sedan.

Prot. 2009/10:82
4 mars

Frågestund

Anf. 59 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tackar ministern för det svaret. Men jag kan konstatera att det inte kommer någon banvaktspersonal och inte några soldater. Dessutom finns det inga snöplogar. Hur ska man då göra? Det handlar inte bara om anslag utan också om att ta ansvar för helheten och om att ha ett styrsystem som gör att de pengar som riksdagen anslår också används på rätt sätt.

Det är nu 1 500 färre människor som gör det praktiska arbetet med att hålla spåren i gång än det var när Banverket startade. Ändå är det nu högre anslag. Problemet här handlar om organisationen, om hur man styr det hela. Nu är det uppstyckat och konkurrensutsatt. Det finns exempel på att Banverket handlat upp snöskottning vardagar på kontorstid, för det har varit billigast.

Mot den bakgrunden frågar jag ministern om vinsterna av konkurrensutsättningen på något sätt har motsvarat de ökade kostnaderna för administrationen, uppstyckningen och konkurrensutsättandet av själva jobbet. Det är alltså färre som gör jobbet trots mer pengar nu. Är inte regeringen beredd att göra en utvärdering och att se vad som är felet?

Anf. 60 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är naturligtvis så att Banverket i sitt ansvar för krishanteringen och den extrema situationen har lagt personalresurser där man har prioriterat. Det är därför som jag, Försvarsdepartementet och Banverket haft en diskussion med försvarsledningen – allt i syfte att få ytterligare handkraft till snöröjningen. Då var bangårdarna en prioritering. Där kan man som en främsta prioritet tillföra ny personal för snöröjning.

Givetvis samlar vi, precis som alltid görs, erfarenheterna från den här vintern tillsammans med Banverket och alla andra aktörer som varit involverade i samband med den situation som varit så kaotisk för gods- trafik, för näringslivet och för personer. Det kommer att ske inom en snar framtid eftersom vi besitter olika erfarenheter från den här vintern.

Medmänsklighet i lagstiftningen

Anf. 61 MICHAEL ANEFUR (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till socialminister Göran Hägglund.

Sofie Karlssons son Victor dog nitton månader gammal i cancer. Kammarrätten har nu i ett domslut ansett att det var rätt att hennes sjukpenning drogs in därför att hon inte dagen efter sonens död anmälde sig på Arbetsförmedlingen.

Som präst har jag varit med många föräldrar som mist sina barn. På något sätt kan jag ana mig till den bottenlösa sorg sådant innebär. Jag kan, socialministern, garantera att *ingen* förälder i den situationen ägnar minsta tanke åt att nästa dag behöva anmäla sig på Arbetsförmedlingen.

Jag, socialministern och alla andra ska i en situation där någon förlorar sitt barn göra allting för att stötta och hjälpa.

Min fråga till socialministern är: När kan vi förvänta oss att den nu gällande lagstiftningen ändras och blir både mänsklig och moraliskt rätt?

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Den fråga som Michael Anefur tar upp handlar nog om det som vi alla – inte bara vi föräldrar utan, tror jag, alla människor – känner med den familj som har drabbats. Det är inte bara det att de har drabbats som många andra familjer tyvärr drabbats. Dessutom har de fått konstiga administrativa besked efter det som hänt. Det inträffade måste vara något av det allra svåraste som man som människa kan tvingas gå igenom.

Vi måste naturligtvis hela tiden eftersträva att vi har system som är anpassade till människor och till människors vardag. I det här fallet är det uppenbart att det blir en kollision. Självklart finns det ingen i en sådan här akut situation som först tänker på att gå till Arbetsförmedlingen eller på att rekvirera rätt blankett att fylla i. Därför har vi inom ramen för samarbetet mellan alliansens partier ett pågående arbete med att se hur vi kan lösa ut frågan.

Ökning av socialbidragen

Anf. 63 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Min fråga går till socialministern. Vi har ju ganska fårska siffror över socialbidragsökningen i riket. Den ökningen har, lite milt uttryckt, varit tämligen dramatisk. Lokalt hemma handlar det om 10 miljoner i pengar, vilket är rätt så mycket för en ganska liten kommun. I rapporten i fråga hänvisar man till att svaret på detta är konjunkturen och arbetslösheten. Det är väl i mångt och mycket sant. En del när det gäller arbetslösheten är det som tidigare debatterats mycket: hur de sjuka går från sjukskrivning till arbetslöshet.

Min korta och ganska enkla fråga blir därför om inte socialministern tycker att det är ett misslyckande att de sjuka tvingas gå till socialkontoret för att klara sitt uppehälle.

Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Per Svedberg tar upp en fråga mot bakgrund av de ökande kostnaderna för socialbidrag. I samband med konjunkturnedgångar ökar tyvärr i regel trycket på de olika trygghetssystemen – det ekonomiska biståndet är ett sådant.

Under 2009 kunde vi se att utbetalningarna ökade med ungefär 17 procent. Det förklaras helt enkelt av krisen och av att personer som har väldigt små marginaler i sin ekonomi och som har en svag förankring på arbetsmarknaden fått svårare att försörja sig. Det är ganska lätt att förstå att det blir på det viset. Men fortfarande saknas ett tillräckligt bra underlag för att kunna analysera ökningen i sig. Vad man kan säga är att det inte finns någonting i det här materialet som tyder på att ökningen har ett samband med förändringarna i regelverket på sjukförsäkringsområdet, utan det hela följer väl mönster från tidigare konjunkturnedgångar.

Anf. 65 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Det är bra att min frågeställning belystes på slutet. Det som är intressant är följande. En god vän till mig, en kvinna boende i grannbyn, kontaktade mig i går, för jag hade skrivit att jag tänkte ställa en fråga. Hon skriver så här: Från och med den 1 maj är jag utförsäkrad. Då blir det att så vackert gå och knacka på socialkontorets dörr. Det får en att känna sig än mer värdelös än vad jag redan är.

Kvinnan är sjuk och har fem barn att försörja. Det kan väl ändå aldrig vara meningen att regeringen vill utsätta människor för nämnda situation. Den här kvinnan är en av dem som socialministern pratar om som verklighetens folk. Hon finns där – av kött och blod. Förmodligen kommer hon att må ännu sämre den dagen hon blir utförsäkrad. Något svar måste komma.

Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Vi ska påminna oss om bakgrunden. Vi har under en lång följd av år haft en situation med ett system som inte har fungerat, där människor som genom sjukdom eller annat har tappat fotfästet på arbetsmarknaden har stämplat ut. I över tio års tid har 140 personer om dagen lämnat sjukförsäkringssystemet och blivit förtidspensionerade.

Det vi nu vill göra är att rigga ett system som fungerar bättre, där människor fångas upp och ges ett bättre stöd för att snabbt kunna komma tillbaka. Det är avsikten, och det är tanken. Det är inte att slå mot människor utan att ställa sig på människors sida och ta fasta på det som finns och fungerar för att människor ska få en möjlighet att komma tillbaka. Det är framför allt viktigt för den enskilda människan, men det är också viktigt för samhällsekonomin i stort.

När det gäller den första frågan Per Svedberg ställde, om socialbidragen, är det någonting vi ytterligare får följa noggrant. Vi har också från statens sida – och det är något som aldrig har hänt i modern tid – skjutit till 17 miljarder till kommunsektorn för att möta denna dramatiska nedgång och för att kommunerna ska kunna klara sina kostnader.

Avdraget för hushållsnära tjänster

Anf. 67 ANNA KÖNIG JERLMYR (m):

Herr talman! Min fråga vänder sig till statsrådet Littorin. Den har att göra med det hushållsavdrag regeringen har infört. Enligt branschorganisationen Almega sysselsätter denna sektor över 11 000 personer, varav 80 procent kommer direkt ifrån arbetslöshet. Det är människor som av tradition har väldigt svårt att komma in på arbetsmarknaden. Oppositionen har nu meddelat att man vill avskaffa detta avdrag, vilket i sig skulle innebära att tusentals människor, varav många kvinnor, skickas ut direkt i arbetslöshet.

Min fråga till statsrådet är hur regeringen kommer att hantera den oro många kvinnor känner inför hösten och över om de kommer att förlora jobbet eller inte.

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Nog är man orolig, men det följer ett välkänt mönster. Jag har haft sisådär 260 interpellationsdebatter här i kammaren. I över 85 timmar har jag stått i denna talarstol och diskuterat frågor från oppositionen som uteslutande har handlat om ersättningar och bidrag. Inte en enda av de 5 200 minuter jag har stått här har handlat om varifrån de nya jobben ska komma – ersättningsjobben i krisen och så vidare.

När man äntligen får ett jobbesked från oppositionen är det att minst 5 000 jobb ska gå förlorade. Det är det jobbesked vi nu har fått. Jag kan bara konstatera att det är en jobbfientlig rödgrön opposition vi ser, och det är naturligtvis en oro man kommer att behöva ta på stort allvar. Det är nämligen inte besked om färre jobb vi behöver på svensk arbetsmarknad i krisens spår, utan det är i stället besked om åtgärder för att se till att skapa förutsättningar för nya jobb vi skulle ha.

Anf. 69 ANNA KÖNIG JERLMYR (m):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för ett belysande svar. Just nu har kammaren uppehåll från Lavaldebatten, där anställningstrygghet är i centrum. Det är också en fråga som är högst relevant när det gäller avdraget för hushållsnära tjänster, eftersom det har inneburit att otrygga, svarta jobb har blivit vita, försäkrade jobb med pensionsvillkor och annat. Det har också lett fram till många nya företag, vilket är en del av regeringens mål med sin politik.

Min fråga till statsrådet är alltså: Har regeringen för avsikt att se över om man kan utvidga detta avdrag till att också innehålla till exempel en möjlighet att göra avdrag för IT-tjänster?

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Svarta jobb blev vita med reformen, och om de blir röda försvinner de. Det är slutsatsen. Det är framför allt kvinnor och invandrare som drabbas av det jobbfientliga förslaget som presenterades häromdagen.

Låt mig säga så här: Jag är för skattesänkningar som ökar köpkraften och utrymmet för vanligt folk att bestämma mer över sin egen vardag. Jag är särskilt för skattesänkningar som ger förutsättningar för nya jobb. Exakt hur avdragen sedan ska konstrueras inom ramen för skattesystemet går utöver det som ingår i min dagliga arbetsuppgift, men jag bidrar väldigt gärna till en vettig diskussion om hur vi skapar förutsättningar för nya jobb i stället för den jobbfientliga skattechock som oppositionen föreslår.

Praktikplatser för arbetslösa

Anf. 71 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Arbetsmarknadsminister Littorin kan stå kvar i talarstolen, för min fråga vänder sig till honom.

Först och främst: Jag har flera gånger ställt frågor om hur man kan skapa nya arbetstillfällen, till exempel en grön omställning med stora investeringar i infrastruktur för att möta klimatkrisen och jobbkrisen. Ministern borde alltså ha läst på innan han besvarade föregående fråga.

Min fråga i dag gäller praktikplatserna och de 65 000 arbetslösa som ganska snart ska in på praktik. Det verkar vara lite desperat eftersom till exempel Skatteverkets generaldirektör avfärdar det som orealistiskt och Arbetsförmedlingen inte heller verkar ha fått fram några lämpliga arbetsuppgifter. Då hotar Littorin med att det väntar utvecklingssamtal med generaldirektörer och övriga.

Jag har alltid trott att kvaliteten kommer i första hand. Hur ska man garantera att kvaliteten ska komma i första hand när det handlar om så stora volymer på så kort tid?

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Detta påminner om den allra första frågan. Låt oss reda ut vad det handlar om. Det gäller 40 000 platser under detta år, men eftersom vi vet att det handlar om en begränsad insats – det är en aktivitet på tre månader, under vilken tid dessa personer ska fortsätta att söka arbete under 25 procent av den effektiva tiden – är detta ett bra sätt att aktivera människor som nyligen har blivit arbetslösa. De kommer närmare arbetsmarknaden, behåller kontakten och har större möjligheter att komma tillbaka.

Det är naturligtvis inte så, som jag sade i svar på en tidigare fråga, att det ska stå 6 000 personer vid Skatteverket på måndag. Vi för naturligtvis en diskussion med våra myndigheter om hur de kan vara med och bidra till att ta hand om och hjälpa till med arbetslösheten i spåren efter finanskrisen. Vi måste givetvis diskutera det och se på vilket sätt man kan växla upp och växla in i detta, men jag tycker inte att det är rimligt att staten som så många andra gånger – när det gäller nystartsjobb, plusjobben på sin tid och väldigt många andra aktiveringsåtgärder – står sist i kön och har en sämre aktivitet än andra. Det tycker jag inte är rimligt, och därför tycker jag att det är rimligt att vi ställer krav också på statens myndigheter.

Anf. 73 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag delar helt arbetsmarknadsministerns uppfattning i det sistnämnda. Jag tycker att staten ska vara ett föredöme, men jag är också angelägen om att det blir kvalitet för de arbetslösa personer som nu ska få praktik. Annars är det värdelöst och oseriöst, och där är problematiken. Om man har en praktikplats kommer den nämligen att ta resurser från den befintliga personalen för att praktikanten ska kunna få in en fot på arbetsmarknaden. Det är det som är det allvarliga i detta. Följdfrågan är hur många arbetsmarknadsministern själv kommer att ta emot på Arbetsmarknadsdepartementet när det gäller praktikplatser, om man nu ska vara ett föredöme.

En annan sak är att jag tycker att arbetsmarknadsministern ska titta på Miljöpartiets förslag om företagsvikariat, det vill säga att en anställd person ska kunna få ledigt från sitt ordinarie arbete för att prova på en företagsidé och förverkliga den samtidigt som en arbetslös person går in på detta vikariat under upp till tolv månader och därmed får in en fot på arbetsmarknaden. Det är mer seriöst och långsiktigt än detta desperata beslut.

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Att det skulle vara ett desperat beslut vänder jag mig kraftfullt emot. Det är naturligtvis så att vi i svensk aktiv arbetsmarknadspolitik inte är ovana vid aktiveringsåtgärder i extrema krissituationer, och det är inte heller något konstigt med det.

Det jag delar Ulf Holms oro över är naturligtvis kvaliteten. Det är klart att man när vi gör en så kraftfull uppväxling, från 125 000 aktiva insatser till 250 000 aktiva insatser, är orolig för att varje enskild åtgärd får den höga kvalitet som både Ulf Holm och jag vill se. Det är bland annat därför regeringen i dag har fattat beslut om en regleringsbrevsändring för Arbetsförmedlingen för att se till att det fattas beslut om handledarstöd till dem som anordnar denna typ av platser. Det handlar om 200 miljoner, och det är glädjande att jag fick möjlighet att informera om det.

När det gäller företagsvikariat, slutligen, ska jag säga att det nog inte är någon dålig idé – förutsatt att det inte blir friår av det, naturligtvis. Jag ska dock absolut inte förringa den idén, och jag ser fram emot att vi ska kunna titta mer på den typen av vettiga lösningar framöver.

Den planerade järnvägen mellan Luleå och Umeå

Anf. 75 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Åsa Torstensson.

Under en längre tid har en kustnära järnväg mellan Luleå och Umeå diskuterats i en mängd olika sammanhang och från olika utgångspunkter. Några har hävdats att denna bana inte behöver byggas eftersom det i princip inte bor några människor där uppe, och jag hävdar att de inte har förstått någonting. Denna bana ska nämligen framför allt frakta gods, och näringslivet med den tunga basindustrin i spetsen har framfört starka skäl till att denna bana måste komma till stånd. Det är det samlade näringslivet i hela övre Norrland som har gjort det. Det handlar också om att stärka Sveriges export och Sveriges konkurrenskraft.

Jag skulle vilja att Åsa Torstensson gav oss ett besked här i riksdagen i dag. Vill du att banan ska byggas eller inte? Vill regeringen att banan ska byggas eller inte?

Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det pågår ett arbete. Vi har haft ett gediget förarbete där näringslivet, företrädare för det norrländska näringslivet, och regionen varit aktiva med att ta fram det underlag som Banverket och Vägverket har att leverera till regeringen. För första gången har vi ett underlag som knyter ihop alla transportslag i syfte att möta svenskt näringslivs behov av bra och effektiva transporter ut till Europa – vi är ju ett exportberoende land.

Det arbetet pågår som sagt. Om någon månad kommer den kommande åtgärdsplanen att presenteras som ska sträcka sig över tio elva år framöver.

Anf. 77 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Statsrådet svarade inte på mina frågor, men det brukar vi vara vana vid i sådana här tillställningar. På vår tid vid regeringsmak-

ten före valet 2006 hade vi den här banan med i planerna. Vi hade börjat bygga banan 2012 om vi hade fått bestämma. Men den här regeringen har svävat på målet och inte velat ge raka besked. Det kan bara tolkas som att ni inte vill att banan byggs, eller? Det är i alla fall min tolkning av det hela. Statsministern gav också ett sådant svar på journalisternas fråga vid sitt besök i Burträsk i fjol.

Min fråga är väldigt enkel: Vill Åsa Torstensson att banan ska byggas eller inte? Vill regeringen att banan ska byggas eller inte? En liten hänvisning till vad man vill i frågan kan väl statsrådet ändå göra.

Anf. 78 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag måste bara fråga vad Leif Pettersson egentligen menar med "på vår tid". Jag utgår från att det är Socialdemokraternas tid då man ansvarade för svensk infrastruktur. Jag vet vad det innebar. Ni åkte runt och lämnade löften överallt utan att det ni lovade var finansierat. Tänk om ni hade finansierat allt ni lovade! Tänk så många nya järnvägs-spår vi nu hade kunnat ha!

Men jag svarar Leif Pettersson: Svenskt näringsliv vet hur vi arbetar för att knyta ihop Sverige med andra delar av världen och få en effektiv järnvägsinfrastruktur. Det arbetet pågår nu.

För det arbetet finns det 417 miljarder. Inom en månad kommer vi att lämna besked om vilka projekt som finns med. Som sagt: Hade det ni tidigare lovade varit finansierat hade vi kommit längre med svensk infrastruktur på järnvägssidan.

Kunskapen om hederskultur

Anf. 79 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Min fråga vill jag ställa till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

På måndagen fyller Internationella kvinnodagen 100 år. Det finns väldigt mycket att fira, det har uppnåtts mycket, men det återstår mycket att göra även här i Sverige. Det finns exempelvis många kvinnor som lever i en situation där deras mänskliga fri- och rättigheter kränks. De upplever att hela livet är kringskuret. De lever mitt i Sverige, mitt ibland oss men också mitt i en hederskultur.

Det här är otroligt komplexa frågor, och det finns inga lätta lösningar. Det är en stor komplexitet även i lösningarna. Men en sak är säker: Det finns ingen som kan klara detta ensam. På många håll runt om i landet fattas det tydliga strategier, en bra samverkan mellan polis, skola, socialtjänst, sjukvård, rättsväsen och så vidare.

Min fråga till ministern är: Vad kan ministern göra för att alla de olika parterna ska öka sin kunskapsnivå? Det ser väldigt olika ut runt om i landet. Hur kan de helt enkelt vässa sig, tillsammans bli bättre och ha gemensamma strategier så att man oavsett var man bor i Sverige ska kunna ha samma frihet som kvinna?

Anf. 80 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Elisabeth Svantesson ställer en viktig fråga. Redan när jag tillträdde sade jag att situationen för de unga pojkar, flickor och kvinnor som lever med hederstraditioner är för mig en av de mest akuta jämställdhetsfrågorna, någonting som vi måste jobba mycket med. Redan 2007 presenterade vi en handlingsplan för arbete mot våld mot kvinnor men också när det gäller det hederskulturella våldet och förtrycket.

Där är tanken är att vi ska bygga upp kunskapen. Vi har utbildat poliser, socialtjänsten, lärare och rektorer. Inte minst åklagarmyndigheter och domare som har fått utbildningar i de här frågorna för att vi ska bli bättre. Runt om i landet byggs samordningsarbete mellan de relevanta myndigheterna upp med hjälp av länsstyrelser.

Det tog tid innan vi erkände att vi hade de här problemen i vårt land. Det var först när Fadime Sahindal blev mördad för åtta år sedan som vi på allvar började inse att vi har ett stort problem. Med denna handlingsplan som presenterades och som är gedigen har det först nu två tre år sedan kommit i gång ett arbete.

Det återstår mycket att göra, men plattformen är lagd.

Anf. 81 ELISABETH SVANTESSON (m):

Herr talman! Tack för svaret! En fråga som kan verka som en detalj men som är viktig i det här arbetet gäller socialtjänstlagen. Det råder viss tveksamhet där. Olika kommuner uppfattar socialtjänstlagen lite olika. Om man ska inleda en utredning om en ung människa som är under 18 år behöver man ha föräldrarnas godkännande. Just i den här sortens problematik är det inte alltid lämpligt. Man upplever ute i kommunerna att det finns en otydlighet: Vad är det som gäller? Det finns inga tydliga riktlinjer.

Kan ministern lova att det ska bli tydligt för Sveriges 290 kommuner? De här problemen finns överallt, och man behöver veta hur man ska handskas med situationen så att de unga flickorna verkligen får hjälp.

Anf. 82 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Herr talman! Det är ett problem när man ska inleda utredningar som handlar om barn och där man helst vill informera föräldrar om det. I de här fallen är det oftast föräldrarna som är förövarna, och därför kan utredningar behöva inledas utan föräldrarnas vetskap.

Regeringen har tagit emot en utredning som handlar just om de här frågorna. Där läggs det fram förslag på hur man, när man till exempel fått tillstånd av en domstol, ska kunna inleda den här typen av utredningar utan föräldrarnas vetskap. Den utredningen bereds nu inom Regeringskansliet. Jag skulle gärna vilja se, precis som Elisabeth Svantesson, att vi förtydligar socialtjänstlagen på detta område så att barnen kan få den hjälp de behöver.

Anf. 83 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni.

Våldsutsatta kvinnor har en väldigt svår situation, det vet vi. Särskilt utsatta är papperslösa våldsutsatta kvinnor. De är ett lätt byte för människor som vill utnyttja dem och deras situation, utnyttja att de lever papperslösa utan rättigheter och skydd, utnyttja för till exempel rån, hot, utpressning, sexuella trakasserier och övergrepp. Många av dessa kvinnor saknar möjlighet att försvara sig, saknar möjlighet till skydd, saknar möjlighet att polisanmäla övergreppen i och med att de lever gömda för myndigheterna och samtidigt kanske gömda för någon person i sin närmiljö. Förövaren som hotar, misshandlar, våldtar är mycket väl medveten om detta, väl medveten om att kvinnorna inte vågar polisanmäla övergreppen därför att de riskerar att bli utvisade och medveten om att kvinnorna har små möjligheter att söka skydd.

Vad vill jämställdhetsministern göra för att förbättra situationen för papperslösa våldsutsatta kvinnor?

Anf. 84 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Situationen för papperslösa kvinnor är minst sagt väldigt komplicerad. Man befinner sig i ett land olagligt, och då gäller det hela tiden att hitta en balans i fråga om vilken typ av samhällsservice som ska finnas tillgänglig för personer som är i Sverige olagligt.

Jag värnar verkligen om också dessa kvinnors rätt till stöd och hjälp. Jag förstår att de är rädda att vända sig till myndigheter, för det skulle kunna få till konsekvens att de blir utvisade. Därför uppskattar jag det civila samhället i vårt land som är förträffligt på att jobba och hjälpa, stödja och ta hand om sina medmänniskor.

Kvinnojourer är en verksamhet som vi har prioriterat under mandatperioden, som har fått ett höjt anslag och vars verksamhet vi kommer att utvärdera för att tillsammans garantera att de ger en service till kvinnor i behov av stöd och hjälp, en service där samhället kan garantera att den håller kvaliteten. Kvinnojourer kan, om de vill, ta emot också dessa kvinnor. Många kvinnojourer gör det i dag. Att sprida ut information till papperslösa kvinnor om möjligheten att söka sig till kvinnojourer tror jag är bra.

Anf. 85 EVA OLOFSSON (v):

Herr talman! Jag vet av erfarenhet efter att ha pratat med människor som jobbar med papperslösa kvinnor att det inte är så lätt och okomplicerat att skydda och ta hand om dem. Till exempel är det ingen som betalar för deras plats på kvinnojouren. En sak vore att göra som man gör med barn som skulle gå i skolan och sätta undan pengar på statlig nivå och se till att det finns ett ekonomiskt stöd till kvinnojourerna som tar hand om dessa kvinnor. En annan sak vore att se till att kvinnojourerna väldigt tydligt sade: Hit får ingen komma, här kan inte polis eller annan söka er, här kan ni inte bli utvisade.

Ytterligare en sak att fundera över är om man inte skulle kunna skapa möjligheter för polisanmälan och att kunna vara trygg och säker medan rättegången pågår. Det finns alltså mycket att göra. Det fungerar inte bra i dag. I själva verket fungerar det uruselt.

Lösningen är inte att lägga över hela ansvaret på kvinnojourerna. Därför kvarstår min fråga: Vad vill jämställdhetsministern göra för att förbättra läget?

Anf. 86 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp):

Herr talman! Som jag sade är det en komplicerad fråga eftersom det gäller människor som befinner sig i Sverige olagligt. Då gäller det att hitta en balans i vad myndighetsservicen kan göra för dessa kvinnor.

Jag hör att det är ett stort problem. Jag lyssnar och tittar gärna på de förslag som finns. Jag har ett jämställdhetsråd som jag träffar regelbundet. Där lägger vi fram frågorna och diskuterar dem. Jag kan inte på stående fot säga exakt vad mer jag kan göra.

Det jag kan säga är att anslaget till kvinnojourerna har höjts. Det är pengar som de har tillgång till och kan använda till sin verksamhet utan att vi börjar tala om det som kommunerna är ansvariga för, det vill säga att betala för varje enskild kvinna som får stöd och skydd av en kvinnojour. Det är alltså pengar som ska finnas där.

Jag menar att det inom ramen för det anslaget också borde finnas utrymme och möjlighet att hjälpa och stödja dessa kvinnor. Sedan kan vi gärna diskutera vad som behöver göras ytterligare, för det är ett stort problem för dessa kvinnor.

Anf. 87 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det var det sista svaret i dagens frågestund som härmed är slut. Jag ber att få tacka närvarande statsråd och deltagande ledamöter för debatten.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

7 § (forts. från 5 §) Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor (forts. AU5)

Anf. 88 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Herr talman! Det är spännande att lyssna på Annie Johansson som är en pigg, ung företrädare för den svenska borgerligheten. Annie Johansson säger att Centerpartiet är positivt till den svenska kollektivavtalsmodellen men att den behöver moderniseras. I sitt anförande sade hon att man ser på det förslag som vi i dag diskuterar, *Åtgärder med anledning av Lavaldomen*, som en viktig början till en uppgradering av den svenska modellen. Det är intressant.

Det stora problemet med förslaget, det som vi i oppositionen har kritiserat, är att utländska företag kommer att erbjudas möjlighet att helt och hållet köpa sig fria från hot om stridsåtgärder utan att teckna något kollektivavtal. Det ska räcka med att visa ett enskilt anställningsavtal, ett lönebesked eller någonting sådant.

När man sedan bläddrar vidare i betänkandet hittar man en motion som Annie Johansson har undertecknat tillsammans med sin partikamrat Fredrick Federley. Och tänk, där föreslås att den ordningen ska införas på hela den svenska arbetsmarknaden! Stridsåtgärder ska inte få användas om det finns enskilda avtal som reglerar villkoren mellan den enskilde anställda och arbetsgivaren, och inte heller ska stridsåtgärder få vidtas om fackliga organisationer inte har några medlemmar på arbetsplatsen.

Man kan lätt tolka detta som att man åtminstone för Centerpartiets del ser det så att man börjar med att undanta gästande företag från andra länder från kravet att teckna kollektivavtal, och sedan går man vidare till resten av den svenska arbetsmarknaden och avskaffar den svenska kollektivavtalsmodellen.

Min fråga till Annie Johansson är: Är det så vi ska tolka Centerpartiets och Annie Johanssons positiva inställning till detta regeringsförslag, nämligen att det är början på en förändring av den svenska modellen?

Anf. 89 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Josefin Brink är skicklig men hon är också helt fel ute. Josefin Brink hänvisar till en motion som behandlats i detta betänkande och på klassiskt manér avstyrkts. Jag står naturligtvis kvar vid min personliga åsikt att det är rätt väg för Sverige att gå.

Vad gäller Centerpartiet står vi upp för den svenska modellen, som bygger på avtal mellan arbetsmarknadens parter. Tvärtemot vad Josefin Brink säger vill vi stärka den svenska modellen. På 70-talet infördes en rad lagar i Sverige som innebar avsteg från den traditionella svenska modellen, som är vida känd i världen och bygger på att parterna kommer överens i avtal.

Vi vill anpassa anställningsskyddet till dagens flexibla arbetsmarknad, och vi vill inte försvaga anställningsskyddet. Det tycker vi är att ta ansvar för utvecklingen. Vi tycker att dagens anställningsskydd ger falsk trygghet. Unga omfattas sällan, och de som byter arbete straffas. Det är inte rimligt att anställningsskyddet bygger på gårdagens industrisamhälle, på bekostnad av dem som inte är etablerade.

Dagens debatt handlar emellertid inte om det. Dagens debatt handlar om Laval och den domen. Därför tycker jag att det är anmärkningsvärt att Josefin Brink är så starkt emot det lagförslag som nu ligger på bordet, som förenar EU-rätten med behållandet av den svenska kollektivavtalsmodellen och gör det möjligt att även framdeles ha en stark kollektivavtalsmodell där parterna gör upp. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Anf. 90 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Herr talman! Det var intressanta piruetter. Annie Johansson står självklart bakom sitt förslag som innebär att man avskaffar kollektivavtalen som norm på den svenska arbetsmarknaden och ersätter dem med enskilda avtal. Samtidigt är det naturligtvis inte alls Centerpartiets politik. Det återstår att se hur det blir med den saken.

Det är inte ett dugg anmärkningsvärt att Vänsterpartiet, liksom de andra oppositionspartierna, är kritiskt till hur regeringen valt att anpassa den svenska lagstiftningen till Lavaldomen. Den kritiken delar vi med exempelvis alla de fackliga centralorganisationerna eftersom den kon-

struktion man valt inte ligger inom ramen för den svenska kollektivavtalsmodellen.

Konstruktionen innebär att man för gästande företag skapar ett undantag, ett permanent undantag, från att ingå i den svenska kollektivavtalsmodellen och i praktiken likställer ett utländskt enskilt anställningsavtal, eller rent av ett lönebesked, med ett kollektivavtal. Detta kommer ofelbart att innebära att det blir i stort sett omöjligt för utländska arbetare att tillvarata sina intressen och för de svenska fackliga organisationerna att säkerställa lika villkor för gästande och svenska arbetare.

Det är inte en lösning inom ramen för den svenska modellen. Det är ett avsteg från den svenska modellen som man presenterar, ett avsteg som för övrigt ligger väl i linje med vad Annie Johansson anser bör genomföras på hela den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 91 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det känns som om jag och Josefin Brink inte har läst samma proposition och inte heller samma betänkande. Josefin Brink målar upp ett märkligt skräckscenario som inte har bäring vare sig på verkligheten eller på lagtexten. Där står ganska tydligt att det är den svenska fackföreningsrörelsen som ska övervaka att de avtal som kommer hit med utländska arbetare upprätthåller den hårda kärnan. I lagtexten står också ganska tydligt att den hårda kärnan ska gälla. Om man inte upprätthåller den hårda kärnan har facket möjlighet att vidta stridsåtgärder.

Jag kan inte hålla med Josefin Brink när hon säger att hela fackföreningsrörelsen unisont står bakom henne i hennes kritik. Jag fick för en stund sedan ett mejl från en förbundssekreterare vid ett av de större fackförbunden i Sverige som säger: Det är upp till oss i fackföreningsrörelsen att skapa förutsättningar för att kontrollera avtal som andra använder i Sverige. Jag vill inte ha en fackföreningsrörelse som inte tror på sin förmåga att förena alla arbetstagare.

Jag tror på den svenska fackföreningsrörelsen. Jag tror på den svenska modellen så pass mycket att jag inte vill spela rysk roulett med den svenska arbetsmarknadsmodellen och kräva att man ska omförhandla utstationeringsdirektivet i EU.

Jag tycker att det är viktigt att vi hittat det lagförslag som nu ligger på bordet och att vi där förenar den unika svenska modellen med EU-rätten. Det tycker jag är bra.

Anf. 92 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! Det är uppfriskande att höra Annie Johansson och de flesta centerföreträdare i den här typen av frågor, av den enkla anledningen att det känns som att Centerpartiet är det parti inom borgerligheten som säger vad de menar. Vi har annars ibland en kritik mot att man säger en sak och gör någonting annat. Men i Centerpartiet är man ganska tydlig. När man lyssnar på Annie Johanssons första inlägg kan man konstatera att hon inte ser något större problem med den obalans som har uppstått mellan den ekonomiska och den sociala dimensionen i EU. Tvärtom är hon väldigt tydlig med att man sätter marknaden före människan.

Det blir ganska tydligt att Annie Johansson och Centerpartiet tycker att det är bra att man i framtiden kommer att kunna köpa inte bara billiga tröjor producerade i öst – jag tror att det var det exemplet Anna König Jerlmyr hade tidigare – utan också billig arbetskraft. Man är väldigt tydlig med att slå fast att man tycker att det är bra. Det tycker jag är uppfriskande.

Det är också uppfriskande att man ärligt står för att de förändringar som man nu gör är i linje med förändringar som man tycker skulle behöva göras även på den svenska arbetsmarknaden. Man är väldigt ärlig i att säga att man tycker att en modernisering är nödvändig. Man tycker att lagförslaget är ett första steg i linje med det som man vill göra. Med andra ord: Att man inte har en minimilagstiftning är bra. Man vill ha en kollektivavtalsmodell. Men man tycker att den ska vara frivillig för företagen att följa.

Min fråga till Annie Johansson blir egentligen densamma som jag hade till Désirée: På vilken nivå tycker Annie Johansson och Centerpartiet att det vore rimligt att svenska löner som längst hamnade i ett optimalt borgerligt centerstyrt Sverige?

Anf. 93 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag tackar för den frågan, Jennie Nilsson. Det känns ganska krystat när Jennie Nilsson säger att vi vill ha billig arbetskraft. Anförande på anförande från den borgerliga sidan har tydligt beskrivit hur den här Lavalpropositionen och lagstiftningen kommer att se ut. Det är den hårda kärnan som gäller. Det handlar inte om någon lönedumping. Det handlar inte om lägre löner. Det är fortfarande så att medlemsstaterna är de som bestämmer minimilöner i det här ärendet. I Sverige bestäms minimilönerna i kollektivavtal. Lavaldomen och den här propositionen ändrar ingenting av de förutsättningarna.

Är det så att Jennie Nilsson är missnöjd med de minimilöner som finns i Sverige i dag får hon vända sig till den avtalsrörelse som nu håller på att agera för att kanske höja minimilönerna där i så fall. Jag tror att Jennie Nilsson är medveten om att lönerna inte sätts av vare sig Centerpartiet, den borgerliga alliansen eller politiker över huvud taget. Det gäller att vända sig till dem som har makten över detta, och det är arbetsmarknadens parter.

Jennie Nilsson frågar mig vilken lönenivå som ska finnas. Jag tycker att de minimilöner som finns i Sverige i dag är relativt bra. De minimilöner som finns i Sverige i dag är bland världens högsta. Nu får vi väl se vad avtalsrörelsen gör av detta. Men som politiker har jag ingen lust att gå in och diskutera vilken nivå de ska ligga på.

Anf. 94 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! Annie Johansson är visserligen uppfriskande ärlig, men samtidigt träcklar hon in sig i någonting som för mig blir väldigt märkligt. Hon slår fast att minimilöner sätts i Sverige. Det är här i Sverige vi bestämmer hur minimilönerna ska sättas. Samtidigt konstaterar hon att det är tolkningen av den hårda kärnan som utgör grunden.

En av våra största kritikpunkter här handlar just om vilken tolkning av den hårda kärnan som regeringen har valt. Man har exempelvis valt att säga att avtalsförsäkringen inte får ingå. I till exempel Danmark, som har utnyttjat det nationella handlingsutrymme som finns men som den här regeringen har valt att inte utnyttja, säger man i stället att det är den genomsnittliga arbetskraftskostnaden som utgör grunden för vad man kan ”konflikta” på.

Min fråga till Annie kvarstår: Vilken nivå tycker man är rimlig som lägstanivå? Annie Johansson säger väldigt tydligt att hon anser att vi har bland världens högsta minimilöner. Det är också så att Centerpartiet specifikt i frågan om ungdomsarbetslöshet har angett att man tycker att ett system med särskilda ungdomslöner skulle kunna vara ett bra alternativ. De här ungdomslönerna borde då ligga lägre än de minimilöner vi har i dag i avtal. Det är hela syftet. Det skulle i så fall per definition innebära att det blev nya miniminivåer som gällde på svensk arbetsmarknad, betydligt lägre än de miniminivåer vi har i dag. Läger man samman det med att man inte kan begära att få betalt för det som är avtalsförsäkringar, att man bara kan kräva miniminivåer, som sannolikt är lägre än miniminivåerna i dag, tycker jag att min fråga är befogad.

Anf. 95 ANNIE JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Återigen målar man upp ett skräckscenario som inte kommer att inträffa. Det är den hårda kärnan som kommer att vara det som gäller för inhemsk och utländsk arbetskraft. Är det så att den hårda kärnan inte uppfylls av de företag som utstationerar arbetstagare här i Sverige, då kommer den svenska fackföreningsrörelsen att ha möjlighet att ta till stridsåtgärder. Konstigare än så är det inte.

Det är intressant att Jennie Nilsson kritiserar den nuvarande lagstiftningen men har väldigt svårt att konkret presentera vad oppositionspartierna i stället vill se. Det finns många saker som har varit uppe i debatten. En sak har varit allmängiltighet för kollektivavtal. Jag hoppas att det inte är det man vill göra. En annan sak kan vara lagstadgade minimilöner, vilket också känns lite konstigt utifrån ett svenskt perspektiv. En tredje sak som man själv har lyft fram är att titta på utstationeringsdirektivet och omförhandla detta. Det skulle verkligen vara att spela rysk roulett med den svenska arbetsmarknadsmodellen, och det är jag ganska skrämmd inför.

Om man tittar på hur olika länder i Europa valt att låta sina arbetsmarknadsmodeller se ut ser man att det är väldigt olika. En del har lagstiftning, en del har allmängiltigförklaring och en del har som Sverige en ren avtalsmodell. Då känns det jobbigt att försöka hitta en ny balans mellan den fria rörligheten och arbetstagarens rättigheter i en europeisk kontext.

Det är glädjande att Socialdemokraterna lyfter fram Danmark som ett exempel, vilket mitt parti har gjort i många sammanhang, både vad gäller lärlingsjobb och vad gäller arbetsrätten. Danmark har valt en modell, men jag tycker att Sverige i det här fallet har valt en betydligt bättre modell, som gör att svenska kollektivavtal och miniminivåerna däri kommer att gälla framgent, oavsett om det är fråga om svenska eller utländska arbetstagare.

Anf. 96 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Jag inleder med att yrka bifall till förslaget i betänkande 2009/10:AU5. Jag kommer förstås också att fokusera på Lavaldelen av betänkandet, men jag kommer även att ta upp en fråga från den andra delen, nämligen tidsbegränsade anställningar.

Tonläget i debatten om Laval är alltid högt. Vi har haft några debatter om Lavalfrågan under denna mandatperiod. Jag känner det ibland som att oppositionen har ett behov av att skrämman upp folk och intala dem att alliansen skulle vilja någonting annat än vad vi egentligen vill, att vi skulle vilja förändra den svenska modellen på ett stort och drastiskt sätt. Men problemet för dem är att vi inte vill det. Därför landar deras argument ofta ganska platt i slutet av våra debatter, tycker jag.

Herr talman! Som tidigare har sagts här föreslås i propositionen att en facklig stridsåtgärd mot en utländsk arbetsgivare i syfte att få till stånd ett kollektivavtal för arbetstagare som utstationeras i Sverige får vidtas endast under vissa förutsättningar. De villkor som krävs av den svenska arbetstagarorganisationen ska

1. motsvara villkoren i ett centralt branschavtal som tillämpas i Sverige på motsvarande arbetstagare,
2. bara avse minimilön eller andra minimivillkor på vissa områden, och
3. vara förmånligare för arbetstagarna än det som följer av lag.

En sådan stridsåtgärd ska inte få vidtas om arbetsgivaren visar att arbetstagaren redan har villkor som är minst lika förmånliga som minimivillkoren i svenskt centralt branschavtal. Arbetsmiljöverket ska hjälpa till med information om kollektivavtalsvillkor som kan komma att bli tillämpliga vid en utstationering. En arbetstagarorganisation ska lämna in sådana kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att gå till strid för. Det tycker jag låter väldigt logiskt och väl avvägt.

Förslagen i den proposition som regeringen har lagt fram innebär att den svenska modellen på arbetsmarknaden i stor utsträckning kan tillämpas även vid utstationering. Ett stort ansvar läggs på parterna att se till att modellen i praktiken fungerar på ett sätt som uppfyller EG-rättens krav. Det är den tradition vi har i Sverige. Vi lägger ett stort ansvar på parterna för att vår arbetsmarknad ska fungera på ett bra sätt. Det brukar också lyckas väldigt bra.

Vi anser från utskottsmajoriteten att lagförslagen är logiska och välavvägda. De inhemska parterna kan inom sitt avtalsområde bestämma miniminivåer inom den hårda kärnan genom att träffa ett centralt branschavtal som är en referens för utstationerade arbetsgivare. Den utstationerade arbetsgivaren ges bättre förutsättningar än i dag, vilket är nödvändigt, att få kännedom om de krav som kan komma att ställas, eventuellt med stöd av stridsåtgärder. Då ökar vi också tydligheten och transparensen i systemet. Den hårda kärnan är, för tydlighetens skull, minimilön, arbetstid, semester och arbetsmiljö.

Skyldigheten för den fackliga organisationen att informera Arbetsmiljöverket om villkoren är inte sanktionerad. Men det ligger i organisationens intresse att den utstationerade arbetsgivaren kan få besked om saken. De villkor som arbetstagarorganisationen tar strid för måste innebära en

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

förbättring för arbetstagarna i förhållande till de regler som utstationeringslagen hänvisar till.

Arbetsgivaren kan också freda sig mot stridsåtgärder genom att visa att de befintliga villkoren inom den hårda kärnan är i nivå med svensk minimistandard. Det innebär att arbetsgivaren inte påtvingas ett svenskt kollektivavtal med stridsåtgärder. Här finns ett antal långtgående krav på arbetsgivaren att visa att de avtal han eller hon redovisat verkligen gäller.

Herr talman! Den kritik som riktas mot propositionens förslag till åtgärder med anledning av Lavaldomen förefaller inte så mycket avse en modell för att anpassa den svenska lagstiftningen. Den skjuter i stället i betydande grad in sig på hur modellen konstrueras i sina detaljer och på det som är eller uppfattas vara effekter av reglerna.

Att utrymmet för stridsåtgärder har begränsats beskrivs som en historisk försämring av arbetstagarnas villkor. Man är också kritisk mot regeringens tolkning av Lavaldomen och utstationeringsdirektivet och anser att regeringen i flera avseende skulle ha kunnat gå längre i arbetstagarvänlig riktning.

Utskottsmajoriteten har noterat att de andra alternativ som utstationeringsdirektivet ger, till exempel att lagstifta om minimilöner eller att införa ett system med allmängiltigförklaring av kollektivavtal, och de tänkbara konsekvenserna av detta inte berörs i motionerna.

De andra alternativ som utstationeringsdirektivet ger att till exempel lagstifta om minimilöner eller införa ett system med allmängiltigförklaring av kollektivavtal skulle kunna sägas utgöra betydligt större ingrepp i den svenska modellen än de nu framlagda förslagen.

Jag tycker att det inte går att frigöra sig för intrycket att det i grund och botten handlar om reaktioner mot EG-domstolens dom i Laval målet och den bedömning av förhållandet mellan friheten att tillhandahålla tjänster och rätten att vidta fackliga stridsåtgärder som kommer till uttryck i domen.

Det förefaller som att oppositionen ser en möjlighet att stå fast vid den nuvarande ordningen. Man tycks anse att det skulle vara möjligt att göra mindre förändringar än vad propositionen innebär. Men hur de förändringarna ser ut framgår inte av motionerna.

Som vi i utskottsmajoriteten redan konstaterat innebär domen att de bedömningar som det svenska systemet bygger på, det vill säga att det är möjligt att med stridsåtgärder genomdriva en tillämpning av svenska kollektivavtalsvillkor även om arbetsgivaren redan har ett kollektivavtal i sitt hemland, inte längre har bärkraft. I det läget är det en skyldighet för Sverige som medlem i EU att göra behövliga anpassningar.

Det är också viktigt att framhålla att de restriktioner som i detta syfte läggs på de fackliga organisationerna inte handlar om möjligheterna att åstadkomma resultat av frivilliga förhandlingar med utstationerade arbetsgivare. Begränsningarna avser i stället vilka villkor som kan tvingas fram med stridsåtgärder.

Herr talman! Det som oppositionen beskriver som en historisk försämring av arbetstagarnas villkor avser en tämligen ny företeelse som åtminstone hittills, som tidigare nämnts, har haft en begränsad omfattning. Enligt den redovisning i propositionen som gäller förhållandena under 2008 fanns det under hösten i de branscher där utstationering är vanligast – byggbranschen, elbranschen och metallindustrin – ett par

tusen utstationerade arbetstagare, som tidigare nämnts 6 promille av arbetskraften.

Antalet kommer nog att öka i framtiden. Jag tycker ändå inte att man ska överdriva den praktiska betydelsen av detta i nuläget. Inom några år kommer vi att ha ett behov av ett ökat antal personer som vill komma och jobba i Sverige. Jag ser detta som en möjlighet i stället för som ett hot, som oppositionen verkar göra.

Som regeringen har framhållit i propositionen finns det utrymme för olika tolkningar av EU-rätten, vilket inte minst debatten i Lavalärendet visar i dag. För utskottets majoritet framstår det tydligt att regeringsförslagen genomsyras av en ambition att inte genomföra större förändringar än nödvändigt. Det sker på ett sätt som balanserar de olika intressen som gör sig gällande, det vill säga en väl fungerande inre marknad, fri rörlighet för tjänster, en sund och lojal konkurrens mellan svenska och utländska tjänsteföretag och ett upprätthållande av svensk standard på arbets- och anställningsvillkor för de utstationerade arbetstagarna.

Jag vill också dra mig till minnes de debatter vi har haft tidigare här i kammaren om social turism och annat. De farhågor som då kom upp har hittills inte inträffat. Det kommer de inte att göra nu heller. Jag är helt övertygad om det. Som jag sade tidigare har vi behov av arbetskraft i Sverige. Självklart ska det vara bra villkor för dem som kommer hit. Det är vad vi nu försöker åstadkomma via propositionen.

När man hör oppositionen blir man en aning fundersam över attityden mot människor från andra länder som vill komma hit och utländska företag som vill verka i Sverige. Man säger att det visst finns utländska företag som inte viftar med ett papper med ett skenavtal. Men det låter som att det är några få, kanske 5–10 procent. Man får intrycket att oppositionen tycker att minst 90 procent av de tänkbara företagare som vill komma hit är pappersviftande företagare med skenavtal.

Jag tror att det är precis tvärtom. Visst kan det finnas några sådana företag som inte betar sig sjyst. Men det finns det även här i Sverige och överallt. Det ska hanteras på bästa möjliga sätt. Därav kommer de långtgående kraven på företagen att visa att man håller de villkor som man har aviserat.

Herr talman! Till sist ska jag säga några ord om de tidsbegränsade anställningarna, eftersom jag tycker att frågan är viktig. Den är viktig för svensk arbetsmarknad. Det är viktigt för sysselsättningen att det är enkelt att anställa. Majoriteten av dem som arbetar på den svenska arbetsmarknaden har tillsvidareanställningar.

Utskottsmajoriteten instämmer i att det ska vara grunden på arbetsmarknaden, vilket också är huvudregeln i LAS. Samtidigt ska det framhållas att tidsbegränsade anställningar också spelar en viktig roll. OECD har sedan mitten på 90-talet ungefär vart femte år mätt styrkan på anställningsskyddet i medlemsländerna. Enligt OECD:s mått har Sverige nu ett flexiblare anställningsskydd.

Folkpartiet konstaterar att ett väl avvägt anställningsskydd kan sänka vår jämviktsarbetslöshet. Här har regeringens reformer spelat en viktig roll i insatserna mot utanförskap. Det har också bekräftats av OECD.

Att jag tar upp det här beror på vikten av att komma till rätta med den höga ungdomsarbetslösheten. Vi vet om att tidsbegränsade anställningar kan vara en väg eller en bro in till fasta anställningar. Man får som ung

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

arbetslivserfarenhet och referenser av någon som kan berätta att man är duktig och bra så att man kan få ett fast jobb så småningom.
(Applåder)

Anf. 97 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det har nu gått lite drygt två år sedan EU-domstolen meddelade sin dom i Lavalmålet. Jag beklagade då att domstolen hade synpunkter på hur den svenska arbetsmarknadsmodellen tillämpas i förhållande till arbetsgivare från andra medlemsstater, och jag beklagar det också i dag.

Samtidigt var jag redan då övertygad om att vi i Sverige skulle kunna hitta en lösning som gör att vår modell fungerar bra också i det nya rättsläget. EU-domstolen underkände inte den svenska arbetsmarknadsmodellen som sådan för att reglera dessa situationer. Det var vissa delar i lagstiftningen som domstolen hade problem med. Det här är viktigt, för det fanns olyckskorpar som sade att domen skulle innebära slutet för kollektivavtalsmodellen, krav på minimilön i lag eller allmängiltig förklaring av kollektivavtalen. Men så blev det inte.

Den första åtgärd som jag vidtog när Lavaldomen kom var att bjuda in företrädare för arbetsmarknadens parter för att diskutera hur vi på bästa sätt skulle hantera konsekvenserna av domen. Diskussionen under det möte som hölls i slutet av januari 2008 var mycket konstruktiv. Jag upplevde att det rådde en gemensam uppfattning om att det var både möjligt och önskvärt att hantera konsekvenserna av Lavaldomen på nationell nivå.

Nästa steg blev att tillsätta en utredning för att analysera domen närmare och föreslå lämpliga och nödvändiga åtgärder. Utredningens direktiv togs fram i nära samråd med arbetsmarknadens parter. Utgångspunkten var tydlig; den svenska arbetsmarknadsmodellen skulle i så stor utsträckning som möjligt bevaras och tillämpas även i utstationeringssituationer. Med andra ord skulle så små ingrepp som möjligt göras för att få den svenska arbetsmarknadsmodellen förenlig med EU-rätten i utstationeringssituationer.

Till särskild utredare utsåg regeringen generaldirektören för Medlingsinstitutet, Claes Stråth. Till utredningen knöts dels en referensgrupp där företrädare för arbetsmarknadens parter ingick, dels en grupp experter från olika departement inom Regeringskansliet och från Arbetsmiljöverket. Utredningen diskuterade också tänkbara åtgärder med ett antal professorer i såväl arbetsrätt som EU-rätt. Utredningen besökte tjänstemän inom EU och experter i andra länder, till exempel Tyskland, Danmark och Finland.

Resultatet blev, herr talman, ett gediget betänkande som Lavalutredningen överlämnade till mig i december 2008. Det är i huvudsak utredningens förslag som återfinns i den proposition som vi nu debatterar.

Att utredningen hittade rätt balans i sina förslag tycker jag framgår av de synpunkter på betänkandet som kom in under remissförfarandet. Några av remissinstanserna ansåg att utredningen gått längre än vad som var nödvändigt till följd av Lavaldomen. Andra instanser ansåg att det tvärtom var tveksamt om förslagen var tillräckligt långtgående för att uppfylla EU-rättens krav. Men flertalet instanser ansåg att Lavalutredningen hade hittat en lösning som var väl värd att gå vidare med.

En sak som utredningen pekade på och som jag tycker är värd att upprepa i dag är att de problem som kopplats till Lavaldomen har fått i viss mån överdrivna proportioner. Det hävdas, inte minst i den här debatten, att den svenska arbetsmarknadsmodellen är hotad till följd av domen.

Så är det naturligtvis inte. Domen rör enbart den situationen att ett utländskt tjänsteföretag som tillfälligt bedriver verksamhet i Sverige utstationerar arbetstagare hit. Lavalutredningen pekar på att det vid varje givet tillfälle rör sig om ett par tusen arbetstagare som på detta sätt är utstationerade i Sverige, varav flertalet redan i dag omfattas av svenska kollektivavtal – det vill jag påminna om. Möjligheten att kräva kollektivavtal och vidta stridsåtgärder i andra situationer påverkas över huvud taget inte av domen. Det är fortsatt möjligt att vidta konfliktåtgärder för att tvinga fram ett svenskt kollektivavtal eller för att tränga undan utländska kollektivavtal med svenska. Det kan till exempel handla om att tvinga fram lönevillkor som motsvarar villkoren i centrala branschavtal.

Därmed naturligtvis inte sagt att den oro som uttryckts är obefogad eller onödig. Vi ska självfallet skydda utstationerade arbetstagare och förhindra att utländska företag konkurrerar med villkor för sina anställda som ligger under en acceptabel nivå. Men samtidigt ska vi inte mer än nödvändigt hindra tjänsteutövningen över gränserna i medlemsstaterna. Det var just gränsen mellan dessa olika intressen som EU-domstolen slog fast genom Lavaldomen.

Det är EU-rätten, bland annat som den har uttolkats av EU-domstolen i Lavalmålet, som vi nu har haft och har att förhålla oss till.

Även på EU-nivå har mycket hänt sedan domen kom. Jag har haft säkert ett dussin bilaterala möten med medlemsstater och med kommissionen för att diskutera frågan och beskriva fördelarna med den svenska arbetsmarknadsmodellen. Jag har deltagit i många forum och konferenser om Laval och utstationeringsdirektivet. Kommissionen har inrättat en högnivågrupp där genomförandet och tillämpningen av utstationeringsdirektivet diskuteras och där företrädare för arbetsmarknadens parter på Europeanivå deltar aktivt. Regeringen stöder kommissionens arbete i detta.

Vad gäller en eventuell omförhandling av utstationeringsdirektivet måste man ha i åtanke att vi i dag är 27 medlemsstater i EU jämfört med 15 när utstationeringsdirektivet först antogs. Bland dessa medlemsstater finns inte bara en mängd olika typer av arbetsmarknadsmodeller utan också helt olika syn på den rimliga balansen mellan den fria rörligheten för tjänster och skyddet för arbetstagarna. Och som jag har sagt i motsvarande debatter flera gånger förut: Inte en enda medlemsstat – inte heller de socialdemokratiskt styrda – har sagt ja till en omförhandling av utstationeringsdirektivet i rådet. Om det inte finns stöd vare sig i rådet eller i kommissionen undrar jag hur en rödgrön aktivitet, som ni efterlyser, egentligen ser ut. Är det ytterligare en pressträff, eller vad är det för aktivitet ni efterlyser? Ni skulle ju kunna börja med att övertyga era partikamrater i regeringsställning i de andra medlemsstaterna om det förträffliga i en omförhandling.

Vi får samtidigt inte glömma bort att det inte är alla som tycker att EU-domstolen gjorde fel bedömningar i Lavalmålet. Tvärtom välkomnades domen från många håll. Att med den utgångspunkten försöka omför-

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

handla utstationeringsdirektivet skulle inte bara bli en otroligt segdragen historia med rättslig osäkerhet under ett decennium eller så som följd, utan resultatet skulle riskera att bli ett helt annat än det de rödgröna har tänkt sig. Det är som att spela rysk roulett med den svenska modellen; där håller jag med Annie Johansson.

Herr talman! Jag inledde med att säga att jag redan när domen kom var övertygad om att vi i Sverige skulle kunna komma till rätta med konsekvenserna av domen genom åtgärder i svensk lagstiftning. Nu när betänkandet finns och vi har utarbetat ett lagförslag som presenterats för riksdagen känner jag mig än mer övertygad.

Det är med glädje jag kan konstatera att olyckskorparna hade fel. Det har gått att hitta en lösning på de problem som har uppstått till följd av Lavaldomen som ligger väl i linje med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Förslagen i regeringens proposition innebär att grundläggande svenska arbets- och anställningsvillkor ska tillämpas även på arbetstagare från andra länder som utstationeras till Sverige. Ytterst kan detta genomdrivas genom att en arbetstagarorganisation vidtar stridsåtgärder mot den utstationerande arbetsgivaren. Vad som är grundläggande villkor är det som i EU-direktiven anges som den hårda kärnan. Det är inte upp till mig att definiera det. Det har i stället tolkats av EU-domstolen. Det är det vi har att hantera i lagstiftningen.

Svenska kollektivavtal kommer alltså att bilda normen för regleringen av anställnings- och arbetsvillkor för utstationerade arbetstagare. Det blir alltså de fackliga organisationerna, herr talman, som får rollen att övervaka arbetsmarknaden och se till att utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige tillämpar skäliga villkor för sina arbetstagare.

En viktig del av förslagen är att det svenska förbindelsekontoret enligt utstationeringsdirektivet, Arbetsmiljöverket, ges en tydligare roll när det gäller att informera om vilka villkor och krav som kan ställas vid utstationering till Sverige. Som ett led i denna förstärkta roll ges också arbetstagarorganisationerna en skyldighet att till verket ge in sådana villkor som man avser att ställa på utländska arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige.

På det sättet löser vi det problem som EU-domstolen såg med situationen i Vaxholm 2004, där det konstaterades att det var alltför svårt för Laval som utländsk tjänsteutövare att veta vad som skulle gälla om de tecknade ett kollektivavtal med Byggnads och vilka kostnader avtalet skulle medföra.

Förslagen i regeringens proposition innebär sammantaget en lösning av de problem som har uppstått till följd av Lavaldomen som ligger inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen. Vi behöver inte, som olyckskorparna förutspådde, införa system med minimilöner i lag eller allmängiltiga kollektivavtal. Det är kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter som bildar normen för regleringen av villkor också för utstationerade arbetstagare.

På detta sätt har vi, precis som vi föresatte oss att göra när Lavaldomen kom, möjliggjort en fortsatt tillämpning av den svenska modellen i utstationeringssituationer samtidigt som vi uppfyller EU-rättens krav. Lagförslaget bygger därmed vidare på svensk partsautonomi.

Herr talman! Sedan regeringen överlämnat propositionen till riksdagen har ett formellt yrkande om vilandeförklaring nu framställts av företrädare för oppositionen som menar att förslagen innebär allvarliga inskränkningar i föreningsfriheten.

Jag håller inte alls med om detta. I avvägningen mellan de olika intressen som gör sig gällande har stort utrymme givits den sociala aspekten. Förslagen ligger i linje med de socialpolitiska målen enligt Lissabonfördraget samtidigt som fördragets regler rörande den inre marknaden respekteras.

Vi har hört många bröstitoner i debatten i dag, och så har det varit allttjämt sedan domen föll. Men just nu råder en osäkerhet som ingen rimligen kan gilla, annat än möjligen de oseriösa utländska företag som nu tar chansen att konkurrera med svenska företag genom att ha dåliga villkor för sina arbetstagare. De fackliga organisationerna har i dag till följd av EG-domstolens avgörande i Lavalmålet begränsade möjligheter att se till att utländska arbetsgivare tillämpar villkor på sina utstationerade arbetstagare som ligger på en acceptabel nivå.

Det borde, herr talman, mot den bakgrunden ligga i allas våra intressen att vi får den föreslagna lagstiftningen på plats så snabbt som möjligt. Det är lätt och oansvarigt att vara kritisk till propositionen och komma med överdriven skrämselfpropaganda om lönedumpning och den svenska modellens död.

Vi är här för att ta ansvar för att svensk lagstiftning ska överensstämma med EU-rätten och för att stå upp för den svenska modellen. Det gör riksdagen genom att rösta ja till förslaget i utskottets betänkande i stället för att bidra till mer och längre rättslig osäkerhet till men för enskilda utstationerade arbetstagare i Sverige.

(Applåder)

Anf. 98 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Det skulle förvåna mig väldigt mycket om arbetsmarknadsministern sade att han tyckte att vilandeförklaringen var bra och såg fram emot en prövning. Det skulle förvåna mig, men nu kommer det att ske en prövning i Lagrådet, vilket vi välkomnar. Vi anser att det kan strida mot grundlagen, och vi vill få det särskilt prövat. Under den tiden hoppas jag att arbetsmarknadsministern kan ta sig en funderare på om att man kan göra förbättringar av detta. Jag håller med om att vi på något sätt måste införa direktivet eftersom EG-domstolen har beslutat i frågan, men jag menar att det finns flera punkter där regeringen kunde ha gjort ett bättre arbete.

En fråga är bevisregeln. Den andra frågan är varför man inte utnyttjar de möjligheter till en viss handlingsfrihet som bland annat Danmark har utnyttjat i vissa hänseenden. Varför har inte regeringen gjort det i stället för att välja att gå på minsta gemensamma nämnare? Regeringen har inte försökt att ta ett steg framåt, utan i stället tagit ett steg bakåt. Däri ligger den kritik som vi framför.

Vi har hört flera borgerliga företrädare här, och även arbetsmarknadsministern, berätta om att vi absolut inte vill ha social dumpning. Då kommer vi automatiskt in på ILO-konventionen 94 som vi har debatterat vid något tillfälle tidigare. Vore det inte lämpligt att biträda den konvention som Sverige har skrivit redan 1950 eller något sådant och fortfarande

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

inte har uppfyllt? Det vore ganska bra eftersom den slår fast att offentlig upphandling ska innehålla klausuler för att motverka social dumpning. Det vore ett bra steg på vägen.

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Varför har vi utredningsväsendet i svensk förvaltnings-tradition? Jo, det är just därför att regering och riksdag ska få de råd man behöver när det gäller den här typen av legala överväganden. Det var precis därför som vi hade utredningen, det var precis därför som den remitterades och det var precis därför som vi valde att lyssna på utredningens resultat. Där har vi fått svaren på just de frågor som Ulf Holm efterlyser.

Bevisregeln är helt avgörande för att vi ska leva upp till EU-rätten som den tolkas av det enkla skälet att vi varken har lagstiftade minimilöner eller allmängiltig förklaring av kollektivavtal. Det är precis därför som vi behöver bevisregeln, annars tvingas vi att i lag reglera hur lönebildningen ska gå till i Sverige. Det är precis det som sägs i utredningen, och det är precis det som juridisk expertis ger oss rådet att göra. Det var ganska enkelt.

När det gäller utnyttjandet av möjligheterna till förhandlingsfrihet, som Ulf Holm antydde, är svaret egentligen detsamma. Den juridiska expertisen har grundligt tittat på detta och också tittat på hur man har löst det i Danmark och konstaterat att den vägen förmodligen inte är framkomlig. När man pratar med företrädare för kommissionen säger de att de är mycket tveksamma till om Danmark skulle klara en prövning i EU-domstolen med det regelverk som man har där. Vi måste naturligtvis lita på den juridiska expertisen. Varken Ulf Holm eller jag är ju arbetsrättsjurister och kan finlira i detta. Vi måste naturligtvis lita på de experter vi får.

ILO 94 har debatterats i Sveriges riksdag sedan 1950, precis som Ulf Holm säger. Under hela den här perioden har socialdemokratiska regeringar varit emot att man ska ratificera ILO 94. Skälet till det har varit att det är ett sådant avsteg från den svenska modellen där vi faktiskt inte kräver av alla att man ska ha kollektivavtal. Om man hade infört ILO 94 i svensk lagstiftning skulle det innebära ett dråpslag mot småföretagen i Sverige. Hälften av alla småföretag saknar kollektivavtal och skulle därmed vara uteslutna från offentlig upphandling. Jag förstår inte hur Ulf Holm kan bedriva en så småföretagarfientlig politik.

Anf. 100 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Arbetsmarknadsministern säger att vi förmodligen inte skulle kunna ha ett handlingsutrymme på samma sätt som till exempel Danmark har i den här lagstiftningen. Men "förmodligen" duger inte. Jag anser att vi bör pröva möjligheten. Danmark har gjort det, och än så länge håller det. Jag tror att den möjligheten finns, framför allt med tanke på att vi nu har en högnivågrupp i EU och en ny EU-kommission. Man kan ju se med andra ögon på de här frågorna, vilket kan underlätta för oss att lyfta upp frågorna och försöka få en ändring till stånd.

När man pratar om bevisregeln handlar det också om hur man ska kunna kontrollera utländska kollektivavtal på en rimlig nivå. Jag tror att

det finns problem här. Det står inte klart och tydligt vad det är. Det kan faktiskt räcka med någon sorts anställningsbevis etcetera. Det blir väldigt svårt att kontrollera om det är ett skenavtal eller inte. Det finns problem med skenavtal. Vi ska inte göra problemen större, och det menar jag att man gör med den här lagstiftningen.

När det gäller vilandeförklaringen vill jag säga att sedan arbetsmarknadsminister har haft sin utredning och talat med sina arbetsrättsjurister har det också fallit ett antal nya domar i Europadomstolen som man bör titta närmare på. Det är mot bakgrund av det som vi anser att det än en gång bör kontrolleras av Lagrådet om det inte har skett några förändringar som skulle möjliggöra att regeringen ändrade lagstiftningen. Därför är det viktigt med en vilandeförklaring.

Slutligen, herr arbetsmarknadsminister, vill jag säga att Miljöpartiet absolut inte är företagsfientligt. Vi har tvärtom många bra förslag på hur vi kan få fler småföretagare i Sverige att växa, och vi välkomnar även utländska företagare att komma hit.

Anf. 101 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Jag tolkar det så att ni kommer att ta bort ert stöd för ILO 94.

Skillnaden mellan att vara i opposition och att sitta i regeringsställning är att vi i regeringsställning har att ta ansvar för att vi försöker ha tydliga lagar och regler som är förutsägbara och som uppfyller kriterierna att det inte finns någon diskrepans mellan det som tolkas som EG-rätt på EU-nivå och det som är svensk lagstiftning. Det är därför vi har gått fram med det här förslaget.

Låt mig svara på några frågor om bevisregeln. Hur ska man kunna kontrollera utländska kollektivavtal? Det är en rimlig fråga, men EU-domstolen sade ju i sitt utfall att de inte ens kunde kontrollera Byggnadsavtal. Det var ett av problemen. Det var inte transparent nog. Här finns det egentligen inte någon skillnad mot rättsläget i dag. Domen säger inte, och det gör inte heller propositionen, att man inte kan vidta konfliktåtgärder för att tvinga fram ett svenskt kollektivavtal eller tränga undan ett utländskt. Det säger inte domen, och det säger inte propositionen. Det man säger är att om man misstänker att det inte står rätt till i avtalen kan man driva det till Arbetsdomstolen, och då får Arbetsdomstolen pröva hur det ser ut. Precis det skydd som Ulf Holm efterlyser finns i dagens förslag.

Anf. 102 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att det är alldeles uppenbart att oppositionen och Socialdemokraterna är starkt kritiska till en rad punkter i det här förslaget. Det handlar om bevisregeln, det handlar om hur man har valt att definiera den hårda kärnan och en rad saker. Det kan givetvis regeringen i någon mening bortse ifrån. Att man politiskt inte är överens om hur ska utforma någonting är möjligen inte ett stort problem.

Det som däremot borde vara ett problem för regeringen är att den svenska modellen bygger på att arbetsmarknadens parter förhandlar, kommer överens och tar ansvar. Det innebär enligt min mening att poli-

tiska beslut borde vara förankrade hos arbetsmarknadens parter. Det stora problemet med det här förslaget är att ingen av parterna på svensk arbetsmarknad tycker att det är ett bra förslag.

Min fråga till ministern blir: Tycker ministern verkligen att det är rimligt att begära av parterna att de ska ta ansvar för tillämpningen av ett förslag där man inte har tagit hänsyn till de påståenden och påpekanden som de har framfört?

Anf. 103 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Jag förstår att Jennie Nilsson och LO är kritiska mot EU-domstolen. Det har jag all förståelse för, och jag varken kan eller ska ta domstolen i försvar. Men jag har ansvaret för att se till att de förändringar genomförs som krävs för att EG-rätten och svensk rätt ska överensstämma.

Jag kan konstatera att parterna har olika åsikter, och de står extremt långt ifrån varandra. Det är inte ovanligt när det handlar om lagstiftning på svensk arbetsmarknad. Jag skulle säga att det tillhör dagsrutinen att man blir slagen i huvudet av alla som debatterar den här frågan. Då gäller det för mig att lyssna på juridisk expertis för att få underlag för vilken lagstiftning som vi måste ta ställning till för att svensk lagstiftning ska överensstämma med EG-rätten. Och det är precis det som vi har gjort genom utredningen och genom de kontakter som vi har haft.

På det sättet är jag väldigt övertygad om att vi gör det vi måste, både för att vi ska uppfylla EG-rätten och för att skydda den svenska modellen. Alternativen till bevisregeln, för det är den som jag har hört mest kritik mot, är lagstadgade minimilöner eller allmängiltigförklaring av kollektivavtal. Det hade raserat den svenska modellen fullständigt, och det hade varit dåligt för läget på arbetsmarknaden och det hade varit dåligt för svensk ekonomi framöver. Nu undviker vi det genom bevisregeln och genom att inte latta med modellen och försöka genomföra någonting som vi inte har stöd för bland juristerna i hopp om att det ska hålla i en juridisk prövning så småningom.

Vi har ett ansvar att se till att göra det bästa av situationen och se till att lyssna på de arbetsrättsjurister och de EG-jurister som finns för att hitta den här rätta balansen. Det menar jag att utredningen har gjort, och det menar jag också att propositionen gör.

Anf. 104 JENNIE NILSSON (s) replik:

Herr talman! Först vill jag påpeka att det ju inte bara är Socialdemokraterna och LO som är kritiska, utan det är också TCO, Saco och Svenskt Näringsliv, precis som framgår om man lyssnar riktigt noga på vad ministern säger.

Ibland i debatter som jag har haft med ministern på samma tema i andra frågor har arbetsmarknadsministern landat någonstans i slutsatsen: Ja, men om alla är missnöjda är det nog bra, för då har jag hamnat mittemellan. Jag tycker att arbetsmarknadsministern borde fundera på att om alla är missnöjda kanske det faktiskt är så att det är ett dåligt förslag.

Sedan hänvisar man till juridisk expertis. Det har man gjort flera gånger i den här debatten. Problemet med den juridiska expertisen är att den är extremt oenig. Det finns ingen enhetlig linje kring hur tolkningar-

na, som det faktiskt handlar om, ska se ut. Det finns flera olika motstridiga uppfattningar om hur man borde göra. Det innebär att man helt enkelt gör ett val av vilken expertis man vill lyssna på.

Vi anser precis som regeringen att EG-domstolens utslag inte innebär att man inte kan behålla den svenska modellen och att det inte innebär att man inte skulle kunna hitta system för att få det här att fungera både nationellt och genom ett mer ambitiöst agerande på EU-nivå. Vi framhåller fortfarande att man borde titta exempelvis på hur man har gjort i Danmark. Den stora skillnaden där, vilket man inte har tittat på i Sverige, är att använda det nationella handlingsutrymme som faktiskt medges i EG-rätten. Framför allt handlar det om, när man pratar om att definiera den hårda kärnan och den effekt som det får, att man inte kan räkna in försäkringar i arbetskraftskostnaden.

Min uppmaning till ministern blir egentligen bara att man faktiskt ska sätta sig ned och fundera på om man har råd att lägga ett förslag som man förväntar sig att arbetsmarknadens parter ska ta ansvar för och se till att tillämpas på svensk arbetsmarknad utan att faktiskt ha arbetsmarknadens parter med sig.

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Herr talman! Jag beklagade domen när den kom, men jag har att hantera dess konsekvenser, vare sig jag gillar domen eller inte.

Oenighet, säger Jennie Nilsson. Det håller jag inte alls med om. Det var sällsynt lite oenighet i den juridiska expertisen när det handlade om till exempel bevisregeln och liknande. Sedan pekar Jennie Nilsson också på Danmark som ett föredöme. Ja, även där är den juridiska expertisen enig eller åtminstone väldigt sammanhållen när det gäller att säga att det förmodligen inte hade gått. Den åsikten har stärkts efter Luxemburgdomen där man ju *ännu* tydligare begränsar hur man ska tolka utrymmet för det som kallas ordre public, alltså det som är den hårda kärnan i direktivet.

Jag skulle vilja säga att med Luxemburgdomen, apropå att det finns andra domar, har vårt utrymme minskat ännu mer och kravet på att vi ska ha en bevisregel snarare än allmängiltigförklaring av lagstadgade minimilöner har blivit ännu starkare.

Jag undrar en sak. Visst, man kan begära vilandeförklaring och man kan tycka att EG-domstolen har fel. Men vad är ert alternativ? Ni vill ha ytterligare ett år av juridisk osäkerhet i kombination med årtal av utredande. Vem förlorar på det? Jo, de enskilda utstationerade personerna som i dagsläget inte har något skydd i svensk lagstiftning. Det kan väl ändå inte vara meningen?

(Applåder)

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 mars

UU11 Vissa säkerhetspolitiska frågor

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Globala utmaningar)

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

138 för utskottet

130 för res.

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 17 c, 25 fp, 20 kd, 1 -

För res.: 100 s, 19 v, 11 mp

Frånvarande: 30 s, 21 m, 12 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 8 mp

UbU7 Förskolan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU8 Grundskolan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU9 Gymnasieskolan

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU12 Studiestöd

Punkt 1 (Studiestödssystemet)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

153 för utskottet

23 för res. 2

92 avstod

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 3 s, 76 m, 18 c, 25 fp, 20 kd, 10 mp, 1 -

För res. 2: 4 s, 19 v

Avstod: 92 s

Frånvarande: 31 s, 20 m, 11 c, 3 fp, 4 kd, 3 v, 9 mp

Punkt 4 (Deltidssjukdom och deltidstudier)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

137 för utskottet

131 för res. 3

81 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 75 m, 18 c, 24 fp, 20 kd

För res. 3: 100 s, 19 v, 11 mp, 1 -

Frånvarande: 30 s, 21 m, 11 c, 4 fp, 4 kd, 3 v, 8 mp

Punkt 5 (Frågor om villkoren för studiemedel)

1. utskottet
2. res. 5 (s)

Votering:

150 för utskottet

100 för res. 5

19 avstod

80 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 18 c, 24 fp, 20 kd, 11 mp, 1 -

För res. 5: 100 s

Avstod: 19 v

Frånvarande: 30 s, 20 m, 11 c, 4 fp, 4 kd, 3 v, 8 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

9 § (forts. från 7 §) Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor (forts. AU5)

Anf. 106 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Vi hör här hur arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin försöker framställa det som att regeringen har agerat utifrån absolut nödvändighet, som om man inte hade något annat val än att lägga fram just det lagförslag som man har lagt fram.

Det är det här som blir så problematiskt, för det är naturligtvis inte sant. Det var inte så att det efter domen fanns en enda väg att gå, utan det fanns flera olika alternativ.

Regeringen har valt att enbart vidta åtgärder på nationell nivå och inte göra någonting på EU-nivå. Och regeringen har valt att utforma de här nationella reglerna på det för löntagarna minst förmånliga sättet.

Det mest uppenbara exemplet på det är bevisregeln, som i praktiken gör det omöjligt för de fackliga organisationerna att kontrollera under vilka villkor utstationerade arbetare jobbar i Sverige. Det är det stora problemet med det här lagförslaget.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Sven Otto Littorin säger: Vi har att lösa den här situationen. Vi måste få ett stopp på den rättslöshet som gäller i dag för utstationerade arbetstagare.

Problemet är att bevisregeln gör att denna rättslöshet kommer att fortsätta. I praktiken kommer det att bli omöjligt för fackliga organisationer att ta reda på vilka villkor som gäller ute på de verkliga arbetsplatserna och så småningom ta sig fram till en situation där man över huvud taget får lov att förhandla med de här arbetsgivarna. Det kommer nämligen att räcka med att visa fram ett enskilt anställningsavtal, ett lönebesked eller någonting annat. Man behöver inte teckna något som helst avtal och kunna visa det för att slippa undan fackliga stridsåtgärder.

Det här innebär att regeringen inte presenterar någon lösning utan att man faktiskt fortsättningsvis lämnar de här arbetarna i rättslöshet.

Anf. 107 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Den bedömningen delar jag inte alls.

Olika alternativ, säger Josefin Brink. Ja, vad gör man då? Jo, man lyssnar naturligtvis på den expertis som finns och på den utredning som hade att under drygt ett år utreda just de här sakerna. Sedan tar man till sig den kunskapen och den erfarenheten. Och sedan gör man som vi har gjort, nämligen lägger fram en proposition som grundar sig i detta.

Bevisregeln är ett kraftigt, klart och tydligt instrument just för att man ska kunna ställa höga krav på tillförlitligheten i de intyg, kollektivavtal och annat som ges. Jag är helt övertygad om att det kommer att prövas av Arbetsdomstolen framöver om de här intygen är korrekta eller inte och på vilket sätt de uppfyller de svenska reglerna eller inte. Det behöver vi inte vara så oroliga för. De instrumenten finns på plats.

Men man ska komma ihåg att det enligt EG-domstolens utslag inte är okej att vidta stridsåtgärder och hindra tjänsteutövning för att teckna ett kollektivavtal om arbetsgivaren faktiskt redan tillämpar minst lika bra villkor för sina arbetstagare. Det är just det som man har att pröva.

Då säger Josefin Brink att man kan vifta med ett papper. Så är det inte alls. Man måste kunna leda i bevis att de är lika bra eller bättre, och det kommer naturligtvis att avgöras i domstolsförhandling om det går så långt.

Det domen säger är inte att det är omöjligt att vidta konfliktåtgärder för att tvinga fram ett svenskt kollektivavtal, även på utstationerade. Domstolen säger inte heller, och det gör inte heller propositionen, att man inte kan tränga undan ett utländskt kollektivavtal med ett svenskt. Det går absolut.

Men det som domstolen anger, och det vi har att ta ställning till och försöka hantera, är vilka villkor det handlar om. Då är det denna hårda kärna, ordre public, som vi har att ta ställning till. Det är också det som vi har gjort i propositionen.

Anf. 108 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Det Sven Otto Littorin säger om än lite halvkvävt här är att i en konkret situation där ett utländskt företag hävdar att man tillämpar villkor som är minst lika bra som våra branschavtal krävs det att den

fackliga organisationen tar ärendet till domstolen och genomgår en lång domstolsprocess. Sådana processer tar tid. Det vet alla.

Först när den är över finns det en möjlighet att kräva att det utländska företaget tecknar ett kollektivavtal. I många fall är det sannolikt att det företaget redan har åkt hem vid det laget. Det handlar trots allt oftast om företag som är här bara under ett antal månader. Dessutom, till skillnad från vad som är fallet om ett svenskt företag bjuder under och inte följer kollektivavtalsnivåerna, har man ingen möjlighet att i efterhand kräva ut för de anställdas räkning att de ska få den avtalsenliga lön som arbetsgivaren felaktigt har påstått att de redan har fått.

Det handlar om att man upprättar ett system där utländska löntagare på svensk arbetsmarknad kommer att ha ett betydligt sämre skydd än sina svenska kamrater. Det kommer de att ha alldeles oavsett, enligt regeringens förslag, om de är medlemmar i en svensk fackförening.

Det innebär en omfattande inskränkning i utländska medborgares rättigheter att organisera sig fackligt och tillvarata sina egna intressen. Det betyder att de blir särbehandlade och diskriminerade på den svenska arbetsmarknaden.

Det blir omöjligt för svenska fackliga organisationer att ta ansvar för att lika villkor gäller på svensk arbetsmarknad. Utformningen av bevisregeln innebär att regeringen ger de fackliga organisationerna ett ansvar för att upprätthålla villkoren på arbetsmarknaden, men man ger dem inte de verktyg som de behöver för att kunna axla det ansvaret. Man skapar sig ett utrymme att kunna skylla ifrån sig och säga att det är facket som inte gör sitt jobb.

Anf. 109 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m) replik:

Fru talman! Nu kämpar Josefin Brink för lex Britannia, det vill säga att svenska kollektivavtal alltid ska kunna tränga undan utländska, oavsett deras innehåll. Det är det som är innebörden i det Josefin Brink säger. Men om just detta råder inget som helst tvivel. Domstolen har underkänt den svenska konstruktionen i lex Britannia. Vi var tvungna att göra på det sättet, se till att hantera de här två frågeställningarna på samma sätt.

Sämre skydd, säger Josefin Brink. Det är ju i dag när EU-lagstiftning och svensk lagstiftning står emot varandra som det verkligen är rättsosäkert.

Jag vidhåller precis det som utredningen säger och som jag har sagt tidigare. Med den nya lagstiftningen är det och kommer det att vara möjligt att vidta konfliktåtgärder i syfte att upprätta ett svenskt kollektivavtal. Det är vidare möjligt att med stridsåtgärder försöka tränga undan ett utländskt kollektivavtal för att upprätta ett svenskt.

Men det domen säger och det vi har haft att ta ställning till är under vilka förutsättningar det kan ske. Domen säger tydligt att det är den hårda kärnan, det som kallas ordre public, de sju områdena, som det är rimligt på. Vi har försökt att med hjälp av juridisk expertis bena ut hur det ska gå till.

Alternativet till bevisregeln är lagstadgade minimilöner eller allmängiltigförklaring av kollektivavtal. Det är en väsentligt mycket sämre utveckling än den vi nu har.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Den som tror att det nu blir omöjligt att kämpa för ett svenskt kollektivavtal eller för vettiga regler för de här utstationerade utländska arbetstagarna tror fel. Det går absolut. Men vi får lite ökad tydlighet i under vilka förutsättningar det kan ske.

(Applåder)

Anf. 110 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag vill inledningsvis säga att vi står bakom samtliga våra reservationer, men vi yrkar bifall till reservationerna 1, 2, 3, 6, 11, 17 och 19.

Jag skulle egentligen prata lite grann om de övriga arbetsrättsliga frågorna. Det blir ändå lite intressant i den så kallade Lavaldebatten att det just är ärendet Laval som har gett upphov till det här. I det sammanhanget förekom ju så mycket av de problem som vi har diskuterat här.

I Lavalärendet hade de två företag som var involverade i det skolbygget mycket god kännedom om hur den svenska arbetsmarknaden fungerade. De visste mycket väl var de svenska kollektivavtalslönerna låg, eftersom de hade varit engagerade i Sverige under ett antal tillfällen tidigare.

Det andra är att precis den lönedumpning förekom som vi nu har diskuterat. Det var inhyrda lettiska arbetare som fick jobba för 35 kronor i timmen plus att man diskuterade minimilöner respektive de löner som faktiskt gällde på svensk arbetsmarknad vid den tiden.

Alla de saker som vi har diskuterat ganska mycket nu förekom just i det ärendet. Det gör den här diskussionen ganska spännande, tycker jag.

Men som sagt var, lite i skymundan av Laval ska vi nu också debatera drygt 120 motionsyrkanden om arbetsrätt som härrör från den allmänna motionstiden. Många av de yrkandena har behandlats i den här kammaren flera gånger tidigare, men vissa av dem har fått förnyad aktualitet i samband med just Lavaldiskussionen. Dit hör frågan om kollektivavtalets ställning och de fackliga organisationernas möjlighet att agera för att kollektivavtal ska finnas på våra arbetsplatser.

Kollektivavtalen reglerar löner och anställningsvillkor på arbetsmarknaden. De förhindrar att arbetare lönekonkurrerar med varandra. De garanterar att tjänstepensioner betalas in, att det finns liv- och olycksfallsförsäkringar, att det i vissa fall finns tillgång till omställningsavtal och att det blir lika konkurrensvillkor för arbetsgivare i samma bransch.

Kollektivavtalen garanterar dessutom arbetsfreden. Vi ska komma ihåg att få länder har så få konfliktdagar som Sverige.

Den moderatledda regeringen säger sig älska kollektivavtal. Han med horn, treudd och svans tro 't!

Kollektivavtalens legitimitet förutsätter starka och jämbördiga parter. Om den ena parten försvagas rubbas balansen på arbetsmarknaden. Det bästa sättet att rubba balansen till arbetsgivarnas fördel är givetvis att se till att de fackliga organisationerna tappar medlemmar.

Väl medveten om detta genomförde den moderatledda regeringen omedelbart efter valsegern två åtgärder som dramatiskt ökade kostnaderna för fackligt medlemskap. Det ena var att avskaffa löntagarnas avdragsrätt för medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. Det andra var att chockhöja avgiften till a-kassan. Den omedelbara effekten var för många medlemmar en höjning med flera hundra procent.

Regeringen var givetvis inte ovetande om kopplingen mellan fackligt medlemskap och arbetslöshetsförsäkringen. De fackliga organisationerna förlorade hundratusentals medlemmar under 2007 och 2008.

Prisökningen för medlemskapet var relativt högst för dem med lägst inkomster. Det var de med låga inkomster, otrygga anställningar och korta deltider som i störst utsträckning tvingades lämna facket för att de inte hade råd. Det var de som mest behöver facket för att kunna försvara sina arbetsvillkor.

Kombinerar man det med hårdare inträdeskrav och låga ersättningar i arbetslöshetsförsäkringen har man krattat manegen för en framväxande låglönemarknad. På den marknaden kommer de att jobba som av ekonomiska skäl tidigare tvingades lämna facket.

Väl fungerande socialförsäkringar och starka fackliga organisationer har tidigare kunnat förhindra den utvecklingen i Sverige. Målet för den moderatledda regeringen att sänka den så kallade reservationslönen är snart nått.

Nästa giftpil som regeringen tänker skjuta mot de fackliga organisationerna göms i propositionen *En enklare ledighetslagstiftning* som kommer att läggas på riksdagens bord senare i år. Där omöjliggörs det för facket att genomföra fackliga introduktionsutbildningar för nyanställda. Man tvingas vänta minst sex månader för att kunna genomföra en sådan utbildning.

Läser man de motioner som har lämnats in till riksdagen av borgerliga ledamöter ser man att det inte finns en enda som syftar till att stärka fackets positioner utan det är precis tvärtom. Det handlar om att försvaga facket.

I den utstuderat skickliga retoriken säger sig borgerligheten försvara den svenska modellen, men i praktiken gör man något helt annat. Vi har i denna kammare sedan regeringen Reinfeldt tillträdde inte fattat ett enda beslut som stärkt löntagarnas eller de fackliga organisationernas rättigheter.

Fru talman! Sverige har ännu inte ratificerat ILO-konvention 94. Den slår fast att offentlig upphandling ska innehålla klausuler som garanterar arbetstagare löner, arbetstid och andra villkor som inte är mindre förmånliga än de som finns i kollektivavtal för arbete av samma sort i den bransch och inom det område där arbetet utförs. Syftet med konventionen är att skydda arbetstagare och motverka social dumpning. Majoriteten av EU:s medlemsländer har ratificerat konventionen.

Arbetsmarknadsministern hävdade tidigare att det skulle omöjliggöra för småföretag att lägga in anbud. Den borgerliga majoriteten i utskottet hävdar att det ”får anses osäkert om en tillämpning av de krav som ILO-konvention 94 ställer är förenliga med EU:s direktiv om upphandling och andra gemenskapsrättsliga regler”. Återigen viker sig den svenska regeringen för osäkra krav från EU i stället för att ta strid för löntagarnas rättigheter. Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister anser att Sverige ska ratificera ILO-konvention 94.

Fru talman! Över en halv miljon arbetstagare eller 15 procent av den samlade arbetskraften har tillfälliga anställningar. Under den senaste tjugoårsperioden har antalet ökat med 50 procent. Ungdomar, kvinnor och invandrare med LO-yrken är kraftigt överrepresenterade bland tidsbegränsat anställda. Nackdelarna med att vara tidsbegränsat anställd är

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

uppenbara. Det ger mindre inflytande på jobbet, mer begränsad tillgång till kompetensutveckling och troligtvis sämre stöd av chefer. Det är också sannolikt att det är svårare att ställa krav på rimliga arbetsvillkor och arbetsförhållanden. Flera olika typer av korta anställningsformer kan staplas på varandra under alltför lång tid, vilket medför en försämring av anställningsskyddet. Vi anser att anställningsskyddet bör stärkas i linje med de förslag som lades fram för fem år sedan av den dåvarande socialdemokratiska regeringen med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

När det gäller det så kallade tvåpersonersundantaget i LAS är inställningen från oss socialdemokrater känd. Frågan är debatterad här i kammaren ett stort antal gånger. Vi anser att undantaget ska tas bort. Det är en regel som drabbar redan utsatta grupper. Det är orimligt att ha regler som normalt sett inte kan prövas rättsligt. Det kan heller inte vara rimligt att anställda i små företag ska ha ett sämre anställningsskydd än anställda i större företag.

Fru talman! Heltid som en rättighet och deltid som en möjlighet är för oss socialdemokrater grundprincipen på den svenska arbetsmarknaden. Av alla sysselsatta jobbar en av fyra deltid. En del för att de vill, andra för att de inte får arbeta mer. Det innebär sämre lön, sämre sjukförsäkring, sämre pension, sämre eller för många ingen a-kassa alls.

Deltidsjobben dominerar i traditionella kvinnoyrken. Arbetslivet är inte jämställt. Arbetsmarknadens parter bör ges största möjliga utrymme att genom förhandlingar och kollektivavtal lösa frågan om heltid. Om parterna inom en rimlig tid inte lyckas träffa breda överenskommelser om rätten till heltid kommer vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister att vara beredda att överväga lagstiftad rätt till heltid. Förhandlingsvägen är dock alltid att föredra.

Fru talman! År 2003 var det så kallade Abu Garcia-målet uppe i Arbetsdomstolen. Sedan dess har det stått klart att det är fullt legalt att säga upp anställda och sedan låta inhyrd personal göra deras jobb. Under 2009 har konsekvenserna av denna lucka i LAS blivit ännu tydligare. I två fall har arbetsgivare sagt upp, eller hotat med att säga upp, fast anställd personal för att ersätta dem med inhyrd arbetskraft. Hotet har använts i utpressningssyfte. I det ena fallet har det rört sig om att förhandla ned de lokala kollektivavtalen och i det andra att kunna säga upp fyra anställda utan hänsyn till regler om anställningstid, kvalifikationer med mera. Det har dessutom hänt att arbetare har lämnat sina jobb på fredagen men återkommit på måndagen för att göra samma arbetsuppgifter, då anställda av ett uthyrningsföretag. Det kan knappast ha varit tanken när uthyrningsmarknaden etablerades.

Själva poängen med återanställningsrätten i LAS är att förhindra att uppsägningar används för att bli av med "obekväma" anställda eller för att pressa ned villkor i kollektivavtal. LAS behöver därför kompletteras med en tydlig skrivning som säkrar rätten till företräde för uppsagd personal framför inhyrd arbetskraft.

Nu har tyvärr arbetsmarknadsministern lämnat kammaren. Jag hade tänkt ge honom ett litet råd. Det är nämligen så att arbetsmarknadsministern i ett antal interpellationsdebatter på senare tid har sagt att han följer utvecklingen och att han kan tänka sig att se över lagstiftningen på det här området om det finns en lucka i lagen. Nu anser jag att arbetsmarknadsminister Littorin ofta har lite otur när han tänker. Den arbets-

marknadspolitik han har tänkt ut har inte gett särskilt lysande resultat. Mitt förslag är därför att arbetsmarknadsministern slutar tänka och handlar i stället. Täpp genast till denna uppenbara lucka i LAS!
(Applåder)

Anf. 111 JAN ERICSON (m):

Fru talman! I Sverige har vi sedan länge en modell där villkoren på arbetsmarknaden i allt väsentligt regleras i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter. Den grundläggande lagstiftning som finns får dessutom oftast avtalas bort och ersättas med andra regler om parterna är överens om detta.

På detta sätt har Sverige lämnat över makten över stora delar av arbetsmarknadslagstiftningen från lagstiftaren till arbetsmarknadens parter. De avtal som träffas påverkar även oorganiserade arbetstagare och arbetsgivare. Detta ställer stora krav på ansvarstagande från parternas sida så att inte den makt man förfogar över missbrukas. För det mesta tar också parterna detta ansvar.

De flesta arbetstagare och de lite större arbetsgivarna ser mest fördelar med ett system med kollektivavtal med normalt tillhörande fredsplikt. Däremot upplever en del mindre företag och enskilda oorganiserade arbetstagare problem med kollektivavtalssystemet, kanske främst för att avtalen från början anpassats efter de lite större arbetsplatsernas förutsättningar.

Det finns alltså kritik mot dagens system. Kollektivavtalen må ha sina brister, men det är samtidigt svårt att hitta ett system som skulle fungera bättre. Det var därför vi moderater gick till val på att behålla kollektivavtalsmodellen som huvudprincip för den svenska arbetsmarknaden. Vi föredrar att förändringar och moderniseringar inom arbetsrättens område i första hand sker i direkta förhandlingar mellan parterna.

Fru talman! Arbetsrätt är inte ett isolerat rättsområde utan en del av villkoren och förutsättningarna på arbetsmarknaden. Detta har i sin tur direkt betydelse för hur många företag som startas och hur många jobb som skapas. Det påverkar förutsättningarna för företag att överleva en kris och därmed hur många som behöver mista sitt jobb när det är sämre tider. Det påverkar också hur många företag som flyttar produktion till eller från vårt land.

Som politiker kan vi inte styra över konjunkturer, finanskriser och omstruktureringar inom näringslivet. Men vi kan verka aktivt för en politik som skapar förutsättningar för fler och växande företag och fler jobb. Politikerna kan också avstå från lagstiftning som aktivt motverkar tillväxt, företagande och nya jobb. Och där, fru talman, finns det en hel del att säga om oppositionens politik.

Oppositionens märkliga politik för sämre jobbtillväxt och försämrade villkor för företagande tar sig många uttryck i dessa dagar. Låt mig exempelvis nämna förslaget om återinförd förmögenhetsskatt, som skulle dra undan riskkapital från näringslivet och därmed motverka tillväxten. Kraftigt höjda energiskatter skulle hota jobben inom den tunga industrin. Chockhöjda arbetsgivaravgifter för den som har ungdomar anställda är ett annat hot mot jobben. Det senaste i raden av märkliga besked häromdagen var att avskaffa avdragsrätten för hushållsnära tjänster trots att det bevisligen skapat många tusen nya jobb. I det sista fallet är det givetvis

Prot. 2009/10:82
4 mars

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

en liten tröst att ledande socialdemokratiska politiker personligen genom köp av hushållsnära tjänster aktivt bidragit till att genomföra en del av alliansens jobbpolitik. Men det gör det tyvärr inte lättare att acceptera alla de andra förslag som oppositionen lägger fram och som direkt hotar att driva bort befintliga arbetstillfällen i Sverige.

Inom arbetsrätten finns tyvärr ett antal förslag från oppositionen som direkt skulle hota jobben. Jag ska beröra några av dessa.

När det gäller det stora antalet motioner från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet som rör avskaffande av undantagen i turordningsreglerna avvisar utskottet dessa. Vi vill värna om dagens viktiga möjlighet för de minsta företagen att undanta två personer från turordningsreglerna vid nedskärningar. Detta kan vara avgörande för att rädda företagens överlevnad och trygga jobben, inte minst i de tider vi nu går igenom.

Tvåpersonersundantaget tillämpas främst på små arbetsplatser och har visat sig vara av stor betydelse, särskilt i de fall där det inte finns någon facklig organisation att förhandla med. För det fall att reglerna skulle missbrukas finns också möjlighet att rättsligt pröva en uppsägning som kan misstänkas stå i strid med diskrimineringslagstiftningen eller om uppsägningen skulle anses strida mot god sed på arbetsmarknaden.

Det är också intressant att se att Miljöpartiet står vid sidan av när det gäller tvåpersonersundantaget. Men precis som när det gäller skatteavdraget för hushållsnära tjänster lär nog Miljöpartiet tvingas in i fällan och acceptera att tvåpersonersundantaget avskaffas om man ska samverka med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det vore tragiskt och skulle slå direkt mot småföretagandet och tillväxten i Sverige, precis på samma sätt som avskaffandet av skattereduktionen för hushållsnära tjänster. Det är inget tvivel om att en rödgrön regering skulle kosta arbetstillfällen, alldeles oavsett vilken konjunktur vi befinner oss i.

När det gäller motionerna om lagstiftning om rätt till heltid kan jag konstatera att inget av de tre oppositionspartierna följer upp dessa tydliga motionskrav i form av reservationer. I stället väljer man nu att hänskjuta frågan till arbetsmarknadens parter för reglering avtalsvägen. Det är ett litet steg framåt jämfört med tidigare besked under mandatperioden. Men man säger tyvärr också att om inte parterna avtalsvägen löser frågan tänker man återkomma och lagstifta om rätt till heltid för alla – detta trots att det finns starka invändningar mot en sådan lagstiftning från fackliga organisationer inom flera branscher. Lagstiftning om rätt till heltid skulle utan tvivel ta bort många arbetstillfällen.

Moderaternas linje är att heltid bör vara utgångspunkten när man anställer, och vi anser att moderata politiker i kommuner och landsting ska driva på för att den offentliga sektorn ska vara ett föredöme när det gäller att erbjuda heltidstjänster. Men en lagstiftning skulle, som sagt, inte skapa några nya jobb utan snarare ta bort en del av de jobb som redan finns. Det känns inte som någon bra väg.

I ett antal motioner behandlas frågan om tidsbegränsade anställningar. Jag kan konstatera att LO i sin rapport *Anställningsformer år 2008* redovisar att andelen visstidsanställda aldrig har varit så låg i Sverige som den var just 2008. Självklart ska tillsvidareanställningar vara grunden på arbetsmarknaden, och så är det också – de allra flesta har fasta anställningar. Men vi vet att visstidsanställningar ofta kan vara en väg in på arbetsmarknaden, inte minst för ungdomar, och att många företag

gynnas av att kunna anställa extra vid behov. Och företag som växer kan anställa. På det viset skapar dessa regler också fler jobb. Visstidsanställningar har en viktig funktion på den svenska arbetsmarknaden och bör inte motarbetas genom lagstiftning.

Låt mig avslutningsvis nämna den fråga som har varit uppe här flera gånger, ratificering av ILO-konventionen. Socialdemokraterna och oppositionen hade i varje fall tolv år på sig att ratificera denna konvention. Nu pratas det om att den har funnits sedan 1950-talet, så antagligen är det betydligt fler år än tolv. Nu har man tre år i rad drivit frågan i riksdagen under en borgerlig regering. Uppenbarligen har det plötsligt blivit väldigt bråttom.

Det är då viktigt att känna till att frågan inte är helt okomplicerad och att såväl ILO som EU har uppmärksammat att deras respektive regelverk delvis kan strida mot varandra. Det är därför mycket klokt av Sverige att avvakta tills dessa oklarheter är utredda. Allt detta vet Socialdemokraterna, men trots detta låter man partitaktiken gå före sunt förnuft och använder ILO-konventionen som en politisk symbol.

Fru talman! Majoriteten i utskottet föreslår kammaren att avvisa samtliga motioner. Arbetsrättsliga reformer bör i första hand genomföras efter förhandlingar mellan parterna, och riksdagen bör vara restriktiv med ny lagstiftning. I den mån arbetsrättsliga lagar ändå behöver korrigeras, avskaffas eller tillföras är detta en fråga som med fördel bör avgöras av riksdagen efter samråd med arbetsmarknadens parter.

Den rödgröna oppositionen visar tydligt att man låter ideologi gå före värnandet om jobben. Avskaffandet av tvåpersonersundantaget och kravet på rätt till heltid för alla innebär stor risk för färre jobb.

Detta är tragiskt i ett läge där världskonjunkturen fortfarande är svag och arbetslösheten är hög i hela Europa. Moderaterna och alliansen säger nej till politiska beslut som minskar antalet arbetstillfällen i landet. Det gäller på precis samma sätt inom arbetsrätten som inom skatteområdet eller energiområdet. Den politik som det rödgröna vänsterexperimentet företräder skulle allvarligt hota många jobb i vårt land.
(Applåder)

Anf. 112 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att korrigera mitt yrkande när det gäller reservationerna. Jag hade tyvärr blandat ihop reservationerna och punkterna. Jag vet inte om Josefin blir ledsn nu, men så är det. För att nu vara tydlig och klar vill jag yrka bifall till reservationerna 1, 2, 3, 6, 11, 16 och 19.

Jag ska också kommentera Jan Ericsons anförande. Det gäller framför allt den generella arbetsgivaravgiftssänkningen för ungdomar upp till 25 år.

Vi har IFAU och en del andra organisationer som tittar på och försöker utvärdera arbetsmarknadspolitiska insatser. IFAU har väl inte gjort sig känt för att vara särskilt positivt till så många arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är naturligtvis en svår uppgift att utvärdera dem, eftersom tillgången på jobb styrs så otroligt mycket av världskonjunkturen, som Jan Ericson säger. Men man är fullständigt överens, även i forskarvärlden, om att generella satsningar gentemot en speciell grupp, som i detta fall alla ungdomar upp till 25 år, är extremt dyra och extremt inef-

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

fektiva. Det är en av de få saker som de som forskar på arbetsmarknads-
politiska insatser är överens om. I SVT:s undersökning konstaterar man
att varje jobb har kostat 950 000.

Då kan man fundera: Är det att hushålla med svenska skattebetalares
pengar?

Anf. 113 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Den första delen av repliken avstår jag från att bemöta ef-
tersom den mer var riktad till talmannen. Men den andra delen ska jag
gärna bemöta.

Alla vet att vi beskattar alkohol väldigt högt för att vi inte ska dricka
så mycket. Vi beskattar tobaken för att vi inte ska röka så mycket. Vi
beskattar bensinen för att vi inte ska köra så mycket bil. Ändå tror Lars
Lilja att det är helt meningslöst om vi beskattar arbete väldigt högt. Jag
tror att det finns ett samband mellan arbetsgivaravgifter och hur många
människor som får ett arbete. Det är ganska uppenbart.

Sedan kan man alltid diskutera hur många nya jobb som har skapats
för ungdomar till följd av nedsättningen av arbetsgivaravgifter. Det är jag
medveten om – det är väldigt svårt att räkna på det. Men vi kan inte hel-
ler säga att vi vet hur många ungdomar som har fått arbeta kvar på sina
arbetsplatser trots lågkonjunktur till följd av att det är lite billigare att ha
dem kvar anställda.

Vi har inte heller något belägg för att säga att det är helt meningslöst
vilken lönsamhet ett företag har för möjligheten att växa och anställa fler,
både ungdomar och andra. Därför tycker jag att det är lite slarvigt att
säga att det här har gett så lite resultat att det är meningslöst.

Sänkt skatt på arbete har självklart betydelse. Hur stor betydelse det
har och på vilket sätt är nog ganska komplicerat att räkna ut, och det
kommer säkert att utredas framöver av både forskare och andra. Men jag
är helt övertygad om att det har en betydelse.

Anf. 114 LARS LILJA (s) replik:

Fru talman! Det var bra att Jan Ericson tog upp detta med konsekven-
sen av en prishöjning på något. Det bevisar ju det jag sade om attacken
mot de fackliga organisationerna. Det är klart att man höjde avgiften där
för att se till att folk skulle lämna dem. Det kan inte finnas någon annan
förklaring. Vad som styr är vad vi är villiga att betala. Med a-kassan är
det ännu tydligare. Den har blivit mycket dyrare och sämre. Det är natur-
ligtvis en medveten politik från den här regeringen att försvaga de fack-
liga organisationerna genom att göra det mycket dyrare att vara med.

Sedan säger Jan Ericson att ni ska sänka skatten på arbete. Var går
gränsen någonstans? Vi kan se på länder där man har mycket lägre skatt
på arbete än hos oss, till exempel USA. Man har inte lägre arbetslöshet
för det. Någonstans går en gräns. Ska vi sänka den till noll? När når vi
det resultat som Jan Ericson är ute efter? Det är en ganska intressant
fråga.

Återigen: Den här regeringen säger sig vilja grunda många av sina
beslut på vetenskapliga undersökningar och vetenskaplig grund. När det
gäller de generella sänkningarna av arbetsgivaravgifterna för ungdoms-
gruppen upp till 25 år säger en enig forskarkår att det är ineffektivt och
dyrt, men ni genomför det i alla fall.

Det är alldeles uppenbart att man har gett stöd till ungdomar som skulle ha fått jobb i alla fall, medan ungdomar som har behov av rejält och ordentligt stöd för att komma in på arbetsmarknaden inte får de möjligheterna. Hade det inte varit mer effektivt använda pengar att stödja dem som verkligen behöver hjälp i stället för att ge hjälp åt dem som inte behöver det?

Anf. 115 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Nu gör vi faktiskt båda delarna. Vi ger starkt stöd åt dem som har varit borta länge, både långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa och så vidare, genom andra stödformer, och det som Lars Lilja, som syftar till att underlätta för ungdomar och underlätta för företag att anställa ungdomar. Vi jobbar i båda ändarna.

När det gäller fackliga avgifter och avgifter till a-kassan verkar Lars Lilja helt ha missat att alliansen har genomfört de största skattesänkningarna för löntagare i modern tid. Kostnadsökningarna som gäller a-kassan och den slopade avdragsrätten för fackavgiften är bara en bråkdel av den kraftiga inkomstförstärkning man har fått. Självklart har varje löntagare i Sverige råd att vara med i både facket och a-kassan om man bara vill, men med den massiva kampanj mot jobbskatteavdraget som oppositionen har fört och nu dessutom har gått ut och sagt att man inte har råd att vara med i facket och a-kassan till följd av avgiftshöjningarna är det klart att folk lyssnar och går ur. Men man har råd att vara kvar. Man har fått mycket mer pengar i plånboken. Det handlar bara om vad man prioriterar att använda dem till, ingenting annat.

Lars Lilja frågar hur hög eller låg skatten ska vara. Med tanke på att Sverige fortfarande har världens högsta eller näst högsta skattetryck är nog risken för att skatterna skulle bli för låga obefintlig.

Anf. 116 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Det här är en fråga som handlar både om arbetsrätt och om lite allmän arbetsmarknadspolitik. Jag vill först bara kommentera det som handlade om nedsättning av sociala avgifter för ungdomar. Det är en väldigt kostsam reform – den har kostat 9,5 miljarder – och precis som Jan Ericson själv erkänner kan man inte bevisa hur många som har fått nya jobb på grund av den. Det skulle vara mer effektivt att använda skattepengarna på andra insatser, till exempel för att få in de ungdomar som är arbetslösa på ett arbete. Då hade man använt pengarna på ett bättre sätt – därav vår kraftiga kritik.

Sedan kan jag hålla med om att det skulle behövas sänkningar av arbetsgivaravgifterna för småföretagare, för de har det ofta mer osäkert ekonomiskt och skulle behöva stöd när det är lågkonjunktur.

När det gäller tvåpersonsundantaget ska Jan Ericson nog inte bekymra sig. Jag tror att han har större bekymmer på sin egen sida. I betänkandet finns det ju en rad motioner från alltifrån moderata ledamöter som vill se över arbetsrätten till extremerna i Centerpartiet som vill avskaffa LAS helt och hållet. Jag tror att det är ett större bekymmer när vi ser till den arbetsrättsliga lagstiftningen än den diskussion som vi, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har om tvåpersonsundantaget.

Slutligen vill jag ta upp rätten till heltid. Önsketänkandet är verkligen att vi skulle uppmana våra politiker i landsting, regioner och kommuner

att ta sitt ansvar och se till att heltid blev en rättighet och deltid en möjlighet, men vad visar utvärderingen? Ingenting händer. Det är i den situationen som vi har tagit vårt ansvar och säger att om inte arbetsmarknadens parter kan sköta detta och ta frågan på allvar kan vi inte utesluta att vi måste lagstifta om det. Jag beklagar det, men har Jan Ericson något bättre förslag?

Anf. 117 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Ulf Holm säger att det är en kostsam reform att sänka arbetsgivaravgifter. Det visar tydlig skillnaden i synsätt. Att sänka skatter för företag för att företag ska gå bättre och kunna anställa fler kan aldrig vara fel oavsett hur många ungdomar som får jobb av det. Det kan aldrig vara fel att minska beskattningen av ett företag och göra det möjligt för företaget att växa och anställa fler. Det är själva grunden för hela samhället. Den effekten finns kvar oavsett hur man ser på den andra biten.

Sedan säger Ulf Holm att det hade varit bättre att göra något annat med pengarna. Vad då? Så jobbar oppositionen hela tiden. Man säger att vi skulle ha kunnat använda dem till något bättre, och därför är det dåligt, men man har inga egna förslag. Det är det som är så skrämmande i den här diskussionen.

Ulf Holm, jag är väldigt orolig för hur det ska gå med tvåpersonsundantaget när Miljöpartiet ska sitta i förhandlingar med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Vi såg hur det gick med RUT-avdraget. Där fick ni lägga er platta för Vänsterpartiet, både Socialdemokraterna och Miljöpartiet, trots att 70 procent av era egna väljare är positiva till RUT-avdraget.

Lovar du, Ulf Holm – nu har du en chans att säga detta – att stå fast i diskussionerna med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och försvara tvåpersonsundantaget och inte under några omständigheter gå med på att avskaffa det?

Anf. 118 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Jan Ericson svarade inte på frågan om rätten till heltid, som är en av de frågor som finns i betänkandet. Det visar väl på problematiken i den frågan.

Nedsättningen av sociala avgifter vänder sig ju bara till företag som anställer personer under 26 år. Vi menar att det är fel prioritering. Det blir ju redan anställda ungdomar som företagen tjänar pengar på då. Vi menar att det hade varit bättre att göra särskilda insatser, speciellt för småföretagare, för att de ska våga anställa ny personal. Det är i så fall bättre att ha olika stimulansprogram för att företag ska kunna ta in fler på praktikplatser och ha mer personal på arbetsplatserna.

Regeringens egen budgetproposition från förra hösten visade på att det skulle ha varit mer ny personal anställd om man hade satsat de nästan 10 miljarderna på stöd till kommuner och landsting, så att man där kunde anställa mer personal. Men detta stod som sagt i regeringens egen budgetproposition, och jag är inte säker på att Jan Ericson har läst den.

Jan Ericson säger att vi har lagt oss platta när det gäller RUT och tvåpersonsundantaget. Det har vi absolut inte gjort. Vi har hela tiden sagt att dessa båda åtgärder är konjunkturberoende och att vi ska fasa ut dem så snart som möjligt. Det står vi fast vid, och det är inget konstigt. Frågan är ju: Hur använder man de 1,1 eller 1,3 miljarderna på bästa sätt? Vi tycker

inte principiellt att det bästa sättet är att subventionera städhjälp. Vi tycker inte att det är första prioritet. Vi vill utveckla den svenska tjänstesektorn, men det är inte denna typ av tjänster som vi ska exportera till utlandet. Det finns betydligt bättre tjänster att utveckla i så fall.

Jag hoppas att vi kan få ett svar på hur man löser frågan om rätten till heltid med de moderata kommunpolitikerna.

Anf. 119 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Ulf Holm inte ger något svar om turordningsreglerna, och jag tolkar det som att Miljöpartiet är berett att offra detta undantag i förhandlingarna. Det är tråkigt, men det är också ett besked.

När det gäller kommuner och landsting vet Ulf Holm att regeringen har tillskjutit oerhört stora summor. Det har också gjort att de flesta landsting och kommuner inte har verkställt speciellt många av sina varsel. De varsel som har verkställts är inom grundskolan på grund av kraftigt minskande elevkullar, och de skulle ha verkställts oavsett konjunkturläge. I övrigt kan man se att arbetslösheten i kommunsektorn inte har ökat. Detta är alltså inte det stora problemet. Där har vi skjutit till väldigt stora pengar.

När det gäller ungdomar och effekterna av nedsatta arbetsgivaravgifter vill jag framhålla att till följd av de turordningsregler vi har i Sverige är oftast ungdomar de sist anställda på företagen. Det gör också att de åker ut först när man varslar.

Till följd av att vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för ungdomar har fler företag haft möjlighet att behålla sina ungdomar i stället för att säga upp dem. Det har gjort det lite lättare att behålla sin personal. Företag med många ungdomar anställda har därmed haft lättare att behålla sin personal. Därför är jag helt övertygad om att de sänkta arbetsgivaravgifterna har haft en gynnsam påverkan, att man har sagt upp färre än man annars skulle ha gjort.

När det gäller frågan om heltid – jag ska ge svar på den också – kan vi föregå med gott exempel i kommuner, och det finns många kommuner som gör det och faktiskt arbetar aktivt med att erbjuda heltidstjänster till sin personal. Det skiljer väldigt mycket över landet. Men det verkar inte skilja så mycket beroende på vad det är för politiskt styre, utan vissa kommuner tar det här på allvar och andra kommuner gör det inte.

Vi säger från moderat sida att våra företrädare i kommunerna ska arbeta för att det ska bli heltidstjänster i kommunerna. Det är vår målsättning som parti.

Anf. 120 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Det är väl värt att påminna om att det här är en debatt om arbetsrättsliga frågor och inte om alla möjliga arbetsmarknadspolitiska frågor som hör hemma i budgetdebatter, skattedebatter och annat.

Jag noterar att Jan Ericson för fram en väldigt klassisk högerretorik när han pratar om arbetsrätten och ställer upp löntagarnas rättigheter i motsättning till arbetstillfällena. Så här har det låtit under hela den moderna historien från SAF, Svenskt Näringsliv, Företagarna och den politiska högern: Om arbetstagarna ska ha några rättigheter, löner och annat skit,

då blir det inga jobb, då försvinner de härifrån, det blir katastrof och företagen får läggas ned. Det är ingenting nytt.

Jan Ericson säger att man inte ska göra några förändringar i arbetsrätten därför att vi ska respektera partssystemet och så vidare. Man ska inte lägga sig i och göra någonting när det gäller den arbetsrättsliga lagstiftningen. Det är också lite komiskt. I regeringsställning har ju Moderaterna och de borgerliga partierna genomfört ett stort antal förändringar i det arbetsrättsliga regelverket. Till exempel tvåpersonersundantaget var det en borgerlig regering som införde. Det var ju en förändring i LAS.

Under den här mandatperioden har man lagstiftat om nya regler för visstidsanställningar, som vi anser är alldeles för generösa jämfört med hur de såg ut tidigare. Man har försämrat skyddet för äldre anställda i lagen om anställningsskydd och man har genomfört ett antal försämringar i semesterlagen, bara för att ta några exempel. Att man som generell princip inte skulle kunna förändra arbetsrätten om man värnar den svenska modellen gäller inte för Moderaterna.

Det som Moderaterna tycker är problematiskt är det som vi från oppositionen föreslår, nämligen att genomföra förändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen som förstärker löntagarnas position, som förbättrar villkoren i arbetslivet för dem som jobbar. Det är det som Moderaterna ser som problematiskt. Däremot är det helt oproblematiskt att genomföra olika försämringar. Det är den stora skillnaden mellan de borgerliga och oppositionen i politiken på det här området.

Anf. 121 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! Jag får väl börja med att tala om för Josefin Brink att till exempel semesterlagen är en dispositiv lagstiftning som inte på något sätt inkräktar på kollektivavtalen. Den lagstiftningen finns bara i den mån det inte finns kollektivavtal som bestämmer någonting annat. Därför är det bara en kompletterande lagstiftning för de fall där det inte finns kollektivavtal. Jag anser inte att det är någon som helst förändring egentligen. Nästan varenda löntagare i Sverige i dag omfattas av kollektivavtal, så jag tycker att det är en lite felaktig beskrivning av verkligheten.

Man måste inse att allting som vi gör i riksdagen som berör arbetsmarknadsområdet faktiskt har betydelse för företagens möjligheter att växa och anställa. Den kanske stora ideologiska skillnaden mellan oss och oppositionen är att vi inser att allting har betydelse och att företagare som upplever regelverk som för krångliga och besvärliga låter bli att anställa, och då blir det inga jobb. Utan företag som växer och utan företagare som vill satsa sina pengar och sitt arbete på att bygga upp ett företag blir det inga nya jobb. Jag vet att Josefin Brink vill anställa alla människor i offentlig sektor, men det fungerar ju inte. Vi måste faktiskt ha någon som betalar in skatten och försörjer den offentliga sektorn. Om man inte förstår att det finns ett behov av företag och företagare blir alla diskussioner som rör arbetsmarknaden väldigt konstiga.

För egen del har jag inget som helst problem med att se båda sidors intressen i en arbetsmarknadsdiskussion. Jag har jobbat fackligt i 20 år. Jag har varit med och förhandlat fram kollektivavtal, drivit löneförhandlingar och annat. Jag vet precis vad som behövs och hur balansen ser ut på arbetsmarknaden. Ibland slår det på den ena sidan och ibland på den andra. Men vår uppgift som politiker är inte att ta den ena sidans parti,

utan det är att försöka hitta en balans i regelverket som både skapar trygghet för de anställda och gör att företagen kan växa och anställa fler. Det är ju det allting handlar om.

Anf. 122 JOSEFIN BRINK (v) replik:

Fru talman! Jan Ericson slår in den ena öppna dörren efter den andra här. Vänsterpartiet har både på egen hand och tillsammans med de andra oppositionspartierna en lång rad förslag när det gäller förbättringar för småföretagen, som sammantaget av företagarna själva anses mer populära än de förslag som den borgerliga sidan har lagt fram.

Den andra öppna dörren handlar om Jan Ericsons påstående att den arbetsrättsliga lagstiftning man har förändrat i är dispositiv. Ja, så är det ju med svensk arbetsrättslig dispositiv. Den är dispositiv eller semidispositiv, därför att det är så den svenska modellen ser ut.

De förstärkningar av arbetsrätten som vi föreslår är också dispositiva förändringar, exempelvis när det handlar om rätten till heltid. Det vi föreslår är en lagstiftning, om parterna inte kommer överens, där heltid på ett tydligare sätt är norm, där det alltså krävs en förhandling för att göra en anställning till en deltidsanställning. Det kommer inte, på det tramsiga sätt som Jan Ericson och många andra borgare ofta påstår, att försvinna några jobb med det här. Det kommer inte att bli omöjligt att anställa människor på heltid, men det kommer att vara tydligt att heltidstjänster är det som ska vara normen på svensk arbetsmarknad. Och det krävs en tydligare normering på den punkten för att kvinnor, inte bara i offentlig sektor utan i lika hög grad i den privata tjänstesektorn, ska få samma möjlighet som män har i dag att leva på sin lön. De flesta manliga arbetsplatser är organiserade så att det är heltidstjänster som är den självklara utgångspunkten. Så ser det inte ut på kvinnodominerade arbetsplatser.

Anledningen till att vi vill inskräpa att heltid ska vara norm på hela arbetsmarknaden är att vi ser jämställdheten på arbetsmarknaden som en viktig fråga. Det handlar inte om att ta ställning för den ena eller den andra parten, arbetsgivare eller anställda, utan det handlar om att på ett tydligt sätt ta ställning för jämställda villkor i arbetslivet.

Anf. 123 JAN ERICSON (m) replik:

Fru talman! När Josefin Brink säger att Vänsterpartiet har ett stort antal förslag som uppskattas av småföretagarna tror jag att hon kanske är lite väl optimistisk. Jag vet att ni har något enstaka förslag som uppfattas som populärt. Men om företagarna skulle titta på den samlade politiken från Vänsterpartiet är jag inte speciellt orolig för att de skulle bli så där jätteimponerade, om jag ska vara ärlig. Alla vet ju att alla era skattehöjningar och alla era andra förslag är mer eller mindre ett dråpslag mot näringslivet, till exempel energiskatter.

När det gäller lagen om rätt till heltid blir jag lite fundersam. Josefin Brink säger att den inte ska vara tvingande utan bara normerande för det fall att man inte kommer överens om någonting annat. Det här blir väldigt konstigt. Hur ska man skriva en normerande lag som inte är tvingande? Är det bara ett slag i luften? Tänker man tala om att det är viktigt att ha heltidstjänster och att det ska gälla för alla om inte något annat är avtalat? Jag tycker att det blir en ganska konstig hantering. I grunden

kommer det att innebära att man säger: Om ni inte kommer överens om heltid inför vi heltid. Det som egentligen står i reservationerna är att parterna får chansen nu att själva avtala fram att heltid ska gälla men att om de inte tar den chansen återkommer vi med en lagstiftning som tvingar fram heltid. Man vet att Hotell- och restaurangfacket och en del andra fackförbund har varit väldigt bekymrade över detta, för de vet hur deras arbetsmarknad ser ut. Jag vet också hur det ser ut, för jag har jobbat i den branschen. Det är helt omöjligt att ha heltidstjänster överallt inom exempelvis hotell- och restaurangsektorn, och det är samma sak inom handeln och en del andra områden.

Det måste finnas möjligheter att även ha deltidstjänster. Det är just därför som oron finns att det ska försvinna jobb. Det stod faktiskt i remissvaren från vissa fackliga organisationer. När det tidigare förslaget från Socialdemokraterna om en lag om rätt till heltid presenterades protesterade fackliga organisationer och sade att det kommer att hota jobben. Det är det som bekymrar mig.

Anf. 124 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Återigen har vi i debatten under eftermiddagen hört alla dessa vackra ord, inte minst från borgerligt håll, om den svenska modellen. Vi hörde dem också från arbetsmarknadsministern innan han lämnade tillställningen i förtid.

Det finns en affärsidé som regeringen hanterar på detta område: blinka till vänster och sedan svänga till höger.

Precis som tidigare talare i de rödgröna partierna vill jag understryka kritiken mot regeringens lagförslag när det gäller den så kallade Lavaldomen, det lagförslag som nu ligger på riksdagens bord.

Förslaget öppnar upp för dumpning av löner och arbetsvillkor. Det råder ingen tvekan om det oavsett vad som har sagts och bedyrats, inte minst av arbetsmarknadsministern tidigare i dagens debatt.

Förslaget öppnar upp för illojal konkurrens. Sjysta företag som tecknar och följer kollektivavtal riskerar att konkurreras ut av oseriösa företag. Det är resultatet om svenska kollektivavtal inte ska gälla lika på svensk arbetsmarknad.

Lönedumpning och illojal konkurrens kommer att kunna ske på svensk arbetsmarknad med regeringens goda minne eftersom det är regeringen som ligger bakom det lagförslag som vi debatterar.

Om förslaget träder i kraft innebär det historiska inskränkningar av fackets rätt att fritt förhandla och teckna kollektivavtal också med utländska företag.

Det är inget litet ingrepp i den svenska modellen som regeringen tillåter sig att göra. Det är i själva verket att sticka kniven rakt i pulsådern. Inget kommer heller att göras från regeringens sida för att hejda denna störtblödning; det har vi sett.

Både arbetsmarknadsministern och regeringen har haft chans att agera i frågan och ta vara på löntagarnas intressen i Sverige. Många gånger har jag i denna kammare frågat Sven Otto Littorin vad han gör för att värna och stärka kollektivavtalsmodellen. Han bedyrar ju att han står bakom den, precis som regeringen i övrigt. Det kan man betvivla när man hör vad flera av regeringspartierna egentligen tycker om den svenska modellen och arbetsrätten i synnerhet.

Sanningen är att regeringen inte har gjort något på detta område. Jag tror att regeringen i själva verket är nöjd. När tillfället yppade sig passade regeringen på att gå flera steg längre än vad EG-domstolen krävde. Regeringen tog chansen att snickra ihop ett lagförslag som kraftigt inskränker fri- och rättigheter på arbetsmarknaden, det vill säga lex Laval.

Hade regeringen velat annorlunda hade man kunnat passa på när Sverige var ordförandeland i EU, men varken statsministern eller arbetsmarknadsministern lyfte ett finger. När andra EU-länder var bekymrade över lönedumpning satt Sveriges representanter tysta i EU. Man reagerade med oro från Irland och Tyskland över domarna och pekade på att man fick lönedumpning mot den egna arbetskraften när arbetare från andra länder kunde arbeta mycket billigare. Man fick lönedumpningskonkurrens rätt in i det egna landet. Den svenska regeringen var dock tyst.

När arbetsmarknadsministern skulle delta i de EU-råd han sitter med i skrev jag flera öppna brev där vi socialdemokrater krävde att regeringen skulle lyfta fram löntagarnas rättigheter i Europa. Varje gång var dock svaret detsamma. Det var aldrig läge eller ens aktuellt. Lönedumpning stod över huvud taget inte på dagordningen. Arbetsmarknadsministern kunde inte bara lyfta upp det så där – eller som statsminister Reinfeldt sade i EU-nämnden: Regeringen kan inte springa med lappar från en orolig opposition.

Regeringen var helt enkelt inte intresserad av att värna löntagarnas och de sjysta företagens intresse. Man bidade i stället sin tid.

Jag tycker att regeringens lagförslag hör hemma i papperskorgen. För regeringen som den vill kommer olika regler att gälla för svenska respektive utländska företag och anställda. De blir i praktiken frivilligt för utländska företag att tillämpa svenska löne- och anställningsvillkor. De som vill konkurrera med lönedumpning och dåliga arbetsavtal kan göra det. Utan kollektivavtal vet vi att löner och villkor försämras för alla på arbetsmarknaden. Det blir en spiral nedåt. Det har vi sett av de exempel som varit förut på den svenska arbetsmarknaden.

Att regeringen inte heller tycker att utländska arbetstagare ska omfattas av avtalsförsäkringar om de råkar ut för en arbetsolycka är oerhört cyniskt. Vi har tidigare kommit i kontakt med arbetstagare som ramlat ned från byggen, skadats i asbestsanering utan skyddsutrustning och fått händer och fingrar skadade och avkapade i maskiner, och ingen har klivit fram som ansvarig. Ingen försäkring har gällt, och arbetstagaren har stått ensam. En arbetstagare som invalidiseras kan stå helt utan ersättning om det visar sig att hans arbetsgivare inte kan betala skadestånd. Tycker regeringen och den borgerliga majoriteten att det är den ordning vi ska ha på den svenska arbetsmarknaden framöver?

Fru talman! De rödgröna partierna har lämnat in en gemensam vilandeförklaring för att skjuta upp ett ikraftträdande av denna proposition. Skulle det vara så illa att regeringens förslag ändå träder i kraft på grund av den borgerliga majoriteten kommer de rödgröna partierna att riva upp Lavallagen. Det är ett vallöfte från oss som vi kommer att fortsätta diskutera.

I egenskap av arbetsmarknadspolitisk talesperson för Socialdemokraterna och gruppledare kommer jag att bjuda in LO, TCO och Saco. Vi kommer att bilda en arbetsgrupp för att ta fram direktiv till en ny Laval-

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

utredning. Den ska både värna den svenska modellen och harmonisera med EU-rätten. Vi är eniga om att regeringen har gått för långt gentemot domen.

Vinner vi valet ska en ny offentlig utredning snabbt vara på plats så att en ny lag kan träda i kraft skyndsamt och ge det skydd och de rättigheter på arbetsmarknaden som är värdigt den svenska arbetskraften och de svenska löntagarna.

Fru talman! Sverige behöver ordning och reda på arbetsmarknaden. Sveriges löntagare och företagare förtjänar en rödgrön regering som slår vakt om sjysta och konkurrenskraftiga villkor. Målsättningen med regeringens politik verkar vara den motsatta. Genom att skapa ett vilda västern på arbetsmarknaden öppnar man upp för att människor ska behandlas olika beroende på om de kommer från Ronneby, Riga eller Rotterdam. Det verkar vara så som regeringen vill att den svenska arbetsmarknaden ska se ut i framtiden, vilket man medvetet medverkar till genom att lägga detta lagförslag på riksdagens bord.

Jag yrkar avslag på regeringens proposition.
(Applåder)

Anf. 125 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik:

Fru talman! Det var starka ord från Sven-Erik Österberg. Ingen har dock sagt att Sverige ska erbjuda slavliknande löner eller social dumpning. Med den lagstiftning som vi har på bordet sätts en tydlig gräns. Lönerna kan inte understiga kollektivavtalets minimilöner.

Tittar man på vad som ingår i minimilönebegreppet, och som också utstationeringsdirektivet tar ställning till när man tittar på det i utredningen, bör det inte bara vara grundlön man talar om utan också olika sorters ersättningar som övertidsersättning, nattarbetsstillägg och skiftarbetsstillägg. Man kan ta hänsyn till kompetens, ålder, erfarenhet och det ansvar arbetet innebär. Det är alltså inte bara grundlön man talar om.

Man säger också i propositionen att det är gängse synsätt inom branschen som ska vara vägledande när det gäller löner.

Jag tycker att det är kraftiga överord som inte stämmer från oppositionen vad gäller social dumpning.

Förslaget berör över huvud taget inte rätten att förhandla. Det som berörs i förslaget är ytterst möjligheten att tvinga fram kollektivavtal med hjälp av stridsåtgärder.

Ni säger också att det blir begränsat till ett litet område. Men ser vi till propositionens innehåll och hårda kärna behandlas lön, semester, arbetstid, arbetsmiljö och förbud mot diskriminering. Det är inget litet område som man tar ställning till.

Det är anmärkningsvärt att man tillsätter en arbetsgrupp som ska se över en ny Lavalutredning där man så ensidigt tar hänsyn till arbetstagarernas organisation men över huvud taget inte bjuder in arbetsgivarna. Vad säger det om synen på den svenska modellen där det faktiskt är två parter?

Anf. 126 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Det sista var intressant. Det enda regeringen har gjort under denna mandatperiod är att straffa den ena parten på arbetsmarknaden och gjort den svagare. Det har regeringen har sysslats med hela tiden. Allt

som har gjorts och fattats beslut om i denna kammare har gjort det besvärligare för den fackliga organisationen att kunna ta vara på de fackliga rättigheterna.

Det är ganska naivt att säga som du, Anna König Jerlmyr, säger. Du vet lika väl som jag hur det fungerar på den svenska arbetsmarknaden. Du borde åtminstone veta det. Jag vet vilka villkor som gäller i byggbranschen och hur det hanteras. Nu sätter man det på papper och gör en lag.

Regeringen har inte lagt två strån i kors för att bekämpa det svartarbete och de lönedumpningar som sker illegalt i detta land. Det görs ingenting för att stävja det.

Nu slår man fast i lag att man begränsar rätten för fackliga organisationer att ta vara på sina medlemmars rättigheter. Det räcker att en utländsk arbetsgivare säger: Jag har ett avtal med mina arbetstagare, så kom inte och bråka med mig.

Om arbetsgivaren säger att man har ett avtal har inte facket rätt att ta vara på rättigheten för den utländska arbetaren även om han är medlem i den svenska organisationen.

Vi vet hur det går till. Detta avtal rivs, om det över huvud taget har funnits bläck på avtalet. Det rivs i samma sekund som man går bakom hörnet på bygget och finns inte kvar. Så fungerar det.

När det gäller semesterar är det lagen som gäller. Det betyder att om kollektivavtalet är bättre räcker det med lagen om man kommer i en situation när det ska avgöras. Det dispositiva gör att kollektivavtalet i de flesta fall är bättre. Det betyder att om man för svensk arbetskraft går på lagen kontra kollektivavtalet är det skillnad när det gäller ersättning och villkor. Då har man också en dumpning.

Vår bestämda uppfattning är att regeringen går längre än vad domen kräver och utsätter svenska löntagare för press helt i onödan. Men det ligger ju i linje med regeringens politik.

Anf. 127 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik:

Fru talman! Jag tolkar Sven-Erik Österbergs analys annorlunda. Om man ser till den hårda kärnan finns det på sex områden en lag i grunden, som arbetsmiljölagen. Om kollektivavtalets minimivillkor är bättre ska det kunna gälla.

Med det här lagförslaget har vi långtgående möjligheter att kontrollera vilka villkor som gäller för svenska och utländska arbetstagare. Det går inte att bara vifta med ett papper.

Om man är orolig för det svarta arbetet är det ännu märkligare att man vill förbjuda RUT- och ROT-avdrag som har lett till att svarta och otrygga jobb har blivit vita och omfattas av pensionspoäng och försäkringar. Det är ännu konstigare att man då oroar sig för den svarta arbetsmarknaden.

Jag tycker att det är konstigt att man känner så stor oro för kollektivavtalets miniminivåer. Om de upplevs som alldeles för dåliga finns det möjlighet för parterna att avtala upp dem. Det ger vi möjlighet till i lagförslaget.

Det är också märkligt att Socialdemokraterna å ena sidan gör allt för att kringgå en EU-dom, i det här fallet från Laval, å andra sidan lyfter upp turkiska domar i debatten och säger att det är något som man bör ta

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

hänsyn till och titta närmare på och att det är något som Sverige absolut ska följa. Å ena sidan gör man allt för att kringgå domar från EU, å andra sidan gör man allt för att följa dem. För mig framstår det som inkonsekvent.

Anf. 128 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik:

Fru talman! Svenska regeringar kunde vara lika pragmatiska som man är i Danmark. Där har man en ordning där kollektivavtal gäller. Man tycker att det fungerar. Arbetsmarknadens parter är överens. Regeringen godkänner det. Sedan följer man det och säger att det duger för oss i Danmark. Det är vår linje. Vi tycker att vi tar vara på det.

Jag träffade direktören för den danska arbetsgivarorganisationen för två år sedan på Gotland. Då frågade jag: Håller detta mot domen? Ja, vi gör den bedömningen. Om det inte håller får vi väl ändra oss om tio år.

Här har regeringen, för att vara till lags, löpt längre än vad kommissionen kräver av det skälet att man gillar lagen och tycker att det är jättebra att man själv slapp stå på barrikaderna och säga att man försämrar för de svenska löntagarna. Nu kan man skylla på EU och krypa bakom det och säga: Vad ska vi göra? Vi måste ju göra det som EU kräver. Det är klart att vi måste följa lagen. Precis så sade arbetsmarknadsministern.

När det gäller svartarbete och RUT, RIT och ROT och allt vad det heter vill jag nämna att jag såg att en direktör sade så här: Det är ju synd. Förut hade jag svart polsk arbetskraft. Nu hade hon kunnat få vit lön för att jag hade kunnat dra av detta. Ska nu de rödgröna ta bort det får hon jobba svart igen.

Det sade han trots att han tjänade 11 miljoner om året.

Man kanske borde diskutera skattemoral i det borgerliga lägret och vilka skyldigheter man har mot dem man anställer innan man skyller på att man måste ha skatteavdrag så fort man köper en tjänst, trots att man är högavlönad.

Ta med dig den läxan till det borgerliga lägret och diskutera skattemoral bland era medlemmar och sympatisörer.
(Applåder)

Anf. 129 RONNY OLANDER (s):

Fru talman! Jag ska beröra Lavalfrågan och arbetsrätten. Här har även förekommit en allmänpolitisk debatt som har blivit tillåten, så jag ska göra en sådan sväng också om ni inte misstycker.

Det har varit flera intressanta inlägg. Jag har mycket noga noterat vad alliansen har påstått eller försökt tycka och tänka. Det har blivit mycket av en förtroendefråga. Ska man förlita sig på politikens kraft som väger in juridiken eller ska man lämna över till juristerna att hantera frågor som är av komplicerad natur och bestämma vilka jurister man ska lita på?

Jag tog illa vid mig när man i debatten försökte hävda att Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet de gröna skulle vara motståndare till att det kommer hit människor från länder utanför Sverige och Norden.

Under vår regeringstid 1994–2006 kom ungefär 50 000 människor per år; 20 000 avsåg arbetskraftsinvandring. Vi har varit och vi är positiva till att det kommer hit människor från andra länder. Jag vill påminna en del debattörer från allianssidan om att när vi var ordförande i EU 2001 tog vi initiativ till att tio nya länder kunde komma med i Europeiska

unionen. Det var vi som diskuterade jobben, transparens och öppenhet och att människor skulle vara välkomna till vårt land. Vi har deltagit i utredningar som har möjliggjort migration.

Vi har sagt nej till att arbetsgivare ensidigt ska kunna bestämma att ta hit människor från exempelvis tredjeländ.

Vi har olika syn på vad som är den svenska modellen. Det förstår jag efter dagens debatt. Det som jag vill benämna den svenska modellen, den öppna svenska modellen, har byggt på samförstånd och dialog. Den har byggt på att arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer har varit jämbördiga. Ni kan se en apoteksvåg framför er. I arbetsrätt och annan lagstiftning har vi eftersträvat att de båda vågskålarna ska väga jämnt.

Under den här perioden har honnörsord från alliansens företrädare attackerat arbetsrätten. Det är avregleringar, privatiseringar, omregleringar, omprövningar, utförsäljningar, vårdval och så vidare. Det bryter upp arbetsrätten.

Det är bland annat det som ni förhoppningsvis ska stå till svars för i valrörelsen.

Utstationeringsdirektivet är ert sätt att tolka EG-domen i det specifika fallet i Vaxholm. Jag ska inte nämna den organisation som hade stort intresse av att frågan blev prövad i EG-domstolen. Det är en organisation som ligger alliansen nära.

Ni pratar om skatter, sysselsättning och arbetslöshetsprocent. Det har förvånat mig att det går dåligt varje gång de borgerliga sitter vid makten i Sverige. Det gäller 1976–1982, 1991–1994 och 2006–2010. Det går dåligt med ekonomin. Det blir höga arbetslöshetsprocent. Tillväxten faller.

Jag har tagit fram detta genom riksdagens utredningstjänst. Ni kan se att det jag säger vilar på saklig grund. Ni kan få det materialet.

Det ni gjorde 2006–2010 var att ni förändrade den svenska modellen till en helt annan svensk modell än vi har varit vana vid. Under de tidigare två borgerliga mandatperioderna gav ni er inte på modellen, men det har ni gjort nu på ett sätt som jag hoppas når ut till alla i valrörelsen.

Ni har balanserat av styrkeförhållandena på arbetsmarknaden.

Sedan sade ni, bland annat i detta betänkande, att fackföreningarna, LO, TCO och Saco, har starka betänkligheter vad gäller försäkringsfrågan. Men ni lyssnar av andra och säger att det inte ingår i den så kallade hårda kärnan och att man inte heller kan ta strid om det.

Det var precis det som Sven-Erik Österberg sade, och Jennie Nilsson har påtalat detta mycket bra.

Stora förändringar läggs på en av parterna på arbetsmarknaden, till exempel vad gäller a-kassan. Ni har ändrat regelverket upprepade gånger. 500 000 har lämnat a-kassan.

En av debattörerna som nu har lämnat salen sade att jobbskatteavdraget då så att säga ska fylla upp det och ta vid.

Sedan blev det en skattedebatt. Det var därför som jag sade att jag fick ta en liten sväng om det eftersom de andra fick det.

Jag vill ställa en fråga till er. Varför var det Arbetsmiljöverket som fick rollen att kontrollera så kallade minimilöner? Inom Byggnadsavtalsområde finns inga minimilöner. Det är en grundlön på 128 kronor. Själva striden eller diskussionen som uppstod i Laval- och Vaxholmsfallet handlade om att man begärde ackordsförhandlingar. Då handlade

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

diskussionen om att byggavtalet inte var transparent, genomskinligt nog, så att man kunde se vad det betydde. Om man ansåg att man behövde den kraften var det bara att fråga eller att gå med i en arbetsgivarorganisation.

De företag som kommer hit till Sverige ska kunna hela den svenska lagstiftningen. Är den transparent? Det är nog en och annan som funderar på hur man ska kunna läsa igenom hela lagstiftningen.

Det var just i den del som gällde ackordsförhandlingar som det hetade till.

Arbetsmiljöverket har fått 30 procent mindre i anslag, och de får nya arbetsuppgifter. Får de nya pengar? Vad är svaret på det?

Jag undrar på min egen kammare varför Medlingsinstitutet som kan dessa frågor inte fick uppdraget. Till och med deras generaldirektör hade utrett denna fråga.

Jag ska inte ta upp frågan om slopande av avdragsrätt för fackförningsavgift men att arbetsgivarna har behållit sin.

Men det som också är oroande är om vi kan lita på varandra. Jag har varit i riksdagen i 16 år. Jag har under alla dessa år aldrig varit med om en sådan period som denna med en så cementerad blockpolitik. Här finns inte en möjlighet att över bordet – ni sitter på den ena sidan, och vi sitter på den andra sidan – föra en dialog om svenska förhållanden, om svenska arbetstagare eller om människor som kommer hit som utländsk arbetskraft. Det finns inte möjlighet att försöka öppna en diskussion.

Jag vill påstå att under de tolv år som vi hade förtroendet att leda landet försökte vi faktiskt lyssna på er i de borgerliga partierna. Vi försökte lyssna på er för vi tänkte: Hälften har inte rätt, och hälften har inte fel.

Det är just det som är det politiska ledarskapet, nämligen att kunna lyssna lite grann på den andra sidan för att förstå vad det är som de säger. Det är det som är politiskt ledarskap, och det är det som jag tror att Sveriges befolkning egentligen förväntar sig av de sju politiska partierna som finns i Sveriges riksdag, alltså att de ska lyssna in och ta till sig lite grann.

Jag läser här att man ska titta på lex Britannia senare. Jag hörde arbetsmarknadsministern tidigare i debatten med Josefin Brink säga att man vill att de svenska kollektivavtalen ska gälla. Men det har ni inte utrett. Men det borde vara rimligt att det finns med i paketet. Men det blir en fråga som ska hanteras senare.

Jag tycker också att det var bekymmersamt när vi lyssnade på statsministern när det gällde rapporten från EU-ordförandeskapet och Europeiska rådet. Socialdemokraten Susanne Eberstein ställde då en fråga om utstationeringsdirektivet. Då fick hon svaret att det bara berör några få – några tusen – och att det inte var mycket att ta upp till diskussion. Men om man hade velat, vilket vi ville, hade man en unik chans att göra det.

Jag kan tyvärr bara konstatera att det är tråkigt att det är så.

Det var någon som nu har lämnat salen som nämnde skylten där det stod: Go home! Jag såg också den skylten, och jag reagerade på den.

Men det kan vara bra att känna till att Byggnads centralt, nämligen Byggettan och dess ordförande Johan Lindholm, har fått pris från Artister mot nazister för att Byggnads har jobbat aktivt mot främlingsfientlighet. Men det nämns inte här. Det är också jättekonstigt. Men så ligger det faktiskt till.

Jag ska göra en liten reflexion. Jag har hört företrädare från alliansen glädjas när Byggnads förlorade i fråga om granskningsarvodesdomen. Det var någon här som sade: Nu är det 300 miljoner kronor mindre till det socialdemokratiska partiet. Men så fungerar det inte.

Också när det gäller Lavaldomen har det varit många hårda uttryck mot Byggnads som fackförbund. Man har anklagat Byggnads för maffia-metoder och annat. Jag trodde inte att man skulle ha den typen av diskussion i Sveriges riksdag, men så är det.

Det som moderaten Jan Ericson nämnde tidigare om att vi har de högsta skatterna var intressant. Anders Borg är finansminister, och han har en önskan om att vi ska gå ned till 40 procent i skattekvot. Det är 292 miljarder som ska väck från de offentliga finanserna. Ni har bara lyckats plocka bort ungefär 100 miljarder, så det är nästan 200 miljarder kvar. Det skulle vara intressant att se hur vård, skola, omsorg och boende ska hanteras.

Konkurrensverket har fått nya arbetsuppgifter. Det handlar om att allt ska sättas på prov och konkurrensutsättas. Det kommer också att gälla arbetsmarknaden.

Ja visst ska det vara svenska skattepengar till svenska infrastruktur-satsningar. Här ska de pengar som vi har sparat ihop läggas ut. Sedan ska kanske någon bilda företag i utlandet och komma tillbaka och ha helt andra kollektivavtalsbetingelser. Det kan man också fundera över.

När det gäller Danmark har man nämnt flexicuritymodellen. Skulle vi kunna koppla arbetsrätten till den, fru talman? Ni har inte nämnt att man i Danmark har höga ersättningsnivåer i sina arbetslöshetskassor. Ni plockar ut de delar som handlar om arbetsrätten och som handlar om att man snabbt ska kunna säga upp folk.

Men när det gäller deras allmängiltigförklaring kunde ni kanske ha tänkt följande: Vi kunde ha haft en allmängiltigförklaring i den svenska lagstiftningen där det sades att svenska kollektivavtal ska gälla vid varje tidpunkt då sådana träffas mellan parterna i den branschen.

Då hade vi höjt kollektivavtalet, och då hade det varit allmängiltigt. Då hade vi klarat alltihop. Så har jag tänkt i min lilla stuga.

Jag har fått ett mejl från den arbetslöse muraren Robert. Han sitter fortfarande kvar och lyssnar på denna debatt. Jag tycker att hans frågor till mig är relevanta att lyfta fram här.

Han skriver bland annat: Blir det bättre teknisk utveckling på byggena? Kommer det svenska hantverkskunnandet att ha en chans att leva vidare? Blir det bättre kvalitet på bostäderna? Kommer det att bli lägre boendekostnader? Blir det bättre arbetsmiljö? Finns det avtal på byggena? Kommer det att bli färre olycksfall och dödsolyckor?

Jag bad en handläggare inom Byggnads avtalsområde tala om hur det fungerar i dag innan vi antar en ny lagstiftning. Han sade att innan lagen ens har godkänts har det kommit många samtal med utländska företag och svenska beställare som ifrågasätter hur Byggnads kan kräva att man ska teckna svenskt kollektivavtal när man redan har ett i Lettland, i ett annat EU-land, som är minst lika bra i Sverige.

Det är en liten reflexion om hur verkligheten ser ut utanför dessa väggar.

Jag förstår att ni i alliansen har varit ute och kollat upp allt detta och hur det går till att teckna kollektivavtal och vad innebörden i dem är. Det

har jag hört bland annat i olika inlägg. Men jag måste säga att jag inte förstod allt.

Nåväl: Ni i alliansen har redan klappat händerna, men inte åt mig. Men jag vill ändå säga att jag hade hoppats och hade trott att ni över de cementerade blockgränserna ändå skulle ha kunnat lyssna in den oro som vi känner från den rödgröna oppositionen och den oro som LO, TCO och Saco har gett uttryck för och som representerar kanske fyra miljoner arbetstagare i Sverige. Det hade känts bra om ni hade vägt in det. Men jag har förstått att ni har valt att inte göra det.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Stenberg (s).

Anf. 130 LENA OLSSON (v):

Fru talman! Det blev en lång debatt. Det visar på hur viktig frågan är för oss på den rödgröna sidan. Med stolthet kan jag säga att det *på riktigt* finns många försvarare av den svenska modellen.

När vi sitter här och lyssnar kan vi tänka tillbaka på att man från borgerligt håll gjort sken av att krama den svenska modellen. Man har i ord uttryckt en sak men i praktisk handling gjort precis tvärtom.

Den här debatten har förvånansvärt mycket handlat om juridik. Man pratar om jurister och om att det finns olika läger som tolkar saker och ting olika. Men är det juridiken som ska styra? Det är väl politiken som ska göra det. Vi i Vänsterpartiet tycker att politiken står över juridiken. Det är lätt att säga saker. Ena dagen säger man sig värna kollektivavtalen och den svenska modellen för att nästa dag kunna skylla på jurister. Det är precis den strategin ni borgerliga hela tiden haft. Jag tror inte att väljarna en gång till går på det.

Jag kan hålla med om väldigt mycket av det som Ronny Olander här sagt om de försämringar som gjorts. Det skylls på att arbeten ska skapas. Men ni har inte lyckats särskilt väl. En företrädare för den tidigare s-regeringen sade tidigare: Det är väl synd att rösta på en regering som visar sig ha otur mer än en gång. Juridiken är tydligen mycket värdefullare för er borgerliga än politiken. Därför kan man fråga sig varför ni sitter här.

Historiskt började det med EU-inträdet. Det garanterades att den svenska modellen var säkrad. Genom att begära ett undantag i Lissabonfördraget för den svenska modellen hade regeringen möjlighet att visa hur mycket man gillade den. Det gjorde man naturligtvis inte; det gör man inte om man inte menar det man säger. Man kunde också ha tagit tillfället i akt att skjuta upp beslutet om Lissabonfördraget tills man hade fått utredningen. Men det valde man att absolut inte göra.

Det är väldigt märkligt – detta tycker jag ska framgå här från talarstolen – hur man så flagrant försöker lura människor. Man står här och säger att man värnar om löntagarna, och man vill sänka deras skatter. Men samma löntagare kan bli utan jobb och behöva gå på a-kassa, och samma löntagare kan även bli sjuka. Jag tror att ni i valet framöver kommer att få se att människor har kommit underfund om detta.

När det gäller Anna König Jerlmyr och Moderaterna skröts det i debatten om att man importerar arbetskraft. Men i verkligheten är det många gånger så att tredje världen dräneras på professionell arbetskraft.

Jag skulle hellre se att ni i ert gäng fixade den arbetslöshet som finns i Sverige. Många människor som bor i detta land har i dag inget arbete. Det tycker jag att ni lite bättre skulle ägna er åt i stället för att göra på nämnda vis.

Josefin Brink från Vänsterpartiet och företrädarna för Socialdemokraterna har tagit upp det som frågan om fackliga rättigheter faktiskt handlar om: likabehandlingsprincipen. Jag undrar om ni över huvud taget känner till den.

Det gäller också bevisbördan. Precis som sagts här kan man komma och visa upp i stort sett vad som helst och säga: Vi har anständiga villkor och rimliga löner. Men vad är det värt?

Vidare ålägger ni facket att kolla sådant. Men vilka verktyg ger ni facket så att de verkligen kan kolla? Under hela mandatperioden har ni bakbundet facket när det gäller avdragsrätten beträffande både a-kasseavgiften och fackföreningsavgiften. Att folk inte har råd att vara med i fackföreningen skyller ni på facket. Man tvingas välja att vara med i a-kassan. Där har ni ganska friskt höjt priserna. Jag tycker att ni har mycket att stå till svars för.

Det finns en reservation från s, v och mp som jag inte har hört att någon bemött. Reservationen gäller återanställning framför uthyrning. Hur kan man från den borgerliga sidan – man värnar ju löntagarna och de fackliga rättigheterna så mycket – acceptera det som nu pågått ett tag, nämligen att människor sägs upp? I stället tas personal in via uthyrningsfirmor.

Det har kommit ett svar från Littorin om att man noga följer utvecklingen. Ja, ni får följa den hur mycket ni vill. Jag vill ha konkreta besked om vad ni har tänkt göra. Upp till bevis!

Ni har lagt fram ett förslag men inte bjudit in de fackliga organisationerna och inte heller oppositionen. Medvetet kör ni er strategi för att försämma för löntagarna och för de fackliga organisationernas kamp för vad jag i princip kallar för mänskliga rättigheter.

Anf. 131 ANDERS KARLSSON (s):

Fru talman! Mycket, kanske det mesta, är redan sagt i debatten. Ändå känner jag mig föranledd att delta i den.

Fredagen den 17 december 2004 debatterade vi här i Sveriges riksdag konflikten kring ett skolbygge i Vaxholm – den numera så omtalade och kända Lavalfrågan. Jag sade i den debatten att utgången av konflikten kan komma att få mycket långtgående konsekvenser för de svenska löntagarnas trygghet. Vi begärde debatten därför att den borgerliga oppositionen så öppet och fördomsfullt ifrågasatte de demokratiska fackliga organisationernas rätt att vidta stridsåtgärder för att hävda svenska kollektivavtal.

Liksom det var viktigt då är det också nu viktigt att partierna i riksdagen, i Sveriges högsta beslutande organ, redovisat sin syn på löntagarnas rättigheter i det utvidgade och öppna Europa.

Fru talman! Vi har nu kvittot på bordet. I dagens debatt, drygt fem år senare, bekräftas vår oro för den svenska modellens överlevnad. Det lagförslag som nu ligger på riksdagens bord med anledning av Lavaldomen i EG-domstolen öppnar för lönedumpning och illojal konkurrens.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

Om lagförslaget genomförs innebär det historiska inskränkningar av facketts rätt att fritt förhandla och teckna kollektivavtal med utländska företag och av rätten att använda stridsåtgärder för att teckna dessa avtal.

Det så kallade Saltsjöbadsavtalet kom till 1938. Det lade grunden för den modell som har kommit att kallas den svenska modellen men som lika gärna skulle kunna kallas den nordiska modellen, eftersom våra nordiska grannländer har ungefär samma ordning som vi för att reglera anställningsvillkor.

Bakgrunden till överenskommelsen var enkel: Svenska Arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen, LO, ville inte att staten skulle lägga sig i och ville undvika lagstiftning. Saltsjöbadsavtalet reglerar hur förhandlingar ska gå till, hur stridsåtgärder ska utlösas och hur skyddet för tredje man regleras vid stridsåtgärder. Detta har varit en viktig princip som har gällt i över 70 år och där parterna själva under eget ansvar sköter förhandlingar och så kallade stridsåtgärder.

Fru talman! För oss socialdemokrater är det ingen tvekan om vilken som är vår uppfattning i dessa frågor. Vi välkomnar arbetstagar från andra EU-länder att arbeta i Sverige på samma villkor och med samma trygga regelverk som svenska löntagare redan gör. Vi vill slå vakt om det svenska fackförbundets rätt att teckna kollektivavtal med de företag som etablerar sig i vårt land för konkurrens på lika villkor och mot lönedumpning.

Vi vill skapa rådum för att hitta lösningar när det gäller grundläggande fackliga rättigheter och hur svenska fackliga organisationer ska ha rätt att vidta stridsåtgärder mot företag som är verksamma i Sverige, oavsett från vilket land företaget kommer.

Vi anser att Sverige ska möta framtiden med välutbildade medarbetare som tillverkar varor och utför tjänster med höga förädlingsvärden, inte med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Samma rättigheter och skyldigheter ska gälla alla i vårt land, både företag och löntagare. Så bygger man ett samhälle i social sammanhållning, och så skapar man trygghet och frihet för alla i vårt land.

Fru talman! Vi har nu, som jag inledningsvis sade, fått kvittot på det så kallade arbetarpartiet Moderaterna och deras regering. De vackra ord som uttalades i valrörelsen 2006 är inte vatten värda. Det är samma gamla högerparti som det alltid varit genom historien, ett parti mot alla reformer som stärkt löntagarna i deras strävan mot ett bättre arbetsliv. Det gjordes ytterligare ett försök att tränga tillbaka löntagares möjlighet att föra sin talan, men nu i ljuset av att man tvingats av EU.

Fru talman! Det ska råda ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Vi socialdemokrater anser inte att arbetstagar från andra EU-länder ska arbeta i Sverige under sämre villkor än svenska arbetstagar. Vi ska med andra ord behandla utländska företag och anställda på samma sätt som vi behandlar de svenska företagen och de svenska arbetarna. Därför anser vi att fackliga organisationer ska kunna ta till stridsåtgärder mot företag från andra EU-länder som är verksamma här i Sverige men vägrar att teckna svenska kollektivavtal.

Till sist: Vi socialdemokrater är positiva till fri rörlighet för både löntagare och företag inom Europa. Men vi ska inte använda EU:s utvidgning till att sänka löntagarnas standard i Sverige, utan vi ska använda EU:s utvidgning för att höja löntagarnas standard i Estland och övriga

låglöneländer. Därför vill vi att svenska kollektivavtal med allt vad de innebär ska gälla på den svenska arbetsmarknaden.

Med detta yrkar jag avslag på propositionen.

I detta anförande instämde Hans Stenberg (s).

Anf. 132 GUNNAR SANDBERG (s):

Fru talman! Till att börja med ställer jag mig bakom Jennie Nilssons yrkande. Det har redan sagts mycket om denna proposition och om åtgärder med anledning av Lavaldomen. Jag tänker därför inte gå in på några detaljer utan prata om ärendet ur en mer principiell synpunkt.

Ordning och reda på arbetsmarknaden har varit ett framgångsrecept för Sverige. Att arbetsmarknadens parter tillsammans har avtalat om villkoren för de anställda har inneburit att vi har sluppit de stora och uppslitande konflikter som hör till vardagen i andra länder. I stället har vi kunnat bygga upp välfärden, som omfattar alla människor i det svenska samhället. Detta är den svenska modellen, och det är vad alla plötsligt ville värna inför förra valet – även de som fram till dess hade varit motståndare till kollektivavtalet. Varje nymoderat blev en kollektivavtalskramare.

Tyvärr har inte kärleken till kollektivavtalet hållit i sig. Det förslag som regeringen nu har lämnat till riksdagen innebär att fackens rätt att fritt förhandla och teckna kollektivavtal med utländska arbetsgivare inskränks. Dessutom inskränks rätten att vidta stridsåtgärder för att kunna teckna ett avtal. Detta öppnar för lönedumpning och illojal konkurrens. Det är ingenting annat än ett direkt brott mot den svenska modellen.

Fru talman! För Socialdemokraterna är det självklart att alla människor ska behandlas lika på den svenska arbetsmarknaden. Alla ska ha lika rättigheter och skyldigheter. Det motsatta finns det redan alldeles för många exempel på. Långa arbetsdagar och arbetsveckor, extremt låg lön, undermålig arbetsmiljö utan skyddsutrustning, ingen trygghet vid olyckor och vidriga sociala förhållanden är vardagen på många arbetsplatser i Sverige i dag. Detta kan vi se inom byggbranschen men också inom lantbruk och servicenäringar, till exempel inom restaurangnäringen.

Detta är utmanande i ett välfärdsland som Sverige. Det borde också vara en väckarklocka för alla seriösa arbetsgivare i landet som förlorar jobb till följd av illojal konkurrens. Som jag sade tidigare fanns det för fyra år sedan många kollektivavtalskramare. Efter valet har regeringen inte gjort ett dyft för att försvara den svenska modellen, vilket man hade speciella möjligheter till under EU-ordförandeskapet. Det räcker inte med ord, utan det krävs också handling.

I detta anförande instämde Hans Stenberg (s).

Anf. 133 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det är många som har dundrat på om det förslag vi har lagt fram när det gäller Laval, även Gunnar Sandberg. Man pratar om lönedumpning och att den svenska modellen är hotad och så vidare. Jag skulle bara vilja fråga: Menar Gunnar Sandberg att EU har accepterat och accepterar lönedumpning? Det är min första fråga.

Prot. 2009/10:82
4 mars

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

När det sedan gäller vad de fackliga organisationerna kräver och har rätt att kräva framöver var det så att Byggnads hade olika avtal som var väldigt svåra att avläsa för andra som kom hit. Därför sade Byggnads själva i LO-tidningen 2009: Vi börjar nu rapportera lönerna till Arbetsmiljöverket så att det inte blir problem.

Det måste väl ändå vara bra, eller ser ni inte möjligheten att faktiskt kunna tala om för Arbetsmiljöverket vilka fackliga avtal det är som gäller och vad alla har att förhålla sig till? Tänk dig själv om du har ett företag från Lettland och på något sätt vill kolla vad det är som gäller. Då kan du gå till Arbetsmiljöverket och ställa frågor om vad som gäller och vad du har att förhålla dig till. Det är väl bra. Vill man vidta stridsåtgärder från facket måste man nämligen först ha angett vad det är man tänker ta strid för.

Jag tror att detta kommer att bli jättebra. Jag tror att de arbetstagare och arbetsgivare som utstationeras och kommer hit kommer att få en väldigt bra möjlighet att se vad som gäller på den svenska arbetsmarknaden.

Hela debatten verkar faktiskt andas en väldigt otäck främlingsfientlighet. Ni är rädda för dem som ska komma hit. Ni misstror alla de arbetsgivare som tänker sig hit till Sverige för att ha en fri rörlighet. Frågan är hur ni egentligen ser på det. Är det inte så att ni misstror att de 6 promille det handlar om över huvud taget har några goda avsikter på den svenska arbetsmarknaden?

Anf. 134 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Fru talman! Alla utländska arbetstagare är välkomna till Sverige för att arbeta. De ska jobba efter svenska avtal och rätta sig efter de svenska regler som gäller på arbetsmarknaden. Någon annan uppfattning har vi inte.

När det gäller Laval hade de möjlighet att gå in och titta vad som gäller. De kunde förhandla med facket, men de var väl inte intresserade. Krångliga regler och sådant när det gäller de ackordsystem vi har hade de också kunnat få hjälp med, precis som Sven-Erik Österberg försökte förklara i sitt replikskifte.

Återigen: De som vill komma hit och arbeta är välkomna, men de ska rätta sig efter de svenska regler som gäller. Någon annan uppfattning har vi aldrig haft och kommer inte att ha.

Anf. 135 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Då blir min fråga: Varför tror ni att det inte kommer att fungera? Hela den här debatten har gått ut på att det här inte kommer att fungera. Vad är det som gör att det här inte kommer att fungera? Jag tror att det här kommer att fungera alldeles utmärkt. Byggnads, det är framför allt de som har haft det stora problemet, kommer att rapportera vilka villkor som gäller för att det ska vara helt tydligt vad det är som man kommer att ta strid för.

Vi har EU-rätten att förhålla oss till. Det är det vi har gjort. Ni har pratat väldigt mycket om arbetstagare, och det ska vi göra, men vi ska balansera. Det är två parter. Det är arbetsgivare som kommer hit men också arbetstagare. Alla ska ha bra villkor som kommer in på den svenska arbetsmarknaden. Där är vi överens.

EU-rätten säger vilka krav som ställs för att det ska råda fri rörlighet på arbetsmarknaden inom EU och vilka regler som gäller. Det har vi försökt skriva in i den nya lagstiftningen. Ingen kommer att lönedumpas. Jag fick inget svar på frågan: Säger EU att vi i Sverige får lönedumpa?

Anf. 136 GUNNAR SANDBERG (s) replik:

Fru talman! Vi har ett läge redan i dag, som jag sade i mitt anförande, där vi har för mycket av det motsatta. Vad är det som säger att vi skulle få någonting annat just med det förslag som nu föreligger?

Vi har långa arbetsdagar. Vi har långa arbetsveckor. Vi har redan i dag extremt låga löner och undermåliga arbetsmiljöer. Ingen skyddsutrustning, ingen trygghet vid olyckor, vidriga sociala förhållanden – det är vardagen på många arbetsplatser.

Om du vill och är intresserad, Désirée, ska jag ta dig med upp till fjällvärlden i Jämtland. Du ska få se ett antal byggarbetsplatser. Vi kan börja i Storlien, ta sedan Åre och Bydalen. Sedan åker vi till Härjedalen. Sedan ska vi gå genom Bruksvallarna och Lofsdalen och fjällen, alla de områden där de har jobbat i flera säsonger hittills. De lever och bor under presenning. När man kommer dit för att prata med dem springer de rakt upp i fjället. Är det någon som stannar är han livrädd och säger att han inte kan prata med oss.

Vad beror det här på? Varför är det så? Varför ser det ut så? Vad är de som får dig att tro att det kommer att ordna sig med det här? Ni har ju inte ändrat någonting. Den enda möjlighet som vi har i dag försöker ni ta bort, strejkrätten. Vi ska pressa fram ett avtal och försöka prata med dem i alla fall och få dem att teckna ett avtal. Men som Sven-Erik Österberg sade river de avtalet när man går därifrån. Men kommer de hit och är beredda att jobba efter våra svenska avtal och regler är de välkomna.

Anf. 137 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag har begärt ordet med anledning av att arbetsmarknadsutskottet har remitterat ärendet till oss i KU och bett oss att avlämna ett yttrande angående vilandeförklaringen. Från KU:s sida har vi avlämnat ett yttrande. Det finns att läsa allra sist i betänkandet.

Jag ska säga några ord om detta.

Vilandeförklaring är någonting som kan tillämpas när en lagstiftning rör grundläggande fri- och rättigheter enligt grundlagen som finns i regeringsformen. Ett ärende kan vila under ett års tid.

Vilandeförklaringen är en undantagsventil som gör det möjligt att undvika att människors fri- och rättigheter blir begränsade genom den lagstiftning som vi stiftar här i riksdagen. Från konstitutionsutskottets sida bevakar vi att våra fri- och rättigheter efterlevs. Det är detta som jag kommer att beröra i mitt anförande, inte själva sakfrågan, för den har ni debatterat under fem timmars tid nu.

Vilandeförklaring är någonting väldigt ovanligt. Möjligheten infördes 1980, och jag vill här säga att det var på initiativ från de borgerliga partierna. Vilandeförklaring har tillämpats sedan den infördes 1980 endast vid nio tillfällen, det är inte ofta.

Från KU:s majoritets sida har vi redan uttalat oss. Det finns en reservation från oppositionen.

*Åtgärder med
anledning av
Lavaldomen
och andra arbets-
rättsliga frågor*

I KU lät vi Lagrådet yttra sig. Från KU:s majoritets och Lagrådets sida var vi eniga. Vi uppfattade inte att det nu debatterade lagförslaget omfattas av vilandeprocéduren. Men om det finns en önskan, vilket i debatten yttrats, från oppositionen att ärendet ska granskas ytterligare en gång av KU och att Lagrådet ska yttra sig ytterligare en gång är det talmannen som kommer att besluta om vad det blir för prövning. Från KU:s majoritets sida säger vi att det är klokt av talmannen, vilket beslutet än blir. Vi tycker i så fall att vi naturligtvis ska yttra oss från KU:s sida även om vi redan har avvisat en vilandeförklaring. Men talmannens beslut kommer säkert att bli klokt, och vi kommer från KU:s sida att yttra oss om beslutet blir sådant.

Med detta tackar jag för ordet, fru talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

10 § Otillåtna avfallstransporter och manipulerade avgasrenings-system

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU20
Otillåtna avfallstransporter och manipulerade avgasreningsystem (prop.
2009/10:35).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

11 § Djurskydd

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU12
Djurskydd.

Anf. 138 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till de rödgröna reservationerna.

För ett par månader sedan fick vi se exempel på vanvård av grisar som fick oss att må illa. Det var bås utan strö, fixerade suggor, grisar med öppna sår, döda grisar och grisar som åt av kadavren.

Hur kan detta vara möjligt? Hur kan detta djurplågeri vara möjligt 20 år efter det att Astrid Lindgren pekade ut missförhållandena just i grisbranschen? Hur kan detta djurplågeri vara möjligt i landet där högeralliansen hävdar att grisarna har världens starkaste skydd? Hur kan detta djurplågeri vara möjligt i landet som hade världens första djurskyddsmyndighet?

Det finns naturligtvis inga enkla svar. Men det går att se ett antal fel och missgrepp som har gjort denna vanvård, detta djurplågeri möjligt. Allting var inte bättre när Sverige hade en socialdemokratisk regering.

Men under vår tid fick Sverige världens första nationella djurskyddsmyndighet. Det var en internationell milstolpe.

Högeralliansen har stått för en något mindre smickrande internationell milstolpe. Det var den första regeringen i världen som lade ned en nationell djurskyddsmyndighet. Trots remissinstansernas och oppositionens varningar förstatligade högeralliansen landets djurskyddsinspektörer. Samtidigt avskaffade den kontrollavgifterna och underlät att ge inspektörerna tillräcklig finansiering. Som om detta inte var tillräckligt fördelades de bristfälliga resurserna inte efter antalet djur utan efter antalet invånare. Det gjorde att de län som hade de största behoven av inspektioner blev de mest underfinansierade.

Sedan högeralliansen sjösatte detta förstatligande har nästan 50 inspektörer försvunnit. I Skåne fanns det 22 inspektörer före regeringens reform, efter finns det 16. I Västra Götaland fanns det 32 inspektörer före reformen, nu finns det 26. I Jönköping fanns det 11 inspektörer före reformen, nu finns det 5.

Följden av förstatligandet blev färre inspektörer, färre inspektioner och den tragiska grisskandal vi alla tvingats bevittna.

Men det är inte nog med det. Högeralliansen beslöt sig också för att dra tillbaka den lagstiftning som skulle garantera djurskyddet för Sveriges minkar.

Länge framhärjade också högeralliansen med att djursex inte uttryckligen skulle förbjudas i lag. Men efter jordbruksministerns nu på nätet så berömda utläggning i frågan gjorde regeringen helt om och sade sig vilja lagstifta mot djursex. Men någon lagstiftning ligger inte på riksdagens bord. Här avslås yrkanden om en sådan lagstiftning. Och någon lagstiftning verkar det heller inte bli. Ytterligare ett svek mot djurskyddet kan därmed fogas till listan.

Herr talman! Nu krävs det rejäla åtgärder för att återställa förtroendet för svenskt djurskydd, svenskt lantbruk och Sveriges jordbrukspolitik. Det räcker inte att som högeralliansen hittills gjort dölja sina egna misslyckanden med nya utspel och nya blanketter eller genom att försöka skyffla runt de bristfälliga resurserna.

Vi behöver en rödgrön regering som flyttar kontrollen närmare gårdarna i stället för att förstatliga den. Vi behöver en rödgrön regering som garanterar tillräcklig finansiering i stället för att skyffla runt underskotten och bristerna. Vi behöver en rödgrön regering som förstärker inspektionen i stället för att försvaga den. Och vi behöver en rödgrön regering som fortsätter att utveckla djurskyddet i stället för att avveckla myndigheter.

Herr talman! Om bara ett halvår kan Sverige ha en ny rödgrön regering.

Anf. 139 TINA EHN (mp):

Herr talman! Vi debatterar djurskyddet och MJU12.

Helst av allt skulle man önska att vi inte behövde något djurskydd, någon barnkonvention, någon fiskerikontroll, någon övervakning, något krångel och så vidare. Så skulle det vara i den bästa av världar, i en drömvärld. Men världen ser tyvärr annorlunda ut, och vi människor är inte alltid så ansvarstagande som man skulle önska.

Människans relation till djuren är stark. Vi är inflätade i samma historia, och vi har ett beroendeförhållande till varandra. Skillnaden är att vi

är människor, och de andra är djur. Vi har tagit oss ett slags upphöjd roll, och den rollen innebär ett enormt ansvar.

Det är inte så konstigt att det alltid finns ett stort intresse i riksdagen för olika djurskyddsfrågor. Det visar även alla de motionsyrkanden som lades fram i höstas och som vi nu behandlar.

Även om det ytterst alltid är djurägarens ansvar att se till att djuren mår bra inser vi att det behövs en övergripande roll från samhället. Den går att ordna på många vis. Det har funnits olika ambitioner hos olika regeringar och över tid. En sak alla säger sig vilja är att ha ett gott djurskydd. Vi säger gärna: världens bästa. Allt beror nog på vad man jämför med.

Ändå utnyttjas djur alldeles för ofta för våra mänskliga behov på ett sätt som starkt går att ifrågasätta. Man kan inte förneka att vi borde göra mer och bättre. Våldigt ofta handlar det om system som vi har byggt fast oss i.

Å ena sidan matas medborgarna med en sörgårdsidyll där kossorna lyckligt betar på naturbetesängar och där kalvar hoppar och skuttar i hagen. Å andra sidan ser vi plötsligt bilder på skitiga grisar som är halvdöda och som gnager på varandra. Vad ska man tro som konsument? Bilden blir skev, och den blir förstörd. Var finns sanningen?

Sanningen finns nog lite grann i bägge bilderna. Djuruppfödningen är inte helt homogen. Men tyvärr blir en majoritet av de djur som vi föder upp till kött och som producerar mjölk inbyggda i systemen. Det är system som kanske inte gör det möjligt att strö med halm i grisboxen, eftersom det fastnar i utgödslingsanläggningen.

Det är hög tid att ifrågasätta de här systemen och den teknik som utgår från den mänskliga bekvämligheten och människans jagande efter ekonomiska vinster och där man lätt glömmer bort djurens hälsa och välmående.

Att vi ser på djur som vilka varor som helst är också ett problem. Att vi har lönsamhetskrav och konkurrensneutralitet som skrämmar och styr oss är inte till gagn för djuren. Det är stora djurbesättningar, korta omloppstider, stress och en avtrubbning där man lätt glömmer att djuren har ett egenvärde.

I höstens motionsflod har Miljöpartiet en motion där vi har tagit upp flera olika områden i fråga om djurskydd. Det handlar bland annat om djuretik, djurskyddslagen, djur som nöje, djurhållningen i lantbruket och djurskyddets organisation.

Det sista, hur vi organiserar djurskyddet, har under den här mandatperioden varit en riktigt dålig rysare. Jag vill påminna er i alliansen om att ni medvetet har stukat det svenska djurskyddet.

Ni har sagt nej till att skärpa kraven vid minkuppfödning. Och efter det har vi inte sett något om vad ni tycker att man kan göra för att få en mer etisk minkfäring.

Ni har lagt ned världens första myndighet för djurskydd med mycket dåliga motiveringar. Ni har förstatligat djurskyddet ute i kommunerna utan att se att det fanns många bra saker, även om det fanns brister. Ni har dragit ned på anslaget till Jordbruksverket.

Den överföring till länsstyrelserna som har skett har visat sig vara illa förberedd och även underfinansierad, skulle jag vilja påstå. I en tid då avgiftsfinansiering av tillsyn ökar med motiveringar om att verksamhets-

utövare bör bekosta den tillsyn som verksamheten nödvändiggör är det snarast en avvikelse att staten ska överta kostnaderna för djurskyddstillsynen.

Motiveringen för förstatligandet var att det fanns en ojämn nivå i kommunerna. Det var alltså en del som skötte sig mindre bra. Men det var också en del som skötte sig bra. Fördelningen av resurserna har dessutom skett på ett besynnerligt underlag. Det har handlat mer om befolkning än om djurantal.

Inför allt det här kan ni inte ducka. Det har också visat sig att bakslagen blir mycket stora när skandalerna kommer upp till ytan. Då undrar människor: Var finns det goda djurskyddet? Näringen, som ni ofta vill värna om, får också lida.

Vi kan göra mycket bättre inom Sverige. Men vi kan också göra mer inom EU, och vi kan påverka länder utanför EU. Vissa delar tar lång tid, men den inhemska ståndpunkten borde vara lättare att driva. Att ha ett djurskydd i Sverige som inte kan punkteras så lätt – det ser vi ändå ske med jämna mellanrum – är steg ett. Men det handlar också om att driva på länder inom EU för att man ska kunna ha strängare regler utan att det ses som handelshinder.

En reservation som vi har lyft upp från förenklad beredning till full beredning är reservationen om nötrassen belgisk blå. Det är ett köttdjur som har muskelhypertrofi, en genetisk mutation som gör att den gen som hämmar muskeltillväxten stängs av och djuret får muskler med många fler fibrer och mindre fett och bindväv. Djuret får mer kött men också en förminskning av många andra organ. Det är ett djur som ofta måste föda sina kalvar med kejsarsnitt. Det är ett djur som har svårt att röra sig obehindrat.

Vi vill inte ha den. Eller det är kanske mer rätt att säga att vi inte *ville* ha den, för nu verkar vi vara fast i systemet.

Det är ett praktexempel på när vi rättar oss efter EU på bekostnad av djuren. Det är ett praktexempel på att vi inte fick den politik som vi blev lovade då vi skulle rösta om europeiskt medlemskap. På den tiden, när Sverige ansökte om medlemskap i EG, framhöll den dåvarande EG-ministern Ulf Dinkelspiel i sitt inledningsanförande att Sverige skulle slå vakt om sina egna bestämmelser på djurskyddsområdet och även utveckla dem vidare i syfte att bland annat påverka gemenskapsbestämmelserna.

Varför känns det inte så? Den frivilliga branschöverenskommelsen, som man våren 2007 kom fram till, har spruckit rejält i sömmarna.

Enligt uppgifter finns det många uppfödare av belgisk blå i Sverige. De flesta har korsningar av rasen.

En nyligen utgiven bok talar om ett par tusen kalvar varje år med olika mycket inslag av belgisk blå. I boken kan man också läsa att alla slakterier tar emot de djuren. Det lär finnas minst 80 uppfödare i 58 kommuner runt om i Sverige.

Så var det med den överenskommelsen. Var finns den goda etiken? Den bästa av världar känns lite långt bort.

Enligt utskottsbetänkandet har regeringen ändå en målsättning att uppnå en ändring av reglerna när det gäller djurskydd och avel inom EU så att mer hänsyn tas till djurskyddsaspekterna. Jag kommer att bita mig fast vid det.

En annan fråga som Miljöpartiet tar upp handlar om vårt förhållande till andra länder och djurskydds krav i WTO-förhandlingarna. Vi tycker att man borde kunna ställa samma krav på djurskyddet när det gäller importerade djur och produkter som på dem som vi har i Sverige. Men svaret är att vi är företrädare för fri handel och att importhindrande åtgärder inte får vidtas.

Samma svar får vi på den reservation som handlar om att förbjuda import av djur som behandlats med tillväxthormoner eller antibiotika i tillväxtskyfte. I den frågan undrar jag hur man kan säga att det inte finns en fara för människors eller djurs hälsa i det importerande landet.

Jag kan mycket väl tänka mig att om jag varje vecka äter kyckling som fått antibiotika i fodret skulle det kunna påverka min långsiktiga hälsa. Om man dessutom tar utbredningen av antibiotikaresistens på allvar borde frågan få en mycket större dignitet.

Det finns, som sagt, många intressanta motioner med många viktiga frågor. Jag skulle kunna diskutera många av dem.

Jag ställer mig bakom Miljöpartiets reservationer men yrkar bifall till samtliga s-, v- och mp-reservationer. Det var nr 6, 7, 8 och 13.

Anf. 140 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Först och främst vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Jag vill i mitt anförande först konstatera att djur ska behandlas väl. Vi har världens bästa djurskyddslagstiftning. Vi har för avsikt att förbättra det svenska djurskyddet ytterligare. För närvarande finns det en djurskyddsutredning som arbetar.

Djur ska behandlas väl. Jag tycker att det är viktigt att slå fast att så är fallet. Jag har sagt det någon gång tidigare här att ett samhälle bedöms efter hur man behandlar dem som inte har någon röst. Där ingår djuren.

I grunden handlar det inte så mycket om regelverk, utan det handlar mycket om människors inställning och tillämpning av regelverket. Det tycker jag är viktigt att slå fast. Det finns ingen djurskyddslagstiftning i världen som kan vara hundra procent tät när det går snett för människor eller när människor bär sig dumt åt.

Människan är som bekant den enda varelsen på jorden som har moraliskt tänkande. Förutom att det är olagligt att bete sig illa mot djur är det djupt omoraliskt. Det tycker jag är viktigt att framhålla.

Jag sade att Sverige har världens bästa djurskyddslagstiftning. Jag tycker att även under de socialdemokratiska regeringarna har man arbetat bra med den frågan. Vi hade en bra djurskyddslagstiftning även när den här mandatperioden började.

Men den har förstärkts ytterligare under den här mandatperioden, vilket föregående talare totalt glömde bort. Nu finns det djurskyddstillsyn i hela landet. Det fanns det inte när den här mandatperioden började. Det tycker jag är viktigt att slå fast.

Likvärdigheten i tillämpningen av djurskyddslagstiftningen har givits bättre förutsättningar än tidigare. Fördelningen av pengar över landet beroende på hur många djur som finns i olika län har förbättrats. Man har en fördelningsnyckel som är bättre anpassad än tidigare.

Vi har infört ett djurägarregister. Vi har infört ett djurförbudsregister. Båda de frågorna var uppe under den förra mandatperioden utan att den socialdemokratiska regeringen förmådde åstadkomma något.

Vi kommer inom kort att skärpa veterinärernas uppföljningsansvar. Från och med den 1 april kommer man att utföra så kallade djurskyddsdeklarationer, där man på ett tydligt sätt ska kunna följa olika djurbesättningsars tillstånd.

Det svenska djurskyddet fokuserar på det förebyggande. Jag tror det var Tina Ehn som sade i talarstolen här att egentligen skulle man inte behöva någon djurskyddslagstiftning. Det skulle fungera ändå. Jag kan dela den uppfattningen, men nu finns det så pass många brister hos oss människor att det inte är möjligt.

Därför är det viktigt att djurskyddslagstiftningen är utformad att förebygga att inte sådant ska uppstå. Det gäller också att den bygger på forskning och beprövad erfarenhet så att det inte blir hugskott för vad någon tycker, vilket vi i någon mån har sett prov på under den tidigare regeringen.

Det är inget självändamål att vara bäst i världen. Det gäller att visa respekt för levande varelser. Det är det som är poängen.

Trots att vi har den bästa djurskyddslagstiftningen i Sverige är det en stor motionsflod som har kommit till miljö- och jordbruksutskottets kännedom. Det handlar om avelsfrågor, antibiotikaanvändning, burhöns, griskastrering, kalvarnas rätt att dia, djur på cirkus, pälsdjur, övergivna djur – främst katter, sexuellt nyttjande, anmälan av veterinärer, djurförsök inom EU, religiös slakt, att driva djurskyddsfrågor internationellt, tävling och träning med djur, och så vidare. Det är snart när alla områden.

Alliansregeringen vill förbättra det svenska djurskyddet ytterligare när det är motiverat. Då kan man säga: Räcker det inte att vara bäst i världen? Nej, vi slår oss inte till ro och hänvisar till att vi redan har den bästa djurskyddslagstiftningen. Den som inte ständigt förbättrar sig stagnerar.

Mot den bakgrunden tillsatte alliansregeringen en ny djurskyddsutredning i juni. Det var långt före det grisavslöjande som kom strax före jul. Det var långt före det, så det var inte det som triggade i gång den. Det visar att det fanns en insikt om att det behövdes en översyn.

Vad ska den då göra? Jo, den ska göra en total översyn av djurskyddslagen och av förordningarna. Den har sin utgångspunkt i de enskilda djurens behov. Den ska också verka förebyggande, och den ska vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är viktigt. Den ska även modernisera och förenkla. Den ska vara flexibel och målinriktad, och den ska redovisas den 31 januari 2011.

Det kan sägas generellt för det betänkande som vi behandlar i dag, miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 12, att i den mån frågorna inte besvaras i betänkandet vad gäller de motioner som är väckta kommer djurskyddsutredningen att ha anledning att återkomma till de resterande.

Det är mot den bakgrunden som det är lite intressant att se vad som skulle hända på djurskyddsområdet om olyckan var framme så att vänsterkartellen skulle få majoritet i höst. Det första man kan utläsa är att pälsdjur generellt sett, alla pälsdjur uppenbarligen, ska ha ett bad att simma i.

Vad innebär det? Det innebär en utslagning av pälsdjursuppfödningen i Sverige med överflyttning till andra länder som har sämre djurskyddstillsyn än vad vi har. Det tycker inte vi är ansvarsfullt.

Det andra steget är helt förbjudna pälsuppfödningen, för det är egentligen det vänsterkartellen står för. Det kan vi se när vi tittar på vilka etiska resonemang som man för i sin reservation.

Vad gör då alliansen i denna fråga? Till skillnad från tidigare regeringar försöker vi ta fram forskning och beprövad verksamhet. Därför håller Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund, Sveriges lantbruksuniversitet, Statens veterinärmedicinska anstalt och ett antal hushållningssällskap just nu på att forska inom det här området. Dessutom har man förbindelse med danska forskare. Danmark är väl störst i världen på just pälsdjursuppfödning.

Vi ser fram emot de forskningsrönen så att vi därigenom kan få lite fakta att gå på och inte bara får skjuta från höften.

Vad kan hända mer? Jo, vänsterkartellen ska tillsätta en kattutredning. Det är man överens om. Den ska ha som syfte att katter ska märkas och registreras. Då funderar jag bara: Vad finns det för anledning att tillsätta en utredning när man redan vet att man vill att katter ska märkas och registreras? Det är onödigt arbete. Det räcker med ett tillkännagivande från regeringen. Sedan kan man ta fram detta. Men man vill tillsätta en utredning. Jag kan föreställa mig att man inte är ordentligt överens inom kartellen och därför tillsätter man en utredning och begraver frågan under ett antal år.

Vad är det mer vi kan vänta oss? Jo, det ska bli lagstiftning när det gäller sexuellt nyttjande av djur och straffsanktionering. Då påstår jag att det redan i dag går att lagföra detta inom ramen för djurskyddslagen eftersom det är djurplågeri att använda djur på det sättet. Men den pågående djurskyddsutredningen kommer att titta närmare även på detta.

I övrigt kan vi notera att det finns inriktningar, dock inte från hela vänsterkartellen, mot att man vill ha en minskad köttkonsumtion. Det är den här typen av frågor vi kan se framför oss.

För att spara tid, herr talman, tänkte jag bara helt kort beröra de påståenden som Anders Ygeman kom med, nämligen att det som tydligen var det största dråpslaget mot svensk djurskyddslagstiftning var att Djurskyddsmyndigheten skulle läggas ned. Då blir min absoluta fråga till Socialdemokraterna: Tänker ni återuppväcka och tillsätta en djurskyddsmyndighet? Det kunde vara intressant att få svar på det.

Sedan räknas det upp att antalet djurskyddsinspektörer var mindre i vissa län nu än tidigare. Då konstaterar jag att det var kommuner där det över huvud taget inte fanns någon djurskyddstillsyn. I vissa fanns det bara möjlighet att ta akuta ärenden, alltså anmälningsärenden. Det var sanningen.

Sedan kan jag konstatera att Socialdemokraterna inte har mer pengar i budgeten för djurskyddsverksamhet än vad alliansen har. Det är också intressant att notera när Anders Ygeman talar vackert om hur mycket man ska åstadkomma.

När det gäller Tina Ehns påstående att djurskyddet var underfinansierat kan jag konstatera att man har tillfört länsstyrelserna precis lika mycket pengar, nämligen 118 miljoner, plus 5 miljoner under 2009 eftersom det var ett startår. Jag vet också att det har varit en del bekymmer

när det gäller överföringen, men det kanske inte är så konstigt när man får ärva mängder av problem från den tidigare kommunala tillsynen.

När det handlar om avelsfrågor vill jag bara bemöta Tina Ehn och säga att Sverige just nu håller på med en kommunikation med EU i denna fråga. Vi tar avstånd från den typen av djur som inte kan föda normalt. Det vet Tina Ehn att vi har tagit avstånd från. Vi håller nu den linjen också inför EU.

Det är förbjudet både i Sverige och inom hela EU att använda antibiotika annat än i medicinska sammanhang. Dessutom gör Livsmedelsverket kontroller på både hormoner och antibiotika i kött som importeras. Vi kan inte komma så mycket längre med de WTO-regler som vi har. Där finns inget ytterligare att hämta, åtminstone inte i det korta perspektivet.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag fråga: Ska oppositionen återkommunalisera djurskyddstillsynen? Det tycker jag är en viktig fråga att få svar på. Och är det meningen att Djurskyddsmyndigheten ska återskapas?

(Applåder)

Anf. 141 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Bengt-Anders Johansson ondgör sig över att den rödgröna oppositionen, när den om sex månader kommer att hamna i regeringsställning, kommer att stärka djurskyddet. Det är helt riktigt.

Han ondgör sig över att den rödgröna oppositionen när den kommer i regeringsställning vill ha ett uttryckligt förbud mot djursex. Det är helt riktigt.

Han ondgör sig över att den rödgröna oppositionen när den kommer i regeringsställning vill förbättra situationen för minkarna. Det är helt riktigt.

Jag måste ställa en fråga till dig, Bengt-Anders Johansson. När ni kom i regeringsställning sade ni att ni inte ville ha ett uttryckligt förbud mot djursex. Sedan kom jordbruksministern till kammaren och svamlade om det ena och det andra, och sedan var han plötsligt för en lagstiftning mot djursex. När jag nu lyssnar på dig låter det som om du inte vill ha en sådan lagstiftning. Har ni återigen ändrat er om ett uttryckligt förbud mot djursex? Den frågan skulle det vara intressant att få ett svar på.

Sedan är det intressant att sammanfatta högeralliansens samlade förslag till att stärka djurskyddet efter alla de skandaler vi har varit med om. Det är en blankett och en utredning. På vilket sätt kommer en blankett, en djurskyddsdeklaration, att kunna garantera att vi inte får några fler gris-kadaver – en blankett som dessutom kanske bara omfattar 50, 60, 70 procent av våra grisfarmer.

Sanningen är ju att sedan högeralliansen tillträdde har vi fått färre kontrollanter och färre kontroller. I de län som har mest djur har vi nästan halverat kontrollerna. Det stämmer att vi i kommuner som knappt hade några djurbesättningar också hade ganska dålig kontroll, men ni har ju halverat kontrollerna där vi har som flest djur. Hur kan färre kontrollanter, färre kontroller ge bättre djurhållning?

Herr talman! De frågorna vore det intressant att få svar på.

Anf. 142 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Det sägs här att djurskyddet ska förstärkas. När jag i mitt anförande sade vad vi har gjort under den här mandatperioden räknade jag upp ett antal saker som ger stöd för ett ökat och ett förbättrat djurskydd. Dessutom har vi tillsatt en utredning för att se över hela djurskyddsområdet. Jag tror mig förstå att Anders Ygeman är informerad om att man innan man utformar en ny lagstiftning behöver göra någon form av utredning. Det samlade greppet tog vi innan de omtalade grisavslöjandena före jul. Alltså var det redan påtänkt.

Sedan kommer inte en blankett att garantera att det inte kommer att kunna förekomma bristande djuromsorg över tiden. Det är ingen garanti. Är det så att Anders Ygeman vill få åhörarna att tro att det är det som det handlar om blir det alldeles fel. Det intressanta är att man nu var femte vecka kommer att göra en avstämning i de här grisbesättningarna. Då är det inte bara veterinärer som deltar. Det är en lång rad andra som har med djuromsorgen att skaffa, både när det gäller mjölkkor och när det gäller grisar, som kommer in i besättningarna. Nu ska man dokumentera och göra en sammanhållen djurskyddsdeklaration. Jag tror att detta är en viktig kvalitetsbit i det hela.

Svaret på frågan om Djurskyddsmyndigheten, Anders Ygeman, ska den återskapas? Ska det återkommunaliseras? Det borde det väl inte vara så svårt att svara på här och nu så att vi åtminstone får något besked från Socialdemokraterna.

Anf. 143 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det verkar vara enklare än att svara på frågorna om djursex. Där blev Bengt-Anders Johansson svaret skyldig.

Jag ska vara väldigt tydlig. Jag tror inte att det som högeralliansen en gång har raserat går att bygga upp i samma form. Jag tror att vi behöver en annan form för att stärka djurskyddet. Vi kommer att ge tydliga besked om det långt innan valet. Så långt om Djurskyddsmyndigheten.

Ska vi återkommunalisera? Jag tror att kontrollen i dag ligger för långt ifrån djurbesättningarna. Jag vill ge kommuner en möjlighet att utföra den här kontrollen. Det var många kommuner där det fungerade bra. De kommunerna måste få den möjlighet som de nu har förvägrats. I andra lägen är det nog bra att länsstyrelsen har en övergripande roll. Det tror jag att vi har lärt oss.

Men framför allt måste vi ha mer resurser för att klara kontrollerna. Bengt-Anders Johansson har fel när han säger att vi inte har mer resurser. En av de åtgärder högeralliansen har vidtagit är att avskaffa möjligheten till avgiftsfinansiering. Den vill vi återinföra, och då skulle vi ha möjlighet att åtminstone fördubbla djurskyddskontrollen.

När det så gäller den här blanketten ska man veta att det gjordes en avstämning även före grisskandalen. Var femte vecka kom en veterinär till besättningarna. Nu ska de fylla i en blankett – det är den stora skillnaden. Då kanske jag inte är riktigt lika säker som Bengt-Anders Johansson på att den här blanketten kommer att vara det som räddar oss från nya grisskandaler.

Jag kan konstatera att högeralliansregeringens största djurskyddsåtgärder är en utredning, en blankett och ett ändlöst velande i fråga om man ska kriminalisera djursex eller inte.

Anf. 144 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Det verkar som att Anders Ygeman är väldigt fäst vid att diskutera djursex. Jag hoppade inte över det av något annat skäl än att tiden inte räckte till. Jag kan gärna ta den diskussionen nu.

Jag påstår att det i dagens lagstiftning finns möjlighet att lagföra detta om man vill. Det här är plakatpolitik från vänsterkartellen – ingenting annat. Den pågående djurskyddsutredningen kommer att titta även på detta, och vi får se vad den kommer fram till. Det går att lagföra detta i dag. Men om vi ska stifta lagar som egentligen inte har någon betydelse är det den melodin som Socialdemokraterna väljer.

Tack för tydliga besked! Vi kommer att få en djurskyddsmyndighet om Socialdemokraterna vinner, fast i annan form. Det var exakt vad Anders Ygeman sade. En djurskyddsmyndighet i annan form kanske blir än mer irrationell än den vi hade.

Vi kommer att få en återkommunalisering. Det är också ett tydligt besked från Anders Ygeman. Om det är samma besked från Tina Ehn är det klappat och klart, för i så fall får väl Vänstern böja sig.

Sedan har vi fått ytterligare ett besked: Det ska bli dubbelt så mycket tillsyn. Det innebär att Socialdemokraterna kommer att anslå 236 miljoner i budgeten. Jag ska mycket noga följa upp den kommande budgeten. För föregående år är det 118 miljoner, och ska tillsynen fördubblas måste det vara fördubblade pengar. Tack för tydliga besked!

Anf. 145 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att man bara kan säga att man är mån om att ha världens bästa djurskydd och att det ska uppraderas så att man ser till att det hela tiden förbättras när man gör tvärtom. Det finns ingenting som man kan dölja i fråga om vad som har hänt med djurskyddet under den här mandatperioden. Man har faktiskt lagt ned denna myndighet – vi har hört att det var världens första djurskyddsmyndighet – dragit ned resurser, förändrat från det kommunala till det statliga utan att ge kommunerna tillräckligt med resurser. Förvisso har man gett 118 miljoner, fördelade med en märklig fördelningsnyckel som man nu har ändrat så att den har blivit lite bättre.

Precis som Anders Ygeman sade hade man tidigare möjlighet att finansiera med avgifter. Det har man inte nu, vilket innebär att det kostar ännu mer för samhället. Det blir det allmänna som betalar det. Det ska mer pengar till om det ens ska vara på samma nivå, om man ser det teoretiskt ekonomiskt.

Djurskyddet har förstärkts under mandatperioden, säger Bengt-Anders Johansson också. Han räknar då fördelningen av pengarna över landet som en del, djurägarregister som en del, djurförbudsregister som en del och djurskyddsdeklaration som en del. Jag tror inte att jag hörde någonting mer.

För mig är det, precis som vi har hört tidigare, en deklARATION, två register och en nyckel som man fördelar pengarna över landet med. Det är knappast något riktigt, reellt djurskydd som lyfter upp eller förstärker djurskyddet i Sverige. Det räcker inte att säga att man stärker djurskyddet om man inte gör det på riktigt.

Anf. 146 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Med all respekt för Tina Ehn, men jag får en känsla av att sorgen är större bara för att det råkade vara världens första djurskyddsmyndighet. Det är ingen som har nämnt vad Djurskyddsmyndigheten egentligen utträttade. Det vore intressantare om det var en debatt om innehållet i vad de gjorde än att de råkade tillskapas. Sedan visade det sig att de gjorde sig mer eller mindre omöjliga i djurskyddssammanhang.

Det är lite intressant att Tina Ehn tydligen har uppfattningen att det inte är någon kostnad för samhället om man tar ut avgifter. Nehej? Kommer de pengarna från någon annan planet? Vare sig man tar ut avgifter eller skatter är det naturligtvis en kostnad för samhället eller konsumenten i sista svängen. Skattepengar är inte gratis – de ska hämtas hos mor Anna och herr Nilsson. Avgifterna ska hämtas hos någon annan. Men det är konsumenten som får betala i båda fallen. Jag förstår inte riktigt logiken, om det nu finns någon.

Tina Ehn glömde en sak i min uppräknig av det som har förstärkts, nämligen att vi nu har en djurskyddstillsyn i hela landet. Det fanns ett antal kommuner som inte hade någon djurskyddstillsyn över huvud taget. Det fanns ett antal kommuner som bara åkte på rena anmälningsärenden, som inte hade någon förebyggande kontroll över huvud taget. Tina Ehn måste väl ändå erkänna att det har blivit bättre?

Anf. 147 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! När det gäller finansieringen, om man tar ut avgifter eller inte, vet vi bägge att det är en stor skillnad om man lägger det på skattekollektivet när man tidigare kunde ta ut en avgift av verksamhetsutövarna. Det är naturligtvis samhällets pengar – det beror på hur man definierar det hela. Jag tror att Bengt-Anders har det fullt klart för sig. Jag tänker inte blanda in pizzabagaren och allt det där – han får betala sin verksamhetsavgift precis som alla andra.

Det finns en annan sak när det gäller djurskyddet. I dag har vi i utskottet fått en redovisning av hur det fungerar, och precis som jag sade i utskottet tror jag att oavsett vad vi gör som politiker gör de som sedan får besked om hur det ska gå till sitt bästa – jag tror absolut att de kommer att göra det. På det sättet kommer man så småningom att rätta till en del av de här ogenomtänkta förslagen, så att det går i rätt riktning. Det finns inget självändamål att förändra strukturer hela tiden, att återupprätta eller nedmontera djurskyddsmyndigheter och så vidare. Det viktiga är att vi har ett bra djurskydd och att man tar till vara den kunskap som finns och utifrån kritik i samhället förändrar det som är dåligt.

Jag tror inte att det bara handlar om en sorg och att ingen kan tala om vad Djurskyddsmyndigheten gjorde. Vi vet att de tog fram föreskrifter, vilket inte hade gjorts på årtal. De spetsade till djurskyddet ordentligt. De gjorde en del saker som de fick kritik för, men den historien har vi redan haft.

Hur som helst tog jag i dag upp en fråga när vi diskuterade i miljö- och jordbruksutskottet. Det är en sak som faller mellan stolarna i och med förändringen av djurskyddet från kommunerna till länsstyrelsen, och det är sällskapsdjuren. Jag tycker att ni ska stå till svars för det också.

Anf. 148 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag kan hänga på direkt när det gäller sällskapsdjuren. I den redovisning vi fick i dag sade man, om jag inte hörde fel, att 90 procent av verksamheten låg på sällskapsdjur. Det är anmärkningsvärt – jag blev riktigt förvånad. Det innebär att 10 procent ligger på lantbrukets djur. Här finns verkligen någonting att fundera på, mot bakgrund av att det antalsmässigt måste finnas väsentligt mycket fler lantbruksdjur än sällskapsdjur. Jag gör inte någon gradering av detta, men det är mycket förvånande.

Sedan gällde det samhällets pengar. Där finns möjligtvis en ideologisk skillnad. Jag ser inte detta som samhällets pengar. Jag ser det som skattebetalarnas pengar som vi förvaltar. Det kan i min värld inte bli något annat. Jag måste alltid se dem som om de vore mina egna pengar. Då tror jag att man förvaltar dem bäst.

Sedan gläder jag mig åt att Tina Ehn ändå säger att det förmodligen kommer att bli bättre med djurskyddstillsynen. Det är vi överens om, och jag tror att vi båda står för värdegrunden att det är vårt absoluta mål. Sedan har vi lite olika vägar att nå dit.

Vidare säger Tina Ehn att Djurskyddsmyndigheten utfärdade vissa föreskrifter och så vidare, men vi hörde i dag också från chefsveterinären på Jordbruksverket att man nu försöker samordna och få en samsyn i hela djurskyddstillsyns-Sverige. Det pågår alltså en förbättring oavsett om vi har en särskild djurskyddsmyndighet eller inte. I så måtto är Djurskyddsmyndigheten helt obehövlig, för detta kommer fram i alla fall.

Anf. 149 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Nu får vi åter i kammaren tillfälle att debattera den viktiga frågan om djuromsorg och djurskydd. Det är en fråga där det i grunden inte kan råda någon skillnad över huvud taget. Till skillnad från Anders Ygeman tror jag mina politiska motståndare om att ha ett gott uppsåt i denna fråga.

Jag kan inte låta bli att känna en upprördhet när vi i en seriös debatt får höra hur miljö- och jordbruksutskottets ordförande påstår att vår minister svamlar. Det tycker inte jag hör hemma i en sjyst och etiskt bra debatt.

Vi värnar alla ett gott djurskydd, menar jag. Vi känner en stolthet över att Sverige har en av de starkaste djurskyddslagarna, samtidigt som vi känner både vrede och frustration när brott mot djurskyddslagen uppdragas och när djur far illa. Det är därför utomordentligt välkommet att en djurskyddsutredning nu har tillsatts för att vi ska få fram en heltäckande bild av djurskyddet men också se på vilka sätt förbättringar kan ske.

Jag upprepar något av det som Bengt-Anders Johansson informerade om. Den här utredningen kommer att handla om förvildade djur, övergivna djur, djurhållning i lantbruk och på cirkus, tävling med djur, avel och sexuella övergrepp på djur. Detta kommer att inkluderas. Jag ser mycket fram emot den dag då Eva Eriksson överlämnar sin utredning och mot de förslag som den kommer att innehålla.

Till Tina Ehn vill jag säga att vi fortlöpande följer upp både den forskning och utveckling och det förbättringsarbete som sker när det gäller minkuppfödning. Vi har inte släppt den frågan.

Herr talman! Vi har tidigare här i debatten tagit upp djurskyddskontrollen som riksdagen under det gångna året beslutade om. En organisationsförändring är alltid smärtsam, men jag vill i några korta punkter tala om fördelarna med den.

Först och främst fungerade den inte innan. Hade den varit välfungerande hade alliansregeringen över huvud taget inte beslutat om någon organisationsförändring. Vi fick kritik från EU för de bristerna. Nästan en tredjedel av alla kommuner hade bristande eller ingen kontroll. Vi tycker att det är viktigt med likvärdighet. Vi har nu tillskjutit en gemensam pott pengar till de olika länsstyrelserna där man har möjlighet att fördela, samordna och öka effektiviteten. Vi har dessutom ökat summan.

Jag vill också påpeka att vi följer detta – det fick vi också en fördragning av i miljö- och jordbruksutskottet i dag – mycket nogra för att se hur det fungerar i de olika länsstyrelserna. En återrapporering är på gång.

Tidigare har många av miljöskyddsinspektörerna, kontrollanterna, varit anställda på deltid i olika kommuner. Vid sjukskrivningar och semestrar har det då hänt att deras stol har stått tom. Det har också inneburit bristande inspektioner. Vi har infört djurförbudsregister och djurägarregister. Jag vill mena att vi arbetar mycket aktivt med djurskyddsfrågorna.

Det är också med stor tillfredsställelse som jag kan konstatera att ambitionerna har höjts vad gäller djurskyddsforskning. 30 miljoner kronor har anslagits för forskning om djurskydd, och där finns också alternativa djurförsök.

Det är också med tillfredsställelse som jag konstaterar att Sverige fick gehör för krav som innebär möjlighet att inte tillåta slakt utan bedövning och att vi då kan få ha mer långtgående bestämmelser. Flera motioner i dagens betänkande från bland andra s och mp tar upp behovet av internationellt djurskyddsarbete. Jag vill bara hålla med om det. Det är viktigt. Därför vill jag uppmuntra er. Nu har ett djurskyddsbetänkande överlämnats i EU – ett betänkande som i korthet skulle kunna innebära, om man får gehör för det, en europeisk djurskyddslag där alla djur ingår och ett centrum som ska följa upp efterlevnaden. Förhoppningsvis kan detta få sin placering i Sverige. Förslaget skulle också innebära bättre kontroller och kännbara sanktioner vid lagöverträdelser samt ett klart samband mellan djurhälsa och folkhälsa. Där kommer också antibiotikaanvändningen in. Det blir bättre kontroll av användningen.

Inom Europarådet har Sverige haft en pådrivande roll, och det pågår där ett aktivt djurskyddsarbete. Sverige arbetar också inom världsorganisationen för djurhälsa, OIE, för att ta fram djurskyddsrekommendationer.

Herr talman! Sverige arbetar på alla sätt för att den svenska synen på djurskydd och djurhållning ska få genomslag i EU. Vi arbetar också med att säkerställa djurskyddet hemmavid. Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 150 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag ber naturligtvis om ursäkt om det har framkommit att jag efter jordbruksministerns unika, stringenta utläggning skulle ha uttalat mig nedsättande.

Men kanske Anita Brodén kan göra det klarläggande som Bengt-Anders Johansson inte klarade av att göra: Kommer det en lagstiftning mot djursex? Det lovade ju jordbruksministern efter sitt stringenta inlägg, och Bengt-Anders argumenterade emot detsamma här i riksdagen. Kanske Anita Brodén kan reda ut begreppen. Kommer det en sådan lagstiftning på riksdagens bord eller inte?

Anf. 151 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Tack för de första orden där Anders Ygeman rättade det olyckliga uttalandet.

Precis som Bengt-Anders Johansson har informerat om och som jag också tog upp i mitt anförande pågår nu en djurskyddsutredning. I utredningen har Eva Eriksson fått ett särskilt uppdrag att ta upp sexuella övergrepp på djur, och jordbruksministern har uttalat sig positivt till att det blir en sådan lag.

Vi har redan en lag om att man inte får behandla djur illa, men det kan krävas en skärpning där. Jag är väldigt positiv till detta om det kommer ett sådant förslag. Vi i Folkpartiet är mycket positiva, men vi avvaktar givetvis utredningen. Nu ligger det på utredarens bord, och vi får se vad slutsumman blir.

Anf. 152 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Folkpartiet och jordbruksministern är lika stringenta i den här frågan.

Anf. 153 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Då tar jag tillfället i akt att upprepa det jag sade, så att det blir riktigt tydligt.

Det pågår en djurskyddsutredning. Eva Eriksson har fått det uppdraget. Bland alla de punkter som vi har räknat upp tidigare finns den fråga som Anders Ygeman nu fokuserar på, nämligen sexuella övergrepp på djur.

Från Folkpartiets sida är vi, precis som jordbruksministern, positiva till att man i så fall gör en skärpning. Det här ligger nu i en utredning, och innan vi sätter ned foten och det blir en lagstiftning väntar vi givetvis på att utredningen läggs fram och får sedan behandla det i vanlig ordning.

Anf. 154 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Först vill jag kommentera lite grann hur djurskyddet var när kommunerna hade ansvaret för det. Det var många deltidsanställda kontrollanter, och när de blev sjuka föll alltihop. Men det är inte riktigt sanningen. Eftersom flera kommuner samarbetade över gränserna kunde man täcka upp för varandra. Det fanns alltså sådant som var väldigt bra och sådant som var mycket dåligt. Men det gjordes aldrig någon riktig analys av vad länsstyrelserna kunde ha gjort. Länsstyrelserna kunde ha tagit kommunerna i hampan när de inte skötte det som de skulle. Den möjligheten utnyttjades aldrig.

Jag vill fortfarande hävda att det finns många brister med alla de förändringar som regeringen har gjort, och det kommer jag att stå fast vid.

Jag tycker också att det är fel att man har minskat så mycket på resurserna. Nu vet jag som sagt var att alla gör sitt bästa, och det är väl gott och väl.

En annan sak som jag vill ta upp är detta med översynen av djurskyddslagen som vi nu hör mycket om. Jag har någonstans i bakhuvudet att det skulle komma någon redovisning i mars, men det kanske ännu är lite tidigt.

Jag tycker att det är lite märkligt att man i uppdraget säger att syftet med översynen av djurskyddslagen är att minst uppnå samma djurskyddsnivå som i dag. Om man nu säger sig vilja höja djurskydds krav och djurskyddsnivåer borde syftet också vara att höja dem.

En lämplig uppgift för utredningen vore att se över hur portalparagraferna efterlevs i praktiken och i vilken utsträckning det krävs förändringar i föreskrifter, för i grunden har vi i dag en bra djurskyddslag, skulle jag vilja påstå. Sedan finns det lite brister i hur man lever upp till portalparagraferna och föreskrifterna.

Anf. 155 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är positivt att Tina Ehn ändå har ansatsen att vi i grunden har en bra djurskyddslag, och det är den som vi har som en utgångspunkt, en plattform. Sedan behövs uppföljning och kontroll, och framför allt ska djurägare ta sitt djurägaransvar. Det är här det har brustit väldigt mycket.

När djurskyddsutredningen läggs fram kommer den att föranleda en debatt och en analys. Om inte alla delar som Tina Ehn efterlyser har kommit med i den har vi alla möjligheter att lyfta in det. Det är inte så att allt finns med i en utredning till punkt och pricka, utan vi har möjlighet att lägga in det som vi tycker är nödvändigt och viktigt.

Tina Ehn har rätt i att om en kommunal djurskyddsinspektör blev sjuk kunde man ibland lösa det med grannkommuner. Men i alltför många fall blev det tomma stolar och brister, och det visar dess värre också rapporterna. Det var alltför många kommuner som inte kunde leva upp till kraven i djurskyddslagen. Därför tycker jag att det borde applåderas att alliansregeringen faktiskt tar tag i den här frågan, gör någonting och ser till att det blir en likvärdighet över landet och en ordentlig tillsyn.

Den information som vi fick i dag i miljö- och jordbruksutskottet visade att kommunernas inspektörer har lämnat efter sig ett antal ärenden som länsstyrelserna nu får ta tag i.

Anf. 156 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Visst, vi är eniga om att det skedde både bra och dåliga saker när kommunerna skötte det hela. Det kan vi vara överens om. Och det är klart att man ska göra någonting om det är något som inte sköts bra. Frågan är om man ska byta från det ena systemet till det andra utan att göra någon analys av vad som kunde ha skett, om man ska göra det så fort som man gjorde och om man ska slå undan en del av resurserna. Det är många delar i kritiken av hur det har gått till som jag tycker att man ska ta till sig. Senast var det fördelningsnyckeln när det gällde resurserna. Det visade sig att man hade bestämt resurserna utifrån antalet individer i stället för djurbesättningar, vilket har fått mycket kritik. Detta har man ändrat en del, men man har inte ändrat utifrån de förslag som kom, så det

är fortfarande inte riktigt tillfyllest. Jag vet att man i bland annat Halland är väldigt besviken på de resurser man får. Men den här frågan får det naturligtvis jobbas vidare med.

Jag tänker fortsätta med en annan fråga nu. Jag hörde när Bengt-Anders Johansson var uppe att han lite grann ironiserade över vår reservation och motion om en kattutredning. Jag som bor på landet kan ibland själv tycka att det väl inte är några problem med katter. Men när man har förstått hur stort problemet kan vara, hur mycket det kostar samhället och hur stort lidandet är för många katter inser man att vi kanske behöver höja kattens status. Det är i grunden det som det handlar om i reservationen. Jag tror att Anita, som brukar vara med på djurskyddsföreläsningar, också har hört dem som jobbar mycket för att höja kattens status i samhället säga att det är en viktigare fråga än man kanske tänker sig vid första anblicken av förslaget. Jag undrar om Anita också tycker att det är en viktig fråga att höja kattens status i samhället.

Anf. 157 ANITA BRODÉN (fp) replik:

Herr talman! Jag ska försöka hinna med att besvara frågorna.

Vad gäller analys, den första frågan, har Jordbruksverket nu tagit tag i det här, som vi fick information om i dag. Man analyserar och gör uppföljningar med länsstyrelserna.

Ibland beskylls vi för att gå för långsamt fram och ibland för att gå för fort fram. Jag är övertygad om att här var det nödvändigt att vi gick snabbt fram, för EU hade stått med en böteslapp till oss om vi inte hade klarat det.

Det tidigare kriteriet för fördelning av pengar har vi ändrat. I stället för människohuvuden är det nu djurhuvuden. Men som också Bengt-Anders Johansson påpekade är 90 procent sällskapsdjur, så det är inte helt enkelt. Därför har vi inte till hundra procent utgått från antalet djurbesättningar, utan vi har tagit hänsyn till det.

När det gäller resurser är det lika mycket resurser, plus 5 miljoner.

Katter, sist men inte minst, är en viktigare fråga än vad man i förstone tror och tänker. Jag tycker att det väldigt mycket är ett kommunalt ansvar. Det finns ett antal kommuner som har tagit tag i det här på ett rejält sätt, och de har beslutat om märkning av katter. Här finns det möjlighet att gå vidare. Men om inte det här räcker är det viktigt att vi ser över det – och det finns med i Eva Erikssons utredning – för till syvende och sist är det ett ägaransvar. Om man jämför hundar och katter är det många som inte tar sitt ägaransvar vad det gäller katter. Det är en stor utmaning för oss, och där har vi också ett ansvar.

Anf. 158 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Kvällen börjar närma sig och en del av våra kolleger måste tyvärr rusa härifrån.

Det är ett intressant betänkande och en intressant debatt. Det finns mycket som är värt att lyfta fram här. Men det finns ett ord som är väsentligt överskuggande både i själva debatten och i betänkandet, och det är attityder. Vilken attityd har vi?

Med tanke på vad oppositionens företrädare med Anders Ygeman i spetsen har gjort här tidigare i kväll skulle jag vilja börja med att tala om vad alliansregeringen har åstadkommit under de här tre åren för att stärka

djurskyddet. Vi har hört om djurskyddskontrollregistret och om verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård som förändras så att det blir en tydlighet i vem som får göra vad och hur. Inom EU har vi arbetat för att få till stånd förändringar vad gäller transporter av djur. Resurser har avsatts till forskning om alternativ till djurförsök. Djurskyddskontrollen har förstärkts, och jag kommer tillbaka till den frågan likt alla talare före mig. Beslut har fattats om minimimått för att få hålla slaktkycklingar och om tillsyn av hundar och katter. Ja, listan kan göras oerhört lång. Jag skulle kunna fortsätta räkna upp ett antal punkter som regeringspartierna har varit överens om och därmed genomfört under åren som ligger bakom oss. Det verkar som den rödgröna alliansen är totalt okunnig om detta.

Herr talman! Jag tror att det viktigaste alliansregeringen har gjort – även om allt det ovan nämnda är viktigt för djurskyddet – är översynen av djurskyddslagstiftningen. Direktivet till utredningen är som jag brukade få höra som barn ”god och nyttig läsning”. Den rekommenderas särskilt till Anders Ygeman med flera som inte verkar ha tagit del av det som står där, för om så hade varit fallet hade vi nog inte haft dagens betänkande i den form vi har utan förmodligen ett mycket tunnare sådant då i stort sett alla motioner har bäring på det som står i direktivet. Det skrevs i somras, och utredningen läggs fram vid årsskiftet 2011.

Herr talman! Varför ska vi ha en översyn av den lagstiftning som vi säger är i särklass i världen? Jo, just för att den är det. Vi kan inte låta den vara statisk. Mycket har hänt sedan 1988. Mycket har hänt inom forskningen vad gäller djurhållning och djurs behov.

På s. 6 i direktivet står det: ”Vad som skall anses utgöra ett djurs biologiska beteende får avgöras utifrån gjorda erfarenheter och vetenskapliga rön. Den huvudsakliga diskussionen har handlat om huruvida formuleringen avser grundläggande beteenden som är viktiga för djurets välbefinnande eller avser beteenden som djur utför i vilt tillstånd.” Detta är ett exempel på vad regeringen vill ha förtydligt i den utredning som pågår.

Herr talman! I betänkandet slår oppositionen in vid öppna dörrar – dörrar som man borde glädja sig åt att regeringen redan har öppnat.

Dagens debatt har också föga förvånande rört sig runt de förändringar som regeringen gjort när det gäller djurskyddstillsynen. Jag tror att det är tredje eller fjärde gången som jag står här, och jag envisas med att säga samma sak. Det finns kommuner i vårt land som inte har klarat av detta. De är fler än vad vi tycks tro. Det finns kommuner, likt min hemkommun, som har jobbat efter bästa förmåga men med knappa resurser.

De av oss som lyssnade på *Studio Ett* fick en tydlig beskrivning av problemen men också ett erkännande från flera av dem som deltog i debatten att det här har gjort att man har fått bättre kompetens och kvalitet. Därmed ser man mer och gör mer, vilket gör behoven större. Det är logiskt. Alltså är det precis som tidigare talare från alliansen har sagt: Det finns ett berg av icke utförda uppgifter som vi måste beta av, och det är det som pågår.

Jag förväntar mig att de ansvariga myndigheterna, det vill säga länsstyrelserna, tar tag i frågan och prioriterar denna tillsyn. Jag förutsätter att de likt alla andra kan göra avvägningar år från år av vad som är väsentligt att satsa resurser på för att klara av sin uppgift.

De pengar som har skjutits till under detta år och tidigare år ska användas till detta och ingenting annat. Annars är det svårt att se en trovärdighet i det arbete som våra myndigheter utför. Det ska också rapporteras, likt det som i alla fall vi i alliansen hörde tydligt och klart på utskottet i morse. Jag vet inte om utskottsordföranden hörde det, men det verkar inte så att döma av det tidigare inlägget.

För Kristdemokraterna är förvaltarskapstanken en viktig grundbult. Vi människor måste ta ansvar för vår miljö och de djur och växter som finns där. Det är varje människas ansvar och vårt gemensamma ansvar. Det gäller alla djur oavsett om det är sällskapsdjur eller husdjur. Av detta följer att vi behöver avsätta resurser för forskning som också intresseorganisationer för olika djurslag behöver vara med och bidra till.

Bengt-Anders Johansson har på ett föredömligt sätt berört minkfrågan, så jag tänker inte upprepa det utan hänvisar till det han sade tidigare.

Det här gäller också många andra djurslag, avelsföreningar med mera som satsar resurser på att hitta bra sätt att jobba med djurens välfärd.

Herr talman! Vi konsumenter har ett ansvar att ställa frågor och kritiskt granska. I frågan om belgisk blå är jag den första att beklaga att vissa uppfödare, slakterier och charkföretag inte tycks vara seriösa och följa de uppgörelser de själva har gjort. I det fallet är det viktigt att de seriösa aktörerna kliver fram och tydliggör att de inte befattar sig med detta, vilket också har gjorts. Tidigare talare har också sagt att regeringen gör vad man förmår för att på EU-nivå få till förändringar i frågan så att vi tydligt ska kunna sätta stopp för denna helt oetiska djurhållning.

Herr talman! Det finns mycket mer att säga i detta ämne. Jag vill lyfta upp en aspekt som jag tror att ingen av de tidigare talarna har lyft upp. Ett par av motionerna tar upp detta ämne, och det behandlas också i utredningen. Det handlar om när kvinnor och män utsätts för våld i nära relationer och det finns husdjur. Det kan finnas en rädsla hos den miss-handlade för vad som händer med djuret. Hur ska man känna sig trygg med att djuret inte fortsätter att misshandlas?

För mig är det glädjande att denna fråga också har kommit med i utredningens uppdrag. Jag förväntar mig att få se lösningar på frågan vad gäller sekretess mellan olika delar av våra förvaltningar avseende att göra omhändertaganden också av djur i sådana här fall.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 159 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det var många och hårda ord från Irene Oskarsson. Jag börjar med att konstatera att det fanns brister i den kommunala kontrollen. Det har jag sagt tidigare i dag och i tidigare debatter. Det finns sannolikt inget perfekt system för djurskyddskontroll, oavsett om det är statligt, kommunalt eller kommunalt och statligt. Låt det vara sagt från början.

Mitt i all den ilska Irene Oskarsson känner mot den rödgröna oppositionen och den stolthet hon känner över den egna högeralliansens blanketter och förstatligande av kontrollen måste jag fråga: Är det inte lite oroande att antalet kontrollanter i Sverige näst intill har halverats efter det att reformen genomfördes av regeringen? Är det inte lite oroväckande att i de län där vi har flest djur och störst djurbesättningar sker det knappt

några kontroller alls? Är det inte lite oroväckande att när vi träffar Jordbruksverket så säger man att det inte sker något förebyggande arbete? Är det inte lite oroväckande att 30–40 procent av Sveriges grisbesättningar inte ens omfattas av er blankett? Finns det inte viss anledning även för Irene Oskarsson att se brister i den reform som regeringen och högeralliansen har genomfört?

Anf. 160 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag är oerhört stolt över det alliansregeringen genomför. Min ilska är nog snarare ett mått av irritation över att allt tycks målas i svart och vitt. Därför var det glädjande att höra det Anders Ygeman just sade, nämligen att världen inte är svart och vit.

Det är inte blanketterna som är lösningen men däremot det blanketterna kommer att vara ett redskap för, samtalen och dialogen. Chefsveterinären på Jordbruksverket Leif Denneberg sade i dag och har sagt i andra sammanhang tillsammans med Jordbruksverkets övriga företrädare att blanketten är ett redskap i processen där djurägare, veterinärer, tillsynsmyndighet och intresseorganisationer ska kunna få en tydlig gemensam bild och lägga ribban på samma nivå för att sedan kunna jobba utifrån det.

Blanketter kan, som Anders Ygeman vet, vara ett redskap. Om de inte är ifyllda, om de inte finns, är det en varningsklocka för att det är något som inte stämmer.

När det gäller antalet kontrollanter, människor som jobbar med detta, är det som företrädaren sade, färre inspektörer som är bättre på sitt jobb så att missförhållanden upptäcks tidigt och anmäls. Därmed gör man det jobb som inte har varit gjort tidigare.

Jag säger som Anita Brodén med flera har sagt före mig: Det kommer att vara ett år då vi får se mycket hända. Förhoppningsvis går vi sedan in i ett normaltillstånd.

Anf. 161 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Det arbete som Irene Oskarsson berättar om har ju alltid skett. Besättningsveterinärerna har ju, precis som alla andra veterinärer, varit skyldiga att anmäla missförhållanden. Nu har de fått en blankett för det. Jag är inte säker på att det har gjort deras arbete så mycket enklare.

Det är viktigt att upprätthålla kompetensen bland våra djurskyddsinspektörer. Oavsett om de är statliga eller kommunala är de inga stålmän eller stålkvinnor. Om det blir hälften så många inspektörer och om det blir väsentligt färre kontroller är väl risken ganska uppenbar att djurskyddet blir lidande. Då finns risken att vi får se fler sådana här skandaler och då finns risken att vi återigen får se alliansföreträdare som är stolta och glada men att vi ändå får se djur lida.

Jag hoppas att vi kan byta ut den här regeringen och att vi får en regering som sätter till mer resurser och att vi kan återupprätta djurskyddskontrollerna i Sverige.

Anf. 162 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! Det ska bli intressant att se det budgetförslag som oppositionen lägger fram under våren och försommaren och som man kom-

mer att gå till val på i de här frågorna och få se varifrån resurserna kommer och hur de ser ut.

Jag håller med Anders Ygeman om att det är oerhört viktigt med kompetens och kunskaper. De personer som jobbar nu gör ett gott jobb.

Utifrån egen personlig erfarenhet vet jag att det gjordes också när detta var i kommunal regi, men man hade en bråkdel av sin tjänst till de här uppgifterna. Att sammanlänka de resurser som användes till detta, omsatta i statliga pengar, och visserligen få färre huvuden men mer kvalitet, tror jag är att göra det hela bättre när man har kommit igenom det som beskrivs som ett berg. Man får också ett mer förebyggande arbete.

Det finns mycket att säga om tidigare förebyggande arbete och anmälningsskyldighet. Nu ska man faktiskt upptäcka missförhållandena på ett tidigare stadium, om de finns. Man ska förebygga dem. Förebyggande arbete är alltid bättre än efterarbete.

Detta, som kommer att överföras också på andra djurslag, är en oerhört viktig pusselbit. Jag vill också, i anslutning till det som Anders Ygeman har sagt, säga att jag känner en viss personlig besvikelse över att de som har upptäckt de här skandalerna inte står för det fullt ut när det blir rättslig prövning.

Anf. 163 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Ibland blir jag otålig, och jag kan känna mig frustrerad. Vem ska ta ansvar för vad?

När det gäller historien med belgisk blå har man i Sverige gjort en branschorganisationens överenskommelse. Man får nämligen inte göra på något annat sätt enligt EU:s regler, säger man. Överenskommelsen fungerar inte. Vi vågar inte vara olydiga mot EU för då får vi inte sitta med vid bordet och samarbeta. Det har vi hört i många andra sammanhang. Det kan möjligtvis vara så i den här frågan.

Då ska konsumenterna ta sitt ansvar. Självklart har konsumenterna ett ansvar, men vi måste ge dem verktygen. Vi måste se till att det finns en ursprungsmärkning bland annat. Det är sådant som vi har drivit men inte känner att det finns ett fullt stöd för från allianssidan.

Vi måste sätta ned foten och dela upp ansvaret och inte bara säga att olika parter har ansvar här och där och bolla över det till Europa, världen eller konsumenterna.

Vi är politiker för att vi ska sätta ramar och ta ansvar.

Det skulle vara roligt att utveckla den här diskussionen. Vad kan vi göra egentligen? Någonting mer kan vi göra. Det är jag övertygad om. Ska vi åka till EU och ställa krav?

I annat fall ska vi ge konsumenterna den makt som de har rätt att få.

Anf. 164 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! Tina Ehn har en ingång i de här frågorna och ett engagemang som jag har stor respekt för. Det är precis som Tina säger, att branschorganisationerna gjorde den här överenskommelsen för att vi inte kan hantera frågan på annat sätt. Det som nu sker är att regeringen jobbar med detta på EU-nivå. Som jag sade i mitt anförande är det viktigt att de seriösa aktörerna kan göra det som Tina Ehn efterfrågar från och med i morgon om de vill och tydligt märka ut var djuren kommer ifrån och

vilken typ av djur vi köper i butiken som livsmedel till söndagsmiddag. Det är alldeles tydligt.

Det som vi politiskt kan göra är att ge det redskapet. Jag tror inte på att vi nu ska göra ursprungsmärkningen obligatorisk. Jag tror inte att det är lösningen på problemet. Däremot tror jag att det är viktigt att vi jobbar i EU, vid bordet, som Tina Ehn säger.

Anf. 165 TINA EHN (mp) replik:

Herr talman! Skillnaden är att regeringen vill bolla över ansvaret till alla andra. Det är seriösa aktörer som ska göra detta.

Det har ju varit seriösa aktörer som har haft den här branschöverenskommelsen, men man har inte lyckats. Granskar man det hela ser man att när det väl gäller är det pengar som styr. Vi vet ju att världen går runt av det.

Det är politiken som måste styra upp när pengarna tar över.

Irene Oskarsson tog upp den reservation som handlar om djur och människor och våld i nära relationer och om hur kvinnor kan hållas kvar i relationer därför att de är oroliga för vad som ska hända med hunden eller katten. Just den frågan jobbade man mycket med i kommunerna när man hade hand om djurskyddet. Man hade ett samspel mellan den sociala verksamheten och djurskyddet. Det är också en sak som bara försvann i förändringen av djurskyddet.

Jag hoppas verkligen att det kommer med i den översyn som Eva Eriksson håller på med. I annat fall kommer frågan fortfarande att vara ett problem – ett större problem än det var tidigare.

Anf. 166 IRENE OSKARSSON (kd) replik:

Herr talman! Jag önskar att det inte bara är ekonomiska värden som styr utan också de värden vi står för. Därför tror jag på att branschen och seriösa aktörer kan göra mycket för detta. Regeringen gör sitt genom att arbeta på EU-nivå.

Tina tar upp hur det hanteras. Utredningen har fått i uppdrag att se över sekretessen mellan de olika myndigheterna. Ibland fungerade det tidigare – det har Tina Ehn alldeles rätt i – men det kanske mer berodde på att inspektör och socialsekreterare hade en sådan kännedom om varandra att man gjorde detta utan att läsa lagens bokstav. Man läste dess andemening.

Vi måste förändra lagens bokstav så att andemeningen kan få genomslag. Det hoppas jag att utredningen kommer att leda till.

Anf. 167 SVEN YNGVE PERSSON (m):

Herr talman! Jag hade inte tänkt gå upp i detta ärende, men jag hörde vid ett antal tillfällen ett ord som fick mig att reagera, nämligen ordet grisskandal.

Visst har det varit diskussioner och visst har det varit debatt i medierna.

Det finns ett uttryck som säger att en bild säger mer än tusen ord och att en bild aldrig ljuger. Det är kanske inte riktigt sant. En bild säger i och för sig mer än tusen ord, men den ljuger kanske ibland. Den visar åtminstone inte hela sanningen.

Visst fanns det i rapporteringen helt oacceptabla bilder. Visst fanns det bilder som visade sådant som inte borde finnas i svensk svinproduktion.

Men andemeningen att detta skulle vara representativt för hur svensk svinproduktion ser ut är inte korrekt. Det var mycket hårt vinklade bilder som vi såg. Det var bilder som var tagna av personer som de facto hade sysslat med olaga intrång och som dessutom riskerade att sprida smitta mellan stallar.

Vi kan inte bygga vår framtida djurskyddspolitik på den typen av rapporter.

Vi kan också konstatera att dessa personer i ytterst få fall, om ens något, står för vad de har gjort. Det är svårt att respektera den typen av verksamhet.

Bilderna som vi såg kom i många fall från sjukavdelningar. Det är klart att djuren i en sjukavdelning är skadade. Frågan är vad vi ska göra. Ska vi försöka behandla djuren, eller ska vi avliva dem? Ska vi slippa bilderna, och ska vi slippa diskussionen får vi avliva djuren. Det är möjligt att det är den vägen som vi får gå. Jag tycker att det vore tråkigt. Jag är övertygad om att många djur kan bli behandlade och återigen komma in i produktionen.

Vi ser bilder på enstaka suggor i en spilta. Tittar man på den spiltan kan man konstatera att det var en ätspilta dit djuren går när det kommer in folk i stallarna. Bakom den spiltan syntes inte den stora halmbädden där djuren kunde röra sig fritt resten av tiden.

Man kan också konstatera att syftet med hela denna rapportering och denna analys inte var att förstärka djurskyddet. Det kan det omöjligt ha varit när man avvaktade i upp till två år med att gå fram med detta. Hade man haft ambitionen att göra det bästa för djuren hade man givetvis anmält detta så fort man såg det.

Det finns exempel på besättningar som har varit med i detta men som hade upphört med djurproduktionen ett och ett halvt år innan reportaget kom. Syftet var alltså inte att rädda djuren. Syftet var att vi skulle sluta med djurproduktion och att vi inte skulle ha någon köttkonsumtion i landet. Det kan man respektera, men då kan man också stå för den åsikten.

Herr talman! Avslutningsvis: Vi har haft en liten diskussion om djurskyddsinspektörerna och deras verksamhet. Om det är som vi har hört här att 90 procent av inspektionerna sker hos privatpersoner måste vi konstatera att jordbruket i så fall sköter sig bra. Då har animalieproducenterna i det här landet en liten andel av anmärkningarna. Det tycker jag att vi som förtroendevalda i denna riksdag ska vara stolta över.

Anf. 168 TINA EHN (mp):

Herr talman! Det var ett mycket märkligt inlägg i debatten. Jag tror inte att det är någon här som stöder det som hände i denna så kallade grisskandal. Jag tror inte att det är någon som har ställt sig bakom det på något sätt.

Däremot tror jag inte att vi ska förringa det viktiga som detta ändå visade och den verklighet som också finns.

Som gammal djurskötare har jag varit inne i ett antal djurstallar genom åren. Jag vet att det finns både bra och dåliga. Men en sak är klar,

och det är att våra slaktsvin i Sverige fortfarande har det ganska tufft och att det finns brister. Så vi ska inte raljera över att det inte är en del av en sanning som finns i samhället, även om jag kan hålla med om att en hel del av dessa bilder speglar en skev verklighet.

Jag har träffat en djurägare som jag uppskattar mycket och som har mycket fina suggor bland annat. Denna djurägare blev också uppmärksam i detta reportage. Så visst är det så.

Men jag måste ändå säga att vi inte kan stå här och försvara att allt är gott och väl. Det vore mycket märkligt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

12 § Vissa kulturmiljöfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU8
Vissa kulturmiljöfrågor (skr. 2009/10:74).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

13 § Idrotts- och spelfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU9
Idrotts- och spelfrågor.

Anf. 169 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Jag kan först konstatera att talarlistan efter hand har blivit riktigt kort i detta ärende. Ett par borgerliga partier har hoppat av debatten. Det tycker jag är tråkigt eftersom denna debatt ändå är den sista debatten om den statliga idrottspolitiken under denna mandatperiod.

Min avsikt är att för Socialdemokraternas räkning kommentera några av de reservationer som finns i detta motionsbetänkande. Därefter tänkte jag lyfta fram några av de frågor som vi tycker är viktiga att finna en lösning på i närtid. Jag tänkte sedan avsluta med några frågor som vi menar att den nuvarande regeringen har misslyckats med.

Herr talman! I en gemensam reservation lyfter vi i de rödgröna partierna fram det viktiga idrottsetiska arbetet. Vi menar att idrotten på alla nivåer måste intensifiera sitt jämställdhetsarbete, sitt hbt-arbete och sitt idrottsetiska arbete. Vi vet naturligtvis att svensk idrott gör mycket för att förbättra sig inom dessa områden. Men fortfarande kan man se hur långsamt dessa förbättringar går.

På central nivå inom Riksidrottsförbundet och specialidrottsförbunden kan man se att de aktivt arbetar med frågan. Det är bra. Men när man ser på lokal nivå är det mycket mer som behöver göras. Här krävs ytterligare insatser, och eftersom regeringen i sin bidragsgivning är tydlig när

det gäller till exempel jämställdhet måste man vara det även i sin uppföljning av den statliga bidragsgivningen. Det som man uttrycker i sina krav vid bidragsgivningen får inte vara bara tomma ord, utan det måste till konsekvenser när man ser att idrotten inte tar några steg framåt.

I en annan reservation lyfter vi socialdemokrater fram frågan om att det bör inrättas en ny och från idrotten självständig och oberoende antidopningsorganisation. Vad vi här framför är helt i linje med vad Wada säger i sin antidopningskod. Men tyvärr har inte regeringen samma uppfattning i de utredningsdirektiv som man nyligen beslutat om och lagt i handen på den särskilda utredare som man har utsett. Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 2.

Herr talman! När man i dag åker runt och träffar företrädare för svensk idrott är det några frågor som är helt dominerande i de samtal som de vill föra.

Den första frågan är hur regeringen har tänkt hantera de två skatteförslag och det momsförslag som ligger på regeringens bord. Jag blir naturligtvis frågeställarna svaret skyldig eftersom vi socialdemokrater inte har någon initiativmöjlighet när det gäller de konkreta förslagen. Jag kan konstatera att regeringen inte har tagit upp frågorna i den propositionslista som man har presenterat. Men det är ingen garanti för att man inte kommer att lyfta fram frågan i en proposition eller till exempel i den ekonomiska vårpropositionen.

Min fråga till regeringspartiernas företrädare är naturligtvis: Kommer dessa frågor att lyftas fram före valet i en proposition eller i den ekonomiska vårpropositionen? Jag utgår från att ni kan ge ett klart ja eller nej som besked till alla de enormt oroliga idrottsföreningar som finns runt om i landet.

Den andra frågan gäller spel- och lotterimarknaden – ett exempel på ett område där de fyra borgerliga partierna inte har lyckats komma överens. En sak är att man inte har klarat av att komma överens om det totala förslaget. Men i detta sammanhang är det riktigt oroande att man inte ens har lyckats klara ut den del som har koppling till bland annat idrotten och som vi brukar kalla för folkrörelse spelen – en viktig del av idrottens finansiering som representerar en bit av den egenfinansiering som vi alla tycker är så viktig.

Dessa två för idrotten oerhört viktiga frågor är det viktigt att i närtid få svar på. När är det tänkt att dessa svar ska presenteras?

Herr talman! Ett av regeringens största misslyckanden – inom detta område är det väl bäst att tillägga – är arbetet med att få fler internationella idrottsevenemang till Sverige. Det går naturligtvis inte att jämföra med det totala misslyckande som människor upplever när det gäller den ökande arbetslösheten eller regeringens okänsliga sjukförsäkringspolitik. Men när statsministern i regeringsförklaringen ändå lyfte fram frågan om evenemang föddes naturligtvis förväntningar – förväntningar som därefter inte på något sätt uppfyllts. Det enda man kan konstatera är att dessa förväntningar har begravts i en organisatorisk diskussion inom idrotten. Vi socialdemokrater har hela tiden förväntat oss att regeringen skulle ta ett lite bredare grepp om evenemangsfrågan, att man skulle se den tydliga kopplingen mellan internationella idrottsevenemang, näringspolitik, småföretagarpolitik, turism och regionalpolitik.

Tyvärr var det för avancerade tankar för regeringen. Man landade i stället i ett snävt idrottsligt perspektiv. Vi socialdemokrater beklagar detta men hoppas att de inom idrotten är kloka nog att själva vidga perspektivet. Ett tydligt exempel på regeringens snäva synsätt är hur man hanterade Fotbollförbundets önskan om att tillsammans med Norge få anordna fotbolls-EM 2016. Alla övriga ansökarländer var väldigt måna om att ha ett brett anslag när man i respektive land diskuterade frågan. Där var det näringsministrarna och finansministrarna som analyserade respektive förbunds ansökan. Hos oss var det kultur- och idrottsministern som var samtalspartner med idrottens företrädare. Resultatet är känt: ett nej i vanlig ordning. Det är bara att beklaga hur passiv och intresselös regeringen varit.

Herr talman! Detta år är första året då svensk idrott får sitt statliga bidrag direkt över den statliga budgeten – allt utom de 500 miljoner som går till satsningen Idrottslyftet som liksom tidigare kommer direkt från Svenska Spels överskott. Trots att regeringen i sin retorik uttrycker förändringen genom att säga att man beslutat om ett förhöjt och stabilt bidrag kan det konstateras att statsbidraget i år är 78 miljoner mindre än det var år 2009.

Detta beklagar vi socialdemokrater. Samtidigt förvånas vi över att svensk idrott accepterat denna minskning. Det var antagligen det pris man fick betala för att uppnå ett visst mått av stabilitet. Men detta hade kunnat uppnås på annat sätt än det sätt som regeringen nu valde.

Det kan också konstateras nu när vi ser Svenska Spels resultat för 2009 att om det tidigare vinstdelningssystemet hade behållits skulle svensk idrott i år ha haft 20 miljoner kronor mer i statsbidrag än man hade 2009 – ett år som betecknas som mycket dåligt när det gäller att uppnå vinst hos spelbolaget.

Sammantaget, herr talman, får alltså idrotten i år ungefär 100 miljoner mindre än förra året.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag noterar att talaren överskred den anmälda talartiden med mer än 50 procent.)

I detta anförande instämde Göran Persson i Simrishamn (s).

Anf. 170 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! Jag har noterat att talmannen är ivrig med att vi fattar oss kort eftersom timmen är sen. Jag ska till och med försöka mig på ett anförande som blir kortare än jag hade tänkt.

I betänkandet behandlas en del frågor inom idrotten som vi tidigare debatterat. Vi återkommer ju med jämna mellanrum till de här frågorna. Inte desto mindre gäller det viktiga frågor som det är värt att återigen lyfta fram.

Jag yrkar bifall till reservation 1, men som vanligt står vi bakom alla reservationer som vi har undertecknat.

Frågan om idrottsetiskt arbete är kanske en av de viktigaste frågorna som vi har att hantera. Det handlar om den värdegrund som idrotten måste vila på för att vara accepterad. Inte minst gäller det hbt-frågorna som här lyfts fram. Kunskapen på området är fortfarande väldigt dålig både i samhället i stort och inom idrottsrörelsen. Vi i Vänsterpartiet vill

att detta uppmärksammas. Ett sätt och ett incitament kan vara att ha riktade medel för att åtgärda detta, alltså att vi höjer kompetensen och förstågan inom idrottsrörelsen när det gäller att hantera de här frågorna. Vi kan tänka oss att åtminstone diskutera dessa i en kommande budgetdiskussion.

Det kan också gälla andra områden där värdegrunden är viktig. Jämställdhetsområdet är ett sådant exempel. Men där har vi kanske uppfattningen att det är mer etablerat. Ett arbete med detta pågår på ett annat sätt inom idrottsrörelsen än när det gäller hbt-frågorna. Naturligtvis måste vi hålla ögonen på det här och se till att också det arbetet fortsätter, men på ett sätt är det här mer inarbetat.

En annan sak som kan vara föremål för ett intensifierat arbete är de funktionshindrades situation. I betänkandet pekar vi på vissa saker. Kunskapen behöver öka också här. Vi lyfter fram anläggningsfrågan. Den måste vi lyfta fram och mycket mer arbeta med eftersom den är en av de mest angelägna frågorna att just nu diskutera när det gäller handikappanpassning och sådant.

Det handlar dock kanske inte bara om funktionshindrade. Tillgången till anläggningar är en kärnverksamhet, en grundbult, inom idrottsrörelsen. Därför är det kanske viktigt att speciellt lyfta fram detta med tillgången till anläggningar. Att man har tillgång till anläggningar för att över huvud taget kunna idrotta har att göra med idrottens infrastruktur. Detta är en oerhört viktig fråga som jag tycker att vi behöver lyfta fram på flera olika sätt. I kommande budgetar när vi vunnit nästa val och så vidare kommer vi naturligtvis att ännu mer lyfta fram de här frågorna.

I detta arbete är kommunerna de viktigaste aktörerna. Det är de som är motorerna i sammanhanget. Vi vet att – detta framgår i betänkandet – 70 procent av alla anläggningar är kommunala. Det innebär att det är kommunernas ekonomi som egentligen avgör hur frågan kommer att hanteras och bli föremål för ett slags förbättring i framtiden.

Det är oerhört stor skillnad mellan politiken på den rödgröna sidan och alliansregeringens politik. Vi dränerar inte kommunerna på pengar. Vi ser i stället till att de får pengar att använda inte bara till kärnverksamhet som man brukar säga utan också och inte minst till idrotten, fritiden och anläggningsstödet.

Vi sänker inte skatter och använder pengarna till annat, utan vi ser till att vi får in pengar som vi använder till kommunstöd för att få en bättre fördelning av pengarna.

Anläggningsfrågan är oerhört viktig för föreningslivet inom idrotten. Utan anläggningar kommer man inte att kunna hantera detta, utan då får man hantera det själv och då på ett sådant sätt att kärnverksamheten inom idrotten – idrottsutövandet – drabbas. Därför tycker vi att det är oerhört viktigt att se till att förutsättningar finns för att bygga fler och naturligtvis handikappanpassade anläggningar – i dag en kärnverksamhet i sig.

Vi lyfter också fram byggandet av fler näridrottsanläggningar, att det finns både handikappanpassade anläggningar och näridrottsanläggningar där barn och ungdomar är verksamma. Detta är oerhört viktigt. Från både jämställdhetssynpunkt och jämlikhetssynpunkt är det viktigt att ha det perspektivet. Det här med att bygga fler anläggningar och att bygga dem där barn och ungdomar finns så att dessa har tillgång till dem är helt

enkelt ett rättviseperspektiv. Det handlar om att kärnverksamheten inom idrotten, aktiviteten, kan bli det som föreningarna håller på med.

I en ny regering i höst kommer vi att prioritera de här frågorna för, som vi tror, idrottens bästa.

I detta anförande instämde Göran Persson i Simrishamn och Lars Wegendal (båda s).

Anf. 171 GÖRAN MONTAN (m):

Herr talman! Det är alltid upplyftande att delta i en debatt en sen torsdagskväll, och jag får be publiken att hålla igen lite grann. Jag blir nämligen så lätt störd när ovationerna blir alltför kraftiga.

Jag har den stora äran att representera hela alliansen i dag, så jag får väl även lära mig att leva utan de gröna lamporna som tyder på att jag får medhåll i kammaren. Icke desto mindre kommer jag att framföra en del synpunkter. Jag lyssnade med intresse till de båda föregående talarna, inte minst Lars Wegendal. Han är utmärkt duktig på att ställa frågor, men jag tycker att han är mindre duktig på att ens vidröra möjligheten att ha en åsikt och säga vad han själv vill. Politik går inte bara ut på att kritisera motståndaren, utan man kanske möjligtvis ska ha en vision och en plan för hur man ska lösa de problem man själv lyfter upp.

Detta är sista gången under denna mandatperiod vi kommer att diskutera idrottsfrågor utifrån ett motionsbetänkande. I betänkandet finns fem reservationer, och jag yrkar avslag på samtliga och bifall till utskottets förslag till beslut.

Låt mig göra ett par korta nedslag som belyser vad regeringen har åstadkommit under denna mandatperiod. Den absolut mest genomgripande reformen är tveklöst att idrottsrörelsens beroende av spel, eller åtminstone av Svenska Spels eventuella överskott, har brutits. Finansieringen sker numera genom statsbudgeten med undantag, precis som Lars Wegendal nämnde, för Idrottslyftets finansiering som fortfarande tas ifrån överskottet hos Svenska Spel. Det ligger på 2 miljarder. Det är dubbelt så stort som föregångaren, som jag gärna vill framhålla har varit ett utomordentligt bra initiativ från den föregående regeringen. Det är lätt att komma på det som var bra, och Handslaget var en av de sakerna som var bra.

Vi har nu utvecklat och bättrat på det, naturligtvis i samklang med idrottsrörelsens större möjligheter att behandla dessa frågor. Man har fått erfarenhet från föregående mandatperiod, och Handslaget var ett bra initiativ. Vi har dock tillfört värden som vi och också jag personligen tycker är oerhört viktiga och som vi säkert kommer att ha möjlighet att diskutera lite senare också, nämligen att bidraget och hela arbetet skulle utgå ifrån ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Det står alldeles speciellt uttryckt i direktiven.

Jämfört med Handslaget fick Idrottslyftet en öppnare karaktär samtidigt som uppgiften att behålla fler ungdomar betonades starkare – jag refererar här till RF:s rapport om Idrottslyftets andra år. Detta visar att det finns ett samarbete mellan regering och idrottens representanter som vi bedömer som gott, och det är också det intryck man får inte bara när man har kontakter med RF:s toppskikt utan också när man åker ut i landet och pratar med människor.

RF har använt sina resurser väl, men samtidigt finns som tidigare har antytts här en del kvarvarande problem. Arbetet med jämställdheten inom idrotten gör framsteg, åtminstone statistiskt. Man kan inte bara trola med siffror, utan även om man ser statistiken på ett nyktert och riktigt sätt ser man att det sker framsteg. Det finns visserligen fortfarande ett övertag för pojkarna gentemot flickorna i rena tal, även om det finns idrottsgrenar där det är precis tvärtom – gymnastik, ridning och andra. Dessa grenar brottas snarare med ett omvänt könsperspektiv.

De strukturella problemen kvarstår i väldigt stor utsträckning, och det är bekymmersamt. Vi får överväga hur vi tillsammans med idrottsrörelsen ska kunna stimulera framför allt den attitydförändring som är en förutsättning för att få bukt med dessa problem. Det gäller inte minst diskrimineringen mot människor som har en annorlunda sexuell läggning, det vill säga det vi kallar hbt-frågor. Enligt min mening går lösningen på dessa problem alldeles för långsamt. Här ligger inte idrotten i samklang med samhället i övrigt, och vi får överväga hur vi tillsammans med idrottsrörelsen ska kunna stimulera en förändring som går i snabbare takt.

Jag är inte helt bunden och känner att jag som ensam representant för hela borgerligheten ändå kanske får beröra en del av de frågor som togs upp, även om jag tror att det finns tillfälle att komma i en lite närmare debatt.

När det gäller antidopningsarbetet har vi en statlig utredning som undersöker huruvida det är möjligt att lösningen skulle kunna vara en fristående organisation för detta arbete eller möjligtvis en organisation med delat ansvar mellan RF och staten. Jag vill inte föregripa den utredningen, vad den kommer fram till och vad vi ska lägga fram som slutgiltigt förslag.

Jag kan däremot framhålla att vi kommer att se till att det ackrediterade labb vi har kvarstår. Vi försvarar det. Det är oerhört viktigt att vi har ett sådant laboratorium inom landet. Jag vet andra länder som har beslutat att lägga ned sina laboratorier och samarbetet med andra, och jag skulle vilja säga att det gör det ännu viktigare för oss att försvara den möjligheten och ha kvar det utrymmet.

Vi har i Sverige varit ganska framstående. Vi framstår som ett av de länder som har arbetat hårdast med dessa frågor, och man kan faktiskt reflektera över att vi har haft ett olympiskt spel som åtminstone hittills inte har resulterat i några dopningsskandaler. Jag får kanske säga att det möjligtvis finns ett och annat prov som inte är färdiganalyserat, men låt oss ändå hoppas att det var så. Om det nu beror på att fuskarna har blivit duktigare blir svårt att avgöra, men det sker en ständig forskning på detta område. Jag vill också framhålla att de pengar som anslagits i antidopningsarbetet i alla fall enligt mottagarna har varit tillräckliga, även om det – och det noterar jag också – har varit färre kontroller än förut.

När det gäller momsutredningen skulle jag kunna tänka mig att leverera ett ganska hyggligt svar. Det kommer säkert inte att tillfredsställa Lars Wegendal, men vilket svar som skulle kunna tillfredsställa herr Wegendal vet jag inte. Jag gör dock ett försök.

Frågan har behandlats i skatteutskottet. Kommande förslag bygger på utredningen och remissvaren, som förväntas innefatta en helhetsbedömning av påverkan på den ideella sektorn. Utskottet betonar kraftigt att de sammanvägda förslagen inte får innebära en försämring. Utskottet erfar

att ett förslag inte kommer att kunna framläggas till riksdagen under den innevarande mandatperioden. Jag tycker att det är ett relativt hyggligt och klart svar på den frågan.

Jag tror att jag stannar där. Jag gjorde ytterligare någon notering om en fråga, men jag har en misstanke om att Lars Wegendal kanske återkommer med de frågor jag inte har svarat på.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Jag ska göra samma konstaterande om detta anförande som om Lars Wegendals, nämligen att den anmälda talartiden överskreds med mer än 50 procent.)

Anf. 172 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Tack, Göran Montan, för svaret när det gäller skatteutredningarna och momsutredningen! Det innebär alltså att regeringens svar på dessa frågor kommer att vara hemliga fram till valet. Då hoppas jag att även Göran Montan förstår att inte heller vi kommer att ge någon fingervisning på vad vi tänker inta för ställning i dessa frågor.

Det Göran Montan möjligtvis inte svarade på var frågan om de internationella idrottsevenemangen.

Nu har man i budgeten lagt in 8–10 miljoner av det lägre statsbidrag som idrotten har fått för att finansiera ett kompetenscentrum kring internationella idrottsevenemang i Sverige.

Är Göran Montan nöjd med den ordning som nu beslutas? Tycker ni att det är bra att det är idrotten själv som ska hålla i detta? När ni den nationella samlingsen som oftast är en förutsättning för att få de stora internationella evenemangen?

Anf. 173 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Herr Wegendal återkommer till momsfrågan. Jag ska inte fördjupa mig i detaljerna. Det framgår vilka frågor som är viktiga. Framför allt framhåller vi att gränsen måste vara minst 250 vad gäller omsättningen i mindre företag. Det kommer att bli bra för alla, det handlar inte bara om ideella organisationer. Det är möjligt att vi kan rucka på den gränsen. Det handlar också om hyresfrågor.

Det här är en svår fråga. Det är säkert skälet till att den förra regeringen sopade den här frågan under mattan. Den var aktuell redan då eftersom den har att göra med harmonisering av skatterna inom EU.

Vi har däremot tagit upp den, och vi kommer att kunna komma mycket närmare en lösning.

När det gäller den andra frågan om stora evenemang har vi givit Visit Sweden ytterligare 50 miljoner, ökat från 100 till 150 miljoner. Det tangerar möjligen det här.

Frågan var huruvida jag är nöjd. Jag tror att jag är en i den absoluta majoritet tillsammans med herr Wegendal och väldigt många andra som gärna skulle vilja se stora evenemang i Sverige. Ett vinter-OS i Sverige skulle vi alla kunna glädja oss åt.

Jag tror däremot att det måste komma från idrottsrörelsen själv på ett bättre sätt än hittills. Då hoppas vi att de pengar som vi ger till kompetenscentrum ger idrottsrörelsen möjlighet att förbereda ansökningar om stora evenemang på ett bättre sätt så att de landar på regeringens bord och kan behandlas. Vi vill inte få ett sådant läge som när Friidrottsför-

bundet ville ha ett VM i Sverige och lämnade en ansökan som knappt gick att behandla seriöst.

Prot. 2009/10:82
4 mars

Anf. 174 LARS WEGENDAL (s) replik:

Herr talman! Vi kan säkerligen ha en jättediskussion om olika evenemang som har fått nej av den här regeringen. Jag är väldigt ledsen för den näst intill nonchalanta hållning som regeringen har haft gentemot alla de idrottsförbund som har velat ansöka om internationella evenemang och i vissa fall fått nej, i andra fall inte fått något svar över huvud taget.

Förhoppningsvis kan det bli en förbättring i framtiden, men jag tror inte att idrotten själv kan hålla i detta. För att få de breda lösningar där hela nationen är med för att lyfta fram i varje fall de allra största evenemangen måste vi ha en annan lösning. Jag tror att idrottsrörelsen är klok nog att förstå detta och själv bildar den plattformen för kommande beslut.

När det gäller jämställdhetsfrågorna har jag bara under de senaste veckorna sett många fall där olika idrottsföreningar fullständigt nonchalerar det som regeringen säger i sin bidragsgivning och som Riksidrottsförbundet och specialidrottsförbunden säger, att jämställdhet är oerhört viktig. Det är en ishockeyförening som vägrar skicka sitt damlag till en kvalificeringsturnering. Senast i går fick jag veta att man i Stockholms kommun vägrar att skotta damernas konstgräsplaner, medan herrarnas planer är det inga som helst problem med att få spelbara.

Det måste få någon sorts konsekvenser när idrottsförbunden inte följer det man vill från regeringens sida när det gäller att främja jämställdheten.

Anf. 175 GÖRAN MONTAN (m) replik:

Herr talman! Jag är glad att Lars Wegendal erkänner att regeringen har den ambitionen och trycker på idrottsrörelsen i jämställdhetsfrågorna. Jag kan dela Lars Wegendals upprördhet över de olika tillkortakommandena. Det går inte tillräckligt fort. Jag betonade det i mitt anförande.

Vi får överväga – vi har förtroende och kommer att fortsätta att ha förtroende för idrottsrörelsen på så många områden – varför det här inte fungerar. Det är en attitydförändring som måste till. Det handlar inte bara om hur flickor behandlas. Det är lite av en myt att de alltid får de sämsta träningsstiderna och så vidare, men det finns sådana exempel som Lars Wegendal tar upp.

För övrigt går det alldeles för långsamt i hbt-frågorna. Det är fortfarande nästan en omöjlighet för en manlig fotbolls- eller ishockeyspelare att, som man säger, komma ur garderoben. Det är så som det upplevs, och det är inte acceptabelt. Det är någonting som vi absolut måste arbeta med.

Jag håller helt med Lars Wegendal om att det inte bara är idrotten som har möjligheten att stå bakom och driva stora evenemang; framför allt måste näringslivet engageras. Det kommer aldrig att gå att genomdriva ens ett halvstort internationellt mästerskap utan att samhället i stort finns med. Där behövs engagemang och entusiasm precis såsom beskrivs här.

Idrotts- och spelfrågor

Det här är inte ett avslutat kapital för regeringen, utan man fortsätter naturligtvis att arbeta för att skapa en policy och en plattform där de här frågorna kan behandlas på ett bra och riktigt sätt så att vi får stora evenemang till Sverige, åtminstone så stora som vårt lilla land kan hantera.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

14 § Vuxenutbildning

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU11
Vuxenutbildning.

Anf. 176 LOUISE MALMSTRÖM (s):

Herr talman! Så här mot slutet av mandatperioden börjar man kunna förutse huvuddragen i vuxenutbildningsdebatten. Vi säger: Skär inte ned på vuxenutbildningen. De borgerliga säger: Det gjorde ni också efter Kunskapslyftet, och dessutom satsar vi nu. Då säger vi: Inte lika mycket som vi skulle ha gjort. Och så tjafsar vi om det en stund.

Jag tänkte att den här debatten inte ska bli riktigt sådan, inte för att dimensioneringen inte är viktig. Att inte komma in på komvux eller yrkeshögskola innebär för varje enskild individ en oanvänd biljett till framtiden, en stängd dörr.

Jag tror att de flesta vid det här laget uppfattat att vi vill ha 24 000 fler komvuxplatser än regeringen, förutom alla platser i lärlingsutbildning, kvalificerad yrkesutbildning och arbetsmarknadsutbildning.

Jag vill hellre tala om skillnaden i synen på vuxenutbildning och livslångt lärande. Jag vill tala om det som de vuxenstudenter själva valde att lyfta fram när jag och Mats Gerdau träffade dem i SFS regi i eftermiddags.

Varför är vuxenutbildningen så osynlig i dagens debatt? Varför hamnar vuxenstudenter i ett B-lag när de ska ta sig vidare till högskolan? Hur skapar vi reella, inte bara formella, möjligheter för vuxna i hela landet att studera?

Dagordningen i debatten styrs i hög grad av majoriteten. Om man menar att vuxenutbildningen är något nödvändigt ont som man får ta till för att lappa och laga något som de studenter har misskött tidigare i livet får det konsekvenser för hur mycket fokus man lägger på frågan.

På Utbildningsdepartementets hemsida får man bläddra ganska långt mellan de pressmeddelanden som berör vuxenstudenter. Bland dem där vuxenutbildningen berörs trillar man främst på sådana där man talar om försämringar av möjligheterna för vuxenstudenter att söka vidare till högskolan eller om skollagen som förbjuder studenter att läsa upp betyg på komvux för att kunna söka vidare, eller för den delen om borttagandet av rekryteringsbidraget, det riktade statsbidraget, 25:4-regeln eller studerandevillkoret i a-kassan och så vidare. Då får man bläddra rätt så långt bakåt, för det var bland det första som den borgerliga regeringen gjorde.

Om man i stället menar att livslångt lärande är värdefullt i sig, att det är det viktiga smörjmedel i samhällsmaskineriet som gör vår arbetskraft så flexibel och vårt land så konkurrenskraftigt och som dessutom ger oss aktivare och mer engagerade samhällsmedborgare med bättre hälsa, tar vuxnas lärande större plats. Jag kan faktiskt lova att det kommer att göra det från och med i höst, om vi får en ny regering.

En annan fråga som de studerande själva valde att lyfta fram gällde just vuxenstuderandes möjlighet att ta sig vidare. Den stora skiljelinjen i svensk skolpolitik handlar inte om huruvida människor vill ha ordning och reda eller lugn och ro i skolan, som man ibland låter påskina. Det vill alla. Den stora skillnaden ligger i om vi ska sortera elever och döma ut dem som inte går den spikraka vägen från förskolan till högskolan eller om vi ska ha en sammanhållen skola som hela tiden ger en andra chans.

Med dagens skolpolitik måste valen göras allt tidigare, och de får allt större betydelse. Elever får färre möjligheter att gå vidare om de inte väljer rätt från början. Det här kan förändras med politiska beslut, beslut som vi kommer att fatta så snart vi får chansen.

Herr talman! Ett annat område som de vuxenstuderande ville diskutera var de studiesociala frågorna. Hur får man tag på en lägenhet när antalet hyresrätter minskar och inget nytt byggs? Hur finansierar man sina studier om man är 18 år och går på folkhögskola eller om man har många år kvar till något slags examen och redan har ett försörjningsansvar?

Hur ska man kunna studera om man bor i glesbygd och inte kan flytta till ett lokalt lärcentrum och om distansutbildningar läggs ned, eftersom myndigheter som har haft ansvar för utvecklingen av dem läggs ned?

Herr talman! Det börjar bli tröttsamt att sitta på läktaren och lyssna på de vuxenstuderandes skriande behov, se sorteringsskolan växa fram och se den sociala snedrekryteringen öka. Jag längtar verkligen efter det som de vuxenstuderande efterfrågade, ett större fokus på det livslånga lärandet.

Vi vill ha ett nytt kunskapslyft. Det är helt rätt tid för det nu. Vi vill ha öppna dörrar och inga återvändsgränder, inga tidiga val som gör det omöjligt att ändra sig eller på något vis misslyckas.

Vi vill ha utvecklade lokala lärcentrum och strategier som peppar dem som står längst från arbetsmarknaden att studera. Det handlar till exempel om ett utbildningsbidrag som ersätter rekryteringsstödet och ett nytt korttidsstudiestöd. Vi vill värdera arbetslivserfarenhet igen och införa kvoter som ökar möjligheterna att ta sig in på högskolan även om man inte har tagit den snörräta vägen genom utbildningssystemet. Sfi-elever ska ha rätt till individualiserad utbildning, flexibla studieformer och utbildade lärare.

Detta vill vi inte bara för att ge fler enskilda individer chansen att lära mer och att förverkliga sina drömmar, även om de inte fötts av rätt föräldrar i rätt stadsdel, utan också för att det gynnar vårt land och vår konkurrenskraft och för att det ökar utbildningens kvalitet när studerande från olika miljöer och med olika erfarenheter möts.

Jag yrkar bifall till reservation 1 och 3, även om jag naturligtvis står bakom innehållet i alla våra reservationer.

Anf. 177 FREDRIK SCHULTE (m):

Herr talman! Att ge kunskap är ett av samhällets absolut viktigaste uppdrag. Det är en förutsättning för att alla människor, oavsett bakgrund, ska ha de verktyg som behövs för att de ska kunna förverkliga sina drömmar. Men det är också en förutsättning för att Sverige ska klara framtidens utmaningar. Vi kan inte konkurrera med låga löner eller med höga bidrag, utan vi behöver en kvalificerad arbetskraft som också jobbar.

Med en kunskapsinriktad utbildningspolitik lägger vi också grunden för den självständiga individen i stället för att skapa ett samhälle av bidragsberoende. Ger man en människa bidrag kan man föda honom för en dag, men ger man en människa kunskap kan man faktiskt se till att han föder sig själv hela sitt liv. Kunskap är också någonting som man aldrig kan ta ifrån människan, utan den finns där och ger en inre trygghet och ett oberoende som är en viktig garant för frihet och demokrati.

Nu debatterar vi vuxenutbildning. På grund av den sena timmen är jag den enda från alliansen som kommer att tala i det här ämnet. Å andra sidan är det bara en debattör från de rödgröna.

Jag ska passa på att säga att jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet, så att jag inte glömmer det.

Men även om det specifikt är vuxenutbildningen som vi ska debattera i dag tror jag att det är viktigt att man faktiskt ser helheten i utbildningspolitiken, att vuxenutbildningen sätts i ett viktigt sammanhang.

Utbildningspolitiken är i dag en av de viktigaste skiljelinjerna i svensk politik. Det har inte alltid varit så. Man kan blicka tillbaka historiskt. Då kan man konstatera att det har funnits en ganska stor konsensus kring utbildningspolitiken. Det skulle finnas tydliga incitament för att plugga vidare. Man skulle ställa höga krav på kunskap, och man skulle erkänna att alla barn faktiskt var olika, att de hade olika förutsättningar, olika ambitioner och olika talanger.

Men någon gång under 60-talet ändrades den här inriktningen. Socialdemokratin vände på skutan och bestämde sig för att, i sin strävan efter jämlikhet, göra precis vad som helst för att åstadkomma sina mål. Man minskade och tog nästan bort betygen i skolan. Man luckrade upp kunskapskraven. Man tog inte hänsyn till alla elevers unika behov och individuella talanger, utan alla skulle gå på högskolan och tvingas läsa teoretiska ämnen även om de inte var intresserade av det. De skulle kanske hellre vilja ha en yrkesutbildning och bli anställningsbara, men det negligerades.

Elever kunde gå nästan hela grundskolan utan att lära sig läsa, skriva och räkna.

Vi kan konstatera att ett resultat av detta är att nästan en fjärdedel av de elever som går i grundskolan lämnar grundskolan med ofullständiga betyg. Motsvarande siffra i gymnasiet är en tredjedel. Det är alltså ännu värre.

Vi kan också konstatera att den svenska skolan har blivit sämre över tiden. Jämför man en åttondeklassare i dag med en åttondeklassare för tio år sedan ser man att mattekunskaperna nu är sämre.

Vi kan också konstatera att resultaten har blivit sämre i förhållande till andra länder. Det var ganska chockerande att läsa en rapport från

Skolverket där man konstaterade att Armeniens skolelever, trots avsevärt mindre resurser, faktiskt är bättre på fysik än vad svenska elever är.

I svenska skolan läser man i dag mindre och färre språk, vilket också är en oroväckande utveckling.

Då är det inte så konstigt, herr talman, att ungdomsarbetslösheten under lång tid har bitit sig fast runt 25 procent. Det är en direkt konsekvens av den dåliga utbildningspolitik som man har fört.

De stora förlorarna i allt detta är faktiskt barn till låginkomsttagare. Akademiker investerar mycket tid i att hjälpa sina barn i deras skolgång. De hjälper dem med läsläsning och har höga förväntningar på dem. Det är arbetarklassens barn som har fått lida värst av sviterna av kunskapsneddragningen i den svenska skolan. Jag tror att samhället måste ha höga förväntningar på dem som inte har några förväntningar alls på sig.

Detta är det som ligger till grund för de problem som vi nu ser i vuxenutbildningen. Det är tillkortakommanden i grund- och gymnasieskolan som har gjort att man hela tiden har skjutit problemen på framtiden. Det som inte har funkant i grundskolan har man låtit gymnasiet ta hand om, och det gymnasiet inte har klarat av har man skjutit på framtiden i komvux. Det är inte en acceptabel utveckling. Det har resulterat i att man går längre tid i skolan, att kunskapsnivån försämras och att inträdet på arbetsmarknaden dröjer.

När man inrättade komvux 1968 var det inte detta man tänkte sig. Det man tänkte var att det skulle innebära ett kunskapslyft för personer som till exempel min morfar och mormor. Båda jobbade som säljare, min morfar på Ahlsell och min mormor i en butik. De hade bara gått grundskolan. Komvux inrättades för personer som dem, som inte hade haft chansen och möjligheten att läsa och bli studenter.

Jag kommer ihåg när jag tog studenten. Min mormor var väldigt stolt över mig och sade: Åh, nu är första barnbarnet i familjen kandidat.

Jag försökte då förklara för mormor: Det är faktiskt inte så speciellt. I dag tar alla studenten, eller, rättare sagt, alla avslutar tredje ring i gymnasiet, och så åker man runt på ett flak.

Poängen är att förändringen är tydlig. Det är inte längre en institution för ett livslångt lärande för dem som inte fått chansen, utan det har blivit en förlängning av gymnasieskolan. Det här är det stora misslyckandet, som vi måste adressera.

De som nu höjer sina kritiska röster har haft sin chans. Socialdemokratin har haft tolv år vid makten på sig. Det vi kan se är en skola i moras som 30 000 elever varje år lämnar utan godkända resultat. De slås ut och hamnar i utanförskap.

Utbildningspolitikens tillkortakommanden under de rödgrönas tid är en viktig del i alliansens valseger 2006. Vi har nu påbörjat arbetet för att vända den utvecklingen. Det handlar om att sätta in kunskapsavstämningar tidigare, att satsa tidigt på läsa, skriva och räkna och att inte låta problemen få fortsätta upp till det individuella programmet, i förlängningen också vuxenutbildningen.

Man måste förstå grundproblemet. Vi kan inte låta komvux vara en förlängning, ett fjärde, femte och ett sjätte år på gymnasiet.

Ett bra exempel på det är att man tidigare har låtit elever som faktiskt har klarat av gymnasiet med godkända resultat gå om samma kurser igen för att få högre betyg. De har tagit plats från resurssvagare elever.

Vi tycker inte att det är en acceptabel politik att låta övre medelklassens barn få göra det för att få komma in på Handels och ta plats från dem som verkligen behöver det. Men det är den politik som socialdemokratin har stått för.

Det är självklart att komvux ska vara en inrättning för att ge alla en andra chans och för att i lågkonjunktur också bereda möjlighet för människor att sadla om när arbetslösheten träffar dem. Det är en viktig anledning till att vi nu satsar stort på att förstärka komvux.

Vi satsar 2 miljarder på att ge 10 000 fler platser till komvux. Vi satsar 2 miljarder på högskolan för 10 000 platser där. Vi har inrättat en yrkeshögskola och gett en halv miljard för att få 3 000 fler platser där. Vi har förstärkt med arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi har gjort den kanske största utbildningspolitiska satsningen för att möta lågkonjunkturen.

Frågan är då, herr talman: Vad gör oppositionen? De gör som de alltid har gjort. De kräver mer, mer, mer. Det gör de inte för att vi har varit otillräckliga. Som jag sade har vi gjort den kanske största satsningen i hela världen.

Det gör de för att de alltid kräver mer utbildningsplatser. De kräver mer utbildningsplatser i lågkonjunktur, och de kräver mer utbildningsplatser i högkonjunktur. Vi gör aldrig tillräckligt. De ska alltid ha mer. Säger vi korv med bröd säger de bostongurka och räksallad. Alltid mer. De lovar alltid mer trots att resurserna inte finns där.

Men, herr talman, jag ska erkänna. Jag har många gånger under den här mandatperioden lämnat kammaren och promenerat hem. Längs Drottninggatan har jag stannat någonstans i mitten från Sergels torg sett vid korvmojen och beställt just korv med bröd, bostongurka och räksallad.

Jag ska berätta vad utvecklingen har varit. Det har varit i sin peak en volymökning på 15 kilo. Nu efter hårt arbete är jag nästan tillbaka där jag började.

Vad är läxan som jag vill kommunicera till de rödgröna? Jo, det kan faktiskt bli för mycket av det goda. Det är något ni borde ta till er. Det vi ser nu är ett utbildningspolitiskt frosseri. Det tycks inte finnas några gränser för hur många utbildningsplatser ni kan kräva.

Jag skulle vilja fråga vad ni egentligen har för grund för att påstå att det vi gör inte är tillräckligt. Vad är det för siffror, statistik och forskning ni vill referera till?

Ironiskt nog kan vi konstatera att det inte alltid har varit så i socialdemokratin. Även om riksdagsledamöter har krävt att man ska ha mer utbildningsplatser har det funnits ett ansvarstagande ledarskap i Göran Persson och Pär Nuder som har insett att verkligheten är som den är. I lågkonjunktur måste man satsa mer, medan man i högkonjunktur satsar mindre.

Mellan 2000 och 2006 var den totala besparingen på komvux 2 miljarder. Göran Persson tog trots sina många brister ansvaret för den ekonomiska politiken. Han tog hand om svensk ekonomi som om det vore hans egen. Måhända är det kanske just den principen som är problemet med den nuvarande ledningen i socialdemokratin.

Jag tror på komvux. Jag vill att alla ska få en andra chans. Det är vi alla överens om. Men det är inte Sveriges problem och brist. Sveriges

problem och brist är att vi har slussat vidare elever från grund- och gymnasieskolan som inte når målen och låtit komvux vara en förlängning av det.

Då kräver man mer utbildningsplatser från socialdemokratin. 15 000 fler platser kräver man, 15 000 fler platser mer än Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Då lyckas man med konststycket att inte bara överbjuda regeringen utan också att överbjuda Lars Ohly. Jag trodde inte att det var möjligt, men nu har vi sett beviset på det.

Herr talman! Exakt hur många jobb som man kom överens om i oppositionen återstår att se. Det är 2 miljarder som skiljer partierna emellan. Man ska komma ihåg att 1 miljard hit och 1 miljard dit faktiskt blir lite pengar. Slutsumman av det hela blir att det blir satsningar som man inte kan effektuera.

Det man däremot är överens om i oppositionen är att riksdagen ska berätta och planera för till exempel Yrkeshögskolan när det gäller vad det är för typ av inriktningar på utbildningarna som den ska tillhandahålla. Det är ett fullständigt bisarrt förhållningssätt. Det ska självklart arbetsmarknaden avgöra. Det ska självklart de som jobbar på Yrkeshögskolan och som har profession för det göra. Men jag antar att om olyckan är framme är det Rossana Dinamarca med sin förkärlek för planering av ekonomi som kommer att få den uppgiften.

Jag säger som Pär Nuder sade för ett par år sedan: Det duger inte. Det håller inte måttet. Det är inte tillräckligt för en ansvarsfull regeringsbärande politik. Därför är det tydligt att det starka och enda trovärdiga regeringsalternativet i den här kammaren är den borgerliga alliansen.

Vi ska ha ett starkt utbildningsväsen. Vi ska ha ett utbildningsväsen som fokuserar på att ge människor en andra chans, som erbjuder dem som inte klarar sig i grund- och gymnasieskolan att få den andra chansen, att få en chans att sadla om. Vi ska erbjuda en vuxenutbildning som möter behovet efter konjunkturen. Men framför allt måste vi lägga grunden till en bättre fungerande grund- och gymnasieskola och inte låta problemen skickas vidare på framtiden.

Med de orden vill jag återigen yrka bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

I detta anförande instämde Mats Gerdau och Margareta Pålsson (båda m), Per Lodenius (c), Tina Acketoft (fp) samt Eva Johnsson (kd).

Anf. 178 LOUISE MALMSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Då kan vi konstatera att Fredrik började med att förvanska historien ganska kraftigt. Det var knappast konsensus när man för länge sedan skulle sprida bildning till folket.

Sedan höll han ett allmänpolitiskt inlägg med massor av strunt och falsarier kring vår politik. Men det bevisar väl bara att det inte finns några visioner eller funderingar kring vuxenutbildningen eller en tro på att vuxenutbildningen har något värde i sig. Det handlar om att lappa och laga.

Dessutom gjorde han det på ett ganska raljant sätt i rejäl Muf-anda. Men jag ska försöka bortse från det och i stället ta fasta på något som han sade som jag tycker var bra.

Han började med att prata om kunskapens betydelse. Den är en förutsättning för demokrati. Kunskap är makt. Då undrar man varför ni inte vill att alla ska få del av den kunskapen och makten.

För ett par år sedan gjorde jag och din partikollega Littorin ett studiebesök i Norrköping på en folkhögskola. Det var elever där som var lite bekymrade över att rekryteringsbidraget skulle försvinna.

Det satt inte ett gäng lata slarvar där. Det var verkligen sådana som hade haft skäl att hoppa av gymnasiet. En hade varit så kraftigt mobbad att hon inte kunde fortsätta. Någon hade blivit gravid tidigt.

Just den gruppen var en grupp som också arbetsmarknadsministern tyckte var viktig, de som står längst från arbetsmarknaden och har svårt att motiveras till studier. Han ville hitta strategier för att nå dem, underlätta för dem och ge dem en gräddfil. Han ville gynna den gruppen.

Nu undrar jag om ni har funderat mer på det här och i så fall om ni har några sådana strategier på lut som handlar om att locka just den här gruppen lite extra för att de ska ta del av studier.

Anf. 179 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Herr talman! Om vi börjar med rekryteringsbidraget var Riksrevisionen sylvass i sin kritik mot det. Man konstaterade att det inte träffade rätt målgrupper. Det var väl inte så konstigt att vi tog bort det.

Det är ganska symtomatiskt hur Louise Malmström väljer att förhålla sig till debatten om utbildningspolitiken. Man låtsas som att de 30 000 eleverna som slås ut varje år, som har gjort det under så lång tid, inte finns. Man ser inte, man hör inte, och man vill inte prata om dem. I stället pratar man ständigt om fler platser till komvux, fler utbildningsplatser, och så vidare.

För att vi ska komma till rätta med problemen i svensk utbildningspolitik måste vi se till att i grunden förändra den utbildning som finns i grund- och gymnasieskolan. Det är den stora återvändsgränden i vuxenutbildningspolitiken att man inte har gjort det, att man låter problemen få fortsätta ända till komvux.

Det är här som jag faktiskt tycker att Louise Malmström och socialdemokratin borde be om ursäkt för den utbildningspolitik som man har fört. Ni borde faktiskt erkänna att det är väldigt många elever som under er tid vid makten har drabbats och inte fått komma till sin rätt. Där lägger vi grunden genom att förändra politiken för att komma till rätta med de problem som finns.

Sedan är det så att komvux fyller en viktig funktion för dem som vill sadla om och göra någonting annat, för dem som blir arbetslösa och i väntan på att högkonjunkturen kommer tillbaka inte bara ska vänta på bättre tider utan förkovra sig och fila till sin kompetens. Men utgångspunkten måste ändå vara att vi ger människor en första chans, inte fokuserar på den andra chansen.

Anf. 180 LOUISE MALMSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Du har verkligen gått en grundkurs i något slags retorik för att vilseleda och börja prata om andra saker. Upplysningsvis: Det här är inte en allmänpolitisk utbildningsdebatt. Den här debatten handlar om vuxenutbildningen. Det är därför jag pratar om vuxenutbildningen.

Rekryteringsbidraget hade sina för- och nackdelar. Det var inte alls sågat jäms med fotknölna. Det fanns vissa saker som man kunde rätta till. Det hade man kunnat göra i stället för att ta bort det.

Nu hittar vi ett annat sätt att stötta de här grupperna. Vi hade också andra strategier för det, till exempel 25:4-reglerna, korttidsstudiestöd och så vidare. Men jag undrar vad ni har för strategier. Det var det jag frågade om i mitt förra inlägg och som jag förväntar mig att få ett svar på.

Vad har ni för strategier för att locka de här grupperna, eller tycker ni inte att de som står allra längst från arbetsmarknaden och som verkligen har haft skäl att avbryta sina studier när de gjorde det borde lockas till utbildning, att de borde få hjälp och stöd? Tycker inte ni att de borde ha något slags gräddfil för att ta sig in i utbildningssystemet igen, vilket borde gynna hela vårt lands utveckling? Eller tycker ni att de ska leva på försörjningsstöd? Vad är er strategi?

Anf. 181 FREDRIK SCHULTE (m) replik:

Herr talman! Jag ser inget egenvärde i att locka in människor i utbildning, Louise Malmström. Utgångspunkten måste vara att man känner ett behov av att förkovra sig och bredda sin kunskap. Det kan inte vara så att vuxenutbildningen ska vara en del i den politik som Socialdemokraterna så framgångsrikt har fört för att försöka dölja arbetslösheten. Det viktiga är ändå att människor är i jobb och att man försörjer sig själv.

Sedan är det självklart så att vuxenutbildningen och hela utbildningsväsendet fyller en otroligt viktig funktion. Jag ägnade en stor del av mitt inledningsanförande åt att lyfta fram betydelsen av utbildning, men det är fortfarande så att man måste se det större sammanhanget. Vi debatterar vuxenutbildningen, men vi gör det också utifrån en situation där vi kan konstatera att den svenska grund- och gymnasieskolan inte har fungerat. Min utgångspunkt när det gäller att hantera det samhällsproblemet är fortfarande att lösa problemen där de uppstår. Du blundar för de problemen och försöker i stället hitta en massa sidolösningar som i grunden inte tillrättalägger det som är det fundamentala felet.

Sedan kan du raljera över att du tycker att jag försöker leda in debatten på allmänpolitik och inte diskuterar det specifika betänkande som vi har framför oss att debattera om i dag. Vi måste ändå se det större utbildningspolitiska sammanhanget, och det är att man ständigt har skjutit problemen på framtiden. Där vill vi se till att komma till rätta med problemen tidigare.

Sedan ska komvux fungera som en andra chans. Vi vill locka och uppmuntra människor som i dag befinner sig i utanförskap att delta i de olika utbildningssatsningar vi gör. Vi har en stor bredd av olika typer av program, alltifrån arbetsmarknadsåtgärder till komvux för att åtgärda detta. Men man måste se det större sammanhanget, Louise. Det är det ni försöker blunda för och det är det som också är problemet med er skolpolitik.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)

15 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2009/10:117 Säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner
och landsting

Motion
med anledning av prop. 2009/10:89 Bäst i klassen – en ny lärarutbildning
2009/10:Ub3 av Mikael Damberg m.fl. (s, v, mp)

16 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framstälts

den 4 mars

2009/10:276 Åtgärder för att bekämpa skadligt höga ljudnivåer

av *Sven Bergström* (c)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:277 Statlig information om vacciner som omfattas av högkostnadsskydd

av *Anne Ludvigsson* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 mars.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framstälts

den 4 mars

2009/10:596 Tobakslagen

av *Anneli Särnblad* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:597 Trakassering av folkvalda i Turkiet

av *Yilmaz Kerimo* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:598 Darfur

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2009/10:599 Säkerställande av helikopter NH 90:s användbarhet

av *Allan Widman* (fp)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:600 Kärnkraft

av *Kent Persson* (v)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2009/10:601 Produktion av soja

av *Margareta Persson* (s)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2009/10:602 Ålfiske med grimgar

av *Peter Jeppsson* (s)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2009/10:603 Utveckling av indikatorn vetenskaplig produktion och citering

av *Thomas Strand* (s)
till statsrådet *Tobias Krantz* (fp)

2009/10:604 Det kustnära fisket

av *Peter Jeppsson* (s)
till jordbruksminister *Eskil Erlandsson* (c)

2009/10:605 Dagstidningar på samiska och meänkieli

av *Helene Petersson* i *Stockaryd* (s)
till integrations- och jämställdhetsminister *Nyamko Sabuni* (fp)

2009/10:606 Myggbekämpning i norra Västmanland

av *Pia Nilsson* (s)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 mars.

18 § Kammaren åtskildes kl. 20.24.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.54,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.55,

av tredje vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 138 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Avsägelse	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till utbildningsutskottet och riksbanksfullmäktige	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
5 § Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor.....	3
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU5	3
Anf. 1 MICHAEL ANEFUR (kd).....	4
Anf. 2 JENNIE NILSSON (s).....	5
Anf. 3 JOSEFIN BRINK (v).....	8
Anf. 4 ULF HOLM (mp).....	11
Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	14
Anf. 6 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	18
Anf. 7 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	19
Anf. 8 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	19
Anf. 9 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	20
Anf. 10 ULF HOLM (mp) replik	20
Anf. 11 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	20
Anf. 12 ULF HOLM (mp) replik	21
Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	21
Anf. 14 JENNIE NILSSON (s) replik.....	22
Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	23
Anf. 16 JENNIE NILSSON (s) replik.....	23
Anf. 17 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	24
Anf. 18 ANNA KÖNIG JERLMYR (m)	24
Anf. 19 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	26
Anf. 20 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik	27
Anf. 21 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	27
Anf. 22 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik	28
Anf. 23 ULF HOLM (mp) replik	28
Anf. 24 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik	29
Anf. 25 ULF HOLM (mp) replik	29
Anf. 26 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik	30
Anf. 27 ANNIE JOHANSSON (c).....	30
(forts. 7 §).....	33
Ajournering.....	33
Återupptagna förhandlingar	33
6 § Frågestund	33
Anf. 28 FÖRSTE VICE TALMANNEN	33
<i>Praktikplatser för arbetslösa</i>	<i>33</i>
Anf. 29 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	33
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
Anf. 31 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s).....	34

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	34
<i>Förföljelse av judar</i>	34
Anf. 33 HANS WALLMARK (m).....	34
Anf. 34 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	35
Anf. 35 HANS WALLMARK (m).....	35
Anf. 36 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	35
<i>Bostadspolitiken</i>	36
Anf. 37 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	36
Anf. 38 Statsrådet MATS ODELL (kd)	36
Anf. 39 JOHAN LÖFSTRAND (s).....	36
Anf. 40 Statsrådet MATS ODELL (kd)	37
<i>Sårbarheten inom infrastrukturen</i>	37
Anf. 41 SVEN BERGSTRÖM (c).....	37
Anf. 42 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	37
Anf. 43 SVEN BERGSTRÖM (c).....	38
Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	38
<i>Islands ekonomiska situation</i>	38
Anf. 45 JACOB JOHNSON (v)	38
Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	38
Anf. 47 JACOB JOHNSON (v)	39
Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	39
<i>Lag om mobsamtal vid bilkörning</i>	39
Anf. 49 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	39
Anf. 50 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	40
Anf. 51 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	40
Anf. 52 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	40
<i>Jämställdhetsfrågorna i EU</i>	41
Anf. 53 CARINA HÄGG (s).....	41
Anf. 54 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	41
Anf. 55 CARINA HÄGG (s).....	41
Anf. 56 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp)	42
<i>Banverkets arbete med snöröjning</i>	42
Anf. 57 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	42
Anf. 58 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	42
Anf. 59 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	43
Anf. 60 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	43
<i>Medmänsklighet i lagstiftningen</i>	43
Anf. 61 MICHAEL ANEFUR (kd).....	43
Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	44
<i>Ökning av socialbidragen</i>	44
Anf. 63 PER SVEDBERG (s)	44
Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	44
Anf. 65 PER SVEDBERG (s)	45
Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd).....	45
<i>Avdraget för hushållsnära tjänster</i>	45

Anf. 67 ANNA KÖNIG JERLMYR (m)	45
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
Anf. 69 ANNA KÖNIG JERLMYR (m)	46
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
<i>Praktikplatser för arbetslösa</i>	46
Anf. 71 ULF HOLM (mp).....	46
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	47
Anf. 73 ULF HOLM (mp).....	47
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	48
<i>Den planerade järnvägen mellan Luleå och Umeå</i>	48
Anf. 75 LEIF PETTERSSON (s)	48
Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	48
Anf. 77 LEIF PETTERSSON (s)	48
Anf. 78 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	49
<i>Kunskapen om hederskultur</i>	49
Anf. 79 ELISABETH SVANTESSON (m)	49
Anf. 80 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	50
Anf. 81 ELISABETH SVANTESSON (m)	50
Anf. 82 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	50
<i>Våldsutsatta papperslösa kvinnor</i>	51
Anf. 83 EVA OLOFSSON (v)	51
Anf. 84 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	51
Anf. 85 EVA OLOFSSON (v)	51
Anf. 86 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	52
Anf. 87 FÖRSTE VICE TALMANNEN	52
7 § (forts. från 5 §) Åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor (forts. AU5).....	52
Anf. 88 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	52
Anf. 89 ANNIE JOHANSSON (c) replik	53
Anf. 90 JOSEFIN BRINK (v) replik.....	53
Anf. 91 ANNIE JOHANSSON (c) replik	54
Anf. 92 JENNIE NILSSON (s) replik.....	54
Anf. 93 ANNIE JOHANSSON (c) replik	55
Anf. 94 JENNIE NILSSON (s) replik.....	55
Anf. 95 ANNIE JOHANSSON (c) replik	56
Anf. 96 HANS BACKMAN (fp)	57
Anf. 97 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	60
Anf. 98 ULF HOLM (mp) replik	63

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	64
Anf. 100 ULF HOLM (mp) replik.....	64
Anf. 101 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	65
Anf. 102 JENNIE NILSSON (s) replik.....	65
Anf. 103 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	66
Anf. 104 JENNIE NILSSON (s) replik.....	66
Anf. 105 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	67
(forts. 9 §).....	67
Ajournering.....	67
Återupptagna förhandlingar	68
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 3 mars	68
UU11 Vissa säkerhetspolitiska frågor	68
UbU7 Förskolan	68
UbU8 Grundskolan.....	68
UbU9 Gymnasieskolan.....	68
UbU12 Studiestöd	68
9 § (forts. från 7 §) Åtgärder med anledning av Lavaldomen	
och andra arbetsrättsliga frågor (forts. AU5)	69
Anf. 106 JOSEFIN BRINK (v) replik	69
Anf. 107 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	70
Anf. 108 JOSEFIN BRINK (v) replik	70
Anf. 109 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m) replik.....	71
Anf. 110 LARS LILJA (s).....	72
Anf. 111 JAN ERICSON (m).....	75
Anf. 112 LARS LILJA (s) replik.....	77
Anf. 113 JAN ERICSON (m) replik.....	78
Anf. 114 LARS LILJA (s) replik.....	78
Anf. 115 JAN ERICSON (m) replik.....	79
Anf. 116 ULF HOLM (mp) replik.....	79
Anf. 117 JAN ERICSON (m) replik.....	80
Anf. 118 ULF HOLM (mp) replik.....	80
Anf. 119 JAN ERICSON (m) replik.....	81
Anf. 120 JOSEFIN BRINK (v) replik	81
Anf. 121 JAN ERICSON (m) replik.....	82
Anf. 122 JOSEFIN BRINK (v) replik	83
Anf. 123 JAN ERICSON (m) replik.....	83
Anf. 124 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	84
Anf. 125 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik	86
Anf. 126 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	86
Anf. 127 ANNA KÖNIG JERLMYR (m) replik	87
Anf. 128 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) replik	88
Anf. 129 RONNY OLANDER (s)	88

Anf. 130 LENA OLSSON (v).....	92
Anf. 131 ANDERS KARLSSON (s)	93
Anf. 132 GUNNAR SANDBERG (s).....	95
Anf. 133 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	95
Anf. 134 GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	96
Anf. 135 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	96
Anf. 136 GUNNAR SANDBERG (s) replik.....	97
Anf. 137 MARGARETA CEDERFELT (m)	97
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)	98
10 § Otillåtna avfallstransporter och manipulerade avgasreningssystem	98
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU20	98
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)	98
11 § Djurskydd.....	98
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU12	98
Anf. 138 ANDERS YGEMAN (s).....	98
Anf. 139 TINA EHN (mp)	99
Anf. 140 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	102
Anf. 141 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	105
Anf. 142 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	106
Anf. 143 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	106
Anf. 144 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	107
Anf. 145 TINA EHN (mp) replik.....	107
Anf. 146 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	108
Anf. 147 TINA EHN (mp) replik.....	108
Anf. 148 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	109
Anf. 149 ANITA BRODÉN (fp).....	109
Anf. 150 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	110
Anf. 151 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	111
Anf. 152 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	111
Anf. 153 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	111
Anf. 154 TINA EHN (mp) replik.....	111
Anf. 155 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	112
Anf. 156 TINA EHN (mp) replik.....	112
Anf. 157 ANITA BRODÉN (fp) replik.....	113
Anf. 158 IRENE OSKARSSON (kd).....	113
Anf. 159 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	115
Anf. 160 IRENE OSKARSSON (kd) replik	116
Anf. 161 ANDERS YGEMAN (s) replik.....	116
Anf. 162 IRENE OSKARSSON (kd) replik	116
Anf. 163 TINA EHN (mp) replik.....	117
Anf. 164 IRENE OSKARSSON (kd) replik	117
Anf. 165 TINA EHN (mp) replik.....	118
Anf. 166 IRENE OSKARSSON (kd) replik	118
Anf. 167 SVEN YNGVE PERSSON (m)	118
Anf. 168 TINA EHN (mp)	119
(Beslut skulle fattas den 10 mars.)	120
12 § Vissa kulturmiljöfrågor	120

	Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU8	120	Prot. 2009/10:82
	(Beslut skulle fattas den 10 mars.).....	120	4 mars
13 §	Idrotts- och spelfrågor.....	120	<hr/>
	Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU9	120	
	Anf. 169 LARS WEGENDAL (s).....	120	
	Anf. 170 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	122	
	Anf. 171 GÖRAN MONTAN (m)	124	
	Anf. 172 LARS WEGENDAL (s) replik.....	126	
	Anf. 173 GÖRAN MONTAN (m) replik	126	
	Anf. 174 LARS WEGENDAL (s) replik.....	127	
	Anf. 175 GÖRAN MONTAN (m) replik	127	
	(Beslut skulle fattas den 10 mars.).....	128	
14 §	Vuxenutbildning	128	
	Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU11	128	
	Anf. 176 LOUISE MALMSTRÖM (s)	128	
	Anf. 177 FREDRIK SCHULTE (m)	130	
	Anf. 178 LOUISE MALMSTRÖM (s) replik	133	
	Anf. 179 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	134	
	Anf. 180 LOUISE MALMSTRÖM (s) replik	134	
	Anf. 181 FREDRIK SCHULTE (m) replik.....	135	
	(Beslut skulle fattas den 10 mars.).....	135	
15 §	Bordläggning.....	136	
16 §	Anmälan om interpellationer.....	136	
17 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	136	
18 §	Kammaren åtskildes kl. 20.24.....	137	

Tryck: Elanders, Vällingby 2010